

FAMILIA *română*

BIBLIOTECI ROMÂNEȘTI ÎN LUME

REVISTĂ PENTRU SOLIDARITATEA ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

ISSN 1454 - 8607

Redacția „Familia română”, alături de colaboratori și prieteni din Chișinău, la inaugurarea noul sediu al Bibliotecii „Maramureș” - Chișinău, 3-7 octombrie 2009.

FAMILIA ROMÂNĂ

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ DE CULTURĂ ȘI CREDINȚĂ ROMÂNEASCĂ

Editori: Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare și Asociația Culturală „Familia română”

Director fondator:

Dr. Constantin MĂLINAȘ

Redactor șef:

Dr. Teodor ARDELEAN

COLEGIUL DE REDACȚIE

Hermina **Anghel**escu (Detroit, SUA) ♦ Vadim **Bacinski** (Odesa) ♦ Vasile **Barbu** (Uzdin, Serbia) ♦ Simona **Boc** (Avila, Spania) ♦ Ion M. **Botoș** (Apșa de Jos, Ucraina) ♦ Florica **Bud** ♦ Sanda **Ciorba** (Algarve, Portugalia) ♦ Eugen **Cojocaru** (Stuttgart, Germania) ♦ Flavia **Cosma** (Toronto, Canada) ♦ Cornel **Cotuțiu** ♦ Mihai **Cozma** (Budapesta, Ungaria) ♦ Nicolae **Felecan** ♦ Mirel **Giurgiu** (Frankenthal, Germania) ♦ Săluț **Horvat** ♦ Ion **Huzău** (Slatina, Ucraina) ♦ Cătălina **Ilescu** (Alicante, Spania) ♦ Lidia **Kulikovski** (Chișinău) ♦ Dorina **Latiș** (Vancouver, Canada) ♦ Natalia **Lazăr** ♦ Adrian **Marchiș** ♦ Ștefan **Marinca** (Limerick, Irlanda) ♦ Angela **Muntean** (Chișinău) ♦ Mihai **Nae** (Viena) ♦ Ion **Negrei** (Chișinău) ♦ Nina **Negru** (Chișinău) ♦ Ada **Olos** (Montreal, Canada) ♦ Mihai **Pătrașcu** ♦ Gheorghe **Pârja** ♦ Viorica **Pâtea** (Salamanca, Spania) ♦ Gheorghe **Pop** ♦ Mihai **Prepeliță** (Moscova, Rusia) ♦ Paul **Remetean** (Toulouse, Franța) ♦ George **Roca** (Sydney, Australia) ♦ Origen **Sabău** (Apateu, Ungaria) ♦ Lucia **Soreanu Șugariu** (Aachen, Germania) ♦ Pavel **Suian** (Geneva, Elveția) ♦ Vasile **Tărățeanu** (Cernăuți) ♦ Teresia B. **Tătaru** (Augsburg, Germania) ♦ Traian **Trifu-Căta** (Petrovasăla, Serbia) ♦ Erika **Vârșescu** (Israel).

PRIETENII ȘI SUSȚINĂTORII REVISTEI*

Valeriu **Achim**, redactor șef al revistei „Pro Unione”, Baia Mare ♦ Gavril **Babiciu**, colonel(r), Baia Mare ♦ Ioan **Bătea**, procuror magistrat(r), Baia Mare ♦ Pamfil **Bilțiu**, profesor etnolog, Baia Mare ♦ Ioan **Boroica**, muzeograf, Sighetu Marmăției ♦ Ion **Buzași**, prof. univ. dr., Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia ♦ Silvia **Caba-Ghivireac**, scriitoare, Herța, Ucraina ♦ Lucia **Davis**, ziarist, Auckland, Noua Zeelandă ♦ Corneliu **Florea**, redactor șef al revistei „Jurnal liber”, Canada ♦ Stelian **Gomboș**, consilier la Secretariatul de Stat pentru Culte, București ♦ Eugenia **Guzun**, ziarist, Radio București ♦ Vasile **Ilica**, Asociația „Pro Basarabia și Bucovina”, Oradea ♦ Diana **Ionescu**, prof., Baia Mare ♦ Vasile **Iuga** de Săliște, președintele Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, Cluj-Napoca ♦ Lidia Elena **Kozma**, conf. univ. dr., Universitatea de Nord, Baia Mare ♦ Vasile **Malanețchi**, redactor șef al revistei „Atelier”, Chișinău, Republica Moldova ♦ Liviu **Marta**, muzeograf, Satu Mare ♦ Ioan **Miclău**, redactor șef al revistei „Iosif Vulcan”, Cringila, Australia ♦ Tiberiu **Morar**u, președintele Fundației „Morărița”, Oradea ♦ Ana **Olos**, prof. univ. dr., Universitatea de Nord, Baia Mare ♦ Liviu **Papuc**, redactor șef al publicației „Revista Română”, Iași ♦ Raisa **Pădurean**, prof., Tiraspol ♦ Zinaida **Pinteac**, profesor, Frumușica Veche, Ucraina ♦ Vlad **Pohilă**, redactor șef al revistei „BiblioPolis”, Chișinău ♦ Iosif **Popa**, ziarist, Oradea ♦ Silvia **Scutaru**, profesor, Chișinău, Republica Moldova ♦ Viorel **Thira**, preot, Baia Mare ♦ Antoaneta **Turda**, bibliotecar, Baia Mare ♦ Viorica **Ursu**, muzeograf, Baia Mare ♦ Traian **Ursu**, muzeograf, Baia Mare ♦ Mugur **Voloș**, profesor, Baia Mare.

* Lista este deschisă tuturor celor care doresc să susțină și să colaboreze cu „Familia română”.

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Redactor șef adjunct:	Ioana Dragotă
Secretar de redacție:	Simona Dumuța
Redactori:	Ana Grigor Laviniu Ardelean Corina Șandor-Martin Paula Rus Ștefan Selek Oana Ungurean Simona Gabor Casilda Cioltea
Tehnoredactare:	Firuța Șomcutean
Culegere text:	Edit Stoichiță
Fotoreporter:	Adrian Maghear

ADRESA REDACȚIEI:

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „PETRE DULFU”
(Pentru redacția revistei „Familia română”)
Bd. Independenței, 4B, 430123, Baia Mare
MARAMUREȘ - ROMÂNIA
Tel: +4 0262 275583, Fax: +4 0262 275899
Email: familiaromana@yahoo.com
Web: www.bibliotecamm.ro

Coperta I: Biblioteca „Liviu Rebreanu”, sectorul Râșcani, Chișinău înființată cu sprijinul Bibliotecii Județene Bistrița-Năsăud; Coperta IV: „Familia română” la Biblioteca „Maramureș”, Chișinău; Biblioteca „Mihai Eminescu” fondată de Ioan Miclău la Cringilla, Australia

Tipărit la SC Proema SRL Baia Mare
Tel./fax: 0262-278280, email: proema@proema.ro

Bibliotecile românești din străinătate sau vindecarea dorului de casă și de limba română

dr. Teodor ARDELEAN

În societățile bazate pe cunoaștere bibliotecile sunt sau devin cele mai importante instituții. Au fost perioade de acest fel în anumite momente ale istoriei (Grecia, Persia, China ș.a.), dar mai ales în istoria contemporană, unde democrația culturii este un proces real. În astfel de situații, bibliotecile, prin natura și esența lor instituțională, servesc cauza generală a accesului liber la informație.

Pentru populațiile trăitoare în arealul cultural (etic) propriu chestiunile ajung la rezolvare favorabilă prin politicile coerente ale statelor asociate la o astfel de strategie globală. Pentru indivizii izolați și comunitățile de populații trăitoare în alte areale culturale decât cel propriu, chestiunile sunt mai delicate și mai dificile. Șansa integrării în societate este dată și de gradul de asimilare culturală, dar nu poate fi trecută cu vederea dimensiunea limbii și culturii native, a specificului național-cultural, a ethos-ului și etnos-ului într-un alt topos.

Românii, popor ce se revendică din trunchiul marilor popoare sedentare ale Europei, au ajuns să trăiască un masiv proces de migrare în ultimii 20 de ani, mai ales în țările Uniunii Europene, dar și pe alte meleaguri (America, Australia, Asia...). Motivele plecărilor dincolo de granițele spațiului național sunt îndeobște cunoscute și nu vom insista asupra lor. Chestiunile determinante fiind de ordin existențial și ocupațional e firesc să se nască apoi și presiuni de tip cultural-spiritual. Dorul de limbă, de comunicare, de relații, de credință, de obiceiuri, tradiții etc. sunt fenomene firești care nu se pot „stămpăra” decât cu limba română, cu cântecul românesc, cu obiceiurile noastre creștine. Dorul de ACASĂ poate fi ostoit venind cât mai des acasă (a veni **definitiv** e o altă fațetă a problemei!), iar dacă asta nu se poate atunci trebuie dus CÂTE CEVA de acasă ACOLO, acolo unde viețuiesc românașii noștri înstrăinați de probleme și vremuri, îndurerăți de distanțe și străinătăți.

Basarabia. Primele gesturi adevărate pe acest segment de evoluție a lucrurilor, în ultimii 20 de ani, au fost marcate prin pachetele de cărți din bibliotecile personale ale intelectualilor români trimise sau transmise peste „podurile de flori” în Basarabia Română. La scurtă vreme, în august 1991, câteva biblioteci județene din Transilvania pun bazele primei biblioteci românești în afara granițelor țării – Biblioteca TRANSILVANIA. Ideea a venit de la Traian Brad, director pe atunci al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj și a fost sfințită de gesturile însoțitoare ale lui Dimitrie Poptămaș, director al Bibliotecii Județene Mureș și subsemnatul, director la Maramureș.

Contribuția noastră, a maramureșenilor, a fost substanțială și determinantă, căci în primii ani de funcționare volumul de carte românească s-a măsurat în „mașini de

cărți” (peste 50.000 volume!). Nu intrăm în detalii, sunt arhive, sunt încă martori și mărturisitori, atât din Basarabia cât și din Transilvania.

La „Transilvania” ne regăsim în cuget și simțiri

Anul 1991 a fost crucial pentru destinul băștinașilor de pe acest colț de pământ. Proclamarea independenței Republicii Moldova le-a adus în inimi lumina speranței. Limba română, îmbrăcată în veșmântul firesc al grafiei latine, face primii pași în școlile și instituțiile din Moldova, fiind abia al doilea an stăpân la ea acasă. Purtătorii ei scoteau acum din adâncul sufletului demnitatea omenească moștenită de la părinți și străbuni, iar aceasta înseamnă, întâi și-ntâi, demnitatea limbii. Eforturile editurilor din Chișinău nu puteau satisface necesitățile stringente de carte românească. Soluționarea magistrală a acestei probleme acute a început o dată cu fondarea Bibliotecii „Transilvania”, Primăria municipiului oferindu-i un spațiu de 600 m² pe bulevardul Mircea cel Bătrân din sectorul Ciocana, ce numără peste 120.000 de locuitori.

Această primă bibliotecă sistematică românească, organizată cu susținerea și contribuția determinată a Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj Napoca (director domnul Traian Brad) și a bibliotecii municipale „B.P. Hașdeu” (directoare doamna Lidia Kulkovski), a devenit în scurgerea timpului un adevărat focar de spiritualitate: inaugurată cu un fond de carte de 29.000 de volume, oferite generos de frații transilvăneni, biblioteca deține astăzi în colecțiile sale enciclopedice peste 50.000 de cărți, discuri, benzi magnetice și obiecte de cult, ce satisfac necesitățile de lectură și documentare a cititorilor, preponderent tineri, instituția fiind amplasată într-un sector cu multe școli generale, gimnazii, licee. Grație eforturilor inimosului colectiv de bibliotecare, dirijat de doamna Parascovia Onciu, o curajoasă sufletistă, Biblioteca „Transilvania” a devenit și un adevărat centru de cultură. „Transilvania” este biblioteca cu cel mai bogat fond de carte românească de pe întreg teritoriul republicii, fond completat, an de an, prin sprijinul efectiv al Bibliotecii tutelare „Octavian Goga” din Cluj-Napoca, grație generozității Consiliului Județean Cluj și a multor persoane particulare din întreg Ardealul, unele – personalități de vază ale vieții culturale din această frumoasă provincie românească.

Argentina Cupcea-Josu, scriitoare, traducătoare
Capitala : ziarul Primăriei Chișinău, 5 august 2001

Din păcate nu dispunem de mai multe materiale

din presa anului 1991. Astfel că, după zece ani, s-a uitat efortul celor din Baia Mare. Căci la momentul 1991 am dus circa 8.000 de volume la Biblioteca „Transilvania”, iar în 1992 la Biblioteca Municipală „B.P. Hașdeu” peste 42.000 de cărți (un tir încărcat la maximum, care a fost distribuit în toate filialele din Chișinău, inclusiv în Biblioteca „Transilvania”).

Ulterior, colegi de-ai noștri, din Piatra Neamț, Constanța, Alba Iulia, Tg. Mureș, Târgoviște au inaugurat alte filiale ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hașdeu” din Chișinău, care au luat numele acestor orașe sau ținuturi din România și au „populat” rusificatul oraș, transformându-l încet într-un NOU oraș românesc. Ne-am luminat și noi din acest gând sublim și superb, astfel că în anul 2001 am întemeiat Biblioteca MARAMUREȘ, devenită una dintre cele mai moderne instituții de acest tip din capitala Republicii Moldova.

**„Un «descălecat» cultural al Maramureșului”
[deschiderea la Chișinău a Bibliotecii de carte
românească «Maramureș»]**

La festivitatea de inaugurare, academicianul Mihai Cimpoi a menționat că „O deschidere de bibliotecă este întotdeauna un lucru frumos și înălțător; cu atât mai mult simțim aceasta acum, când ne dăm seama că, după decenii de interdicție a cărții românești în Basarabia încorporată în URSS, nivelul nostru intelectual a coborât regretabil...”

Doamna Lidia Kulikovski, director general al BM „B.P. Hașdeu”, s-a referit la generoasa și frumoasa donație de carte adusă de frații noștri maramureșeni: „Această donație de excepție, «ratificată» prin acordul încheiat între Primăria Chișinău și Consiliul Județean Maramureș, vine să completeze golul informațional al Chișinăului, și nu oricum, ci prin cărți care ne unesc din punct de vedere lingvistic, spiritual, național”.

Directoarea noii biblioteci românești din capitala basarabeană, doamna Genoveva Scobioală a ținut să menționeze că își dorește „cititori fideli, care iubesc cu adevărat cartea, lectura, dar, nu mai puțin - limba română, literatura, cultura, istoria românilor”, totodată, urând Bibliotecii „Maramureș” „dăinuire în eternitate”.

Maria Praporșic, reporter

Flux : cotidian național, Chișinău, 14 noiembrie 2001

Ucraina. Însuflețiți de aceste realizări notabile, devenite adevărate CONȘTRUCȚII DE SUFLET pentru întreținerea sufletului românesc, așezat în existență ceva mai departe de VATRA sau CASA ROMÂNEASCĂ, am **întemeiat** prima bibliotecă românească în Republica Ucraina, la Biserica Albă, în Maramureșul din dreapta Tisei, în așa-zisa ROMÂNIE MICĂ (I. Botoș).

**Am trecut istoric peste cel mai scurt
pod din lume**

Consiliul Județean Maramureș, în cadrul parteneriatului româno-român inițiat de MAE, a propus prin vocea domnului Teodor Ardelean, director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, deschiderea unei filiale a Bibliotecii Maramureș în dreapta Tisei. Primarul Gheorghe Berinde, directorul școlii, Mihai Clementev și alții au dorit ca acest lucru să se petreacă mai întâi la Bi-

serica Albă. Într-un discurs rostit pe scena Casei de Cultură, Teodor Ardelean a promis că proiectul va deveni realitate. Astfel pe 3 martie, biblioteca românească s-a deschis, într-o încăpere a primăriei, în care va fi înființat Centrul multicultural. Placa cu denumirea centrului a fost adusă de la Baia Mare. Biblioteca Maramureș, a avut pentru început 1.588 cărți noi în valoare de 100 milioane lei achiziționate de Biblioteca Județeană și 1.939 de cărți colectate din donații. Conform estimărilor făcute de primarul Berinde, Biblioteca Maramureș valorează 7 mii de dolari.

Florentin Năsui,

Graiul Maramureșului, 5 martie 2002

Ungaria și Austria. Au venit apoi donațiile către bibliotecile de la Institutul Cultural Român din Budapesta și cel de la Viena. Cum funcționează acestea acum nu depinde doar de noi, dar gestul nostru a cuprins nu doar cărți, ci și logistică (calculatoare, soft, birotică specifică ș.a.).

Bibliotecari băimăreni în vizită la Biblioteca Institutului Cultural Român din Budapesta. Gazdă Țarnă Bacoșcă Cristian, bibliotecar (stânga)

Spania. Vârful activităților de acest fel a fost ACȚIUNEA SPANIA. Patru biblioteci românești în țara europeană în care românii se simt cel mai bine și sunt acceptați cu toată deschiderea culturală necesară. Alcalá de Henares și Coslada, în comunitatea Madridului sunt de-acum foarte utile pentru miile de tineri români care pot fi ajutați să nu își uite limba, cultura, tradițiile. Salamanca și Alicante – colecții universitare necesare mai ales studenților care vor să învețe și să persevereze în învățarea limbii române.

Despre aceste **isprăvi** publicăm în numărul de față câteva decupaje, pentru a scurta povestea faptelor și a reflecta aceste realizări prin părerile unor martori le evenimentele.

10.000 de cărți românești au ajuns în Spania

În perioada 13-15 noiembrie, o delegație din Maramureș a efectuat o vizită în Spania pentru a înființa patru secții de carte românească în bibliotecile spaniole. În acest scop, maramureșenii au dus în Spania 10.000 de volume valoarea acestora fiind de 110.000 de euro.

„Este vorba de o acțiune istorică și chiar un eveniment național pentru că este pentru prima dată când un județ din România face un astfel de gest. Pentru aceasta s-a implicat atât Consiliul Județean și Biblioteca Județeană, cât și Ambasada României la Madrid, care s-a ocupat de organizarea manifestării” a precizat Teodor Ardelean. Pamfil Bercean, vicepreședinte al Consiliului Județean Maramureș, a declarat că la evenimentul organizat pentru înființarea secțiilor de carte românească în patru localități din Spania a participat un număr mare de români: „Ne-am gândit să colaborăm pentru acțiuni similare și cu alte localități pentru a pune în valoare atât Maramureșul, cât și România” a punctat Pamfil Bercean.

Rely Indre

Glasul Maramureșului, 22 noiembrie 2006

Mă bucură faptul că mi se oferă prilejul să-mi exprim public, mulțumirile Ambasadei Române la Madrid pentru inițiativa valoroasă a „Bibliotecii Județene” și a directorului acesteia, domnul Teodor Ardelean, de a face accesibilă cartea în limba română în Spania. În același timp, se cuvin mulțumiri celor care au sprijinit și au făcut posibilă realizarea acestei donații, în primul rând membrilor Consiliului Județean Maramureș și domnului președinte Marinela Kovacs.

Cu admirație,
Maria Ligor, Ambasador

În calitate de atașat cultural al Ambasadei României la Madrid sunt, cred, în măsură să depun mărturie în legătură cu eforturile conjugate care s-au făcut, de-a lungul multor luni de zile, pentru a duce la bun sfârșit acest proiect cu statut de pionierat care, în plus, are – în afara unor valori simbolice – multe valențe practice.

Cuvenite mulțumiri, așadar, conducerii bibliotecii „Petre Dulfu” din Baia Mare, oficialităților județului

Excelența Sa Maria Ligor, ambasadorul României la Madrid (prima din stânga) Pamfil Bercean și Teodor Ardelean la inaugurarea colecției de carte românească donată Bibliotecii Universității din Alicante

Gabinete de Comunicación de la
Universidad de Salamanca

13 - 11 - 2006

Formato de Impresión

El Gobierno de Rumanía dona a Filología 1.200 libros especializados en lingüística rumana

La entrega de los volúmenes tendrá lugar el martes, 14 de noviembre, a las 12:30 horas en la Biblioteca de la Facultad

El Gobierno de Rumanía, a través de la Biblioteca "Petre Dulfu" de Baia Mare, donará a la Facultad de Filología de la Universidad de Salamanca 1.200 libros especializados de literatura y lingüística rumana, de gran interés para la titulación de Lingüística Románica y para los estudios de Literatura Comparada o de Traducción. Los volúmenes serán entregados en el acto que tendrá lugar el martes, 14 de noviembre, a las 12:30 horas en la Biblioteca de la Facultad y que contará con la presencia del director del Servicio de Archivos y Bibliotecas de la Universidad, Severiano Hernández, y de la embajadora de Rumanía en España, Maria Ligor.

Palacio de Anaya, Facultad de Filología.

La donación del fondo se enmarca en el contexto de la próxima entrada de Rumanía en la Unión Europea y posee un marcado carácter intercultural. Con la iniciativa el gobierno rumano pretende difundir la cultura de su país a nivel internacional y contribuir al conocimiento de las creaciones literarias entre los estados miembros de la Unión Europea.

Maramureș pentru acest minunat gând, precum și autorităților spaniole care au venit în întâmpinarea acestui proiect, manifestându-și disponibilitatea și totala deschidere pentru ca bibliotecile lor să dispună și de carte românească.

Florina Nicolae

Atașat Cultural, Ambasada României la Madrid,

Marți, 14 noiembrie 2006 a avut loc la Universitatea din Salamanca ceremonia de donație a 1.200 de cărți românești de către Consiliul Județean Maramureș sub auspiciile ambasadei României în Spania. Donația este o inițiativă privată a domnului Teodor Ardelean, Directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare bucurându-se de sprijinul Consiliului Județean Maramureș prezidat de către domnul Marinela Kovacs.

Ceremonia a fost inaugurată cu discursul Directorului General al Bibliotecilor din Salamanca, dl Severino Hernández, care a vorbit în numele Rectorului Universității din Salamanca, Enrique Battaner, mulțumind călduros dlui Teodor Ardelean, Directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, delegației Consiliului Județean Maramureș pentru donația făcută. Această nouă colecție constituie o completare a fondurilor deja existente și contribuie la difuzarea limbii și literaturii române. Cărțile vor purta o inscripție în care se consemnează că fac parte din Colecția „Nicolae Steinhardt” și că au fost donate de către Biblioteca „Petre Dulfu” ca urmare a inițiativei Consiliului Județean, sub egida Ambasadei României. Într-un gest simbolic de recunoștință, dl Severino Hernández a înmănat la rândul său, prin dl Ardelean, un fond de 100 de cărți pentru biblioteca baimăreană.

Viorica Pâtea

Universitatea din Salamanca, Spania

În primul rând doresc să mulțumesc în numele Universității din Alicante pentru gestul generos care ne reunește astăzi aici. Trebuie să mulțumesc dnei Ambasador Maria Ligor pentru prezența dumneaei azi, aici, împreună cu alți reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe din România, dlui Pamfil Bercean, Vicepreșe-

dinte al Consiliului Județean Maramureș care a venit însoțit de o echipă de consilieri, dlui Teodor Ardelean, Director al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, părintele acestei inițiative. [...] În încheiere, doresc să mă alătur dlui Teodor Ardelean, care a menționat în discursul dumnealui că trăim o zi fericită, și să vă mărturisesc că, într-adevăr, este o zi specială, căci toate societățile, care au existat de-a lungul istoriei omenirii, au încercat să facă vizibile relațiile dintre ele prin schimbul de obiecte în semn de prietenie. Și între aceste obiecte, ce poate fi mai frumos decât o carte ca simbol al apropierii dintre oameni?.

prof. univ. dr. **Begona San Miguel**,
Universitatea din Alicante

Atât în numele Universității Alicante, cât și a membrilor comunității românești din zonă și a componentelor asociației ARIPI, ținem să mulțumim Bibliotecii „Petre Dulfu” din Baia Mare și în mod special dlui Teodor Ardelean, precum și Consiliului Județean Maramureș pentru inițiativa și generozitatea dumnealui de a ne dărui aceste cărți, dar și de a veni personal să ni le înmâneze, ceea ce nu se întâmplă prea des.”

prof. **Cătălina Ilescu**,
Universitatea din Alicante

În fața noastră stă acum PERSPECTIVA unor noi solicitări. Dacă până acuma, ceea ce s-a înfăptuit a fost mai ales EFECTUL unei conștiințe și al unei voințe personale, a venit vremea IMPUNERII pe această dimensiune de „mișcare” a sufletului românesc, a NEVOILOR clar formulate de către liderii comunităților de români (asociații, organizații, biserici ș.a.). Spre exemplificare, publicăm câteva fragmente din scrisorile primite la sediul redacției „Familia română” sau al Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, cereri care exercită chiar o anumită presiune asupra noastră, dat fiind faptul că nu știm la această oră dacă vom fi într-adevăr capabili de a AȘEZA ÎN OPERĂ toate aceste SPERANȚE!

Speranțe care sunt pentru noi cea mai sfântă hrană de suflet!

Pagini din jurnalul constituirii Bibliotecii „Ion Minulescu” din Germania:

La Târgu-Mureș a fost lansată în vara acestui an o campanie de strângere de cărți în vederea constituirii fondului de documente al Bibliotecii „Ion Minulescu” din Nürnberg. Derulată sub titlul „**Nu lăsați limba română să moară**”. În acest sens, remarcabilă este contribuția Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, condusă de prof. dr. Teodor Ardelean. De asemenea, Biblioteca Județeană „George Barițiu” din Brașov, condusă de prof. dr. Daniel Nazare și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj Napoca, condusă de doamna Sorina Stanca, s-au înscris cu entuziasm în proiectul de la Nürnberg.

Loulé, Algarve, Portugalia:

Vă spun toate acestea în sprijinul candidaturii noastre la o colaborare cu Biblioteca din Baia Mare. Am intrat în legătură cu Biblioteca Sofia de Mello-Breyner

din Loulé, Algarve, Portugalia, al cărui director a fost încântat să ne găzduiască un fond de carte românească și să ne ajute să îl punem la dispoziția tuturor celor care îl vor cere: școli, asociații, alte biblioteci. Mai există o bibliotecă în Faro, care este capitala regiunii, unde la fel avem știința că ar fi bucuroși să găzduiască cărți în limba română. Ar fi prima inițiativă de acest fel în această zonă, și cred că și la nivel național în Portugalia.

Sanda Ciorba, Biroul executiv al
Asociației „Doina” Algarve

La Rioja, Spania:

În atenția domnului director,
Numele meu este TODA ADRIAN IOAN și vă scriu această scrisoare în calitate de președinte al asociației de români din regiunea La Rioja din nordul Spaniei. Asociația noastră este constituită legal din anul 2005 și reprezintă interesele celor peste 10.000 de români stabiliți în această zonă a Spaniei. Printre obiectivele noastre se numără: integrarea românilor în comunitatea locală, promovarea României, păstrarea tradițiilor și obiceiurilor în rândul copiilor români, etc.

Una din dorințele noastre și a comunității românești de aici este crearea unui fond de carte românească și al unuia de filme românești. Pe această cale aș dori să știu dacă este posibil ca Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” să doneze asociației noastre un fond de carte reprezentativ pentru cultura română și o colecție de filme, având în vedere posibilitățile materiale foarte reduse ale asociației noastre.

Vă mulțumesc anticipat și aștept răspunsul dumneavoastră,

Toda Adrian Ioan

Udine, Italia

La Udine, care este și centru universitar, lipsește o bibliotecă românească, de fapt situația este aceeași în toată Italia, evident cu excepția capitalei, Roma, și a altor 2-3 orașe, între care menționez Torino și Padova. Vă invităm să participați la inițiativa noastră și să ne ajutați să realizăm acest obiectiv, mai exact înființarea și întreținerea unei biblioteci. Consider că pentru a promova limba română și cultura noastră, pentru a oferi un spațiu de întâlnire între culturi, singura posibilitate este crearea unei biblioteci publice.

prof. **Mirela Corina Chindea**

Zaventem, Belgia:

Asociația noastră, „Hermes.Ro”, asociație culturală belgo-română din Bruxelles, editează publicația lunară „Univers Românesc” și are în proiect înființarea unei case de cultură. În cadrul acesteia, pe lângă activitatea de editare a revistei și cea a trupei de teatru care pregătește deja un spectacol pentru luna decembrie, ne-am propus înființarea unei biblioteci în limba română.

Vă rugăm să ne comunicați în ce măsură putem colabora pe această temă.

Cu respect,

Daniela Radi
președintele asociației
17 noiembrie, 2009

BIBLIOTECI PENTRU COMUNITĂȚILE ROMÂNEȘTI DIN EUROPA

COMEUROBIB

EXPUNERE DE MOTIVE

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare a pus în operă, în ultimii 20 de ani un șirag de mărgăritare pentru sufletul românilor trăitori dincolo de fruntariile țării – Biblioteci Românești în Republica Moldova („Transilvania” și „Maramureș”), Ucraina (la Biserica Albă), Ungaria (Institutul Cultural Român din Budapesta), Austria (Centrul Cultural din Viena) și Spania (la biblioteca municipală Coslada, la Centrul hispano-român din Alcalá de Henares, la universitățile din Salamanca și Alicante).

Utilitatea acestor întemeieri culturale a fost deosebită în timp și se măsoară acum prin multitudinea de solicitări venite pe adresa Bibliotecii pentru a deschide noi biblioteci în comunitățile românești din țările Europei, dar și din SUA, Canada, Australia, Noua Zeelandă. Pentru aceste patru țări enumerate avem în vedere antrenarea editurilor din România (procesul a început din anul 2009) pentru realizarea unor BIBLIOTECI LA PACHET (lăzi cu circa 500-700 cărți, minuțios alese și transportate în punctele desemnate. Lista de așteptare este însă mare, mai ales pentru Europa. Este vorba de comunitățile românești din:

- Algarve din Portugalia;
- Glasgow din Marea Britanie;
- Nürnberg din Germania;
- Valladolid, Santiago de Compostella, Zaragoza, Avilla, Murcia și Rioja din Spania;
- Udine din Italia.

Având în vedere Parteneriatul încheiat pentru ACȚIUNEA SPANIA între Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” și Consiliul Județean Maramureș și succesul internațional al acestuia (vezi presa românească și spaniolă, dar mai ales cartea „Din Hiperboreea în ... Iberia. Primele biblioteci românești în Spania” și ținând cont de necesitatea purtării de grijă față de maramureșenii răspândiți masiv în Europa, subsemnații, consilieri în mandatul 2008 – 2012, inițiem și susținem Proiectul COMEUROBIB (Biblioteci pentru Comunitățile Românești din Europa), proiect care va fi analizat în comisile de specialitate și în plenul Consiliului Județean Maramureș, pentru a putea fi disponibilizate sumele necesare finanțării pe parcursul anului 2010 (la rubrica observații se va opta pentru trei destinații prioritare).

Biblioteci românești în afara granițelor, înființate de biblioteci publice din România

Ana GRIGOR

România este patria noastră și a tuturor românilor. E România celor de demult și-a celor de mai apoi. E patria celor dispăruți și a celor ce va să vie. (Barbu Ștefănescu Delavrancea)

Comunitățile de români de peste hotare reprezintă o extensie a societății civile românești în mediul internațional. Întocmai celebrului tezaur de la Pietroasele, relația României cu cetățenii săi din afara granițelor este de o valoare inestimabilă, iar autorităților, și nu numai, le revine sarcina deloc ușoară de a o proteja.

Mulți emigranți români din străinătate își pierd, la scurt timp după sosirea în exil, folosința limbii române și se amalgamează societății adoptive complet. Nu putem acuza pe românii stabiliți în străinătate pentru faptul că se străduiesc să se adapteze cât mai bine condițiilor din noua patrie. Bineînțeles că acest lucru nu exclude menținerea

legăturilor cu țara și cultura românească. De fapt, ei ar trebui să fie conștienți că, menținând și respectând aceste tradiții și legături, sunt „mai bogați” decât cei din jur și chiar „să facă paradă” de această bogăție!¹

În comunitățile de români din teritoriile din jurul României elementele definitorii ale dăinuirii națiunii române: limba, literatura, istoria sunt expuse continuu unor grele încercări, chiar primejdii, chiar dacă oficial și aparent sunt avantajate. Aceste încercări pot fi înlăturate sau măcar diminuate prin acțiuni în vederea aprinderii și/sau păstrării făcliei demnității naționale.

La păstrarea și afirmarea identității etnice, cul-

1 http://www.memoria.ro/?location=view_article&id=1611

turale, lingvistice și religioase a românilor din statele vecine și a comunităților românești din emigrație, conform standardelor internaționale în domeniu în vederea atingerii unui obiectiv comun: unitatea în diversitate, un rol important revine slujitorilor cărții din bibliotecile românești. Demersul cultural necesar în conservarea și promovarea limbii, tradițiilor, literaturii și culturii române îl reprezintă înființarea bibliotecilor românești în afara granițelor de către bibliotecile județene din România. Cunoaștem 20 de biblioteci județene care au deschis biblioteci/filiale de carte românească în afara granițelor țării, în perioada 1991-2009 și au contribuit cu donații de carte sau au sprijinit constituirea unor biblioteci pentru românii din afara granițelor, altele au făcut numai donații sau continuă campania de adunare a fondului de carte necesar deschiderii unor biblioteci peste hotare. În rândul celor care au deschis filiale peste hotare se numără bibliotecile județene din: Cluj-Napoca, Târgu Mureș, Baia Mare, Piatra Neamț, Iași, Buzău, Bacău, Constanța, Râmnicu Vâlcea, Târgoviște, Ploiești, Vaslui, Bistrița-Năsăud, Timișoara, precum și Biblioteca Metropolitană București.

Prima instituție a cărții din România, care a deschis vreodată filiale nu numai în județ, dar și peste hotare, este **Biblioteca „I.G. Bibicescu” Mehedinți**. Fondată în 1921 prin dania lui I.G. Bibicescu, fiu al Mehedințiului, om de cultură și guvernator al Băncii Naționale în anii 1914-1924, această bibliotecă a înființat, în perioada interbelică, 250 de filiale în Mehedinți, Banat, Ardeal, Basarabia, Bucovina, pe Valea Timocului sârbesc, dar și în America: 20 de filiale pentru comunitățile românești din Cleveland. În 1929, numărul cărților trimise la filiale ajunsese la 124.000 de volume¹.

REPUBLICA MOLDOVA

În anii nouăzeci, după ce s-au deschis „podurile de flori” peste Prut, în entuziasmul acelei perioade, din sentimente fraterne, aflând cât de mare este criza de „slovă românească”, românii s-au pus pe „zidiri culturale”. Din inițiativa Lidiei Kulikovski, directoarea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, la chemarea căreia au răspuns, în primul rând, ardelenii, s-au născut mai multe biblioteci de carte românească la Chișinău, care se alimentau cu cărți achiziționate de biblioteci județene din România, dar și din donații particulare din partea celor care-și „rupeau” din propriile biblioteci pentru a acoperi golurile de carte românească după decenii de interdicții sovietice. Nu s-a trimis maculatură, nu s-au trimis cărți de care să se scape deținătorii lor, ci cărți importante, prin care cititorii de peste Prut să descopere în întreaga ei lumină nu doar grafia latină ci și literatura română, care a fost, ani buni, „literatură străină” pentru ei. Ca niște badea Cârțan contemporani, câteva biblioteci, câțiva oameni continuă ceea ce-au început în anii de început ai renașterii speranței reîntregirii.²

La numai o zi după proclamarea independenței de stat a Republicii Moldova, ardelenii prezenți la eve-

*Copii în tabăra de vară
la Biblioteca „Transilvania” din Chișinău*

nimentele din 27 august 1991, au oferit fraților de peste Prut cel mai frumos dar, prima bibliotecă de carte românească, **Biblioteca „Transilvania”**. Inițiativa, la care au aderat și pe care au sprijinit-o bibliotecile județene din Târgu Mureș, Baia Mare, Brașov, Satu Mare, Alba Iulia, Bistrița Năsăud, a aparținut **Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj-Napoca**.³ „Această nouă instituție reprezintă una din porțile deschise spre împlinirea idealului basarabean, repunerea în drepturile sale legitime a limbii române”.⁴ Biblioteca „Transilvania” din Chișinău, situată la parterul unui bloc locativ, dispune de un fond de 49.260 volume, 5 titluri de periodice și 355 unități audio vizuale; a fost dotată cu un calculator.

În același an, 1991, s-au făcut donații de cărți – 1.108 volume - provenite din diferite surse: edituri, donatori, precum și din colecțiile **Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați** către diverse biblioteci din Chișinău.

În anul 1992 **Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț** a înființat **Filiala Orhei**, într-un spațiu distinct, în cadrul Bibliotecii Publice „Alexandru Doinici” din Orhei. Este dotată, din noiembrie 2001, cu un calculator donat de Primăria Piatra-Neamț, software de bibliotecă și baze de date oferite de Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț. Colecțiile Filialei din Orhei au crescut de la 3.174 exemplare (donația inițială) la 21.514 volume. Corespunzător, au sporit și indicatorii de performanță ai filialei, aceasta ajungând să fie frecventată de circa 1.750 utilizatori/an, care consultă aproape 45.000 volume/an.

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați a făcut, în același an, donații de cărți – 1.054 volume - provenite din diferite surse: edituri, donatori, precum și din colecțiile sale, către biblioteca locală din Bălți.

La 15 ianuarie 1992, în Chișinău, a fost înființată **Biblioteca Publică „Onisfor Ghibu”**, căreia **Biblioteca Metropolitană București** i-a acordat un sprijin susținut, încă de la constituire, atât în plan logistic, pentru formarea și dezvoltarea colecțiilor de publicații, asigurarea materialelor necesare operațiunilor bibliotecono-

1 <http://www.mehedinti.djc.ro/ObiectiveDetalii.aspx?ID=985>

2 Nicolae Băciuț, *În așteptarea melcului*, Târgu Mureș, Editura Nico, 2008, p. 167.

3 Dimitrie Poptâmaș, *Philobibliion mureșean*, Târgu Mureș, 2003, p. 102.

4 Ibidem

mice, cât și în cel al resurselor umane, prin pregătirea și perfecționarea colegilor moldoveni în tehnicile și practicile de specialitate românești. Grație sprijinului Bibliotecii Metropolitane, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”, situată în incinta Palatului Republicii, dispune în momentul de față de peste 70.000 de publicații, fiind una dintre cele mai bogate biblioteci de carte românească din Republica Moldova. Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” s-a afirmat ca un puternic centru cultural românesc, care a facilitat difuzarea valorilor civilizației românești în Republica Moldova, prin intermediul cărților, ziarelor, revistelor și a altor documente grafice și audiovizuale în limba română și cu alfabet latin.¹

În urma schimbului de bune practici de după 1990, dintre **Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași** și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” Chișinău s-a născut **Filiala „Ion Creangă - Gheorghe Asachi” Chișinău**. Fondată în 1992 și dotată inițial de către Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” cu un fond de carte de 6.000 volume, aceasta funcționează într-un spațiu mirific, în incinta Teatrului „Licurici” (vizavi de Biblioteca Națională a Republicii Moldova). Actualmente, filiala dispune de un număr de peste 20.000 volume, 4 calculatoare și este locul central al desfășurării programelor cultural-educaționale adresate micilor cititori.²

Biblioteca Județeană „Vasile Voiculescu” Buzău a înființat, în anul 1993, o bibliotecă de carte românească la **Soroca**, pe care a dotat-o cu mobilier, centrală termică. Ea funcționează în spațiul Consiliului Raional Soroca și dispune de un fond de 25.000 de volume.

În același an, **Biblioteca Județeană „I. C. Sturdza” Bacău** a deschis o filială la **Briceni**, dar în 1999, într-un anumit context politic, s-au întrerupt legăturile, fondul de carte donat rămânând acolo.

La 25 aprilie 1994, în capitala Republicii Moldova a fost inaugurată **Biblioteca Publică „Ovidius”**, rod al colaborării dintre **Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța** și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău. Dacă la momentul inaugurării biblioteca dispunea de un fond inițial de aproximativ 10.000 de volume, în prezent acesta cuprinde 30.800 unități de bibliotecă, majoritatea (85%) în limba română.

Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea a contribuit cu carte pentru românii din Republica Moldova prin înființarea unei filiale la **Glodeni**, în anul 1994, înzestrată cu 4.000 volume. Înainte de anul 2000, colaborarea dintre biblioteca județeană vâlceană și cea din Glodeni a fost întreruptă. În prezent nu există informații referitoare la funcționarea în continuare a filialei.

Cu sprijinul **Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu” Dâmbovița** a fost deschisă, la 31 august 1995, **Biblioteca Publică „Târgoviște”**, ca filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. Amplasată în centrul sectorului Buiucani al capitalei moldovene, biblioteca deține un fond de 31.700 unități de bibliotecă, din care 16.204 titluri de carte, 150 titluri de periodice și 75 de materiale audiovizuale. Dotările materiale efectuate

pentru această bibliotecă sunt consistente: 74 de rafturi, 30 mese, 113 scaune, 3 calculatoare, un copiator și o imprimantă; are acces la baza de date EBSCO.

Pe lângă Biblioteca orașenească din Ialoveni s-a deschis **Filiala de carte română „Nicolae Titulescu” Ialoveni**. Inaugurarea acestei filiale a avut loc la 30 august 1995 și a fost posibilă grație protocolului de inaugurare semnat la 19 mai 1995 între **Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” Olt** din Slatina și Biblioteca Publică Orașenească „Petre Ștefănuță” Ialoveni, cât și de Consiliul Județean Olt, Ministerul Culturii - România, Comitetul Executiv Raional Ialoveni și Ministerul Culturii al Republicii Moldova. Partea română a donat circa 8 mii de publicații și mobilier. Filiala de carte română „Nicolae Titulescu” Ialoveni funcționează într-o clădire proprie și, în cele cinci săli, adăpostește un fond de 26.000 volume de carte românească și periodice și 4.000 cărți în limba engleză, documente istorice, hărți, materiale video și pinacoteca. Totodată a fost dotată cu calculatoare, copiator și imprimantă. Relațiile de colaborare între Biblioteca Publică Orașenească „Petre Ștefănuță” Ialoveni și Biblioteca Județeană „Ion Minulescu” Olt reprezintă un fericit exemplu de promovare a valorilor culturale naționale românești pe ambele maluri ale Prutului.

În același an s-au făcut donații de cărți - 845 volume - provenite din diferite surse precum și din colecțiile **Bibliotecii Județene V.A. „Urechia” Galați** către biblioteca locală din **Giurgiulești**.

„Începând cu 1995, **Biblioteca [Județeană „Nicolae Iorga” Prahova (Ploiești)]** și-a intensificat relațiile cu bibliotecile din Basarabia pe linia îmbogățirii fondului de carte românească, donațiile realizate de instituția noastră ridicându-se la 5.000 de volume, de care au beneficiat bibliotecile din localitățile **Căușeni**, **Orheiul Vechi**, unde a fost înființată filiala **„Biblioteca Ploiești”** și **Cimișlia** (județul Lăpușna), unde Biblioteca „Mihai Eminescu” a primit încă 3.000 de volume și a cărui principală sală de lectură poartă numele savantului Nicolae Iorga.”³

Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătarul” Vaslui a deschis o filială la **Hâncești**, în 1995, care funcționează într-un spațiu propriu în cadrul Centrului Cultural și deține 7.000 volume, 6 titluri de periodice și un soft de bibliotecă (Bibliophil).

Biblioteca Județeană Mureș a înființat, în anul 1996, **Biblioteca Publică „Târgu-Mureș”** din Chișinău, situată în sectorul Râșcani, la parterul unui bloc de locuințe, având o suprafață de 400 mp. Spațiul și mobilierul necesar au fost acordate de Primăria municipiului Chișinău. La deschidere, fondul inițial de carte a fost de 5.000 volume, din care două treimi erau donația Bibliotecii Județene Mureș. Bucurându-se de sprijinul Ministerului Culturii și de resursele proprii, precum și de generozitatea unor donatori, la numai un an de la înființare, Biblioteca „Târgu-Mureș” înregistrează peste 18.000 volume, fond enciclopedic de largă adresabilitate.

Biblioteca Județeană Timiș a deschis, în același an, o filială la **Căinari**, care funcționează în Căminul cul-

1 *Biblioteca Bucureștilor*, 8, nr. 11, nov. 2005, p. 26; 12, nr. 3, mar. 2009, p. 34.

2 <http://bjiasi.ro/ro/filiale/19/>

3 *Biblioteca Bucureștilor*, 6, nr. 5, mai 2003, p. 18.

tural din localitate și dispune de un fond de 8.000 de volume. În aceeași perioadă **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați** a făcut donații de 790 volume către biblioteca locală din **Văleni**.

„**Biblioteca Județeană «George Barițiu» Brașov** a participat la acțiunile de donare de cărți românești către locuitorii din Republica Moldova. În urma acestei activități susținute, la 9 iulie 1997 a fost deschisă în localitatea Ungheni din Basarabia o filială a bibliotecii brașovene.”¹ Filiala din **Ungheni** deținea în 2002 peste 8.000 de volume în limba română.

În anul 1998 este semnat un protocol cultural de colaborare între autoritățile din județul Galați și raionul Vulcănești din Republica Moldova, pe baza căruia s-a înființat o filială a **Bibliotecii „V.A. Urechia” Galați** în cadrul **Bibliotecii județene Cahul**; fondul inițial de documente reprezintă aproximativ 4.000 volume.

În cadrul manifestărilor prilejuite de Sărbătoarea Națională „Limba noastră cea română”, cu sprijinul Primăriei Municipiului Chișinău și a Primăriei Municipiului Alba Iulia, sub tutela Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, Chișinău și a **Bibliotecii Județene „Lucian Blaga” Alba Iulia**, la 31 august 1998 s-a deschis **Biblioteca publică „Alba Iulia”** din Chișinău (în cartierul Buiucani). Colecțiile Bibliotecii „Alba Iulia” însumau, la 1 ianuarie 2008, circa 21.000 volume, inclusiv ediții periodice curente. Pondere (96%) revine publicațiilor în limba română; se găsesc și publicații pentru copii și adulți în limba engleză, franceză, italiană, rusă.

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, înscriind în coordonatele esențiale ale activității sale stabilirea unei relații cu românii din diaspora prin acțiunea „Carte pentru românii din afara granițelor”, a deschis, în noiembrie 2001, **Filiala „Maramureș”** în municipiul Chișinău. Acțiunea a fost sprijinită de către Consiliul Județean Maramureș și a constat într-o donație de peste 10.000 de volume, din care peste 80% cărți noi, cu caracter enciclopedic. Inaugurată în 2001, într-o casă particulară, a fost redeschisă, în 2009, într-un Centru de zi pentru familie, localizat în Sectorul Centru al capitalei

La inaugurarea Bibliotecii „Liviu Rebreanu” din Chișinău

moldovenești. Cu un fond de 50.000 de volume, ocupă patru încăperi și un hol generos, are un aer primitiv, lucrurile sunt așezate cu gust, spațiul este folosit cu maxim de eficiență. Mai mult, clădirea are grădină protejată, loc de joacă amenajat pentru copii.

Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea a înființat o filială la Chișinău în data de 14 octombrie 2004, ce poartă denumirea Biblioteca Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt”. Inaugurarea **Bibliotecii „Ștefan cel Mare și Sfânt”** s-a înscris în suita de manifestări, prilejuite de comemorarea a 500 de ani de la moartea domnitorului, 2004 fiind declarat de UNESCO Anul Ștefan cel Mare și Sfânt. O contribuție deosebită la dezvoltarea colecțiilor de bibliotecă o aduce donația Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu” Vrancea: peste 3.000 volume din literatura română, literatura universală, istorie, lucrări de referință. Situată la parterul unui bloc, biblioteca deține astăzi 21.369 unități de bibliotecă: cărți, publicații periodice, materiale audio-vizuale.

Biblioteca Județeană „Panait Cerna” Tulcea a sprijinit constituirea și îmbogățirea colecțiilor de carte românească la **Anenii Noi** și are în pregătire donație de carte pentru bibliotecile din **Cahul**.

La 27 noiembrie 2007 a avut loc inaugurarea **Bibliotecii Publice „Liviu Rebreanu”** în sectorul Râșcani al municipiului Chișinău, realizată cu sprijinul Bibliotecii Județene Bistrița-Năsăud, care a oferit un enorm fond de carte atât pentru copii, cât și pentru adulți, desigur în colaborare cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

SERBIA

Anul 1997 coincide cu deschiderea unei biblioteci de carte românească la **Novo Selo - Satu Nou** (Voivodina) de către **Biblioteca Județeană „Ovid Densusianu” Hunedoara**, fondul de carte de care dispune fiind de 4.000 volume, obținute din donații de la populația din județul Hunedoara. Biblioteca funcționează în spațiul Casei de Cultură din Novo Selo, având la dispoziție două săli.

Biblioteca de Carte Românească „Nichita Stănescu” de la Novi Sad este fondată în 1998 de către **Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași**, Studioul de Radio Iași și Societatea de Limbă Română din Voivodina, urmare a relațiilor culturale consolidate în timp (începând din anul 1996) între Iași și Panciova sau Novi Sad, prin participarea scriitorilor români din Voivodina (Serbia) la Salonul Internațional de Carte Românească. Deschisă în prezența oficialilor provinciei și a unei delegații ieșene, condusă de Nicolae Busuioc, fostul director al bibliotecii ieșene, în spațiul Bibliotecii departamentale Novi Sad, ea funcționează în prezent, ca filială, într-un local propriu. Dotată inițial de către Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași cu un fond de 6.000 volume, ea și-a mărit în timp patrimoniul, fiind locul în care se desfășoară unele dintre întâlnirile cu personalitățile române din acest areal, programe culturale sau științifice organizate de Lucian Marina, Președintele Societății de Limbă Română.²

Biblioteca Județeană „Paul Iorgovici” Caraș Severin a contribuit cu fond de carte la bibliotecile din **Torac, Uzdin, Sarcia și Satu Nou**.

1 *Biblioteca Bucureștilor*, 5, nr. 12, dec. 2002, p. 28.

2 <http://bjiasi.ro/ro/filiale/19/>

UCRAINA

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, înscrind în coordonatele esențiale ale activității sale stabilirea unei relații cu românii din teritoriile din jurul României prin acțiunea „Carte pentru românii din afara granițelor”, a deschis o bibliotecă la Centrul Multicultural din localitatea **Biserica Albă** pentru cei 40.000 de români din Maramureșul din dreapta Tisei. Inaugurarea a avut loc în data de 3 martie 2002. „Această bibliotecă este centrul multicultural bisericesc, a declarat consilierul județean Teodor Ardelean. Cu ajutorul Consiliului Județean și al Bibliotecii Județene Maramureș s-au donat peste 1.500 de cărți în valoare de peste 100 milioane lei. S-au colectat din donații aproape 2.000 de cărți de la persoane private [...]. La reușita acestei acțiuni și-au mai adus contribuția Fundația „Dragoș Vodă” din Cluj Napoca și Ministerul Afacerilor Externe”.¹

În anul următor, 2003, urmărind cunoașterea, păstrarea și valorificarea tradițiilor culturii naționale, aceeași bibliotecă județeană a deschis Minibiblioteca Secției române de la Studioul de Radio TV din **Ujgorod**, pe care a înzestrat-o cu 1.000 volume.

În colaborare cu Biblioteca „Mihai Eminescu” Cernăuți, (Casa Limbii Române, fondator Vasile Tărășeanu), **Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași** a înființat **Filiala de Carte Românească de la Cernăuți**. Este doar un început modest, până la rezolvarea favorabilă de către autorități a problemei spațiului adecvat pentru un asemenea serviciu public adresat minoritarilor români, idee susținută de Consulatul Român de la Cernăuți.

În octombrie 2007, **Biblioteca Județeană „Gheorghe Asachi” Iași** în parteneriat cu Fundația Culturală „Gheorghe Asachi” și Biblioteca Raională „Gheorghe Asachi” din Herța a înființat **Filiala de carte românească „Gheorghe Asachi” - Herța**. Aceasta a funcționat în cadrul Bibliotecii Raionale din Herța, până la organizarea ei definitivă în spațiul deținut de Fundația Culturală „Gheorghe Asachi” Herța. Dispune de un fond de carte de 4.000 volume și 2 calculatoare dotate cu soft de bibliotecă.²

În anul 2009 **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați** a donat 2.500 volume - provenite de la edituri, diverși donatori și din colecțiile sale - bibliotecii locale din **Odessa**.

Biblioteca Județeană „Panait Cerna” Tulcea are în pregătire o donație de carte pentru bibliotecile **Odessei**.

În scopul satisfacerii cerințelor de lectură ale cernăuțenilor, **Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” Suceava** a reluat campania prin care încearcă să adune cât mai multă carte în limba română pentru a fi donată atât bibliotecilor locale din regiunea **Cernăuți**, care, din câte se știe, se află „în suferință” la acest capitol, cât și Bibliotecii științifice regionale „M. Ivasiuk”.

UNGARIA

În vederea stabilirii de relații cu românii din Ungaria prin acțiunea „Carte pentru românii din afara gra-

nițelor”, în cadrul Centrului Cultural Român de la Budapesta, **Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare** a deschis **Biblioteca „Mihai Eminescu”**, donând, pentru început, 550 volume. De asemenea a dotat-o cu 2 calculatoare și soft de bibliotecă.

Se observă că pentru comunitățile de români din jurul României, doritoare să-și păstreze identitatea culturală, au fost înființate filiale cu preponderență în Republica Moldova și mult mai puține în Serbia, Ucraina, Ungaria sau chiar deloc în Bulgaria. Aici se poate, totuși, aminti donația **Bibliotecii Județene „I.A. Bassarabescu” Giurgiu** către Biblioteca Municipală „Vasili Tarlev” din **Ruse** a unui număr de cărți bilingve, apreciate de publicul bulgar.

AUSTRIA

Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare a sprijinit, începând cu anul 2004, Institutul Cultural din **Viena** cu o donație de 1.000 volume.

GERMANIA

Platforma Culturală AȘII ROMÂNI din Nürnberg - Germania a încheiat un protocol cu **Biblioteca Județeană Mureș**, care vizează susținerea prin donații și colaborarea în vederea înființării unei biblioteci românești în Germania (**Nürnberg**), ce va purta numele de: „**Biblioteca românească Ion Minulescu**”. În vederea constituirii fondului de carte românească, directorul Bibliotecii Județene Mureș a făcut demersuri la numeroase edituri din țară, oferind celor peste 70.000 de locuitori ai comunității românești din zonele mai sus amintite șansa de a-și exprima fidelitatea față de cultura națională, prin citirea de cărți în limba română. De asemenea, Biblioteca Județeană Mureș și-a luat angajamentul preluării donației și trimiterii cărților în Germania.

Ecourile nu au întârziat să apară, în scurt timp, editura Polirom trimițând deja o listă pentru selectare, alte edituri manifestându-și dorința de a colabora la acest proiect cu donații de carte.

Biblioteca Academiei Române, a fost printre primele care și-a materializat donația, trimițând ediția facsimilată a manuscriselor lui Eminescu, volumele VIII și XXIV. Inaugurarea noii biblioteci se va face în primăvara lui 2010.

ITALIA

În perioada 14-17 nov. 2009, **Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea** a inaugurat o colecție de carte în limba română la **Borgaro Torinese**, lângă Torino, la invitația Asociației Culturale „Dacia”, condusă de Mariana Iacob, originară din județul Vrancea. Cele peste 500 de titluri de carte în limba română au fost donate de Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” potențialilor cititori, mai ales copii (din cei peste 500 de rezidenți români) și sunt găzduite de **Biblioteca „Gianni Rodari”** din comunitatea respectivă, ca parte a programului Italia & România în bibliotecă - Popoli e culture si trovano e si conoscono su un ponte de libri inițiat de gazdele italiene.³

1 Informația Zilei de Maramureș, 2, nr. 128, 5 mar. 2002, p. 8.

2 <http://bjiasi.ro/ro/filiale/19/>

3 <http://danyrolux.blogspot.com/2009/11/patra-colectie-de-carte-romaneasca.html>

În august 2009 s-au expedit către Biblioteca din **Tivoli** 350 titluri noi de carte românească care, în prezent, sunt în faza de prelucrare de către voluntari români. Inițierea acestui proiect a avut loc la Focșani, în ianuarie 2008, cu prilejul unei vizite a unor oficialități din cadrul primăriei orașului Tivoli, în care locuiesc aproximativ 10.000 de români. Proiectul se află în faza de așteptare a inaugurării colecției de carte în limba română la o dată stabilită de comun acord.

Biblioteca Județeană „I. G. Sbiera” Suceava continuă, potrivit directorului instituției, Gabriel Cărăbuș, campania publică de adunare a fondului de carte necesar înființării în cadrul Bibliotecii Centrale din **Torino** a unei mici biblioteci în limba română, destinată elevilor români care frecventează școlile din Torino într-un număr destul de mare. Aproximativ 2.000 de cărți, destinate în particular vârștelor cuprinse între 12-18 ani, vor fi donate Sistemului Bibliotecar Urban al orașului Torino, conducerea acestei biblioteci exprimându-și deja disponibilitatea de punere la dispoziție a spațiului necesar pentru păstrarea cărților și de acordare a sprijinului în vederea gestionării acestora. În acest mod, copiii românilor din Torino vor primi sprijin din Suceava pentru a nu pierde contactul cu limba și cultura țării din care provin părinții lor. Pentru aceasta, Biblioteca Bucovinei are nevoie de ajutorul sucevenilor, al celor care apreciază CARTEA, cărora li se adresează în acest demers public pentru a nu-i uita pe românii din afara granițelor țării, fie ei de la nord de graniță, din Regiunea Cernăuți, sau plecați la muncă în Italia și a veni în sprijinul lor cu donații de carte.¹

SPANIA

Pentru comunitatea de români, precum și pentru persoanele interesate de învățarea limbii române și cunoașterea civilizației românești, **Biblioteca Județeană**

„Petre Dulfu” Baia Mare a înființat, în 2006, o rețea de biblioteci românești în Spania: Biblioteca din **Coslada** (4.361 volume), Biblioteca „Eminescu - Cervantes” de la Centrul Hispano-Român din **Alcalá de Henares** (2.882 volume), Biblioteca Lectoratului de Limbă și Literatură Română din cadrul Catedrei de Romanistică a Facultății de Filologie de la Universitatea din **Salamanca**, cea mai veche universitate spaniolă (1.216 volume) și Biblioteca Lectoratului de Limbă și Literatură Română din cadrul Facultății de Traduceri de la Universitatea din **Alicante** (1.590) volume.

Biblioteca Județeană Timiș a contribuit cu 500 de volume la fondul de carte al bibliotecii române din **Gandia** (provincia Valencia).

Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea a donat, în decembrie 2007, pentru Biblioteca „Convent de Sant Roc” din **Gandia** 250 titluri de carte, din care 90% noutăți editoriale. Întreaga colecție a fost prelucrată de biblioteca din Gandia care dispune de toate oportunitățile materiale și umane și care deservește o comunitate de aproximativ 70.000 locuitori și 3.000-4.000 de rezidenți români.

Este îmbucurător faptul că un număr destul de mare de biblioteci județene intenționează în continuare să organizeze biblioteci/filiale peste hotare, mai ales acolo unde sunt solicitări mai numeroase. Biblioteca județeană din Hunedoara și cea din Vrancea doresc să înființeze biblioteci în Italia și Spania; cea din Timiș în Spania, Biblioteca Județeană Prahova are în proiect constituirea de filiale în ținutul Herța și pe Valea Timocului. Biblioteca Județeană Olt intenționează să organizeze o filială de carte românească în Franța, în timp ce biblioteca județeană băimăreană are în vedere constituirea de filiale în ținuturi mai puțin apropiate: Marea Britanie, SUA și chiar în îndepărtata Noua Zeelandă.

Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu” Vrancea pregătind donația de carte pentru Biblioteca „Convent de Sant Roc” din Gandia

Întâlnire româno-spaniolă la Gandia, în Spania, cu ocazia donației de carte românească

¹ <http://www.news Bucovina.ro/turism/29400/biblioteca-bucovinei-reia-campania-privind-donatiile-de-carte-pentru-romanii-din-regiunea-cernauti-sau-torino-italia>

Filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău, deschise în parteneriat cu bibliotecile publice din România

- 1991. **Biblioteca „Transilvania” - simbol al unirii prin cultură.** Parascovia ONCIU, director B.P. „Transilvania” (fragmente)

*Dedicație cititorilor Bibliotecii „Transilvania”:
Aici mi-e cartea, / Aici mi-e partea, / Aici comoara, / Aici
și Țara! Grigore Vieru, martie 1998*

Pașii ușori și vocea caldă a poetului-legendă mai vibrează în spațiul instituției noastre, deși de la trecerea lui la Dumnezeu, în ianuarie 2010, se va împlini un an. Acolo, Sus, a fost așteptat de șapte ani de patronul spiritual al bibliotecii, Traian Brad, de numele căruia este legată întreaga noastră activitate, însăși fondarea primei instituții biblioteconomice de carte românească în Basarabia, căci anume așa s-a dorit a fi Transilvania în primii ani de renaștere națională. Cu adevărat, aici, la bibliotecă, la 29 august 1991, la inaugurarea desfășurată tocmai a doua zi de la proclamarea independenței Republicii Moldova, a fost prezent tot Ardealul, prin donații de carte și personalități notorii. Acest lucru a fost posibil grație efortului fizic și intelectual al unor ardeleni de bună credință, profesioniști valoroși în domeniu, între care Alexei Mare (originar din Basarabia), Teodor Ardelean, Doina Popa, Adriana Kiraly, Mircea Zeicu, Doina Banu, Ioan Pop, Dimitrie Poptămaș, Virgil Bulat, Teodor Tanco ș.a., dar în primul rând Traian Brad, care nu numai că au lansat apelul „O carte pentru Basarabia” în mass-media din România, dar l-au materializat prin propriul exemplu, oferind loturi de cărți din bibliotecile personale, procurând cărți, colectându-le și aducându-le la Chișinău, găsind în persoana gazdelor Lidia Kulikovski, directorul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Larisa Câșlaru, director-adjunct la aceeași instituție, Iulian Filip, șeful Direcției Cultură ș.a. tot sprijinul și concursul necesar, bucurându-se de cea mai cordială și ospitalieră primire, ca între frați. La deschidere ne-au onorat cu prezența Alexandru Moșanu, președintele Parlamentului Republicii Moldova, Mircea Druc, prim-ministru, Ion Hadârcă, vicepreședintele Parlamentului, Ion Ungureanu, ministrul culturii, care a tăiat simbolic panglică tricoloră, după care, pentru prima oară într-o instituție de cultură din Republica Moldova, a fost oficiat un serviciu divin de sfințire de către un mic sobor de preoți în frunte cu părintele Vasile Leb din Cluj și Ioan Cuntu din Chișinău. Acestor personalități li s-au alăturat numeroși parlamentari, scriitori, autorități ale administrației publice locale de pe un mal și altul al Prutului. Sunt evenimente istorice, trăite pe viu, de mare intensitate, care nu se vor șterge nicicând din memorie, organizate din suflet cu multă dragoste, curaj și dăruire față de Neam, Țară, Carte.

Ctitorul bibliotecii, Traian Brad, avea să remarce mai târziu în monografia sa „Lectura și biblioteca publică la Cluj”, că instituirea „Transilvaniei” s-a înscris ca o reacție firească la nevoile stringente ale revenirii populației Basarabiei istorice la limba, cultura și istoria națională, la reintegrarea ei spirituală. Aș adăuga și la revenirea la grafia latină. Cu un simplu exemplu pot justifica importanța colosală pe care a exercitat-o în domeniul cultural ajutorul dezinteresat al prietenilor de peste Prut și anume: după modelul nostru, în scurt timp, pe harta biblioteconomică a capitalei Republicii Moldova, una după alta, au început să apară noi biblioteci de carte românească, tutelate de biblioteci județene din România. Cinci dintre acestea au fost fondate prin efortul susținut din partea transilvănenilor. Merită să fie subliniat că, datorită acestor filiale, cartea românească în grafie latină în sistemul municipal de biblioteci a atins raportul de cincizeci la cincizeci, cel mai înalt în Republica Moldova, mai ales dacă ținem cont de faptul că sunt biblioteci rurale care nu ating nici zece procente.

Astăzi, fondul de carte al Bibliotecii Publice „Transilvania” constituie 47.166 unități materiale. Fiecare vizită a colegilor noștri clujeni la Chișinău este însoțită, de regulă, de donații de carte deosebit de valoroase, mai ales în ultimii ani, o parte din literatură fiind alcătuită din solicitările noastre, conform cerințelor sporite ale utilizatorilor. Astfel, ponderea înaltă de participare la completarea fondului nostru în anul 1992 de către Biblioteca Județeană „Octavian Goga” a fost de 79,2% din toate achizițiile; în 1999 de 46,6%; în 2001 de 90%.

O colecție absolut inedită este cea de carte teologică, cuprinzând 1.089 de titluri. Rarități în acest sens fiind Biblia de la Blaj, 1795, ediție jubiliară - 2000, Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie cu dedicația Arhiepiscopului Teofil, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului ș.a., completată și de zece icoane pe sticlă, plus pecetea Bisericii din satul Chiperceni, județul Orhei, care până în anul 1992 a fost în Oradea și reîntoarsă în același an de prefectul județului Bihor, Ionel Oneț. Prezintă un interes mare Colecția Cărți cu autograf, cu peste 500 dedicații Bibliotecii „Transilvania” din partea unor personalități notorii din Transilvania și Republica Moldova.

- 1992. **Biblioteca „O. Ghibu” – o instituție educațională în sistemul cunoașterii.** Elena VULPE, director B.P. „O. Ghibu” (fragmente)

Biblioteca dispune de o amplă bibliografie cu caracter didactic semnată de O. Ghibu, ce constituie un

inestimabil tezaur: *Despre educație, Prolegomena la o educație românească, Din istoria literaturii didactice românești, Pentru o pedagogie românească, Amintirile unui pedagog militant, Pedagogia militans, Ziar de lagăr* ș.a, prin care O. Ghibu își expune pledoaria sa pentru o veritabilă educație civică. Menționăm ca arsenalul este completat de un studiu elaborat de bibliotecă *O. Ghibu pe baricadele Basarabiei și Transnistriei. Repere bibliografice și istorice*, care conține lista lucrărilor lui O. Ghibu despre Basarabia, articole publicate de O. Ghibu despre românii transnistreni, activitatea Astei în Basarabia, tabel cronologic.

Promovarea operei pedagogice a lui Onisifor Ghibu este o prioritate constantă, ea exprimă o tendință reală a bibliotecii de a se apropia de școală, de profesor, de elev, de procesul educativ. Biblioteca dispune de un patrimoniu unic, fixat și în agenda UNESCO: întreaga operă și moștenire pedagogică a celui ce rămâne a fi peste vremuri educatorul neamului, care a pus bazele conceptului de educație națională: „Am năzuit în permanență să fiu un Educator, un educator al vremii mele și al poporului meu, îmbrățișându-i cu ardoare toate acele probleme care îmi păreau că sânt hotărâtoare pentru a face din el o națiune sănătoasă, harnică, luminată, vrednică și fericită.”

Explorând diverse forme și tehnici, preluate de la marele practician și teoretician, biblioteca imprimă actului educațional noi valențe, noi conținuturi. Proiectele de modernizare inovatoare, inițiate în 2009 (Temele pentru acasă, Programul „Non scholae sed vitae discimus”, Programul „Universitari - Ne discere cessa”, Biblioteca spre „noi zone de influență”, „Magister dixit – Școala măiestriei literare”, Bibliotecile albe) urmăresc scopul de a susține, de a veni în ajutor, de a forma deprinderi de lucru cu universul cărții, abilitați în abordarea teoretică și practică a textului, a comentariului literar, a evenimentelor istorice, a crea un suport informațional pentru pregătirea temelor, a racorda curriculumul la resursele informaționale ale bibliotecii, a informa studenții și profesorii cu noile colecții.

În acest exercițiu de implicare în actul educațional, biblioteca este considerată un partener sigur și avizat, fiind susținută de Ministerul Educației și Tineretului, Direcția de Educație a Primăriei, Centrul de Inovații Educaționale, Catedrele de Literatură Română și Comparată, Catedrele de Istorie de la diverse instituții de învățământ. Această credibilitate constă în faptul că BP „O. Ghibu” vine în fața școlii cu un model, insistând asupra unor strategii de educație, care rămân actuale și perene. În șirul neîntrerupt al continuității, ea adună în jurul său cele mai instruite cadre didactice, care actualizează principiile educaționale ale teoreticianului O. Ghibu.

În spiritul ideilor lui O. Ghibu, accentul se pune pe educația morală și patriotică, noblețea minții, operând cu teste psihologice, dicționare de pedagogie, teorii ale învățării, întregul arsenal informativ-didactic, de care dispune biblioteca.

Adaptând vocația și conceptele sale educaționale în contextul informațional al instituției bibliotecare, numele lui GHIBU devine, prin intermediul acrostihului: Garant Habilitat a Informa prin Bibliotecă Utilizatorul,

prin care se asigură accesul la cunoștințe, informații, idei, opinii necesare pentru dezvoltarea și prosperarea întregii comunități și a fiecărui cetățean în parte. Astfel, biblioteca devine o instituție educațională în sistemul cunoașterii. Opera de regenerare morală și spirituală prin educație și cultură a lui O. Ghibu capătă statutul unui suport moral și informațional substanțial în promovarea acestui deziderat național.

Supliment de informație:

La 15 ianuarie 1992, în capitala moldavă, a fost înființată Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu”, căreia Biblioteca Metropolitană i-a acordat un sprijin susținut, încă de la constituire, atât în plan logistic, pentru formarea și dezvoltarea colecțiilor de publicații, asigurarea materialelor necesare operațiunilor biblioteconomice, cât și în cel al resurselor umane, prin pregătirea și perfecționarea colegilor moldoveni în tehnicile și practicile de specialitate românești. Grație sprijinului Bibliotecii Metropolitane, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” dispune în momentul de față de peste 70.000 de publicații. De asemenea, au fost organizate, anual, manifestări culturale comune, consacrate unor teme majore ale istoriei, culturii și civilizației românești, precum și unor personalități precum: Nicolae Iorga, George Enescu, Nicolae Titulescu, Onisifor Ghibu ș.a., la care au participat specialiști prestigioși, profesori și cercetători din România și Republica Moldova. Datorită sprijinului acordat, Biblioteca Publică „Onisifor Ghibu” s-a afirmat ca un puternic centru cultural românesc care a facilitat difuzarea valorilor civilizației românești în Republica Moldova, prin intermediul cărților, ziarelor, revistelor și a altor documente grafice și audiovizuale în limba română și cu alfabet latin.

Fragment din „*Basarabia – Pământul misiunii noastre*” de dr. Ion CONSTANTIN, „Biblioteca Bucureștilor”, nr. 3/2009.

□ 1994. **Biblioteca „Ovidius”: Comunicare. Parteneriat. Performanțe.** Elena BUTUCEL, director B.P. „Ovidius” (fragmente)

Colaborarea și cooperarea între parteneri sunt niște piloni siguri ai succesului în beneficiul comunității și totodată în beneficiul utilizatorului. Biblioteca Publică „Ovidius” are această convingere și o practică bogată de activitate în urma încheierii unui Protocol de colaborare între două mari instituții ale cărții: Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța, în persoana regretatului director Dumitru Constantin Zamfir, și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău, în persoana dnei director general Lidia Kulikovski, la data de 25 aprilie 1994. Delegația din Constanța, la semnarea acestui protocol, a fost reprezentată de Doina Păuleanu, inspector-șef al Inspectoratului Județean de Cultură; Stela Motoc, director adjunct al Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman”, și Nicolae Motoc, scriitor. Acest eveniment a fost întâmpinat de intelectualitatea din Chișinău cu un entuziasm netrucat, în acea perioadă fiind a treia bibliotecă de carte românească deschisă la Chișinău. Pentru concitadinii noștri a fost un eveniment de mare anvergură cu participarea multor personalități marcante.

Anul 1994 a pus începutul unei colaborări și prie-

La Biblioteca „Ovidius” din Chișinău

tenii frumoase între B.M. „B.P. Hasdeu”, B.P. „Ovidius” și B.J. „Ioan N. Roman”. Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” de-a lungul acestor ani a contribuit la formarea și completarea perpetuă a fondului de carte. Astfel, în primăvara anului 1994, s-a reușit constituirea unui fond de publicații în limba română cu o tematică diversă, de 6.000 unități bibliografice donate din Constanța, ce a alcătuit fondul de bază în debutul activității. Pe parcursul anilor fondul de publicații s-a mărit considerabil, în prezent ajungând la cca 30.000 de unități biblioteconomice. La completarea colecției își aduce aportul și B.M. „B.P. Hasdeu”, însă, din cifra totală, 65% sunt cărți oferite prin generozitatea colegilor din Constanța. S-a achiziționat multă carte românească recentă, documente de referință în diferite domenii, manuale, ediții speciale, analize și sinteze literare, publicații periodice, cărți vechi și rare. Datorită donațiilor primite am acumulat un număr destul de impunător de lucrări relevante, inclusiv ediții rar întâlnite în bibliotecile din Chișinău și chiar din republică. Este cazul să elogiem și personalitățile ce au contribuit considerabil la edificarea colecției bogate a bibliotecii: profesoara Elena Jean și directorul Editurii „Ex Ponto”, dl Ioan Popișteanu din Constanța care au venit cu donații deosebite și atât de necesare publicului cititor.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” și-a adus deseori contribuția la desfășurarea mai multor activități de cultură și spiritualitate pentru chișinăuieni. Cele mai importante sunt manifestările desfășurate de comun acord sub genericul Zilele Bibliotecii, care au loc în fiecare an în perioada când a fost inaugurată biblioteca și poartă mesajul unității spirituale a tuturor românilor. Atunci se reunesc numeroși profesioniști ai cuvântului scris: scriitori, bibliotecari, profesori, istorici, cercetători din diverse domenii, ceea ce dovedește că biblioteca este locul de întâlnire a multor personalități pentru fixarea unor repere culturale comune.

Șirul de activități culturale de anvergură, desfășurat la bibliotecă, a fost posibil grație participării și susținerii active din partea scriitorilor, artiștilor plastici, muzicienilor, pedagogilor, editorilor de carte și a altor categorii de oameni de cultură. Pe parcursul celor 15 ani de activitate, biblioteca a organizat sute de manifestări culturale, care au constituit o modalitate de atracție pe care BP „Ovidius” o exercită asupra unor largi categorii de utilizatori și nonutilizatori, având și efecte remarcabile asupra gradului de înzestrare spirituală asupra lo-

cuitoarelor municipiului, în special pe segmentul de populație din sectorul Centru a municipiului Chișinău.

În cadrul bibliotecii activează mai multe cluburi și cenacluri literare. Primul, numit în mod semnificativ „Ovidius”, și-a început activitatea în 1995, având în calitate de moderator pe scriitorul Ianoș Țurcanu. Al doilea cenaclu, „Mugurel”, activează în cadrul secției pentru copii din anul 1997, condus de scriitoarea Lidia Hlib. În scopul de promovare a tinerilor a fost organizat clubul „Tineri talente”, în anul 1999, condus de Zina Izbaș, redactor-prezentator Radio Moldova. Cu ocazia aniversării a 150 de ani de la nașterea marelui poet Mihai Eminescu, în anul 2000, a fost inaugurat cel de-al treilea cenaclu literar-artistic, „Eminescu – 2000”, condus de Valentina Butnaru, președintele Societății Limba noastră cea română. Un alt club de spiritualitate creștină a fost inaugurat clubul „Lumină lină”, condus de Vlad Mihăilă, preotul bisericii „Sfânta Teodora de la Sihla”. Și în anul curent a fost inaugurat biblio-clubul „Spirit și intelect”, condus de Dumitru Mămăligă, redactor-șef al revistei „Roua stelară”.

□ **1995. Biblioteca Publică „Târgoviște” în serviciul comunității : 1995-2009.**
Ludmila PLOPA, director B.P. „Târgoviște”

Biblioteca Publică „Târgoviște” a fost fondată în anul 1995, la 31 august, în baza unui contract de colaborare dintre Primăria orașului Chișinău și a municipiului Târgoviște, semnat de către Lidia Kulikovski, director general al BM „B.P. Hasdeu” și directorul Bibliotecii Județene „Ion Heliade Rădulescu”, Victor Petrescu. Este amplasată în centrul cartierului Buiucani a orașului Chișinău și constituie o instituție publică de cultură cu profil științific, enciclopedic și informativ.

Pe parcursul a 14 ani de existență B.P. „Târgoviște” are o colaborare fructuoasă cu Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu” din municipiul Târgoviște și aduce o mare contribuție la popularizarea literaturii române și universale, pune la dispoziția publicului cititor o bogată colecție de cărți și periodice. Tot în această perioadă de activitate a bibliotecii, s-a reușit să se constituie o bogată colecție de documente, crescând, pe parcurs, de la 5.000 de documente, prima donație din Târgoviște, primită în anul 1995, până la 31.700 documente în prezent. În rezultatul acestui parteneriat avem în bibliotecă o donație, de 16.002 documente de la instituțiile din municipiul Târgoviște: Biblioteca Județeană „Ion Heliade Rădulescu”, Biblioteca Universității „Valahia”, Editura „Bibliotheca”, donație personală de la Viorica Arghir – Director Direcția Cultură a municipiului Târgoviște, Centrul pentru Conservarea și promovarea Culturii tradiționale. Serviciile bibliotecii au fost utilizate de 32.851 utilizatori, au fost consultate 3.861.932 documente și s-au efectuat 1.639.762 de vizite la bibliotecă.

Tradițional, se organizează anual activitatea complexă „Zilele Bibliotecii”, ca un util schimb de experiență între bibliotecari, utilizatori, scriitori, artiști, editori din cele două citadele ale istoriei și ale culturii noastre naționale. În fiecare an, avem în vizită reprezentanți ai diferitor organizații din județul Dâmbovița, din municipiul Târgoviște, în special de la Biblioteca Județeană. Re-

prezentații bibliotecii noastre participă la „Zilele Chișinăului la Târgoviște” – activitate complexă cu numeroase manifestări culturale desfășurate în municipiul Târgoviște, România, cu participarea colectivelor artistice din municipiul Chișinău, care au evoluat în sălile de concert principale ale acestui oraș. În total, de la fondarea B.P. „Târgoviște” până în prezent au fost organizate și desfășurate 1.110 activități culturale, la care au participat utilizatori, scriitori, comunitatea chișinăuiană.

O altă nouă modalitate de parteneriat, se axează pe activitatea Cenaclului literar artistic „La Târgoviște”, reînnoit în anul 2007 cu un nou moderator – medicul și epigramistul Ion Cuzuioac. Protagonisti ai acestor activități sunt scriitori, jurnaliști, actori, cântăreți, bibliotecari, utilizatori și în special liceenii și elevii din cartierul Buicani cu care avem o colaborare foarte intensă.

În baza acestui Cenaclu avem o colaborare fructuoasă cu: Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Cineaștilor din Moldova, Uniunea Teatrală din Moldova, Uniunea Jurnaliștilor din Moldova, Uniunea Epigramiștilor din Moldova și Uniunea Epigramiștilor din România.

□ 1996. Biblioteca „Târgu Mureș” – Casa mare a cărții și spiritualității românești.

Claudia ȘATRAVCA, director B.P. „Târgu-Mureș”

Marele nostru poet Grigore Vieru scria: „Podul de cărți este etapa obligatorie după Podul de flori”. În acest context, Biblioteca Publică „Târgu-Mureș” s-a dovedit a fi acel obligatoriu Pod de cărți despre care vorbea poetul, fiind rezultatul primelor contacte (al Podului de flori), deosebit de rodnice, dintre două orașe, ulterior înfrățite, Târgu-Mureș și Chișinău, contacte stabilite în anii ‘90 ai secolului trecut, perioadă remarcabilă pentru regăsirea de sine și afirmarea idealurilor naționale în stânga Prutului.

Situată în sectorul Râșcani al capitalei moldave, caracterizat prin numărul mare de instituții educaționale de diferite trepte – de la cele preșcolare la cele universitare, Biblioteca publică „Târgu-Mureș” se înscrie în peisajul cultural național la 31 august 1996, fiind fondată în baza unui acord de colaborare între Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău și Biblioteca Județeană Mureș din Târgu-Mureș. Inițiativa acestui act de largă respirație spirituală i-a aparținut prof. Dimitrie Poptămaș, pe atunci directorul Bibliotecii Județene Mureș, care astfel, după cum a remarcat în repetate rânduri chiar Domnia Sa, și-a realizat nobilul vis de a deschide la Chișinău o bibliotecă de carte românească. Astfel, la baza bibliotecii au stat cele 5.000 titluri de carte, provenite din donațiile

Bibliotecii Județene Mureș și ale unor intelectuali târgumureșeni de marcă.

În prezent, colecția cu caracter enciclopedic a bibliotecii numără peste treizeci de mii volume. Cu recunoștință și mândrie remarcăm faptul că 60% din colecția bibliotecii sunt donații oferite de târgumureșeni. În acest context țin să menționez, în calitate de generoși donatori, Biblioteca Județeană Mureș și personalitățile remarcabile târgumureșene, precum: N. Băciuț, C. Moraru, L. Lădariu, V. Marica, Z. Ghițulescu, I. Șandru, M. Suciuc, T.A. Enăchescu, L. Pop-Tofălean, Gh. Perian ș.a. Un cuvânt aparte merită donația prof. T.A. Enăchescu, originar din Basarabia, care ne-a donat biblioteca sa personală în număr de două mii volume, inclusiv valoroase cărți despre Mihai Eminescu. În baza donației scriitorului târgumureșean am fondat, în anul 2000, Anul Eminescu, Colecția de carte „Mihai Eminescu”, alcătuită din prestigioasa ediție Perpessicius, volumele 4-14 și din cărțile rare despre geniul literaturii române.

Grație bunelor relații stabilite între biblioteca noastră și Biblioteca Județeană Mureș, în 1997 Primăria municipiului Târgu-Mureș a încheiat cu Pretura sectorului Râșcani un protocol de colaborare pe multiple planuri: culturale, economice și educaționale.

Pe parcursul celor 13 ani de activitate Biblioteca „Târgu-Mureș” a găzduit sute de personalități notorii atât din Republica Moldova, cât și din România, care au participat la activități culturale și de dezvoltare profesională, precum: lansări și prezentări de carte, simpozioane literare, conferințe, „mese rotunde”, ateliere de dezbateri, seminare. Suntem recunoscători personalităților târgumureșene, care ani la rând și-au asumat cu bunăvoință efortul de a parcurge mii de kilometri doar pentru a fi împreună cu noi, pentru a contribui la valorificarea istoriei neamului, pentru a da noi contururi culturii, literaturii, artei și tradițiilor neamului românesc.

Cele peste 200 articole despre bibliotecă sunt o mărturie credibilă despre rolul instituției în serviciul comunității. Emisiunile TV și radio din Moldova și România, de asemenea, au contribuit considerabil la imaginea pozitivă a bibliotecii în comunitate, constituindu-se, de fapt, într-un viu ecou al utilității ei. Un argument în plus în acest sens este filmul omului de cultură târgumureșean Nicolae Băciuț, intitulat „Biblioteca «Târgu-Mureș» - 7 ani de acasă”. Turnată în 2003 și prezentată în premieră națională la TVR 1, pelicula, care cuprinde episoade din activitatea bibliotecii noastre, în ciuda intemperțiilor politice, a fost apreciată pe ambele maluri ale Prutului.

Supliment de informație:

La sfârșitul lunii septembrie, presa românească își expunea părerea în legătură cu dorința televiziunilor din România de a trece Prutul și de a constitui posturi de televiziune românești în Moldova. Intrarea Republicii Moldova într-o etapă firească de deschidere politică și culturală față de România și Europa, o dată cu preluarea puterii politice de către liberalii democrați, a dat frâu liber restabilirii unor vechi contacte culturale. În acest context, o delegație din Târgu-Mureș, formată din: Dimitrie Poptămaș, Președintele Fundației Culturale „Vasile Netea” și Liliana Moldovan, director al Bibliotecii Județene Mureș, scriitorul Nicolae Băciuț, directorul

D.J.C.C.P.C.N. Mureș, a poposit la Chișinău, în perioada 1-3 octombrie, pentru a participa la manifestările organizate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, cu prilejul „Zilelor Bibliotecii Târgu-Mureș din Chișinău”.

Dacă politicul a distrus punțile culturale dintre bibliotecile din Chișinău, și bibliotecile din Transilvania, acestea au ajuns să fie refăcute, în manieră inedită, de bibliotecile județene din Mureș, Baia Mare și Cluj, care au pornit spre Chișinău cu donații de carte și entuziasm bibliotecăresc nemaipomenit. Drumul a fost deschis de Biblioteca Județeană Mureș, care și-a îndeplinit misiunea de a duce românii din Chișinău o parte din versiunea facsimilată a manuscriselor lui Eminescu. Constituită din volumele VII-XXI și XXIV din seria facsimil a manuscriselor eminesciene, editate în format tradițional și electronic de Editura Academiei Române, donația de carte a ajuns, în cele din urmă, în colecțiile Bibliotecii Târgu-Mureș din sectorul Râșcani, al Chișinăului. Evaluată la suma de aproape 1.000 de euro, importanta comoară literară a fost obținută la solicitarea Bibliotecii Județene Mureș și a trecut cu bine Prutul, în ciuda intervenției vameșilor care au încercat să împiedice trecerea volumelor rostind interdicția: „Cărțile iestea nu trec!”. Se pare că astrele au fost de partea iubitorilor de lectură și a cercetătorilor care pot studia acum în tihnă manuscrisele eminesciene la Biblioteca „Târgu-Mureș” din Chișinău.

Eminescu a trecut Prutul fără viză pentru a ajunge la Biblioteca „Târgu-Mureș” din Chișinău (fragment). Liliana MOLDOVAN

- **1998. Biblioteca „Alba Iulia”, un bastion al spiritualității românești la Chișinău.**
Elena ROȘCA, director, Biblioteca „Alba Iulia” (fragmente)

La 31 august 1998, în cadrul manifestărilor culturale prilejuite de Sărbătoarea Națională Limba noastră cea română, cu sprijinul a două centre culturale și istorice - Chișinău și Alba Iulia, sub auspiciile Consiliului Județean Alba, Primăriei municipiului Alba Iulia și Primăriei municipiului Chișinău, în baza unui protocol de colaborare între Biblioteca Județeană „Lucian Blaga” și Biblioteca Municipală „Bogdan Petriceicu Hasdeu” se deschide Biblioteca „Alba Iulia”. O impunătoare delegație de la Alba Iulia a venit la Chișinău cu o donație valoroasă de carte adunată în scopul de a ctitori aici o bibliotecă. Poetul Ion Mărgineanu, consilier, pe atunci, la Inspectoratul pentru Cultură al Județului Alba, însoțit de reprezentanți ai Consiliului și Prefecturii Județene Alba, Primăriei municipiului Alba Iulia, Bibliotecii Județene „Lucian Blaga” Alba au venit la Chișinău cu sentimentul unei datorii împlinite: la o margine a Chișinăului, într-un cartier relativ „tânăr”, într-un sediu cu două nivele și o curte spațioasă este amplasată Biblioteca „Alba Iulia”.

Biblioteca s-a deschis cu 6.000 volume, carte curată pentru copii și adulți din diverse domenii ale cu-

La Biblioteca „Târgu-Mureș”

noașterii – donații de la Alba Iulia, donații particulare și o parte – dublete din colecțiile Bibliotecii Județene „Lucian Blaga”. Donațiile de carte de la Alba Iulia, delegații de scriitori, ziariști, bibliotecari, reprezentanți ai Consiliului Județean și ai Primăriei municipiului Alba Iulia au continuat să vină la biblioteca din Chișinău până în prezent. Donația de carte venită prin intermediul Bibliotecii Județene „Lucian Blaga” Alba constituie circa 12.000 volume sau 50% din colecțiile Bibliotecii „Alba Iulia”. Colecția diversă de documente, preponderent cu caracter istoric constituie la moment, peste 22.000 volume.

În altă ordine de idei, suntem invitați permanent la Festivalul Internațional „Lucian Blaga” care se desfășoară anual în luna mai, iar la 1 Decembrie avem invitația domnului primar, Mircea Hava, pentru a participa la manifestările prilejuite de Ziua Națională a României la Alba Iulia. Și când se întâmplă să ajungem acolo dl primar, oricât de ocupat ar fi, sărbătoarea fiind organizată de Primărie, găsește timp pentru a sta câteva minute cu noi la sfat, interesându-se ce face biblioteca, de ce mai are nevoie, ce s-ar mai putea face pentru a-i îmbunătăți activitatea. Și atunci, acolo, la Alba Iulia, ne simțim cele mai importante persoane. Scriitori, pictori, bibliotecari, profesori de istorie, muzeografi vin să ne vadă, să ne aducă cărți, reviste, pliante, ghiduri, să ne însoțească în excursii prin împrejurimi.

Biblioteca „Alba Iulia” reușește o integrare amplă în comunitatea în care activează într-un timp relativ scurt, devenind un centru de cultură românească în cartierul Buiucani, solicitată de peste 100.000 persoane anual. Au devenit tradiționale deja mai multe programe pentru copii: orele de povești, orele de lectură, spectacolele improvizate ale teatrului de păpuși „Spiriduș”, șezătorile literar-muzicale, concursurile literar-tematice, întâlnirile cu scriitori și editori, lansările și prezentările de carte, atelierele de creație, recitalurile la pian, fluier și vioară care au loc în cadrul Salonului muzical pentru copii Allegretto, precum și dezbaterile literare, conferințele și simpozioanele tematico-științifice, mesele-rotunde, vernisajele de pictură și artă plastică, expozițiile de publicații rare și bibliofile din colecții particulare, expozițiile de ex-libris, numismatică etc. adresate publicului adult. Salonul literar-istoric „Carte, istorie, spiritualitate”, Ate-neul pentru tineret „Unirea”, Clubul Epigramiștilor, Salonul de arte, Clubul tinerilor istorici, Cenaclul „Ono-

mastici literare”, Cenaclul Moștenire, Clubul de debateri literare Mercuțio, Săptămâna ușilor deschise, Academia de Astrologie sunt doar o parte din proiectele funcționale ale bibliotecii destinate publicului de peste 16 ani: liceeni, studenți, cadre didactice, ziariști, scriitori, bibliotecari, șomeri, pensionari etc.

Biblioteca „Alba Iulia” este biblioteca care inițiază, acceptă și perseverează în practicarea unor forme și metode noi, inventive. Tabăra de lectură și agrement pentru copii din familii vulnerabile este una din asemenea invenții cu adresă concretă: copiii din categoria respectivă între 6-13 ani. Inaugurată în anul 1999, tabăra înscrie circa 30-40 elevi anual și funcționează în perioada vacanței mari și a celei de iarnă. Despre toate câte le organizează, vizitează, învață și cunosc copiii în tabăra de vară de la Biblioteca „Alba Iulia” scriu în revista BoboStar – o călătorie în lumea cuvintelor și a imaginilor, a curiozităților, a cunoștințelor, o călătorie fantastică a celor care frecventează tabăra de lectură în vacanța mare. Tot la capitolul inventivitate se referă și programul extramuros „Biblioteca vine la tine cu prieteni”, inițial adresat copiilor și adolescenților cu dizabilități și extins pe parcursul a cinci ani în grădinițe, școli și licee din Chișinău. Agenda de lucru a bibliotecii include încă un șir de proiecte și programe inovatoare pentru public inițiate în 2009, dar menționăm doar Sala de lectură în aer liber – inaugurată în curtea bibliotecii.

- 2001. **Biblioteca „Maramureș” - Spirit maramureșean în lumea cărților la Chișinău.**
Svetlana JAVELEA, director, B.P. „Maramureș”
(fragment)

Inaugurarea unei bibliotecii, cu semnificativul nume „Maramureș”, s-a născut în cadrul unui proiect cultural pentru sprijinirea românilor din afara granițelor la inițiativa domnului Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, și a dnei Lidia Kulikovski, directorul Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu” din Chișinău. În cadrul manifestărilor culturale organizate cu prilejul sărbătoririi Hramului orașului Chișinău, la 14 octombrie 2001, în arealul comunității chișinăuene a apărut Biblioteca Publică „Maramureș”, fiind deschisă pentru publicul cititor din 1 ianuarie 2002.

Biblioteca și-a început activitatea cu peste 8.000 volume donate de Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, ajungând astăzi la 14.000 unități bibliotecare. Din fondul total de carte, 57% constituie donațiile Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, județul Maramureș alcătuite cu sprijinul Bibliotecii Județene, Primăriei, Consiliului Județean, oamenilor de afaceri din Baia Mare. Celelalte 43% din colecțiile bibliotecii revin achiziției centralizate prin intermediul Departamentului Achiziție Evidență Prelucrare al Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”. Un mic, dar valoros și important procent, revine donațiilor provenite de la autori în cadrul cenaclurilor, saloanelor, întâlnirilor organizate la Biblioteca „Maramureș” și în rețeaua „B. P. Hasdeu”, Institutului „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate, București, director Mihai Nicolae, precum și de la cititorii bibliotecii. Aproximativ 96% din fondul de documente al bibliotecii este în limba română. De asemenea, biblioteca deține un număr de cărți a căror

valoare este sporită de prezența autografelor, aproximativ 200 de cărți cu autograf, care conferă prestigiu și calitate colecției. O bogată colecție de carte este pusă la dispoziția tuturor celor care doresc să cunoască mai multe din istoria, cultura, spiritualitatea, datinile, tradițiile și folclorul variat al ținutului maramureșean. În acest scop, Biblioteca „Maramureș” a realizat Bibliografia Tematică Maramureș – vatră de istorie milenară (documente privitoare la ținut, din colecția bibliotecii).

Pentru copii se organizează: Ora Poveștilor, Clubul „Bravo! Bravissimo!”, Clubul „Tânărul Actor” care urmărește înlăturarea inhibițiilor, dezvoltarea aptitudinilor de declamare, libertate a gesturilor, formarea încrederii în forțele proprii. Pe timpul vacanțelor activitatea este și mai intensă prin organizarea Cluburilor de lectură: „Să citim împreună”, pentru copiii cu vârsta între 6 – 9 ani, „O carte pe săptămână”, pentru 10 – 12 ani, „Instruiește-te @ Biblioteca Ta”, pentru 13 – 17 ani.

Anual se desfășoară Programele „Chișinăul citește o carte”, „Copiii Chișinăului citesc o carte” și „Cartierul citește o carte”, „Copiii cartierului citesc o carte” demarate de B.M. „B. P. Hasdeu” cu scopul de a provoca la debateri pe marginea lecturilor (cărți propuse de Uniunea Scriitorilor sau selectate de bibliotecar) cu autorul și critici literari.

Liceenii, studenții, cadrele didactice, personalitățile marcante ale culturii sunt invitați să ia parte la: Cenaclul „Atlas Cultural” care susține promovarea și afirmarea artiștilor plastici prin organizarea expozițiilor, vernisajelor de pictură, tapiserie, fotografii etc. încurajează și provoacă la discuții prin organizarea meselor rotunde, atelierelor de debateri, simpozioanelor. Salo-nul „Meridian Literar” găzduiește întâlniri cu scriitori, critici literari, organizează lansări și prezentări de carte, având drept scop promovarea literaturii naționale și universale. Cenaclul literar „Magia Cuvântului”, inaugurat la aniversarea de 5 ani a Bibliotecii „Maramureș” – octombrie 2006, numără peste 40 de membri – tineri, adolescenți îndrăgostiți de literatură, ademeniți de poezie. Grație dlui Iurie Badicu, personalitate care intrigă prin diversele activități de medic, economist, jurist, administrator și scriitor, persoană care investește în tinerele talente, oferind posibilități de publicare începătorilor condeieri, a văzut lumina tiparului culegerea de versuri de dragoste ale cenacluștilor și invitaților Cenaclului, cu semnificativul titlu „Misterul eternului sentiment”, lansată exact la un an de la înființarea cenaclului și la șase ani de la inaugurarea bibliotecii.

Supliment de informație:

O delegație a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” s-a aflat în 3-7 octombrie la Chișinău, pentru a lua parte în special la inaugurarea noului sediu al Bibliotecii „Maramureș”.

Biblioteca „Maramureș” beneficiază acum de un amplasament central, într-o clădire pe măsură, un Centru dedicat copiilor, adolescenților și familiei, înconjurat de o adevărată oază de liniște și verdeață.

Manifestările au debutat cu duplexul profesional Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” - Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”: biblioteci inovative, dar evenimentul central al zilei a fost inaugurarea bibliotecii care a adunat mulți iubitori ai cărții, scriitori, oameni de cultură, politicieni, un public numeros și divers care a

La inaugurarea noului sediu al Bibliotecii „Maramureș”: Lidia Kulikovski, directorul Bibliotecii Municipale „B. P. Hasdeu”, acad. Nicolae Dabija, parlamentarul Ion Hadârcă, Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare (foto dreapta) și un public numeros (foto stânga).

fost părtaș la o redeschidere ce a ocazionat discursuri la înălțime, vorbe de suflet închinare cărții, bibliotecii și bibliotecarilor și o înflăcărată manifestare a românismului. Au luat cuvântul Ana Lucia Culev, șef Direcția Cultură Chișinău, Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” Baia Mare, care a spus: „n-avem voie să lăsăm ca generațiile să crească fără carte, fără informație, fără cunoaștere adevărată”, apreciind în același timp buna gestionare a mutării bibliotecii „Maramureș”: „orice colțisor din această bibliotecă este foarte frumos și așezat cu grijă fiecare cuvânt, fiecare carte, fiecare raft, fiecare indicator de raft, fiecare element care face ca atmosfera să fie una tipică de bibliotecă, proprie și propice actului de intrare în lumea cunoașterii prin bibliotecă. Bucuria noastră este deplină și nu ne vom opri aici”. Cu tristețe și mâhnire a amintit acad. Nicolae Dabija, de cele peste 400 de biblioteci închise în ultimii 8 ani în Moldova, astfel încât faptul că se redeschide o bibliotecă nu poate să fie decât „un semn bun, un semn că s-a schimbat ceva în aerul nostru”. Cuvinte de apreciere, cuvinte de suflet au mai rostit acad. Mihai Cimpoi, poetul și parlamentarul Ion Hadârcă, actrița Ninela Caranfil, Vlad Șerban, pretorul sectorului Centru, care a donat cărți și a acordat cu această ocazie diplome de merit bibliotecarilor. Un moment deosebit a fost oferit de elevii școlii nr. 88 din Chișinău care au susținut un spectacol închinat cărții și bibliotecii.

Sala de lectură a Bibliotecii „Maramureș” a găzduit o triplă lansare de carte. Scriitorul basarabean Iurie Colesnic și-a lansat monografia „O călăuză veșnică a țărânimii - Moș Ion Codreanu”, a cincea dintr-o serie dedicată unor mari personalități basarabene, care redă „destinul unui om politic, rămânând țaran în același timp, filosof și om de cultură, care a reprezentat, de altfel, interesele Basarabiei la Conferința de pace de la Paris. O carte care evidențiază „înțelepciunea țărăneasă, legendară, proverbială de la noi” remarca Vlad Pohilă, referindu-se, de asemenea, la „românismul și atașamentul pentru ideea unirii, a ființării tuturor românilor într-un stat” afirmate de Ion Codreanu în vremuri în care expunerea unor asemenea idei prezenta

anumite riscuri, cum se întâmplă de altfel și în vremurile noastre. Au mai vorbit despre carte autorul ei, scriitorii Iulian Filip, Haralambie Moraru, academicianul Nicolae Dabija ș.a.

A doua lansare a fost cea a cărții prof. dr. Teodor Ardelean: „Limba română și cultivarea ei în preocupările Astrei”. A vorbit despre carte Vlad Pohilă, care consideră lucrarea una de pionierat prin abordare și originalitate, subliniind că problema are o deosebită însemnătate pentru basarabeni. Acad. Nicolae Dabija, referindu-se la importanța cultivării limbii, a spus: „limba română a fost modelată, a trecut prin mai multe frământări în Transilvania, ceea ce au dăruit transilvănenii țărilor românești a fost această limbă românească pe care o vorbim astăzi, o limbă în care a scris și Eminescu, au scris clasicii noștri și scriem și noi (...) în Basarabia preocuparea pentru limbă a fost una de căpătâi pentru că limba este poporul. În măsura în care mai vorbeam limba română, mai eram o așchie de popor”. Victoria Fonari, dr. conf. la Universitatea de Stat din Moldova, a apreciat „minuțioasa terminologie” folosită și importanța acestei lucrări pentru filologi și nu numai.

În încheiere a fost lansat nr. 2-3/2009 al revistei „Familia română”, număr dedicat bisericilor de lemn maramureșene, unde am primit cu bucurie și ecourile pozitive ale numărului anterior, cel dedicat lui Grigore Vieru, care, după cum spunea academicianul Nicolae Dabija, „este un omagiu adus nu atât lui Grigore Vieru, cât un omagiu adus Basarabiei”. În încheierea acestei zile de sărbătoare a limbii române petrecută în Biblioteca „Maramureș” din Chișinău, doamna Lidia Kulikovski, gazda noastră, într-o fericită inspirație, a oferit celor prezenți un catren aparținând scriitorului basarabean Aureliu Busuioc, dedicat limbii române,:

Îi sunt și-i voi rămâne fiu
Cântarea ei mi-i casă,
Frumoasă-i limba care-o știu
E tragic de frumoasă!

Bibliotecari din Maramureș la Biblioteca „Maramureș” din Chișinău (fragmente). Simona DUMUȚA

- 2004. **Biblioteca „Ștefan cel Mare”. Cartea - punte de legătură a bibliotecilor.** Angela TIMUȘ, director, B.P. „Ștefan cel Mare” (fragmente)

Pentru a-și păstra o poziție importantă în societate, biblioteca trebuie să răspundă exigențelor prin dinamism, ascensiune, colaborare, performanță și calitate. Un argument în susținerea acestei idei a constituit-o și inaugurarea bibliotecii „Ștefan cel Mare”, care s-a înscris în urma de manifestări prilejuite de comemorarea a 500 de ani de la moartea domnitorului, 2004, fiind declarat de UNESCO, Anul Ștefan cel Mare. Acest edificiu de cultură a fost fondat în baza documentelor protocolare, încheiate între Primăria municipiului Chișinău și Consiliul Județean Vrancea, Direcția Cultură a Primăriei municipiului Chișinău și Direcția Învățământ Cultură a județului Vrancea, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și Biblioteca Județeană „Duiliu Zamfirescu”, la 14 octombrie 2004. Colecția de carte provenită din donațiile BJ „Duiliu Zamfirescu” adaugă valoare imensă bibliotecii, astfel încât devine rezultanta directă, ce potolește setea de lectură, cerințele și necesitățile de informare ale utilizatorilor.

Biblioteca Publică „Ștefan cel Mare” a devenit un spațiu prietenos de interferențe multiculturale axate pe priorități comune și specifice; este un centru pentru evenimentele culturale municipale. Biblioteca încurajează lectura prin inițiative și activități inovative, prin evenimente. În perioada de referință, biblioteca a organizat, diversificat și susținut Cluburi de lectură, Cluburi de discuție a cărților, a organizat conferințe literare, dezbateri în jurul lecturii, operelor, curentelor literare.

Menționăm doar câteva din reușitele noastre: masa rotundă „Mircea Eliade - personalitate a literaturii și culturii române”, masa rotundă „Duiliu Zamfirescu - prozator, poet și diplomat”, spectacolul literar „Eminescu - dascălul spiritual al neamului”, expunere-dezbatere „Din istoria și credința neamului”, masa rotundă „Valoare. Cultură. Succes în societatea contemporană”, expunere-dezbatere „Oameni de artă”. Tot în acest aspect s-au realizat și programe interactive și de promovare a lecturii: „Ora poveștilor”, „Lecturile verii”, „Noaptea lecturii”, „Engleza - pas cu pas”.

Activitatea performantă a B.P. „Ștefan cel Mare” și B.J. „Duiliu Zamfirescu” Focșani, România e determinată de o cooperare eficientă. Cooperarea este o strategie generată de învățare, pe care o putem utiliza în

cadru diverselor metode. Duplexul profesional este o formulă a cooperării utilizată între aceste două biblioteci și se caracterizează prin câteva puncte de reper: deschiderea spre dialog, schimbul de competențe, susținerea noilor idei, îmbunătățirea și extinderea serviciilor de bibliotecă, conștientizarea responsabilităților care revin fiecărei părți.

Suntem creați pentru a crea și creăm pentru a ne găsi rostul. Rostul unei biblioteci este să facă pași înainte, dar totodată să rămână acolo unde o știe cititorul - de fiecare dată neclintită, semețată, care are mereu ceva de spus. O putem asemăna cu o stâncă neclintită, dar biblioteca are suflet, o putem asemăna cu marea care e mereu în mișcare, doar că perlele ei nu au un preț, o putem asemăna cu Omul doar că biblioteca nu va vorbi niciodată neîntrebată, va aștepta să pătrunzi în sufletul ei, să insiști pentru a-ți răspunde cu aceeași bunătate a unui suflet cald și mare.

Supliment de informație:

Proiecte comune în cadrul duplexului.

Duiliu Zamfirescu – diptic bibliografic. Ediția a fost elaborată pe baza colecțiilor, cataloagelor și fișierelor Bibliotecii Județene „Duiliu Zamfirescu”, România, Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Chișinău și a filialelor ei de carte românească, Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Bibliotecii Academiei de Științe a Republicii Moldova, Bibliotecii Universității de Stat din Moldova, Bibliotecii Universității de Stat „Ion Creangă”, Muzeului literaturii române „Mihail Kogălniceanu”. Au fost consultate, de asemenea, publicațiile bibliografice din RM – *Cronica Presei și Bibliografia Națională (1958- 2007)*. Lucrarea cuprinde studii introductive scrise de două personalități marcante ale criticii zamfiresciene - acad. Mihai Cimpoi și prof. univ. Ioan Adam; tabelul cronologic ce oferă principalele date biografice ale scriitorului. Cartea de față este o ipostază concludentă a preocupărilor dovedite de bibliotecarii de pe ambele părți ale Prutului, și sperăm că și alte lucrări de acest gen i se vor alătura, spre folosul activității profesionale a tuturor utilizatorilor.

Balansoarul cu fluturi. Proiectul prevedea realizarea unei cărți manuale lucrată în colaborare, de format mare, cu titlul omonim, a cărei temă generală este copilăria, cu participarea a mai multor grupuri de copii. Două pagini au fost rezervate pentru copiii cititori ai bibliotecii noastre. Asupra realizării proiectului au lucrat minușos copiii de la școala-grădiniță nr. 152 Pas cu

Pas și liceul „Iulia Hasdeu”, Chișinău, care au dat dovadă de ingeniozitate și creativitate.

Cartea cuprinde text și imagine, o pagină cu toate numele autorilor și îndrumătorilor. Lucrarea se păstrează în colecțiile B.J. „Duiliu Zamfirescu” și beneficiază de o vitrină specială, iar autorii acesteia se pot regăsi în baza de date a bibliotecii. Versiunea digitalizată a cărții se află și în biblioteca noastră.

□ **2007. Biblioteca Publică „Liviu Rebreanu” - mărturie elocventă a dăinuirii neamului.**

Elena CEBOTARI, director B.P. „Liviu Rebreanu”, Chișinău (fragment)

Lumina Bibliotecii Publice „Liviu Rebreanu”, care, la 27 noiembrie 2009, va împlini 2 ani de la inaugurare, s-a aprins ca rezultat al semnării unui Protocol de Colaborare între Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Direcția Cultură și Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud, dintr-o necesitate strict practică, pentru a găsi rezolvarea problemelor ce țin de dezvoltarea intelectuală și o reîn-cărcare cu energie pozitivă ori de câte ori cugetul și sufletul are nevoie.

La deschiderea oficială, care a avut loc la 27 noiembrie 2007, au participat oficialități din Republica Moldova și din Județul Bistrița Năsăud, avându-i în prim plan pe vicepreședintele Consiliului Județean Ionel Tompa, ambasadorul României la Chișinău Filip Teodorescu, primarul de Chișinău Dorin Chirtoacă, directoarea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” Lidia Kulikovski, pretorul sectorului Râșcani Mihai Cârlig, academicianul Mihai Cimpoi, scriitorii Iulian Filip, Ianoș Țurcanu completați de un număr impresionant de oameni de cultură, scriitori, ziariști, bibliotecari, profesori din învățământul superior și liceal, artiști, astfel manifestarea transformându-se într-o frumoasă sărbătoare de suflet cu intenții de strânsă colaborare de lungă durată. Din delegația oaspeților năsăudeni au făcut parte directoarea bibliotecii județene Bistrița-Năsăud Olimpia Pop, care a fost de fapt promotora acestei idei de parteneriat, susținută de factori de decizie de pe o parte și de alta a Prutului, directorul cotidianului „Mesagerul” Emil Dreptate, scriitorul Marcel Seserman ș. a.

Dintre numeroasele activități culturale desfășurate, menționăm simpoziioanele „Bogdan Petriceicu Hasdeu – spirit enciclopedist” și „Dimitrie Cantemir – imaginea superioară a erudiției”. Tradițională pentru toate bibliotecile din sistemul municipal, Săptămâna Ușilor Deschise însumează o suită amplă de manifestări, cea mai importantă dintre ele fiind Conferința Liviu Rebreanu. Prima ediție a conferinței a fost găzduită de Biblioteca Municipală și nimeni nu poate să spună de câte ori spațioasa sală de lectură a adunat atâta public cu dragoste de lectură, a adunat atâția admiratori ai lui Liviu Rebreanu.

Devenită un autentic lăcaș educativ și cultural, o fereastră deschisă continuu spre inima și cugetul cititorilor de toate vârstele, biblioteca dispune la momentul actual de circa 18.000 volume, dintre care 5.160 de

volume constituie donația oferită de Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud.

Cuvinte frumoase și de certă recunoștință se cer a fi spuse despre donația de carte în limba franceză a Bibliotecii Județene Bistrița-Năsăud. Această parte a colecției noastre și-a găsit utilizatorul profesionist prin profesorii de limbă și literatură franceză din întreaga republică aflați la cursurile de formare continuă la IȘE inițiindu-se în acest scop Programul – Dialog multicultural. Pentru această categorie de beneficiari biblioteca oferă spațiu pentru ore de instruire în baza acestei colecții, care servește drept suport informațional și didactic în procesul de instruire continuă a specialiștilor în domeniu. Pe durata cursului, de 3 săptămâni, acești profesori beneficiază de asistență atât informațională în procesul de instruire, cât și tehnică în elaborarea proiectelor și lucrărilor de evaluare. De asemenea biblioteca organizează activități culturale care țin de interesele lor profesionale cum ar fi mesele rotunde „Efectul catalizator al culturii franceze asupra culturii române” și „Cultura și cartea franceză în noul mileniu” cu participarea scriitorului, publicistului și traducătorului – Emilian Galaicu-Păun. Justa valoare a acestei colecții a fost apreciată și de profesioniști din Franța ca Serje Flon și Marie-Cler Buyse, care au „constatat cu plăcere că frumoasa lor limbă (limba poeziei și a inimii) este bine reprezentată printr-o mulțime de opere oferite utilizatorilor bibliotecii”.

Aș vrea să închei cu frumoasele cuvinte din care desprindem un îndemn lansat de M. Savin, lector superior la IȘE, fidelă cititoare a bibliotecii în articolul „Biblioteca Publică «L. Rebreanu» - parte din marele suflet românesc – la un an de activitate”, publicat în săptămânalul „Literatura și arta” la 27 noiembrie 2008: „Conștiința de a ști sigur ce ești și cine ești, de unde vii și unde pornești este de cea mai mare importanță în viața omului. De acea venim cu un îndemn către cei iubitori de neam și de țară: Veniți la Biblioteca «Liviu Rebreanu», participați la toate manifestările științifico-culturale organizate aici și cugetul și sufletul nu vă vor fi supuse îndoielii de conținutul erotic al enunțului de mai sus.”

De Ziua Bibliotecarului: Aș asculta la nesfârșit poveștile mamei

Irina NECHIT
scriitoare, Chișinău

Mama e primul bibliotecar din satul meu, Antonești, Cantemir. Cu mare tristețe constat că e și ultimul. A absolvit fostul Tehnicum de Iluminare Culturală, actualul Colegiu de Arte din Soroca și a muncit ca bibliotecară între anii 1965 și 1999. Cele mai bune prietene ale ei erau tot bibliotecare, una a murit de cancer, cealaltă – la fel. A rămas doar mama. Însă fără cărți, fără cataloagele cu numele cititorilor, fără colecții de reviste și ziare, iar satul meu a rămas fără bibliotecă. După 2000, această instituție nu funcționează, fondul de cărți aflându-se undeva într-un depozit sau într-o debara, sau într-o cameră secretă, la care nu au acces oamenii obișnuiți.

Mama povestește despre biblioteca sa ca despre un loc unde i-a rămas o parte a sufletului. Nu există cale de întoarcere spre acel loc. Pentru că a dispărut încăperea cu rafturi de cărți, cu plante de cameră agățându-se de acele cărți, și pentru că mama și-a pierdut capacitatea de muncă. Definitiv. Are mai multe boli pe care nu vreau să le enumăr și care o fac să meargă încet, să se miște abia-abia, să privească lumea cu ochi mari, sorbind orice strop de lumină care-i atinge obrazul. O îngrijesc sora mea, Tatiana, profesoară de biologie, împreună cu soțul său Victor, iar mie îmi revin spitalele, medicamentele, plimbările. Și discuțiile. În sfârșit, avem timp să stăm de vorbă.

Nu ne grăbim să gătim, să spălăm, să măturăm, să dăm cu var, nu ne grăbim nicăieri. Tot ce vreau acum de la mama e să fie în stare să-mi vorbească, încă o zi și încă o zi, încă o lună și încă o lună, încă un an și încă un an, să-mi povestească despre tinerețea ei, despre întâlnirile

cu tata, despre cum ne-au crescut pe noi și cum eram mici și cum ea a fost copil, o fetiță cu cozi groase, cu ochi negri, foarte vii, curioși să vadă tot ce este de văzut pe lume. Satul ei, Iagorlâc, a fost inundat în 1954 de apele unui lac enorm – lacul de acumulare al Centralei Hidroelectrice din Dubăsari. Toți oamenii din satul ei s-au împrăștiat prin Moldova după construcția hidrocentralei. Dacă nu veneau apele peste satul natal al mamei mele, ea nu ar fi plecat de acolo, nu ar fi venit în zona Cantemirului și eu nu m-aș fi născut. Mormintele străbunilor mei din partea mamei stau acum pe fundul lacului de acumulare, ele stau liniștite în jurul bisericii Iagorlâcului, acoperită de ape limpezi, o biserică înaltă, nespus de frumoasă, prin care mișună pești.

Mama îmi vorbește despre toate acestea și-mi dau seama că istorisirea ei este cea mai interesantă carte pe care o citesc de pe buzele materne. Mama m-a învățat să citesc pe când aveam patru ani, ea mi-a adus maldăre de cărți acasă și m-a așteptat în fiecare zi să merg la ea la serviciu, în Casa de Cultură, în încăperea plină de cărți unde a lucrat zeci de ani. Parcă văd și acum ferestrele cu glastre de flori, cu mușcate roșii care o ascundeau pe mama. Avea mulți cititori, bătrâni, copiii și oameni maturi, veneau la ea pentru a lua cărți, veneau ca s-o vadă. Sunt și eu una dintre cititoarele mamei și îndrăznesc acum s-o felicitez cu ocazia sărbătorii sale profesionale. De Ziua Bibliotecarului, care se marchează în R. Moldova pe 5 octombrie, îi urez Mamei să fie cu noi mulți, mulți ani, să ne vizităm, să ne plimbăm pe străzi și să-i ascult la nesfârșit poveștile miraculoase.

Jurnal de Chișinău, vineri, 2 octombrie 2009

O mică oază într-un deșert foarte ostil

Diana IONESCU

Care dintre noi nu am simțit „gustul dulce” al stării de pace interioară și al comuniunii cu istoria, cu personajele unui roman sau cu Dumnezeu, când am avut avantajul unei retrageri într-un colț intim al casei, în grădina sau într-o bibliotecă, având în mâini „milenerul călător” - CARTEA?

Eu mă simțeam cel mai fericit copil din cartier când mă aflam în biblioteca unchiului meu de unde puteam să aleg aproape orice carte publicată la acea vreme. Starea de atunci mi-a făcut atât de mult bine, încât și

acum mă visez singură în încăperea respectivă și mă trezesc cu o satisfacție greu de explicat.

Pornind de la ceea ce am simțit eu toată viața față de cărți, în general, veți înțelege tulburarea ce m-a năpădit când am aflat că la Tiraspol, în 2004, a fost devastată școala românească cu tot ce înseamnă documente, cărți, mobilier. Profesorii, părinții și elevii au biruit vandalii și, până la urmă, și-au putut continua activitatea. Dar... cu ce? Au început apelurile disperate la Chișinău și către prietenii din România. Au fost auziți și ajutați puțin câte puțin.

Mica bibliotecă a liceului „Lucian Blaga” este singura din orașul Tiraspol, care are carte românească! Între calamități și dezordini socio-politice, frații noștri primesc putere acumulată în operele literare, istorice și științifice, putând răzbate spre adevăr, spiritualitate și apoi spre pace interioară. Căci, cărțile scrise de oameni talentați și nobili, ne pot scoate din minciună, nedreptate și prejudecăți.

La această dată cei 247 de elevi și 33 de profesori ai liceului beneficiază de aproximativ 5.700 de volume, număr la care au avut contribuție și profesorii și elevii Colegiului Național „Vasile Lucaciu” din Baia Mare. Cum și le-au transportat peste așa-zisa graniță, este o altă poveste.

Dar, parcă satisfacția mai mare a fost când am văzut bucuria elevilor transnistreni aflați în Baia Mare, alegându-și singuri cărți pentru biblioteca personală. Căci, printre surprizele pregătite pentru ei anul trecut, a fost și o donație de carte din partea colegiului nostru și a Bibliotecii Județene „Petre Dulfu”, pentru fiecare în parte. Momentul a fost deosebit.

Micuța comunitate românească de la Liceul Teoretic „Lucian Blaga” este bucuroasă și recunoscătoare că și-a reîncropit biblioteca. Dar, după vizitele în Țară, îndrăznesc să viseze. Visează să aibă un material critic mai consistent pentru literatura română, metodici mo-

În mica bibliotecă a liceului din Tiraspol

derne și un calculator. Ei mai visează la o stabilitate a cadrelor didactice și a unei bibliotecare.

Dacă la noi forma clasică a cărții este la concurență cu radioul și televiziunea, la ei nu se pune problema. Nu au emisiuni în limba română. Pentru ei cartea a rămas prietenul cel mai fidel, instrumentul cel mai eficace de perfecționare a minții și a sufletului. La icoana sufletului lor m-am gândit și mă gândesc în continuare.

Biblioteca „Gheorghe Asachi” din Herța

Silvia CABA-GHIVIREAC
poetă, Herța, Ucraina

*Biblioteca este ușa deschisă în largul universului, trebuie numai să-i treci pragul
ca să poți sorbi din înțelepciunea umanității.*

La o margine de țară, pe un loc pitoresc se deschide o priveliște de o ireală frumusețe. Este ținutul Herța – baștina marelui cărturar român și scriitor Gheorghe Asachi. În centrul acestui oraș medieval, printre alte instituții, se află un focar de cultură – Biblioteca centrală raională „Gheorghe Asachi”. În sistemul centralizat de biblioteci Herța intră încă 24 de biblioteci-filiale sătești.

Lăcașul din centrul orașului are istoria sa. După

Biblioteca
„Gh. Asachi”

cum mărturisesc datele din arhivă, el a fost creat în 1947. și chiar dacă condițiile de lucru au fost foarte complicate biblioteca întotdeauna propaga cartea.

La 18 mai 1995, prin hotărârea sesiunii sovietului raional de deputați ai poporului, bibliotecii centrale raionale i se conferă numele cărturarului umanist Gheorghe Asachi, care a trăit și creat în acest ținut.

Biblioteca cu mândrie poartă numele pământeanului său.

În fața bibliotecii, pe o placă memorială, sunt înveșnicite cuvintele: „În orașul Herța a trăit scriitorul român Gheorghe Asachi (1788-1869) – adeptul prieteniei cu popoarele rus și ucrainean”.

Pentru a onora memoria scriitorului, biblioteca în fiecare an petrece diferite activități: întâlniri literare, expoziții, festivaluri.

Biblioteca activează în strânsă legătură cu muzeul literar „Gheorghe Asachi”, creat în anul 1988 în incinta liceului raional. Dar cu cât ne apropiem mai mult de ceea ce a realizat Gheorghe Asachi și căutăm să-l înțelegem, cu atât mai mult ne dăm seama de dreptatea pe care a

avut-o acel biograf al său din secolul trecut, I. Atanasiu (1980), când afirma: „Gheorghe Asachi a lăsat un nume, la care posteritatea niciodată nu i se va închina în-deajuns”.

În prezent fondul bibliotecii alcătuiește: universal – 14,9 mii exemplare; 109 denumiri de gazete și reviste, literatură în limba ucraineană – 9.416 exemplare, în limba română – 5.286 exemplare. Anual biblioteca deservește 3.000 de cititori. În incinta ei activează cluburile după interese: „Să nu ne simțim singuratici” (pentru persoanele de vârstă înaintată), pentru iubitorii de poezie – „Pe undele sufletului”, pentru copii - clubul ecologic „Izvorașul”.

SLĂVIT VLĂSTAR AL PLAIULUI HERȚEAN

lui Gheorghe Asachi

*Te-ai zămislit pe lume-n primăvară,
După o iarnă cu îngheț și vânt,
Când soarele-ncălzise firea iară
Și se trezise totul pe pământ.*

*În lumea pământeană, trecătoare,
Un veșnic monument ți-ai înălțat,
Căci, animat de-o nobilă chemare,
Tu propășire neamului i-ai dat.*

*Deschis-ai școli, ai redactat ziare –
Strădania-ți nu are precedent.*

Cartea este cel mai bun prieten al omului și doresc să închei aceste rânduri cu cuvintele scriitorului român Mihail Sadoveanu: „Cartea îndeplinește nu numai misiunea de a ne pune în contact cu semenii noștri depărtați în timp și spațiu, cartea îndeplinește fapta de mirare de a ne face să trăim în afară de minciună, nedreptate și prejudecăți. În aceste urne sacre, în care poeții și cugetătorii și-au închis inimile, găsim acea putere fără moarte care mișcă umanitatea înainte în progresul ei neconținut. Între calamități și catastrofe, oamenii nobili care nu mai sunt dau putere acumulată în operele lor, ca să răzbim spre adevăr, justiție socială și pace...”

*Croit-ai drumuri noi și le-ai dat zare
Către cultura de pe continent.*

*Ai semănat cu fapta și cuvântul
Lumina purtătoare de destin;
Benefic și înalt ți-a fost avântul,
Cu larg ecou prin vreme, și deplin.*

*De-aceea-n nemurire va rămâne
Bogatul rod ce l-ai crescut pe lan,
Tu, fiu ales al nației române,
Slăvit vlăstar al plaiului herțean.*

Carte răpită, spațiu răpit

Grigore GHERMAN
student, Cernăuți

Biblioteca este o instituție a cărții, a produsului declanșat de talent, dar meșterit și șlefuit cu muncă, cu dăruire de sine, desăvârșită. Cum biblioteca are un bibliotecar în frunte de asemenea și cartea are un destin în spate. Deci, publicată la o editură sau alta, într-o epocă sau altă epocă, cartea vine spre cititor cu lumea ei, cu frumosul ei, anume prin bibliotecă și prin mâini de bibliotecar. Biblioteca, pe de o parte, și, bibliotecarul, pe de altă parte, contribuie la păstrarea și la întregirea unei lumi numită cultură generală. Or, cartea nu reprezintă un nivel important al culturii, al iluminării? Reprezintă fără nici o îndoială unul dintre primele și iluminează mai mult decât oricare alt produs intuit, întrucât biblioteca este spațiul în care informația și perseverența formează cugete.

Biblioteca, în primul rând, este necesară copiilor pentru că ei prin cititul lor, prin lecturile propuse de învățător sau profesor își formează un bagaj de cuvinte, datorită căruia vor putea să se exprime firesc și răspicat. Prin lectură copilul își hrănește o succesiune de concepții asupra existenței. Biblioteca este echivalentul școlii, prin cartea ei și prin caracterul cognitiv.

În regiunea Cernăuți funcționează 414 biblioteci, dintre care 354 – în sat. Ținutul Herța cu 98% populație românească are 25 de biblioteci. E laudabilă activitatea bibliotecarilor și a acestor instituții, dar e penibilă și

lamentabilă starea cărții în limba română. Aici, cartea românească, cu părere de rău, își poartă crucea cu ultimele lacrimi. Practic, pe rafturi, cărți în limba română sunt foarte puține. Din numărul total al cărților doar 1%

*Elena Slavic,
bibliotecară
în localitatea Pasat*

constituie cărțile „noastre” (fie literatură artistică, fie manuale școlare).

Spre exemplu, biblioteca din localitatea Pasat datează din 1967 și își transmite tradițiile de la o generație la alta, cu ușile deschise pentru fiecare cititor, fie elev, fie student, fie om din sat, care toată săptămâna e ocupat cu munca câmpului, iar duminică simte nevoia de a citi. Prima bibliotecară din localitate, Elena Bejenaru, a lucrat 2 ani și a pus la îndemâna cititorilor 1.400 de cărți. Peste 5 ani numărul crește până 4.539 de cărți. Dar lipsa cărții românești au simțit-o și prima bibliotecară, dar și dna Elena Slavnic care actualmente este în aceeași calitate. Dumneaei este angajată din 1974. Iubește să lucreze îndeosebi cu copiii și studenții, iar când i se cere o carte, iar în bibliotecă lipsește, roșește.

*Bibliotecara Elena Slavnic
în mijlocul cititorilor pe care-i îndrumă*

Biblioteca are multe rubrici: geografia, fizica, științele naturii, matematică, literatură artistică ș.a., problema constă în numărul mic de cărți recente, cu grafie latină, nu chirilică, cărți noi, pe care nu le primește, mai ales, în ultimi ani. Dacă în 2005 au fost puse la îndemâna cititorilor 209 cărți noi, atunci între 2006-2007 – numai 115. Mai îndurerată este situația anului 2008, în care biblioteca a primit doar 3 cărți, printre care „*În leagănul ciocârlilor*” (o plachetă de versuri pentru copii) de Silvia

Caba-Ghivireac. Prin urmare, în ultimii ani, literatura pentru copii în limba română (și nu doar literatura pentru copii) rămâne o problemă nesoluționată.

Prof. dr. doc. Ion Gherman, Președintele „Societății Culturale Ținutul Herța” din București, original din Pilipăuți, un sat din ținutul Herța, a constatat într-o vizită la baștină că proporția cărților românești nu trece de 1%, chiar și în satele românești. Dumnealui consideră că criza de carte românească, în acest teritoriu este rezultatul ucrainizării învățământului și este „rezultatul dificultăților pe care ni le creează vecinii, în înzestrarea cu carte românească a fraților noștri din zonă”. Despre toate acestea a scris ca autor în cartea despre „Ținutul Herța”, de curând apărută.

La etapa actuală, biblioteca din localitatea Pasat are un număr de cărți de 6.475. Dintre care 369 exemplare în limba română, 746 în limba ucraineană, 2.796 în grafie chirilică și 2.565 în limba rusă. O altă problemă este lipsa revistelor și ziarelor în limba română și limba ucraineană (deși e stat ucrainean), pentru cititorii de orice vârstă. Ziarelor citite și recitite se juxtapune *Concordia* (un ziar în limba română care își trăiește ultimele zile din cauza nefinanțării), *Gazeta de Herța*, *Голос України*, *Рядовий кур'єр* și revista *Веселка*...

Problema cărții românești doare. Remarcă și Doina Uricariu (Doctor în Poetică și Stilistică, fost Consilier Personal al Primului Ministru) într-o prefață a unui tânăr poet din ținutul Herța: „*În blânda și încercata Bucovina, românii au prea puține cărți în limba lor. În biblioteci, Eminescu, Coșbuc, Goga, Grigore Vieru, Macedonski, uneori, două-trei antologii...*”. Dumneaei a împărțit cărți românești presărate în toată Bucovina, cărți, sute și sute de cărți în limba română. Doamna Uricariu a recunoscut că a cutremurat-o sărăcia bibliotecilor. „*În școli cu sute de elevi români, abia dacă pot număra treizeci-patruzeci de volume.*”

Cartea este izvorul cunoștințelor... izvor care poate seca definitiv într-un spațiu românesc răpit și supus pe parcursul anilor unor încercări stupide și neargumentate. Soarta cărții din ținuturile românești este legată de soarta oamenilor de aici. Probabil, soarta nu poate fi schimbată, dar totuși, sufletele pot fi mângâiate cu recunoștință, cu iubire de frate...

Bibliotecile din Vladimirovaț – Petrovasâla

Traian Trifu CĂTA

redactorul revista FAMILIA din Petrovasâla, Banatul sârbesc

Cea mai veche bibliotecă din Petrovasâla este cea parohială. În general, biblioteca parohială a posedat cărți cu conținut religios iar apoi s-a îmbogățit și cu alte volume. Biblioteca parohială, în anul 1927, primește donație de carte de la Biblioteca Centrală „I.G. Bibicescu” din Turnu Severin. Pe data de 1 octombrie 1927 a fost numit director al bibliotecii amintite Pr. Coriolan Iosif

Buracu, tatăl lui Mihai Buracu, actualmente colaborator la revista FAMILIA, fost senator de Mehedinți. În calitate de director a înființat 14 biblioteci în Almăj și 47 la frații din Iugoslavia. Bibliotecile au fost amenajate cu dulapuri de stejar și registrele necesare. Pentru frații români emigrați în America, același Pr. Coriolan Buracu, a trimis 60.000 de volume românești .

În perioada anilor 1924-1929 Pr. Coriolan I. Buracu a fost numit director al Palatului Cultural din Turnu Severin.¹

În anul 1937 bibliotecii sătești i se atribuie denumirea DOINA și a funcționat pe lângă Asociația ASTRA din Petrovasâla.

După cel de-al doilea Război Mondial, noile autorități ale statului cer aranjarea unei biblioteci la Petrovasâla precum și săli de citire (aceasta a fost impusă tuturor localităților). În acest fel, noile autorități au putut să-și propage ideologia comunistă. Din bibliotecile existente în acele vremuri au fost scoase cărțile a căror conținut a ținut de regalism și n-au corespuns noilor autorități iugoslave. Mai precis, în luna februarie 1945, noile autorități cer aranjarea bibliotecii la Petrovasâla pentru toți conaționali și pentru români și pentru sârbi. Se menționează că pe lângă cărți să fie depozitate și ziare în biblioteci.²

În perioada interbelică, la bibliotecă a lucrat pe post de bibliotecar Ghiță Bunda.³ În perioada amintită, biblioteca s-a format pe lângă Societatea Culturală PROGRESUL în cadrul căreia a existat și teatru.

În anul 1957 s-a întemeiat așa-numita Interprimdere cinematografică „Banat”, la Petrovasâla. Acolo se mută și biblioteca satească, iar pe post de bibliotecari au fost Anca Soldat și Petrică Șteflea (spațiul și clădirea actualului Cămin Cultural). În anul 1957 biblioteca a conținut în jur de 1.500 de volume, ziare și reviste și au fost înscriși 180 de membri. Abia în anul 1961 s-a format Căminul Cultural în cadrul căruia au funcționat bibliotecă și cinematograful și au fost incluse toate secțiile de pe lângă S.C. PROGRESUL.

Primul director al cinematografului a fost propunătorul Alexandru Murgu-Cițu, adică în perioada când s-a și întemeiat Căminul Cultural. În anul 1961, director la Căminul Cultural a fost Tibi Gruba, ca în anul 1962, pe post de director să vină Simeon Condan. În același an, 1962, Simeon Condan reunește fanfara DOINA cu Căminul Cultural și preia și postul de bibliotecar. Fanfara DOINA a avut sediul în încăperea de pe lângă primărie. În anul 1966 toate Căminele Culturale din comuna Alibunar s-au unit în Centrul Alibunar și atunci biblioteca de la Căminul Cultural a fost mutată la primărie, în actuala sală de ședințe. Bibliotecară a fost Ana Gean, învățătoare din Alibunar. Timp de 2 ani biblioteca a funcționat la primărie, iar apoi din nou s-a mutat la Căminul Cultural. Directorul Căminului Cultural și totodată bibliotecarul Simeon Condan, până-n anul 1978, înainte de a părăsi acest post de muncă a reușit să strângă un număr considerabil de carte și anume în jur de 5.600 de volume, enciclopedii românești și sârbești. În acele vremuri a predominat în politica statului, ca fiecare sat să aibă o carte pe cap de locuitor.

Funcționarea Căminelor Culturale în cadrul Centrului de Cultură Alibunar a fost mai bună decât atunci când Căminele Culturale au trecut în cadrul Comunității

Locale. Acesta a influențat bibliotecile din cadrul Căminelor Culturale.

Începând cu anul 1979, noul director al Căminului Cultural și totodată bibliotecar a fost Petru Jifcu. Din păcate nu s-a prea dat atenție bibliotecii, unele volume au dispărut iar până la urmă toate cărțile au fost aruncate la o grămadă. Poate că mare păcat pentru aceasta o au și intelectualii români, care au fost indiferenți, fără inițiativă și nu au contribuit cu nimica la păstrarea bibliotecii satești. Suflarea românească din Petrovasâla nu s-a străduit să angajeze un român bibliotecar care cunoștea și limba sârbă.

În aceste dezordini în rândurile românilor, cel mai bine s-au regăsit conaționali noștri care au dus cărțile la primărie într-o sală mică, unde cândva se făceau cununii. Acolo s-au pus dulapuri în care s-au aranjat cărțile. Din anul 2001 și până astăzi, pe post de bibliotecară este Koviljka Maksimović, soția secretarului Comunității Locale.

Numărul de volume la biblioteca satească este de 4.509, din care 2.874 în limba sârbă și 1.635 în limba română.⁴ La bibliotecă se primește ziarul POLITIKA și revista locală FAMILIA. Biblioteca funcționează luni-vineri până la ora 14:00. Menționăm că d-l Gheorghe Șorgean, fost judecător la Tribunalul Suprem din Belgrad a făcut o donație de carte (90 de volume, respectiv 60 de titluri) bibliotecii satești în vara anului 2003.

Biblioteca școlară. Școala din Petrovasâla a fost întemeiată la Întâi Mai 1809 și de aceea denumirea școlii clasele I-VIII este chiar ÎNTÂI MAI.

Abia din primele decenii ale sec. al XX-lea învățământul se desfășoară bilingv, din perioada când s-a întemeiat Colonia de sârbi, la 2 km de Petrovasâla. Actuala bibliotecă a Școlii Elementare ÎNTÂI MAI conține 5.634 de volume din care în limba sârbă 3.512, iar în limba română 2.122.⁵ Actualmente pe post de bibliotecară este angajată propunătoarea Gheorghina Juja care totodată lucrează și în învățământ. Biblioteca funcționează: luni (8:00-11:00), joi (13:00-15:00), vineri (13:00-15:00).

Donații de cărți ajunse la Biblioteca Școlară au fost din partea: petrovicianului, judecător la Tribunalul Suprem din Belgrad, Gheorghe Șorgean, și anume 90 de volume sau 60 de titluri românești (vara anului 2003); 500 volume în limba română din România, de la Asociația învățătorilor și elevilor din Reșița și Banatul montan; 100 de volume sârbești de la Biblioteca orășenească din Panciova.

Biblioteci personale

Gheorghe Șorgean. Cunoscutul bibliofil petrovician, fost judecător la Tribunalul Suprem, posedă o bogată bibliotecă în casa Domniei sale din Petrovasâla. Are în jur de 4.500 de volume din care cel mai vechi, scris în limba germană, datează din anul 1796 și mai multe volume românești începând cu anul 1850 încoace. Pe

1 Coriolan Iosif Buracu, *Amintiri*, ediție îngrijită de Mihai Buracu, Editura „Învieră”, Arhiepiscopia Timișoara, 2007, p.52.

2 A.I.P. Osnovna Škola, Vladimirovac, *Državna narodna škola Vladimirovac*, nr. 38, 19 februarie 1945.

3 Informații de la Simeon Condan.

4 Informații de la Biblioteca satească la data de 30.06.2009.

5 Informații de la Biblioteca școlară la data de 29.06.2009.

cărți este pus și sigilul zămislit de d-l Șorgean pe care scrie: *Cuvintele trebuie măsurate nu numărare* și mai scrie: *Biblioteca memorială Șorgean destinată Petrovasâlei*.

Un număr însemnat de reviste și ziare vechi se pot găsi în biblioteca petroviceanului nostru, precum și exemplarul revistei FAMILIA din anul 1910, al petrovicencilor.

Traian Trițu Căta, prof. ing. dipl., redactorul revistei FAMILIA din Petrovasâla, deține o bibliotecă bogată de carte românească în casa părintească și are peste 1.000 de volume, numeroase ziare și reviste românești din România și din comunitățile românești de pretutindeni, colecțiile revistei FAMILIA, mii de reviste din cele aproape 100 de numere apărute pe parcursul anilor 1994-2010.

Din acest spațiu din casa părintească începe călătoria revistei FAMILIA către cititorii săi. Dat fiindcă este vorba despre biblioteci, amintim că revistele FAMILIA se depozitează în zeci de biblioteci din România, Austria, Serbia... Tot același inginer și profesor are și editura „Traian Căta” la care au apărut 2 monografii în anul 2008, iar în anul 2010 vor apare cel puțin 2 volume care vor îmbogăți biblioteca personală precum și alte biblioteci.

Strânsa colaborare a lui Traian Căta cu frații din România și călătoriile sale pe meleagurile și spațiile românești fac ca biblioteca sa să se îmbogățească de carte românească.

Nu cunoaștem date precise despre alte biblioteci

personale și numărul de volume pe care le posedă alți intelectuali petroviceni sau țărani.

Biblioteca parohială conține un număr mic de cărți religioase, conscripțiuni, colecții întregi ale revistelor FAMILIA, reviste și ziare primite de pretutindeni. Un număr considerabil de conscripțiuni bisericesti au fost luate de la casa parohială, de la parohul Sperchez Stevan, mai bine zis confiscate de noile autorități după terminarea celui de-al doilea război mondial și au fost duse la primărie unde se găsesc și astăzi. Unele conscripțiuni sunt de la venirea strămoșilor, în urmă cu 200 de ani, din Jamul Mare și Clopodia (actualmente localitățile aparțin României). Din păcate nici astăzi nu s-au înapoiat Bisericii Ortodoxe Române din Petrovasâla, fiind foarte valoroase pentru neamul românesc și petroviceni.

Printr-o declarație în scris a parohului Sperchez, se spune că toate conscripțiunile le-a predat pe bază benevolă, dat fiindcă a fost presat de autoritățile de atunci să confirme acest lucru.

S-au luat de la casa parohială 7 conscripțiuni ale decedaților, 8 conscripțiuni ale botezaților-născuți, 5 conscripțiuni ale cununaților, 7 conscripțiuni - registre ale recensământului populației.

Declarația a fost semnată la 23 septembrie 1949. Nici după 60 de ani, astăzi, în așa numita lume democratică, ceea ce aparține Bisericii Ortodoxe Române din Petrovasâla nu s-a restituit.

Corneliu LEU: portalul internet „Carte și Arte”, bibliotecă românească virtuală la dispoziția tuturor

www.cartesiarte.ro

Oferă gratuit spre lectură și descărcare tuturor bibliotecilor, școlilor și cititorilor peste 10.000 de cărți în limbi de circulație și peste 1.000 de cărți și reviste în limba română.

Oferă în număr mereu crescând, linkuri către donatori de carte și către biblioteci din țară și străinătate care au cataloage electronice și pot fi accesate conducând la consultarea rapidă și facilă a fondului lor de carte.

Organizează, pe mai multe tronsoane, cu mai multe programe analitice elaborate de personalități academice, o UNIVERSITATE POPULARĂ VIRTUALĂ care pune la dispoziție programe ce pot fi preluate de orice așezământ cultural sătesc sau orășenesc asigurând atât reînființarea în localități a acestei forme de educație a adulților mult răspândită în Europa dar dispărută la noi, cât și un nivel intelectual ridicat pentru prelegerile oferite.

Oferă tuturor școlarilor și bibliotecilor școlare material pentru lecturi particulare, material didactic superior

realizat de situri specializate din străinătate și chiar manuale școlare în măsura în care obține gratuități.

Oferă câteva mii de pagini personale ale unor scriitori, oameni de cultură și artă și legături cu siturile celor mai importante instituții culturale naționale și cu siturile instituțiilor de cultură, artă, patrimoniu, știință, educație și valorificare a tradițiilor locale din fiecare județ, sau chiar oferă găzduire acelor instituții care nu au încă propriul lor sit, realizând un calendar național al valorilor și manifestărilor culturale.

În același mod, oferind legături sau găzduire, pune la dispoziția cititorilor toate revistele culturale din țară și cele din străinătate în limba română, aflându-se într-o rețea de permanentă comunicare cu comunitățile românilor de pretutindeni care pot beneficia în egală măsură de acest portal și chiar realizând o legătură directă cu localitățile lor de obârșie.

(fragment din evaluarea făcută de Comisia Națională a Bibliotecilor din România)

Editura on-line a portalului internet www.cartesiarte.ro, expune în vitrina ei (pe care o găsiți pe coloana din dreapta a paginii principale) UN AUTOR ROMÂN PE SĂPTĂMÂNĂ, tocmai pentru a populariza și a impune în lupta, uneori nedreaptă, cu traducerele comerciale din autori străini, creația autohtonă prin cele mai reprezentative lucrări editate în ultima jumătate de veac.

Lucrările, prezentate prin mari extrase din cuprinsul lor și comentariile pe care le-au provocat, pot fi descărcate **gratuit** din această vitrină dar, în același timp, pot fi comandate în întregime direct autorilor sau editorilor lor, ale căror adrese însoțesc prezentarea.

În acest mod, considerăm că ne îndeplinim o importantă îndatorire culturală atrăgând atenția asupra unor lucrări românești din diverse domenii, totodată punând în contact direct publicul cititor cu autorii și editorii a căror activitate vor să o cunoască.

De la inaugurarea din vara lui 2009 și până în prezent, această vitrină a prezentat volume de Petre STOICA, Gheorghe PITUȚ, Corneliu LEU, Eugen DORCESCU, Titus FILIPAȘ, Vasile CELMARE, Aurelian Titu DUMITRESCU, Toma George MAIORESCU, Petre GHELMEZ, Ionuț CARAGEA, Melania CUC, Corneliu BERBENTE, Eugen COJOCARU, Cristian CONTRAS, Gheorghe TOMOZEI, Ion Marin ALMĂJAN.

Apărând ÎN VITRINA EDITURII NOASTRE ON-LINE cu o nouă carte, Corneliu LEU vă urează „La mulți ani!” oferindu-vă o parte din ea în atașament, ca un omagiu pentru noul an.

Prezentarea cărții pe care o puteți descărca direct

din vitrina editurii de la adresa www.cartesiarte.ro, este următoarea: FEMEIA, FIE EA REGINĂ, roman de Corneliu LEU. Fire creatoare, frumos cultivată intelectual, camaradă până la a refuza în relațiile private protocolul regal, inventivă și de-o grație artistică ce trezește admirația articolelor și însemnărilor unor mari personalități ale epocii ca Pierre Loti, Mark Twain, Van Gogh, Guy de Maupassant, Charles Gounod, Frederic Mistral, Sarah Bernard, Leconte de Lisle, Sully Prudhomme, a lui Emile Gale care i-a dedicat vase-bijuterii, a companiei „His Master's Voice” care a făcut cu ea primele înregistrări de poezie, a mișcărilor feministe din America – Regina Elisabeta a României, spirit deschis ca gândire și îmbrățișând idei mult mai liberale decât îi permitea condiția monarhică, a avut o căsnicie și nefericită, prin moartea singurului ei copil, dar și neînțeleasă, prin faptul că soțul ei Carol, după părerea altui cap încoronat, împărăteasa Austro-Ungariei: „este, acest rege, cea mai prozaică ființă din câte există și între ei se cascadează o mare prăpastie”. Pe această temă, a unei drame asemănată azi celei a Prințesei Diana, dar petrecându-se într-o epocă în care, în loc de paparazzi erau gravorii iar, în loc de tabloidele cu Diana, cronicile mondene europene se concentrau pe regina României, noul roman al lui Corneliu Leu prezintă „cronica apocrifă a unei iubiri imaginate” dintre regină și superbul veșnic revoluționar, cel care, în ciuda augustului ei soț, îi dă satisfacția impunerii unor politici liberale. Prilej de meditație asupra ideilor de „compromis politic”, acest roman surprinde printr-un epilog în care urmașa la tronul ei, Regina Maria, tot printr-un asemenea love-story, aduce o mare contribuție la politicile liberale de înfăptuire a României Mari.

(Newsletter)

Poveste din cartierul indiferenței

Alexandru PETRESCU

ziarist, Uniunea Mondială a Românilor Liberi - filiala Spania

În calitate de coordonator al asociației „Uniunea Mondială a Românilor Liberi - filiala Spania”, încă din 1991, când domnul Ion Rațiu a venit în vizită în Madrid, mi-am dat seama de obligațiile și greutatea acestei răspunderi. Domnul Ion Rațiu mă investise atunci cu această funcție și îmi dădeam seama de frumusețea acestei funcții când ai succese dar și de responsabilitățile ei față de oamenii pentru care te angajezi să-i ocrotești și să le aperi libertățile, fie ele și pe pământ străin.

În anul 1994 UMRL -Spania a reușit să adune un număr important de cărți de la editorii din exil, de la românii care trăiau aici de 30-50 ani și să compună, pentru a doua oară, pe pământ spaniol o bibliotecă în strada Anita Vindel nr. 20 din Aravaca, localitate situată la 10 km vest de Madrid. Totul a funcționat până în 1996 când un grup de români recent sosiți a ocupat această clădire cu forța, creându-și un fel de refugiu de noapte. De atunci cărțile, încet, încet au dispărut și au fost înstrăinate, până la totala dispariție, transformând această

inițiativă în inexistentă. Foamea celor de acolo de a distruge cartea pe care noi, conducerea UMRL, în condițiile în care existența internetului nu era atât de importantă ca acum și accesul la rețeaua net nu justifica lipsa cărții și nu oferea posibilitatea de a citi pe limba ta, a făcut scrum toate bunele noastre intenții. Volumele ce au mai rămas, au fost transferate în țară, la unele biblioteci județene sau la palatul unui nobil spaniol din localitatea Baeza din Spania.

În 1999 UMRL s-a transformat în Comunitatea Românilor din Spania - Interese Bilaterale. Un ajutor substanțial a sosit atunci din partea Muzeului Județean de Istorie și Arheologie din Ploiesti și mai ales a doamnei Director general Lia Maria Voicu.

Muzeul este adăpostit de un impunător edificiu, monument istoric și de arhitectură, fostul Gimnaziu de băieți „Sf. Petru și Pavel”, a cărui piatră de temelie a fost pusă pe 31 mai 1865, în timpul domniei lui Alexandru

Ioan Cuza, după planurile cunoscutului arhitect Alexandru Orăscu.

Împreună am adus, prin intermediul proaspetei companii de zbor Blue Air, 200 de volume ce au fost donate primăriei din Alcala de Henares, leagănul lui Miguel Cervantes. Toate aceste cărți au fost organizate pe secțiuni și au deschis posibilitatea accesului direct a românilor emigranți la carte. Ne-a durut dezinteresul acestora pentru acest efort, deși s-a făcut o publicitate adecvată, susținută chiar și de către primăria acestui oraș. Într-un an de la deschiderea bibliotecii, doar 15 persoane au împrumutat cărți. Lipsa interesului am pus-o pe prioritățile bazice pe care probabil le aveau românii atunci: locuri de muncă, locuințe... și o situație legalizată a șederii lor în UE. În 2005 am creat împreună cu Cancelaria de Imigrație din Comunitatea de Madrid așa denumitul Centru Hispano-Rumano. În funcția primită atunci, ca șef principal, am adresat Ambasadei române, DRRP și ICR-ului proaspăt înființat în România, mai târziu chiar președinției, personal proaspătului ales Traian Băsescu, scriitori sperate pentru a primi din țară cărți, discuri, filme. Ambasada, prin intermediul doamnei Florina [Nicolae] atașatul cultural de atunci, DRRP și ICR s-au delimitat doar în a redirecționa scrisoarea noastră de la un departament la altul, într-un cerc vicios. Atunci, scriitorul și românul Artur Silvestri și un grup de români din diaspora ne-a obținut încet, încet câteva zeci de materiale ce au fost trimise prin poștă. Ben Todică, Elisabeta Bogățan, Adina Cicrot, Elisabeta Iosif sau Arthur Silvestri, români din țară și chiar de la Antipozi, SUA, Germania, Franța și-au trimis contribuția lor modestă, cheltuindu-și energia, timpul și banii, pentru a dota acest centru chiar și cu steagul României, fapt pentru care țin să le aduc acum, după atât timp, un mic-mare omagiu. Norocul nostru a fost că un alt român adevărat, a cărui nume îmi scapă din păcate¹, din Baia Mare, a adus, într-un tur de forță, peste 7.000 volume destinate Centrului din Alcala de Henares și toate acestea prin scrisorile trimise de doamna Adriana

Săftoiu, pe atunci consilier a Președintelui României. Iată că așa s-a fundat a doua bibliotecă românească din Spania. O dată ce Universitatea Spiru Haret și-a deschis porțile și în Spania, s-a creat și altă bibliotecă la care și-a adus contribuția sa personală deputatul Willyam Branza. Domnia sa a organizat pe străzile din București o acțiune de strângere de cărți ce au fost trimise atât la Madrid, la Comunitatea Românilor din Spania, cât și la Castellon de la Plana. Toate aceste acțiuni s-au încheiat în a crea și un muzeu în cadrul bibliotecii denumite Nino Stratan - dedicate precursorului poeziei lui Nichita Stănescu. Iată, pe scurt, câteva istorii, poate mute, care pot trece pentru mulți români din țară ca un fapt banal, dar această dragoste de carte și mai ales de românism, indiferent dacă au sau nu culoare politică, sper să fie făcută publică acum, pentru a sublinia în fapt că încă mai sunt flori printre straturile de bălării ce au năpădit, parcă organizat, viața noastră, pogoanele de indiferență a românilor.

Notă: Am propus și am dus în mică măsură la finalizare, ideea de a lăsa cărți în parcurile din Coslada, Alcala de Henares, unde se întâlneau românii emigranți în Spania pentru a-și spune năduful pietrelor ce le cărau în spate. Programul se numea „O carte în valiza ta”. Valiza, în acel proiect, era de fapt metafora în forma ei de sâmbure. A împărți românilor - românismul. Acolo se întâlneau oameni de caractere diferite, concepții de viață distincte. Muncitori, țărani, bețivi ce veneau să găsească în țărâna spaniolă un grăunte de acasă. Acasă fiind în acele locuri ceva abstract. Datoria fiecăruia care găsea cartea pe băncile parcului era ca atunci când o va termina să o lase pe aceeași bancă singuratică, să poată hrăni așa pe celălalt. Pe prima pagină lipisem o etichetă care releva regulile jocului. „O carte în valiza ta!” a fost, poate, o utopie dar sunt mândru că a făcut un mic pas.

Pagini din jurnalul constituirii Bibliotecii „Ion Minulescu” din Germania

Liliana MOLDOVAN

Orice realizare începe cu o idee strălucită născută în mintea cuiva. Tot ceea ce mintea își imaginează și concepe cu migală poate fi obținut dacă se pornește de la un obiectiv clar definit, de la un ideal eficient formulat.

Zămislit pe fondul necesității consolidării culturii și limbii naționale, în rândul românilor care trăiesc în Germania, obiectivul constituirii unei bibliotecii românești la Nürnberg a prins contur în mintea și inima unor oameni entuziaști precum: Ionela van Rees-Zota și Berthold Staicu, fondatorii și managerii Agenției de Presă „AȘII ROMÂNI”, și respectiv, a postului de radio „Radio R România”. Biblioteca românească de la Nürnberg,

botezată, „Ion Minulescu” se va constitui ca parte importantă a proiectului de înființare a Centrului Româno-German. S-a pornit de la convingerea că numai prin înființarea unei bibliotecii, constituită pe baza unui fond de carte format în cea mai mare parte din documente editate în limba română, va fi posibilă reactivarea competențelor de folosire a limbii române în rândul persoanelor care formează comunitatea română din zona Nürnbergului.

Așa cum prevede proiectul de constituire al bibliotecii, strategiile de organizare și funcționare ale aces-

1 Românul menționat nu este altcineva decât dr. Teodor Ardelean, redactorul-șef al revistei „Familia română”, iar povestea cărților duse în Spania, ați putut-o deja citi în primele pagini ale prezentului număr. (n.r.)

tei organizații culturale se bazează pe 5 obiective hotărâtoare:

1. Oferirea unor servicii culturale care să satisfacă nevoia participării comunității românești la o mare varietate de activități și manifestări culturale specifice națiunii române;

2. Constituirea unui centru de socializare și de informare comunitară;

3. Diseminarea conținutului informațional al colecțiilor de documente prin oferirea unor servicii de lectură eficiente;

4. Formarea unui mediu instructiv - educațional menit să favorizeze schimburile interculturale și să pregătească integrarea noilor membri ai comunității în societatea germană;

5. Promovarea culturii naționale și îmbunătățirea imaginii României peste hotare.

Serviciile oferite de biblioteca românească din Nürnberg se adresează celor peste 20.000 de români, care trăiesc în acest oraș și în zonele apropiate dar și cetățenilor germani, care doresc să obțină informații legate de istoria, cultura și civilizația neamului românesc.

Proiectul înființării ei este legat de nevoia consolidării unui spațiu „autohton românesc” destinat convergențelor și dialogurilor culturale și sociale, de necesitatea punerii în mișcare a limbii române și afirmarea culturii române pe meleaguri europene. Desigur, implementarea unui astfel de proiect presupune încheierea unor parteneriate și accesarea de resurse umane și financiare eficiente. În această situație reprezentanții Platformei Culturale „AȘII ROMÂNI” s-au concentrat asupra necesității atragerii de colaboratori din România și Germania.

Biblioteca Județeană Mureș s-a alăturat colaboratorilor din țară și din străinătate și a devenit unul dintre primii ambasadori ai acestui proiect. În acest scop, la Târgu-Mureș a fost lansată în vara acestui an o campanie de strângere de cărți în vederea constituirii fondului de documente al Bibliotecii „Ion Minulescu” din Nürnberg. Derulată sub titlul „Nu lăsați limba română să moară” campania de colectare de cărți a fost organizată pe două secvențe, prima dintre ele finalizându-se pe 20 august, cea de-a doua, urmând a se încheia în data de 15 noiembrie 2009, dar activitățile de strângere a donațiilor s-au prelungit până în primăvara anului 2010.

Este esențial să precizăm că intenția ridicării unei biblioteci în Germania a atras noi și valoroși colaboratori. În acest sens, remarcabilă este contribuția Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare, condusă de prof. dr. Teodor Ardelean. De asemenea, Biblioteca Județeană „George Barițiu” din Brașov, condusă de prof. dr. Daniel Nazare și Biblioteca Județeană „Octavian Goga” din Cluj Napoca, condusă de doamna Sorina Stanca, s-au înscris cu entuziasm în proiectul de la Nürnberg. Merită menționate contribuțiile editurilor: Paralela 45, Polirom, Nemira, All, Casa Cărții de Știință, Editura Academiei Române, Editura RAO, Editura Tritonic și Editura Cartea Sonoră, care au răspuns pozitiv invitației de sponsorizare lansată de Biblioteca Județeană Mureș.

Mulțumim, pe această cale editurilor, colaboratoarele din Târgu-Mureș și din țară. În numele viitorilor clienți ai Bibliotecii „Ion Minulescu” din Germania, adu-

La inaugurarea bibliotecii „Ion Minulescu”

cem mulțumiri persoanelor fizice mureșene, cititorilor care frecventează Biblioteca Județeană Mureș, pentru seriozitatea cu care au tratat acțiunea organizată cu scopul constituirii unei biblioteci, menită să ofere servicii de împrumut de carte românilor din Nürnberg.

Misiunea Bibliotecii „Ion Minulescu” de la Nürnberg este clar formulată în proiectul de constituire a acestei organizații: **destinată publicului larg, noua bibliotecă trebuie să asigure egalitatea accesului la informații, la documentele necesare informării, să sprijine politica educației permanente și dezvoltării personalității utilizatorilor, fără deosebire de statut social sau economic, vârstă, sex, apartenență politică, religie ori naționalitate.**

În aceste condiții procesul constituirii fondului de carte destinat Bibliotecii „Ion Minulescu” a fost tratat cu mare responsabilitate iar strategia organizării, la Târgu-Mureș, a campaniei de obținere de donații de carte s-a întemeiat pe 4 obiective hotărâtoare:

- obținerea de cărți de la edituri, cu titlu gratuit, în lumina exercițiului financiar destinat sponsorizărilor, practicat de fiecare editurile colaboratoare ale Bibliotecii Județene Mureș;
- colectarea de cărți de la cititorii, din Târgu-Mureș și din țară, care au decis să acorde ajutor cultural românilor din Nürnberg;
- constituirea, pentru biblioteca din Germania, a unui fond de carte special, format din volume donate de autori mureșeni;
- alcătuirea unei colecții tematice, cuprinzând cărți și materiale publicitare care să pună în evidență specificul geografic, istoric și cultural al meleagurilor transilvănene.

După cum bine știm, acceptarea unei donații nu se realizează niciodată la întâmplare: stocurile de cărți primite cu titlu de gratuitate au fost supuse unui proces de

evaluare în urma căruia exemplarele uzate moral sau deteriorate fizic au fost eliminate. În egală măsură, selectarea exemplarelor valoroase s-a realizat ținând cont de următoarele criterii:

- conținutul informațional al documentelor donate
- raportul cu fondurile bibliotecii în sensul că donația trebuie să îmbogățească colecțiile tradiționale;
- gradul de atractivitate al donației în raport cu posibilitățile ei cititori;
- notorietatea colecției sau a posesorului ei.

Ampla campanie de constituire a fondului de carte al Bibliotecii „Ion Minulescu” realizată prin intermediul unor generoase și variate donații de carte, a creat o situație aparte, deoarece instituția noastră a îndeplinit rolul de mijlocitor. Eficiența acțiunilor comune întreprinse, de toți colaboratorii, și administrate de persoane competente de la Biblioteca Județeană Mureș, poate fi estimată prin abordări cantitative: referitoare la numărul concret al cărților colectate și abordări calitative: referitoare la valoarea literară, estetică, științifică și culturală a publicațiilor donate. În privința cantității, statisticile sunt grăitoare și dovedesc că până în 15 noiembrie lista titlurilor

volumelor donate a ajuns la 1.481 de titluri din care, 676 donate de edituri și biblioteci, și 805 donate de cititori și autori mureșeni, bucureșteni sau din alte zone din țară.

Ecoul eforturilor noastre a fost auzit și în alte țări europene, respectiv în Italia, astfel încât, recent, la sfârșitul lunii octombrie 2009, am primit invitația de a ne alătura unui proiect similar referitor la constituirea unei biblioteci pentru românii care trăiesc în Udine, un oraș din nord-estul Italiei, situat între Veneția și Trieste.

Ca parte importantă a managementului formării și completării colecțiilor de bibliotecă, lansarea unei campanii de colectare de cărți reprezintă un prim capitol din istoria înființării oricărei biblioteci. Următoarele capitole ale istoriei Bibliotecii „Ion Minulescu” din Nürnberg vor fi scrise în Germania, în România sau oriunde în lume, acolo unde sunt români atrași de ideea necesității promovării culturii naționale peste hotare și mânați de dorința de a conferi lecturii un nou sens, generat de obiectivul salvării limbii strămoșești, prin citirea de cărți în limba română.

Din America, pentru bibliotecile din România: Hermina Anghelescu

Ștefan SELEK

Ș.S.: *Doamna Hermina Anghelescu, profesor doctor la Wayne State University, Facultatea de biblioteconomie și știința informării din Detroit, Michigan, S.U.A. Un nume transformat în renume în biblioteconomie. Ați plecat în S.U.A. în 1992 și, deși aveți o experiență de 13 ani ca bibliotecar la Biblioteca Națională a României, ați luat totul de la început. Legăturile dumneavoastră cu România au rămas însă foarte strânse. Aveți aici membri ai familiei și prieteni foarte buni. Dar cum și când v-ați început colaborarea cu mediul bibliotecilor românești?*

H.A.: De fapt colaborarea e o prelungire a activității mele de la Biblioteca Națională. Începând cu anul 1990, după căderea comunismului, am început să fiu implicată în organizarea de conferințe internaționale, cum ar fi asta la care suntem acum¹ și așa am căpătat și experiența și am dezvoltat și gustul. De fapt, ca urmare a unei astfel de conferințe am început să vin în contact cu lumea biblioteconomică internațională și asta mi-a dat imboldul să învăț mai mult, să merg dincolo de cunoștințele pe care deja le aveam în biblioteconomie, să le aprofundez. Am

ajuns în S.U.A. cu o bursă Fulbright. A trebuit să încep un masterat și după aceea am intrat în programul de doctorat. Veneam în țară să-mi văd familia și am început să fac conferințe de acest tip, să aduc americani și alți participanți aici, la diverse biblioteci județene. Niciodată n-am făcut în București, am evitat Bucureștiul pentru că am vrut să dau șansa provinciei să găzduiască astfel de manifestări.

Ș.S.: *Știu că v-am întâlnit la un curs la Bușteni.*

H.A.: Nu a fost an în care să nu vin în România, cel puțin o dată. Atunci când sunt în țară, sunt invitată la biblioteci să fac cursuri de pregătire continuă cu personalul, sau, din când în când, predau la Bușteni, țin un curs de câte 2 zile. Asta este formula. Aduc cărți de specialitate din State și le donez la diverse biblioteci, după profil. Marea majoritate a cărților le-am donat Bibliotecii Centrale Universitare, tocmai pentru că știu că există Facultatea de biblioteconomie și m-am gândit că studenții beneficiază de ele. Am dat câteva și la Biblioteca Națională. Aduc periodice, dau colecția mea personală de „American Library” la Biblioteca

1 Conferința Internațională „Biblioteca publică și web 2.0”, 8-12 iunie 2009, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare.

Națională, dau, de pildă, „Libraries & the Cultural Record” la B.C.U. București. Mă întâlnesc la tot felul de reuniuni cu toți colegii din țară. Fac parte din Comisia Națională a Bibliotecilor. Când sunt în țară, particip, cât pot, mă duc peste tot, la tot felul de reuniuni și asta a făcut să fiu solicitată de Fundația „Bill & Melinda Gates” în calitate de consultant, să facem un studiu de caz, să vedem dacă România ar fi eligibilă pentru un grant din acesta mare pentru aducerea computerelor și a internetului în bibliotecile publice. Pasiunea mea sunt bibliotecile publice, deși colaborez cu toate celelalte tipuri de biblioteci. Și disertația mi-am făcut-o pe probleme de istoricul și dezvoltarea bibliotecilor publice din România, influențe franceze, că practicăm, totuși, un model francez și, la un moment dat, s-au suprapus niște modele sovietice.

Ș.S.: *Ce proiecte de viitor aveți?*

H.A.: Sunt ambasadorul bibliotecilor române în străinătate și ambasadorul biblioteconomiei americane în România. Îmi face plăcere să mediez astfel de întruniri. Dacă vin 4-5 americani și își expun ideile, fac prezentări la o sală întregă, au impact la cel puțin numărul de participanți: 80, 100, 120, câți sunt în sală. Din punctul nostru de vedere pot fi și 400. Vin când am un partener serios în România, care să poată să găzduiască o astfel de manifestare pentru că odată ce americanii vin aici, și încerc să adun din ambele categorii, atât cei care predau la catedră cât și practicanți, ei sunt preluați de instituția gazdă. E un câștig de ambele părți. Conferințele astea nu sunt: vin americanii și ne spun cum să facem, luăm notițe și nu trebuie să ieșim din vorba americanilor. Noi expunem păreri și practici americane dar vrem ca aceste conferințe să fie niște schimburi de păreri, de opinii, de idei, de practici bune și rele, e foarte bine să înveți din greșelile altora.

Ș.S.: *Urmează Conferința Internațională IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions)?*

H.A.: Eu fac parte din boardul de la IFLA, sunt președinta secției de istorie a bibliotecilor și acolo sunt activă. Mandatul meu este până în 2011 și mă duc în fiecare an unde se ține IFLA: anul acesta va fi la Milano, anul viitor va fi în Australia la Brisbane. Asta îmi dă ocazia să vizitez biblioteci din întreaga lume pentru că una din specializările mele este biblioteconomie internațională și comparată. Deci un aspect comparativ al situației bibliotecilor din întreaga lume: scriu articole, sunt invitată destul de des să scriu articole de enciclopedie despre bibliotecile din România, chiar am trimis unul acum la editură, acesta este despre bibliotecile din Moldova. Lucrez și cu bibliotecile din Moldova pentru că cele două țări au atâtea în comun, precum faptul că am suferit de comunism, de jugul comunismului și moldovenii sunt la fel de primitivi ca și românii și au nevoie poate și mai multă nevoie decât românii de ajutor, iar situația bibliotecilor lor este mult mai tristă decât a noastră. Prima dată m-am dus în Moldova invitată de Departamentul de Stat al Statelor Unite care m-a trimis acolo să fac un fel de evaluare a stării bibliotecilor din Moldova. M-am dus după aceea de alte câteva ori cu diverse granturi de la Ambasada Americană din Chișinău, secția culturală și acum poate mai mult sau mai puțin

confidențial pot să spun că sunt implicată într-un program asemănător cu România pentru Moldova din partea Fundației „Bill & Melinda Gates”. Intervenția mea pentru Moldova a fost cam acum doi ani, deci vedeți că la fundație lucrurile nu merg foarte repede. Deci proiecte de viitor sunt multe.

Ș.S.: *Sunteți, deci, un ambasador neoficial al României?*

H.A.: Sunt ambasador neoficial, nici nu vreau să fiu ambasador oficial pentru că asta ar însemna politică și n-am făcut politică nici în vremea comunismului, mândria mea politică a fost până la nivel de U.T.C. N-am fost membră de partid niciodată, așa că nu sunt implicată politic de nici un fel. Îmi fac datoria de cetățean român să votez, chiar și la Detroit votez. La Detroit este un Consul onorific al României și mergem să votăm acolo când sunt alegeri, pe bază de pașaport românesc.

Ș.S.: *Aveți cunoștințe în mediul dumneavoastră, români?*

H.A.: Există o comunitate română, una dintre cele mai mari comunități române din lume la Detroit și e cea mai veche din America. Detroit și Cleveland, istoric, sunt primele comunități de români; apoi urmează: New York, Chicago și unde-or mai fi români. Români sunt peste tot, dar astea sunt cele mai vechi comunități pentru că românii au emigrat acolo la începutul secolului și mai ales pentru că la Detroit era marea industrie pe vremea aceea, la începutul secolului, industria de oțel. Erau oțelării și românii au lucrat acolo, după aceea au început să lucreze la fabricile de mașini, de autoturisme: General Motors, Chryslers, Ford ș.a.m.d. Dar în continuare sunt foarte mulți români. Sunt împărțiți din punct de vedere religios pe tot felul de apartenențe religioase, sunt de toate gradele de educație și sunt împărțiți pe diverse grupuri, care se suspectează unele pe altele pentru că valuri de emigranți au fost trei spre America. La începutul secolului, bătrânii, strămoșii noștri, care s-au dus pe diverse motive, au plecat din România probabil sperând să aibă o viață mai bună în pământul făgăduinței care este America, al doilea val de emigranți au fost cei care au emigrat, nu știu cum au reușit să iasă din țară în perioada comunismului și toată lumea-i bănuiește de colaboraționism cu securitatea, deci evident că cele două categorii n-o să vorbească unii cu alții, iar al treilea val este valul din care fac și eu parte, sunt inteligenții care am realizat după 90 că nu se schimbă lucrurile repede în bine în România și am zis dacă pierdem trenul ăsta nu mai facem nimic. Marea majoritate suntem școliști și aici și în S.U.A. și atunci ne-am găsit locuri de muncă foarte bune în Universități, în mediul Academic cu precădere. Sunt mulți în zona Detroitului, care lucrează, ingineri de mare clasă care lucrează la tot felul de firme, chiar la firmele de mașini: Chrysler, General Motors, Ford. Unii lucrează pentru firmele japoneze din America cum ar fi Nissan, Toyota. Sunt indivizi de mare clasă care văd că sunt în continuare în slujbă chiar dacă economia americană merge prost. Deci asta este un indiciu că ei sunt foarte buni, bine pregătiți și firmele îi vor.

Ș.S.: *Există asociații culturale?*

H.A.: Există tot felul. Din când în când mă duc la mitingul unei asociații care se cheamă Rohera de la Ro-

manian Heritage Association. Este fondată de primul val de emigranți, cu aștia îmi place foarte mult să mă văd pentru că sunt în vârstă, am înclinații istorice și îmi place să aflu din istoria lor. Ei merg la o biserică foarte frumoasă, care a sărbătorit 100 de ani de existență, la nord de Detroit, într-un oraș, Southfield, și cu grupul ăsta mă văd. Când a venit Iliescu, cred, președintele s-a dus la o altă biserică, pentru că bisericile sunt punctul central al oricărei asociații culturale, sunt convinsă că s-a dus la biserica aceea pentru că este cea mai nou construită, de cei care au emigrat în perioada comunistă, deci aici a fost o oarecare interpretare, dar este și cea mai mare ca spațiu. Tot acolo și tot pentru că e mare, au o scenă frumoasă, a fost la un moment dat un cor: Corul Caledonia, sau așa ceva. M-am dus pur și simplu pentru că un bibliotecar din România cânta în cor, Onuc Nemeș, care este director la biblioteca din Sibiu și știam că va veni în America. Au venit exact de Crăciun și au cântat colinde. Chiar de atunci nici n-am mai fost și asta înseamnă de vreo doi ani de zile.

Pentru prima dată am o studentă româncă la biblioteconomie și știința informării. A fost bibliotecară pe undeva prin sud, la Gorj, iar bărbatul ei lucrează la Nissan și ea a decis să facă studii de biblioteconomie. Cum a auzit că eu sunt român, a cerut să-i fiu mentor și

am și angajat-o. Acum e asistenta mea. Lucrează, o plătim cu 10 ore pe săptămână și o pun la treabă să facă lucruri pentru România. Acuma ajutăm o româncă care-și face teza de doctorat, doamna este directoarea adjunctă de la Arhivele Naționale și avea nevoie de niște materiale. Am pasat-o imediat la asistenta mea să-i facă cercetarea pentru o bibliografie despre Moldova și, deci, tot asistenta mea o face. Astfel că pot să-mi permit să folosesc banii Universității mele să fac lucruri despre România, pentru că am un student român care știe să vorbească românește. Facem tot felul de căutări în baza de date la care românii nu au acces.

Ș.S.: Aceste activități până la urmă sunt o jertfă.

H.A.: Sunt dăruiri. Nu e o jertfă, o fac cu plăcere, jertfa e un cuvânt scump. O fac cu plăcere. Practic este timpul meu liber în care aș putea să fac multe alte lucruri pentru mine sau pentru alții sau pentru altă cauză. Eu am hotărât că merită cauza României, cu precădere a bibliotecilor din România. Mi-ar plăcea să fac mai multe lucruri pentru arhive dar deocamdată arhivele continuă să rămână închise. Am făcut o conferință și cu arhivele, foarte greu de pus la punct. Dar n-a fost imposibil, deci încerc și variante noi. Nu merg numai pe căi bătătorite.

Ș.S.: Mulțumim frumos!

H.A.: Cu plăcere!

Elita biblioteconomică românească: Florica Victoria Câmpeanu, Italia

Ioana DRAGOTĂ

DATE BIOGRAFICE

- Născută la București, România, la 28 noiembrie 1945. Actualmente căsătorită cu Marcello Bianchi. Mamă a doua fiice, bunică a trei nepoței. Rezidență permanentă: Italia, Prato (PO)

STUDII

- Master internațional de gr. 2 în Științele informării, Universitatea din Parma și Universitatea Northumbria (Marea Britanie) cu tema „Nuove tecnologie dell'informazione e della comunicazione”
- Scuola Vaticana di biblioteconomia, 1996
- Licență în Filologie engleză-română, Universitatea București, 1979
- Licență în Limba și literatura română – cu teza în biblioteconomie, Universitatea București, Facultatea de Filologie, 1970
- Licență în biblioteconomie, Institutul Pedagogic București, 1966

LIMBI CUNOSUTE

- Româna: limba maternă
- Italiana: foarte bine (vorbit și scris)
- Engleza: foarte bine (vorbit și scris)
- Franceza: foarte bine (vorbit și scris)

- Tedesco: bine (vorbit și scris)
- Rusa: bine (vorbit și scris)
- Latina: bine

SISTEME, PROGRAME, FORMATURI AUTOMATIZATE UTILIZATE

- WORD 2007; EXCEL 2007; PPT; XML
- INTERNET (cercetare cu diverse motoare de cautare)
- UNIMARC pentru inregistrari bibliografice și de autoritate
- MARC21 pentru inregistrari bibliografice și de autoritate
- SBN (Sistema Informativo delle Biblioteche Italiane), CDS/ISIS, EASYCAT-WEB, ZEBRA ; GEAC-ADVANCE (retea URBS); ALEPH (retea IRIS); LIBRI 7 (Bolzano), Q-Series, EOSI-Web, MILLENNIUM – tranzacții catalogare
- TINLIB – tranzacții catalogare, TINTERM pentru tezaure
- SW OCLC: MICROCON, RETROCON, BIBLIOFILE, CD-CAT pentru retroconversie

CLASIFICARE SI INDEXARE PE SUBIECTE (utilizate în mod curent)

- Classificare Zecimală Dewey (CDD), 21. ed.; 22. ed.; ;12. abbrev.;13. abbrev.
- Classificare Zecimală Universală (CZU), ed. completă, medie și abreviată
- Soggettario italiano / Biblioteca Nazionale Centrale Firenze
- Nuovo soggettario-Thesaurus / Biblioteca Nazionale Centrale Firenze
- Indicizzazione GRIS (Indexare cu metoda GRIS)
- Library of Congress Subject Headings (LCSH)
- EUROVOC / Comunitatea Europeană; European Multilingual thesaurus on Health Promotion; Education Thesaurus / UNESCO, Thesaurus Regionale Toscano; Thesaurus Italiano di Sociologia; AGROVOC; Thesaurus ThIA Infanzia e adolescenza / Istituto degli Innocenti

REGULI DE CATALOGARE ȘI NORME INTERNAȚIONALE (utilizate curent)

- Standarde ISBD (M, CR, ER, NBM, CR, PM, A, Consolid. ed.) și normele IFLA pentru vedete
- Regole italiene di catalogazione per autori (1979)
- Nuove regole italiane REICAT, 2009

- Anglo-American Cataloging Rules, 2nd ed. Revised (AACR2R); RDA - draft
- Norme per il catalogo degli stampati / Biblioteca Apostolica Vaticana
- Regeln für alphabetische Katalogisierung (RAK)
- Regolas de catalogacion
- ISO 2788/1986, ISO 5964/1985 (tezaure mono-, multilingue) e ISO 5963 (indexare pe subiecte); BSI 8723:2005 (Structured vocabularies...)

POZIȚIE ACTUALĂ:

- Documentarist – Institutul INEA – Roma;
- Docent free lance pentru cursuri de catalogare descriptivă și semantică, formate de înregistrare, organizarea colecțiilor în biblioteci;
- Project manager și Consilier pentru proiecte de catalogare, elaborare tezaure, organizari și reorganizări de biblioteci; arhitectură site-uri web de biblioteci;
- Catalogator operativ de cărți noi, seriale, cărți vechi, materiale audiovizuale, resurse electronice.

Pentru cei familiarizați cu științele biblioteconomice, lista competențelor profesionale ale doamnei Florica Victoria Câmpănu este impresionantă, după cum extrem de impresionant este și CV-ul distinsei noastre compatriote, acoperind peste patru decenii de activitate practică, didactică și de cercetare științifică.

Este membră a numeroase organisme profesionale, dintre care cităm: membru expert în „GUMARC 21 - Gruppo nazionale italiano degli utenti dei formati MARC 21”, membru asociat în Comisia Națională a Bibliotecilor (România), membru al ISKO, International Society of Knowledge Organization, „Ordinul profesional al bibliotecarilor italieni” etc.

Îi aparține o listă de aproape 100 de titluri de articole și lucrări monografice de specialitate, semnate ca autor sau la care a contribuit, publicate în limba română și italiană. Este remarcabilă diversitatea temelor științifice abordate și acoperirea domeniilor biblioteconomice pe care o dezvăluie, polivalență extrem de rar întâlnită în rândul specialiștilor în biblioteconomie. Numeroase cursuri de biblioteconomie de înaltă ținută, o activitate didactică de excepție în țară, unde a pus bazele generației de aur a bibliotecarilor din România, dar și în Italia, unde a susținut peste treizeci de cursuri de catalogare, clasificare, documentare și organizarea colecțiilor, în ambianțe prestigioase, pe parcursul anilor 1994-2008.

După o activitate prodigioasă în România (1966-1991), unde a lucrat ca bibliograf, bibliotecar superior, profesor de specialitate, lector asociat, a plecat în Italia, unde, încă din anul sosirii a colaborat profesional cu **Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze** (1991-1992) și **Biblioteca della Facoltà di lettere e filosofia dell'Università di Firenze** (1991-1993). Au urmat colaborări cu: **Istituto di slavistica dell'Università di Firenze**

(1992-1993), **Istituto di lingua e letteratura inglese della Facoltà di Magistero dell'Università di Firenze** (1992-1996), **Biblioteca dell'Istitutum Romanum Finslandiae, Roma** (1996), **colaborare la Biblioteca dell'Accademia di Danimarca, Roma** (1994-1996), **Biblioteca Nazionale Centrale Vittorio Emanuele II** (1994-1996), **Biblioteca Apostolica Vaticana** (1994-1996), **Società di formazione e consulenza, Firenze** (1996-2005), **Biblioteca Institutului de documentare Juridică a Consiliului Național al Cercetării, Firenze** (1998-2001), **Casalini libri Fiesole, Ateneul Universității de studii Catania** (2000-2001), **Biblioteca Comunală Centrală Firenze** (2002-2003), **Istituto nazionale di economia agraria** (2003), **Mediateca de Statistică Ugo Giusti din Firenze, Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze** (2003-2004), **Fondazione di Studi Storici „Filippo Turati” Firenze** (2003), **Societatea de istorie a Companiei lui Isus, Biblioteca Institutului de Economie agrară, Roma, Biblioteca Comunală Borgo a Bugiano, Biblioteca Azienda USL 11, Empoli** (2004), **Istituto National de Medicina Socială, Roma** (2005), **Istituto degli Innocenti Firenze** (2005-2006), **Biblioteca Camerei Deputaților, Roma, Biblioteca Marucelliana, Firenze** (2006), **Biblioteca Laurenziana, Firenze** (2006-2007), **Istituto culturale e di documentazione Lazzarini – Prato** (2006-2009), **Biblioteca E. Ragonieri, Sesto Fiorentino** (2007-2008), **Grupul GUMARC21** (2009), **Istituto INEA** (2006-2009).

Cumulând fondurile organizate, sutele de mii de înregistrări și documente prelucrate, tezaurele de termeni realizate, activitatea de organizare și conversie, de modernizare, cursurile ținute, lucrările editate, reorganiză-

rile de fonduri, pare greu de crezut că toate aceste pot fi rezultatul muncii unui singur om. Aceste performanțe

sunt posibile doar în condițiile în care pasiunea și vocația se întâlnesc cu cele mai înalte calități umane.

ANEXĂ: PUBLICAȚII

I. Articole și studii extrase din periodice și manuale de biblioteconomie

1. *Catalogul pe subiecte*. În: Studia bibliologica, vol. I, 1965, p. 150-183.
2. *Catalogul pe subiecte*. În: Consultații de biblioteconomie. I, Completarea și organizarea colecțiilor de publicații: supliment pe anul 1969 al Revistei bibliotecilor. - București, ISIAP, 1969, p. 201-223, 278-279.
3. *Catalogarea publicațiilor în preocupările FIAB*. [Part.] I-II. În: Revista bibliotecilor, nr. 11, nov. 1973, p. 667-673 ; nr. 12, dec. 1973, p. 734-738.
4. *Descrierea non-publicațiilor*. În: Îndrumătorul cultural, nr. 9, 1974, p. 52-55.
5. *Organizarea cataloagelor pentru non-publicații*. În: Îndrumătorul cultural, nr. 12, 1974, p. 34-36.
6. *Descrierea publicațiilor periodice (seriale)*. În: Biblioteca, nr. 3, 1976, p. 21-24.
7. *Organizarea cataloagelor pentru publicații periodice (seriale)*. În: Biblioteca, nr. 4, 1976, p. 22-25.
8. *Catalogul analitic*. În: Biblioteca, nr. 1, 1977, p. 14-15.
9. *Prelucrarea lucrărilor de referință și reflectarea acestora în cataloagele de bibliotecă*. În: Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară, fasc. I, vol. 3, p. 71-73.
10. *Reflectarea diferitelor tipuri de publicații în sistemul de cataloage al bibliotecii universitare*. În: Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară, fasc. I, vol. 5, p. 157-169.
11. *Lucrările de referință: prelucrare, reflectare în cataloage, organizarea în rafturile cu acces liber*. [Part.] I-IV. În: Suplimentul Biblioteca, nr. 1, 1980, p. 32-36; nr. 2, 1980, p. 33-39; nr. 3, 1980, p. 29-31; nr. 4, 1980, p. 40-41.
12. *De la descrierea bibliografică tradițională la descrierea bibliografică internațională standardizată*. [Part.] I-IV. În: Suplimentul Biblioteca, nr. 4, 1984, p. 21-23; nr. 1-2, 1985, p. 33-35; nr. 3, 1985, p. 32-34; nr. 4, 1985, p. 22-23.
13. *Beneficiarii bibliotecii universitare și informarea orală a îndrumătorilor la cataloage*. În: Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară, fasc. I, vol. 5, 1984, p. 260-268.
14. *Posibilități de combinare și complexare a indicilor CZU în domeniul tehnicii, cu aplicație în metalurgie*. În: Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară, fasc. I, vol. 5, 1987, p. 227-231.
15. *Omagiu primei ediții a clasificării zecimale românești*. În: Informarea documentară în teorie și în practică: mapă documentară, fasc. I, vol. 1, 1989, p. 18-20.
16. *Modernizarea și raționalizarea cataloagelor sistematice*. În: Biblioteca, nr. 1, 1989, p. 24.
17. *Aplicarea ISBD în bibliotecile de învățământ superior : studiu, perspective, dificultăți. La Biblioteca Centrală Universitară București*. În: Biblioteca, nr. 2, 1989, p. 20-22.

18. *Din experiența BCU București în prelucrarea automatizată a articolelor din reviste străine pe probleme de învățământ superior* / Florica Câmpeanu, Marilena Șuteu. În: Biblioteca, nr. 2, 1987, p. 16-18.

19. *Informaticizarea activității bibliotecare în bibliotecile de învățământ superior. La Biblioteca Centrală Universitară București* / Marilena Șuteu, Florica Câmpeanu. În: Biblioteca, nr. 2, 1989, p. 9-10.

20. *BU/INFOMAT, rodul unei triple colaborări* / Florica Câmpeanu, Marilena Șuteu. În: Biblioteca, nr. 4, 1989, p. 18-20.

21. *Elaborarea unui vocabular controlat de matematică în sistemul FOCUS*. În: Biblioteca : serie nouă, I, nr. 2, 1990, p. 24-25; nr. 3, 1990, p. 34.

22. *Viața bibliotecilor : dezbateră redacției despre desfășurarea fondului cu circulație specială și tratamentul literaturii „ceaușiste”*. În: Biblioteca : serie nouă, I, nr. 2-3, 1990, p. 7-8.

23. *Biblioteca Universității din Leiden [La Biblioteca dell'Università di Leida]*. În: Biblioteca : serie nouă, I, nr. 6-7, 1990, p. 57-62.

II. Publicații monografice

24. *Metodologia de aplicare a normelor ISBD(M) în bibliotecile de învățământ*. - București : BCU, 1984. - 43 p.

25. *CZU revăzută și adăugită*. Supliment la: Informarea documentară în teorie și în practică : mapă documentară. - București : INID, 1979-1984. - 103 fasc.

26. *Instrucțiuni de utilizare : CZU revăzută și adăugită* / Victoria Curcăneanu, Florica Câmpeanu. În: Informarea documentară în teorie și în practică : mapă documentară. - București : INID, 1979. - 36 p.

27. *CZU : Clasificarea Zecimală Universală : ediție prescurtată : instrument de lucru* / C. Andrian, Florica Câmpeanu. - București : INID, 1985. - 2 v. (252, 76 p.)

28. *Ghid de catalogare și clasificare a colecțiilor bibliotecilor universitare din România* / [coaut.] - București : BCU, 1976. - 475 p.

29. *Descrierea și catalogarea publicațiilor* / [coaut.] - București : CP-CCES, 1977. - 2 v. (375, 419 p.)

III. Standarde

30. *STAS 5309/1-85, Conversia scrierilor nelatine. Transliterația caracterelor chirilice slave în caractere latine*. - București : Institutul Român de Standardizare, 1985. - 7 p. (Colab.)

31. *STAS 5309/3-87, Conversia scrierilor nelatine. Transliterația caracterelor arabe în caractere latine*. - București : Institutul Român de Standardizare, 1987. - 7 p. (Colab.)

32. *STAS 5309/4-87, Conversia scrierilor nelatine. Transliterația caracterelor ebraice în caractere latine*. - București : Institutul Român de Standardizare, 1987. - 7 p. (Colab.)

33. *STAS 7859-88, Titluri de colecții*. - București : Institutul Român de Standardizare, 1988 - 8 p. (Colab.)

34. *STAS 12.629/7-89, Descrierea bibliografică a documentelor. Materiale audio-vizuale.* - București : Institutul Român de Standardizare, 1989 - 26 p. (Aut.)

35. *STAS 8636/1-89, Reguli de ordonare alfabetică în cataloage și bibliografii : principii și reguli generale.* - București : Institutul Român de Standardizare, 1989 - 14 p. (Aut.)

IV. Scrieri în limba italiană

36. *Usa della classificazione decimale universale e la qualità dell'informazione nelle biblioteche.* In: La qualità: un impegno per le biblioteche : atti delle quarte giornate di studio del CNBA, Torino, 22-24 maggio 1997. - Torino : Coordinamento nazionale biblioteche di architettura, c1998. - p. 77-84. - (Quaderni del CNBA ; 3)

37. *La retroconversione delle biblioteche dell'Università di Catania* : relazione alla Conferinza na-

zionale dell'Associazione biblioteche scolastiche ed universitarie di Romania, 25-27 ott. 2001 / Florica Campeanu, Nicoletta Ronsisvalle. In: Buletin ABIR, v. 12, n. 4 (2001), p. 14-17.

38. *Dalla retroconversione all'integrazione* / Florica Campeanu, Enrico Commis, Nicoletta Ronsisvalle. In: Biblioteche oggi, n. 4 (apr. 2003), p. 29-38.

39. *Progetto RES - Repertorio degli spogli dei periodici italiani : Sintesi dello studio di fattibilità / Biblioteca nazionale centrale di Firenze ; a cura di Enrico Martellini ; collab. Florica Campeanu ... [et al.]* <<http://www.bncf.firenze.sbn.it/oldWeb/progetti/RES/Sintesi%20RES.pdf>>

40-90. *Dispense editate și difuzate de către IFNET și alte colectivități formative pentru participanții la cursurile doamnei Florica Victoria Câmpeanu* (1996-2009).

Biblioteca „Asociației Culturale Române” din Hamilton, Ontario, Canada

Alexandru TOMESCU
scriitor, Toronto, Canada

Exilul, o stare de existență, caracterizat de incertitudini și contradicții, dar și de lecții de vrednicie și românism și-a manifestat dorința de a se regăsi pe sine, de a cultiva memoria națională, în condiții uneori de limită ale supraviețuirii, cucerind necunoscutul.

După cel de al II-lea război mondial, ca urmare a mutațiilor sociale, istorice și politice, a avut loc un alt masiv proces de emigrare a românilor pe continentul american. Așa au apărut cele două comunități grupate în jurul marilor orașe Montreal, în provincia Quebec și Toronto, în Ontario.

Publicațiile, cărțile au reprezentat mijlocul de comunicare, de cunoaștere reciprocă, de asociere în gânduri și idei, șansa păstrării limbii și credinței strămoșești.

Înființarea „Asociației Culturale Române” din Hamilton, nu departe de Toronto, în anul 1957, și mai târziu cumpărarea unui teren în zona Flamborough, un eșantion de pământ românesc, loc al reîntâlnirii cu datinile, obiceiurile și tradițiile strămoșești a creat condiții și pentru organizarea unei biblioteci, unde s-au colectat și păstrat ziare, cărți, albume și chiar manuscrise.

Această bibliotecă de câteva mii de volume, s-a format prin donațiile, de-a lungul anilor, ale celor care iubeau cartea și scrisul. De la diferite

persoane de pe continentul american, dar și din alte părți ale lumii, s-au primit cărți tipărite în România, cu precădere în perioada interbelică.

Dar partea cea mai interesantă o formează cărțile tipărite în exil, la editurile din Spania, Germania, Brazilia, Argentina, SUA, Canada, Mexic.

Trebuie specificat că biblioteca nu a fost organizată după principii științifice, a fost și este un loc de întâlnire, de discuții literare, de prezentare de cărți. Ea este modestă. Nu poate fi comparată în niciun fel, de exemplu, cu biblioteca din Freiburg, Germania.

În rafturile ei, aranjate într-o cameră spațioasă, în clădirea Centrului Cultural „Nae Ionescu” găsim cărți scrise de Remus Radina, Alexandru Gregorian, Ștefan Munteanu, Pamfil Șeicaru, Mircea Eliade, Aron Cotruș, Vasile Posteuca, Prințesa Ileana, Nicolae Novac, Ion I. Mirea, Vintilă Horia, Aurel Răuță, Horia Stamatu, Nicolae Petra, Nicu Caranica, Zahu Pană, Dumitru Bacu, Nicolae Lupan, Alexandrina Isac, Dumitru Ichim, Florica Bațu-Ichim, Vetuța Pop, Aurel Sergiu Marinescu, Corneliu Florea, Horia Ion Groza, George Băjenaru și mulți alții.

Odată cu apariția ziarului „Cuvântul Românesc”, în 1976, o parte dintre împătimiții scrisului au devenit colaboratori și, indirect, sprijinitori ai activității redacției și ai

Bustul lui Nae Ionescu realizat în marmură de sculptorul Nicapetre

Centrului Cultural. Editorul ziarului, George Bălașu a fost cel care a preluat și responsabilitatea bibliotecii.

Această muncă nu a avut nicio recompensă financiară, totul s-a realizat cu contribuții personale și cu sacrificii. În acest sens mărturie ar fi acțiunea „plantarea de pomi” - este vorba de „Câmpul Românesc” unde se află biblioteca. Iată cum îmi povestea, cu ani în urmă, despre acest eveniment, Părintele Nicolae Zelea: „În primăvara anului 1978 la apelul Asociației Culturale, românii din Toronto, Hamilton și Kitchener au sosit în număr impresionant la sădirea pomilor de a căror umbră și răcoare ne bucurăm astăzi. Slujba a fost oficiată de PC Părintele Nicolae Tănase și de mine. O armonioasă îmbinare între rugăciune, muncă și voie bună. Printre invitați amintim pe scriitorul și publicistul Nicolae Novac cu soția Hildegard, redactor al ziarului *America*, colaborator

al ziarului *Cuvântul Românesc* și buni prieteni de condei cu părintele scriitor Dumitru Ichim și poeta Florica Bațu”.

După o zi de muncă, seara s-a încheiat cu o întâlnire literară și cu depunerea de noi cărți la bibliotecă, purtate în rucsac, de la mii de kilometri.

Cei care au înfăptuit aceste vetre de cultură românească, departe de țară, reprezintă „generația de aur” a exilului românesc. O generație condusă de ideea național creștină, de dragostea față de neamul românesc și de speranța că într-o zi România va fi liberă.

Biblioteca „Asociației Culturale Române” din Hamilton, poate fi considerată o mică parte – chiar dacă numai simbolică - din tezaurul culturii românești. Ea are o valoare științifică, dar mai ales una sentimentală, pentru cititorii care îi răsfoiesc cărțile, cu interes, cu emoție și respect, față de cei care le-au scris, ca o jertfă adusă celor înstrăinați, dar și celor dragi de acasă.

O bibliotecă mică de mare valoare

Angarta FRÎNCU

Societatea Română din Manitoba, Winnipeg, Canada

Welcome to Winnipeg — „Heart of the Continent”, altfel spus: *Bine ați Venit la Winnipeg* — „Centrul Continentului (n.a. Nord American)”. Cu această urare sunt întâmpinați toți cei care vin să viziteze sau să locuiască în orașul nostru. Un oraș nu foarte mare, cu o populație de aproximativ 700.000 de locuitori, dintre care, conform statisticilor din 2006, peste 3.200 sunt români. Deși amplasat în preeria canadiană, acolo unde verile sunt călduroase, iernile sunt lungi și geroase, iar vântul bate aproape mereu, românii din Winnipeg se gospodăresc și își organizează totul ca acasă, așa cum au învățat din moși strămoși.

Biserica „Sf. Dumitru”, de care se bucură toți românii ortodocși care locuiesc în Winnipeg, a fost fondată în 1974 de către familiile Holunga și Onofrenciuk. Aici ne întâlnim în timpul slujbelor de peste an, aici ne botezăm copiii, sau chiar adulții care nu au fost botezați în pruncie, aici sărbătorim Crăciunul, Paștele și Hramul Sfântului Dumitru Izvorătorul de Mir și tot aici îi pomenim pe cei care au trecut la cele veșnice. Spre avantajul copiilor, al părinților, dar și al bunicilor care nu vorbesc engleza, biserica noastră are și o bibliotecă.

Această bibliotecă a fost înființată o dată cu intrarea în posesie a locașului de cult, iar o mare parte din cărțile care-i umplu rafturile au fost donate în timp, de către preoții care au slujit de-a lungul vremii la biserica noastră. Începutul a fost făcut de către Arhimandritul Avacum Bucalaie, care pe vremea când era student doctorand al Facultății de Teologie, a ajutat biserica încă de

la înființare. O altă parte dintre cărți a fost donată de Părintele Vasile Ignătescu și de Protosinghel Nicolae Pavenschi. Cele mai multe dintre aceste cărți au fost aduse în bibliotecă de la biserica Sf. Dumitru de către Părintele Victor Malanca, o dată cu venirea sa în Canada, la Winnipeg, în 1980.

Împărțită pe mai multe categorii, literatură și artă românească, religie română-engleză și literatură și artă engleză-franceză, biblioteca conține peste 650 de cărți și aproximativ 450 de reviste și almanahuri. Acest inventar a fost făcut de către domnul George Iliant în anul 2002, dar numărul cărților a mai crescut între timp. Poezia și proza eminesciană, amintirile și povestirile lui Nică, umorul lui Caragiale, alături de isprăvile lui Păcală, de scrierile lui Liviu Rebreanu sau Marin Preda, abecedare, cărți de citire, jurnale de călătorie, istoria românilor, tradiții românești, religie și multe, multe alte opere alese își au locul în mica noastră bibliotecă. De toate aceste valori s-au bucurat copiii românilor care participau la lecțiile de limba română și de religie predate de Părintele Victor Malanca în urmă cu câțiva ani. Religia se predă în continuare celor mici la Școala de Duminică, dar de data aceasta în limba engleză, iar cei care vor să citească sau să asculte povești în limba română, împrumută din biblioteca bisericii. Nu numai copiii sunt cei care citesc și împrumută cărți; părinții și buncii se bucură să recitească scrierile românești, sau să își lărgească bagajul de cunoștințe citind lucruri noi.

În acest fel iarna nu mai pare atât de lungă, iar dorul de România se mai alină.

Biblioteca „Mihai Eminescu” - Australia

(Agenda primilor pași)

Ioan MICLĂU
scriitor, Cringilla, Australia

Biblioteca „Mihai Eminescu” - Cringila N.S.W - Australia, a fost constituită la data de 25 septembrie, 1996, cu programul de deschidere și servire a cititorilor începând cu dimineața zilei de 26, ceea ce corespundea festiv și cu istoricul eveniment (mai puțin cunoscut), Septembrie 1851, când Emigrația româna adera la Comitetul european de la Londra, reprezentantul ei fiind, D. Brătianu. Deci, ideea unei unități a emigrației române are rădăcini istorice!

Biblioteca noastră australiană este o investiție privată a familiei Ioan și Florica Miclău, dar și de serviciu public pentru comunitatea românească din zonă, pentru împrumutat cărți cititorilor români, cu deplină gratuitate pentru servicii.

Bineînțeles că adunarea unui oarecare stoc de carte a durat mai mulți ani, am început cu acele cărți aduse de familia mea încă din anii 1981, căci eram iubitori de carte, îmi plăcea și mie să citesc și, cum s-ar zice, să apuc calea autodidactului. Am primit multe cărți de la prietenii familiei care m-au ajutat văzându-mi iubirea pentru carte. Cărți probabil ținute pe unde se găsea loc, ca să nu zic aruncate, eu le adunam cu migală, le reparam spre a putea fi folosite.

La început, de asemenea, am contactat bibliotecile australiene din zonă, de unde, la prețuri extrem de mici, erau acordate publicului spre cumpărare. Desigur că am fost atras de dicționare și enciclopedii, având azi rafturi cu zeci de dicționare din cele mai de seamă limbi ale popoarelor. Enciclopedia „Britannica” formată din 29 de volume, m-a costat aproape trei mii de dolari, fapt pentru care întotdeauna mulțumesc familiei care m-a susținut. La fel, port respect Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” din Oradea, pe acea vreme director fiind domnul Constantin Mălinaș, care mi-a dăruit cărți editate, de-ale

Ion Miclău în mijlocul bibliotecii pe care a înființat-o

Domniei sale, în majoritate. De asemenea, de la Cluj Napoca am fost dăruiti cu cărți frumoase de personalități de seamă ale culturii clujene. Chiar și de la Arhivele Naționale ale României am primit în dar câteva cărți valoroase, cum sunt: **România. Evoluție în Timp și Spațiu, România în Documente și România Album.** Trebuie să amintesc despre cărțile religioase dăruite de inimosul Preot Prof. dr. Al. Stănculescu Bârda de la Parohia Ortodoxă Română - Malovăț - Mehedinți.

De la ASLA - Oradea, de la Preotul ortodox orădean Gheorghe Nemeș, care mi-a dăruit cartea „Dosoftei – Opere”.

Am primit donații de carte prin intermediul Ambasadei Române din Canberra, cu ocazia vizitelor unor personalități din diferite Ministere, care vizitând mica bibliotecă nu au venit niciodată cu mâna goală. De la Membrii Consulatului Român din Sydney, de asemenea, am primit cărți. Editorul ziarului „Spirit Românesc”, domnul Laurențiu Fulga ne-a dăruit din cărțile scrise de dumnealui.

În mod elogios vreau să mulțumesc Asociației Române pentru Patrimoniu - București, care prin persoana venerabilului Artur Silvestri ne-a dăruit din cărțile sale. Astfel, la ora actuală, biblioteca este destul de voluminoasă. Am cheltuit mult din bugetul familiei să amenajez clădirea și mobilierul interior, geamuri, uși glisabile, pardoseaua faianțată etc. Nu m-am plâns niciodată de greutate, bani n-am cerut nimănui, deși auzeam că se tot dau ajutoare, dar la mine n-a ajuns nici un cent, de fapt, fiind mai spre folosul meu, lipsindu-mă de obligații (dacă pot fi numite așa).

Din aceasta bibliotecă am crescut intelectual și eu. Lectura cărților din diferite domenii mi-a fost o alternativă de neegalat. A ceti o carte înseamnă a medita și a

Florica Miclău, soție și ajutor de nădejde în bibliotecă

pătrunde acest univers uman, Omul și mediul său natural, legile existențialității etc.

Un an mai târziu, în 1997, am deschis pe fundalul acestei biblioteci Revista de Artă și Cultură „Iosif Vulcan”, pe care am editat-o timp de 10 ani. Cu aceasta, odată simțeam cum cresc și eu în lumea artei literare, bineînțeles în cadrul comunității românești din Australia și România. Cartea este realizarea cea mai formidabilă a omenirii. Toate sunt bune, inclusiv internetul, însă, după rețetele culinare, la fel și cele educaționale, după vorba din popor, „nu tot ce zboară se mănâncă”, fiindcă apar și

unele inconveniente (și nu mici) ce țin de lenevirea gândirii de analiză la copii. Căci, de vorbim fie și de tabla înmulțirii, ei vor scoate imediat calculatorul din buzunar să-ți spună că $6 \times 7 = 42$, dar scapă ei așa, pe neobservate, raționamentul că, de fapt, înseamnă a-l aduna pe 7 de 6 ori. Dar dacă nu avem cumva sursa electrică?

Ce facem cu calculatorul sau bunăoară cu imensele stocări de date și cunoștințe, inclusiv istoriile popoarelor lumii? Trec în neant! Tot **Cartea** rămâne calea educației și științei.

Deci, să aducem în casele noastre CARTEA !

România din biblioteca lui Andrei Codrescu

Claudia ȘERBĂNUȚĂ
bibliotecar, S.U.A.

Se spune că e ușor să cunoști un om dacă îi cunoști biblioteca. Andrei Codrescu și-a donat o parte din biblioteca personală, acea parte care vorbește despre România lui, unei biblioteci din Statele Unite. Acest text încearcă crearea unei imagini a acestei colecții, pentru ca cei care nu au acces fizic la materialele sale să guste un pic din dimensiunile multiple ale unor rafturi de cărți care au ajutat la formarea unuia dintre cei mari mari poeți și scriitori contemporani de origine română. Nu este vorba de o analiză a valorii literare sau artistice, educative sau bibliografice ci o simplă prezentare a temelor întâlnite în această colecție.

În 2005, cărți, reviste, albume, CD-uri, casete video și o mică arhivă de recenzii literare au fost donate de Andrei Codrescu bibliotecii Universității Illinois din Urbana-Champaign. Adunate sub titlul Colecția Codrescu, materialele (peste 700 la număr) ajunse în incinta bibliotecii, au așteptat cuminti să fie catalogate și apoi mutate în secția de Manuscrise și Cărți rare. Cărțile, în marea lor majoritate în limba română, îmbogățeau frumos colecția deja valoroasă de cărți românești de la începutul secolului 20 a bibliotecii. Intențiile bune ale catalogatorilor secției Slave și Est Europene din cadrul bibliotecii de a introduce materialele în catalogul online nu au putut fi realizate într-un timp foarte scurt deoarece o bună parte din ele nu existau în nici o altă bibliotecă din Statele Unite ale Americii și necesitau catalogare originală. Fiind vorba de o colecție specială, pentru a le cataloga, a le face o descriere cât mai corectă și completă aveau nevoie de cineva care cunoaște limba română. La 2 ani de la primirea donației, ca studentă la un program de master în biblioteconomie, dar mai ales ca româncă, mi-a fost încredințată această misune. Timp de un an am avut timp să lucrez cu Colecția Codrescu și să mă îndrăgostesc de ea. Iar acum, cu emoție, încerc să prezint această colecție celor care sunt, de drept, publicul ei de suflet.

Nu am să vorbesc aici despre cine e și cine nu e în această colecție, ci am să încerc să vă arăt despre ce este această colecție. Imaginile care însoțesc acest text în-

cearcă să realizeze o vizualizare a colecției. Este doar o fațetă din mai multe posibile, care ia ca punct de plecare informațiile din înregistrările de catalog ale materialelor. Sunt deci descrieri ale colecției așa cum este ea văzută de bibliotecari. Descrierile în catalogul original sunt făcute, evident, în engleză, folosind subiecte acceptate de Biblioteca Congresului, autoritatea supremă în domeniul catalogării din Statele Unite ale Americii. Descrierile au fost luate din catalogul online al bibliotecii gazdă, traduse în limba română, grupate pe categorii iar apoi vizualizate folosind ideea des întâlnită pe internet de *nori de etichete* (tag clouds). În acești nori mărimea cuvântului este direct proporțională cu numărul de materiale ale colecției aparținând acelei categorii.

Începutul Colecției Codrescu este în Sibiul copilăriei și adolescenței poetului. Acest început a emigrat odată cu poetul, i-a fost alături în căutările sale, în creșterea sa. În această bibliotecă au fost adăugate cărți publicate în România și eliberate din închisoarea comunistă de către vizitatori străini, cărți primite prin corespondență de la autori români aflați în exil, cărți primite spre recenzare de la autori și edituri, sau pentru a fi prezentate în emisiunea lui Codrescu de la postul de radio public din SUA, materiale trimise de cunoscuți care știau interesul poetului pentru un anumit subiect și, în cea mai mare parte, materiale pe care poetul le-a achiziționat în timp. Donând aceste materiale sub forma unei colecții, poetul a considerat că ele se leagă într-un fel sau în altul de România. Dimensiunea geografică a acestei colecții poate fi întrucâtva surprinzătoare. România este în mod evident zona cea mai de interes. Din România colecția se concentrează pe câteva zone și vorbește mult despre Sibiul natal de soarta căruia poetul a fost permanent interesat, zone transilvănene bogate în tradiții (Maramureș), locuri cu istorie (Sighișoara cu cetatea medievală, Târgu Jiu cu Brâncuși). În afara României interesul colecției este în America, mai mult cea de nord unde trăiește și scrie, dar și în cea de sud unde, de exemplu, îl descoperă pe poetul Ștefan Baciu. În colecția

Europa este prezentă cu partea vestică dar mai ales cu zona Balcanilor care este foarte prezentă atât datorită căutărilor literare și artistice cât și datorită temelor sociale și politice comune acestei zone. [istorie și geografie: <http://people.lis.uiuc.edu/~cserban2/codrescu/NorIstoric-Local.pdf>] Ca perioadă de timp, colecția cuprinde ma-

teriale din trei secole. Printre cărțile rare, Codrescu îi are în colecție pe Vasile Aaron cu „Leonat și Dorofata: Triumful beției sau Diata din 1894”, Mihail Sadoveanu cu „Însemnările lui Neculai Manea” ediția din 1906, Ion Creangă cu o ediție din 1908 din „Povești pe ulița mare”. Aproape o treime din titluri sunt publicate înainte de 1989 și unele sunt apărute la edituri mici, în ediții limitate, ceea ce le face foarte prețioase, mai ales din prisma colecțiilor din Statele Unite. Subiectele colecției abordează cu precădere teme din perioada de dinainte de 1945, din perioada comunistă, despre 1989 și după, dar și subiecte contemporane. Revoluția din 1989, de exemplu, poetul a simțit-o intens, a comentat-o la radio și a scris „Gaura din steag”, dar a fost apoi interesat și de ce s-a publicat pe această temă. Astfel, prin colecție găsim cartea cu imaginile surprinse la revoluție de Răzvan Rotta în Piața Libertății din Cluj și înregistrări video cu procesul și execuția cuplului Ceaușescu. Din materialele publicate în România în anii ‘90 și după, în colecție se regăsesc în perioada de început lucrările cenzurate de comuniști ale autorilor valoroși români și apoi lucrările de debut ale noului val de autori și artiști liberi. Printre ei, Carmen Firan, Radu Pavel Gheo, Ada Milea, Dan Perjovschi, sunt doar câteva exemple. Deși poate diferite ca manifestare, subiectele materialelor din colecție reprezintă direcții de interes clare ale colecționarului lor. Cea mai mare parte a colecției este reprezentată de literatură, iar poezia este în mod natural o parte importantă a ei. Interesul poetului pentru poezie, în multe ei forme, pentru scris și compoziție ne permite ca, răsfoindu-i biblioteca, să cunoaștem etape importante ale poeziei și literaturii române. Dintre ele traducerea poeziilor lui Blaga de către Codrescu în *At the court of yearning: poems* este însoțită în colecție de o notă scrisă, ce vorbește despre situarea acestei lucrări în centrul interesului poetului. Partea de ficțiune a colecției este „proaspătă”, aducând în prim plan autori români contemporani dar și lucrări ale scriitorilor clasici traduse în limba engleză. Un element interesant este faptul că unele dintre titlurile colecției, printre care

Leonard Oprea cu *Cartea lui Theophil Magus, sau, 40 de povești despre Om* se regăsesc printre cărțile donate de Norman Manea bibliotecii universității din Indiana.

[Nor literar <http://people.lis.uiuc.edu/~cserban2/codrescu/NorLiterar.pdf>] Colecția literară arată și un interes deosebit al poetului spre basme, povești și poezie populară, mitologie. Poate fi vorba de poezie țigănească sau de Harap-Alb, de traducerile în limba engleză a poveștilor lui Petre Ispirescu sau mitologia ugrică, de umorul povestirilor populare sau umorul de situație, dar și de multe alte teme.

Din când în când literatura din colecția Codrescu aduce aminte de perioada neagră a comunismului. Uneori face asta prin umor, ca în *10 ani de umor negru românesc: jurnal de bancuri politice* al lui Calib-Bogdan Ștefănescu din 1991. Dar un exemplu dureros sunt poeziile lui Virgil Mihaiu : mă trezesc cu bucăți de plumb în ochi/ încerc să recunosc gustul pâinii/ al surâsului//zburând spre mine/

scrisoarea ta iar a fost avariata/ de ulii// lacrimile au culoarea sângelui/impregnat în litere și idei/ transparente tulburi grele usoare. (De veghe la cutia poștala) Cenzura este doar una din temele triste ale colecției Codrescu. Materialele din perioada regimului comunist și de după vorbesc de cenzură dar și de prizonieri politici, naționalism dar și nostalgie. O scrisoare din septembrie 1989 aflată întruna din cărțile de literatură primite de poet spune „țara [...] a devenit mai tristă și mai îngrozitoare. Chiar și fețele oamenilor sunt mult mai puțin deschise, mai lipsite de viață, căci sufletele lor s-au micșorat în adâncuri iar sforile care le leagă de aparențele lor au fost întinse la maxim, până la punctul de rupere”. Abordarea acestui interes al poetului se face pe mai multe planuri: ce s-a scris despre aceste subiecte în România, în alte țări comuniste, în America sau la nivel mondial; ce cauze istorice și ce consecințe are comunismul? În colecție se găsesc cărți publicate în Statele Unite despre Ceaușescu și *Marele Șoc din finalul unui secol scurt: Ion Iliescu în dialog cu Vladimir Tismăneanu despre comunism, postcomunism, democrație*. [comunism <http://people.lis.uiuc.edu/~cserban2/codrescu/NorComunist.pdf>] Colecția Codrescu, prin prezența cărților de non-ficțiune dar și din unele teme prezente în literatură, prezintă o atitudine demnă și necesară în legătură cu istoria

românilor de diferite etnii și minoritari. Un număr important de materiale au ca temă probleme grele ale României, probleme despre care s-a făcut mai bine de 45 de ani: problema evreiască, cea legată de comunitatea romilor, a minoritarilor maghiari dar și a drepturilor femeilor. [minorități: <http://people.lis.uiuc.edu/~cserban2/codrescu/NorMinoritar.pdf>]

Colecția are și unele teme care, datorită numărului redus de materiale pe care le au, pot părea minoritare. Aceste materiale nu sunt însă doar cărți, ci și un număr de periodice, albume, materiale video și digitale, cărți audio. Ele vin să completeze interesele lui Codrescu în a avea o imagine cât mai completă asupra României. Astfel, arta modernă românească este o prezență vie în colecție. Deși mult mai puțin numeroase, materialele pe această temă compensează prin prezentare: de la programe ale festivalului de teatru de la Sibiu, la albume fotografice sau de pseudo-vederi, sau la CD-uri. [nu neapărat nor artistic: <http://people.lis.uiuc.edu/~cserban2/codrescu/NorArtistic.pdf>]

Comunismul Persecuție politică Președinți Colectivism
 Relații economice internaționale Lumea politică Naționalism
 Democrație Diplomati Științe politice Totalitarism Congrese Regi și conducători Crime și infracțiuni politice Bănci și chestiuni bancare
Refugiați politice Cultura politică **Post-comunism**
 Fanatism Caracteristici naționale, europene Liberalism Persecuții
 Caracteristici naționale americane în literatură Relații internaționale
 Socialismul și literatura Știința politicilor Angajați Socialismul și societatea Jocuri politice Socialiști Finanțe Planificarea politică Deținuți politici Cenzură Refugiați români Propaganda comunistă Nosualgia
 Vizite de stat Olișeri de inteligență Fabricii

Filosofia, drepturile civice, religia și psihologia sunt doar câteva teme care pot fi de asemenea considerate prezente în această colecție cu și despre România. Ceea ce leagă în plus aceste teme mari sau mici sunt legăturile umane ghicite în autografe și dedicațiile de pe cărți, în unele gânduri prietenești sau respecte reci așternute în scrisorile sau faxurile atașate unor cărți. Imaginea colecției dată de aceste documente are alte straturi adăugate și, dacă am încerca o vizualizare a lui, ar arăta poate un pic mai diferit decât ce am prezentat aici.

Aș îndrăzni să spun că România lui Andrei Codrescu este și România noastră deși dacă am încerca să prezentăm imagini din bibliotecile noastre ele ar arăta probabil altfel. E normal să fie așa deoarece fiecare dintre noi păstrăm sau ne luăm cu noi România în bibliotecă și învățăm cu ea și prin ea să ne înțelegem trecutul pentru a ne putea construi viitorul.

Gânduri despre românii de pretutindeni

Antoaneta TURDA

Trăind în România comunistă și postdecembristă în care starea de fapt a dat cetățenilor ei tot felul de motive de a lua drumul pribegiei, noi, cei rămași aici, am asistat, mai ales în deceniul 8 al secolului trecut și mai asistăm, din păcate, la un adevărat exod al concetățenilor noștri și, ceea ce este mai grav, al intelectualilor care se realizează mult mai bine și rapid în alte țări, în toate domeniile de activitate. Mărturie în acest sens, dincolo de o pleiadă excepțională de scriitori de origine română, stau zecile de nume românești afirmate în diverse domenii și în diverse locuri ale mapamondului, o privire generală asupra diasporei românești aducându-ne în atenție nume precum: actrița franceză de origine română Ioana Crăciunescu (cunoscută și ca o foarte bună poetă), balerina Simona Noja, una dintre cele mai mari balerine contemporane, ajunsă din Huedin la Viena, medicul radiolog Leucufia, Traian (n. 25.03.1982 în Călacea-Banat - m. 12.09.1977 Detroit SUA), un pionier al radiologiei și al depistării cancerului prin examene radiologice, George Bothezat (1883-1940), inventatorul american de origine română care s-a remarcat în invenția prin construirea unui elicopter de concepție proprie și prin

calculare privitoare la traiectoria Pământ-Lună, aplicate cu succes în cadrul programului *Apollo*. Enumerarea acestor nume care acoperă domenii atât de diverse ne va duce cu gândul, în mod sigur, în primul rând, la școlile românești unde aceștia s-au format, pornind în lume cu un bagaj substanțial de cultură generală care le-a fost de un real folos în afirmarea în țara de adopție. Formați la școala și în bibliotecile românești (fie școlare, fie publice), toți intelectualii de marcă ai țării, la plecare, au dus cu ei acea spiritualitate pe care au încercat, fiecare în felul lui, să o exprime sub diverse forme, cele mai cunoscute fiind: expoziții, lansări de carte, spectacole și, acolo unde partea materială a permis acest lucru, înființarea de edituri și reviste precum și a câtorva biblioteci. Referindu-mă la acest din urmă aspect, al înființării bibliotecilor românești în străinătate, primul nume mai apropiat de zilele noastre, demn de remarcat, este cel al lui Ion Cușa (n. 19.05.1925 Macedonia - m. 1981 la Paris), macedoneanul dârz și sincer care a reușit să pună bazele unei mari biblioteci a diasporei la Paris, care, din păcate, după moartea sa, a rămas în stadiul pe care îl dăduse întemeietorului său. Interesantă este evoluția *Bibliotecii Ro-*

mâne din Freiburg, înființată la 1 martie 1949, din inițiativa lui Virgil Mihăilescu și a câtorva exilați români, din dorința de a pune la dispoziție, atât românilor din afara granițelor țării, cât și străinilor interesați de România, cărți, reviste și alte documente adecvate. Pe parcursul existenței sale, activitatea acestei biblioteci a fost remarcabilă, fiind singura bibliotecă care deține o colecție completă a tuturor revistelor și gazetelor românești din exil. În perioada 1953-1991 bibliotecă a editat *Buletinul Bibliotecii Române*, în 20 de volume. După 7 ani de existență, această bibliotecă a fost împărțită în 16 secțiuni: cărți, broșuri, extrase, periodice, manuscrise și documente, texte documentare, discursuri și note muzicale, albume și prospecte, fotografii, hârtii, stampe, gravuri, desene originale, arhivă de presă (conținând extrase din presa străină a articolelor referitoare la România), arhivă documentară, obiecte de artă, tablouri, acuarele, filatelie, microfilme, diapozitive, colecție numismatică. De-a lungul anilor, bibliotecă a achiziționat mai multe fonduri, din diverse donații, printre care: Fondul George Racoveanu, Fondul Grigore Nandriș, Donația Octav George Lecca. Din partea dinastiei de Hohenzollern i-a fost donat un manuscris eminescian. În primii ani de activitate s-a înființat seria intitulată „ediții de pribegie”, în care au fost publicații Eminescu, Alecsandri și Caragiale. Apărută în 1949, ediția cuprindea, printre altele, poeziile **Doina** și **Rugăciune**, interzise în România în acea vreme și se bucura de prefața lui Mircea Eliade. În fiecare an, la începutul lunii octombrie, bibliotecă a organizat simpozioane și comunicări consacrate activității românilor din diaspora. Mai menționez aici că această bibliotecă dispune de un fișier analitic (pe autori și teme) care, din păcate, se oprește în 1983, dar care oglindește foarte bine, până la acea dată, situația diasporei române în lume. Cărțile și periodicele acestei biblioteci au fost incluse în sistemul general al bibliotecilor universitare din fosta R.F.G., având indicativul de catalog „FREI 144”. Dacă această bibliotecă a avut un rol foarte important pentru românii risipiți în Europa, *Academia Româno-Americană de arte și științe*, înființată în anul 1975, la inițiativa Monseniorului Octavian Bârlea (cel care s-a stins la peste 90 de ani în Germania) care a și condus-o o perioadă, până în 1977, a avut menirea ca, dincolo de continuarea relațiilor româno-americane (întărite așa cum bine se știe, la începutul secolului XX, când mulți români s-au stabilit pe pământ american), să lupte pentru drepturile omului care erau încălcate în România comunistă. Această Academie condusă, după plecarea lui Octavian Bârlea, de către Maria Manoliu-Manea a avut 8 membri corespondenți din afara granițelor SUA. Printre cei mai importanți numesc aici pe: L.M. Arcade, George Ciorănescu, Eugen Coșeriu, Ioan Petru Culianu, Mircea Eliade, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Virgil Nemoianu, I. Negoitescu etc. Activitatea acestei instituții, care, deseori, în perioada comunistă, a luat atitudini civice împotriva totalitarismului, s-a făcut cunoscută prin congresele anuale, desfășurate uneori chiar în afara SUA, care s-au bucurat de prezențe remarcabile, precum și din publicațiile periodice editate cum ar fi: *Buletinul ARA*, *Libertas Mathematica* și *Journal of the American Romanian Academy of Arts and Sciences*. Tot aici s-au editat multe lucrări importante, printre care menționez **România**

și românii a lui Octavian Bârlea (apărută în 1977) și **Homo Religiosus** a lui Mircea Eliade (apărută în 1990). În 1991 s-a înființat Biblioteca acestei instituții (fond total de publicații de peste 60.000 volume) avându-l ca fondator pe Ion Smedescu. O importantă și lungă activitate a avut și *Comitetul Național Român*, înființat în 6.04.1949 la New York. Înființarea sa a fost precedată de alcătuirea unui *Consiliu al partidelor politice românești din exil*. În ciuda unor rupturi și a unor probleme interne, acest organism, dintre ai cărui primi membri amintesc aici pe: general Nicolae Rădescu, Cornel Bianu, Nicolae Caranfil, Alexandru Cretzianu, Grigore Gafencu, a reușit, prin ziarul *Lupta românească*, devenită ulterior *Lupta Română*, să fie o flacără vie în lupta anticomunistă. În ultima sa perioadă de activitate (începutul anilor '80) a publicat volumul **La Drame de la Roumanie. 40 ans de dictature comuniste**, volum editat de Cicerone Ionițiu, cel care a fost ultimul editor șef la *Lupta română*. Mai menționez aici că arhiva CNR, care a fost o perioadă în posesia lui Al. Cretzianu, a fost depusă la Institutul Nover al Universității Stanford, California (SUA).

Abordând acest aspect al instituțiilor de cultură, mai amintesc: *Casa Română* (centru cultural din Canada, înființat de preotul ortodox Petre Popescu).

O abordare corectă și mai completă a activității românilor de pretutindeni necesită, în mod obligatoriu, enumerarea cronologică a înființării instituțiilor de cultură și știință, această cronologie având menirea nu doar de a ilustra activitatea intelectualilor români de pretutindeni, ci și faptul că întotdeauna, marile personalități românești au fost preocupate de imaginea țării, oriunde s-au aflat. În acest context ideatic, fac aici, o succintă trecere în revistă a câtorva dintre aceste instituții, într-o cronologie care demonstrează o serioasă continuitate de idei puse în practică:

- 1949-1956 a activat *Societatea Culturală Română* din Sao-Paolo;
- 1951 Ștefan Baciu a fondat *Centrul Cultural „Andrei Mureșanu”* la Rio de Janeiro;
- 1951 ia ființă *Librăria Bibliotecă „Meșterul Manole”* în Argentina;
- 1952 Teodor Paulescu înființează *Biblioteca Satului* la Sao Paolo, unde a dus, în timp, multe obiecte de artă populară;
- la începutul anilor '60, la Cambridge, *Fundația „Constantin Brâncuși”* pune la dispoziția tinerelor talente, mijloace financiare;
- 1967 la Freiburg, Paul Miron înființează *Societatea „Mihai Eminescu”*;
- 1981 în Franța, la Paris, ia ființă, având ca membrii fondatori, printre alții, pe Mircea Eliade, Virgil Ierunca, Sanda Stolojan, *Centrul de promovare a cărții*;
- 1983 ia ființă *Biblioteca Română din Paris*, la inițiativa lui Nicu Caranica, M. Boboc, J.T. Bărbulesco;
- tot în același an, la Madrid (unde după al 2-lea Război Mondial s-au aflat cei mai mulți foști legionari printre care amintesc pe Aron Cotruș și Pamfil Șeicaru) ia ființă *Fundația Culturală Română* din care fac parte Vintilă Horia, Aurel Răutu, Al. Gregorian, Radu Enescu, Al. Ciorănescu etc.
- 1984 ia ființă *Biblioteca Română* din Montréal și *Asociația Culturală Româno-Canadiană „Hora Prieteniei”* care publică revista *Aurora*;

- 1986 tot la München este înființat *Institutul Pentru Studii Românești*;

- 1990 apare la San Diego (SUA) **Antologia personalităților culturale românești din exil** (sub egida *Institutului Român de Cercetări Istorice* din California).

În contextul instituțiilor create de români, fac aici o mențiune legată de două nume demne de luat în seamă, de data aceasta din România: scriitorul Augustin Buzura, cel care, în 1992, înființează *Institutul Cultural Român* și exploratorul român Teodor Negoită care a legat mii de fire între oamenii de pretutindeni, înființând în 1994 *Institutul Român de Cercetări Polare*, ca instituție privată, cu scopul de a strânge în jurul său oamenii de știință din diferite domenii pasionați de cercetările polare. Fondurile pentru cercetare provin din sponsorizări și din granturile guvernamentale sau fondurile europene, prin proiectele de cercetare la care participă Fundația. Din anul 1995, a înființat și conduce *Fundația Antarctică Română*, cu scopul de a strânge finanțări pentru expedițiile ulterioare. El este primul român care, la data de 21

aprilie 1995, a ajuns pe schiuri la Polul Nord, în cadrul unei expediții rusești. În prezent, conduce prima stație românească permanentă de cercetare și explorare din Antarctica (Stația Law-Racoviță), fondată de către el și inaugurată în anul 2006.

Dacă numele lui Teodor Negoită, se aude pretutindeni, fiind în România, numele miilor de români din afara țării se fac, așa cum am încercat să demonstrez în aceste rânduri, tot mai mult auzite, mai ales din acele locuri în care ei se află în număr mare, în țări precum Spania, Italia, Franța, Germania, Australia, SUA sau Canada. În acest context, al maselor mai compacte de români, prezente acum pe glob, amintesc că se observă din nou o revigorare a înființării de instituții culturale. Sumara retrospectivă a activității românilor de pretutindeni este așadar, dincolo de expunerea concretă și poate seacă, a unor date, poate una dintre cele mai relevante imagini ale unei Români care, dincolo de inerențele greșeli pur și simplu omenești, oferă imaginea unei spiritualități puternice cu un serios potențial intelectual.

Caleidoscop internautic: Biblioteci românești în lume

Casilda CIOLTEA

Biblioteca Academiei Române din Roma

Biblioteca Academiei Române din Roma este cea mai mare bibliotecă din rețeaua Institutelor Culturale Române din străinătate. Această bibliotecă își are rădăcinile în Școala Română din Roma, înființată prin eforturile lui Nicolae Iorga, în 1920. În 1969 clădirea din Villa Giulia se redeschide ca: Biblioteca Română la Roma.

În prezent biblioteca are un fond de aproape 40 de mii de volume. Profilul funcțional este în principiu acela al unei biblioteci de cercetare specializată în istorie, arheologie, istoria artei, literatură română, literatură universală, muzică, cu o predilecție clară pentru subiecte ce privesc romanitatea orientală. De asemenea, biblioteca mai deține o colecție importantă de periodice. Fondul de carte veche, format din achiziții datând de dinainte de anul 1947, a fost parțial reconstituit. În ultimii ani biblioteca a beneficiat de importante donații bibliografice printre care se află fondurile de carte donate de Dinu Adameșteanu, Mariano Baffi, Luisa Valmarin și fondul de carte donat de Banca Națională a României.

Cărțile și periodicele pot fi consultate în bibliotecă sau împrumutate. Accesul în bibliotecă în vederea consultării de materiale se face în baza unui document de identitate, bibliotecarul păstrând o copie a acestuia, în caz de împrumut. Cea mai mare parte a materialelor este cu acces liber la raft. Biblioteca oferă și servicii de orientare bibliografică la cerere.

(Sursa: <http://www.kosson.ro>)

Prima Bibliotecă românească la Padova

Aceasta se află în cadrul societății culturale române „Columna”, iar inaugurarea a avut loc pe 29 noiembrie 2008.

Crearea acestei biblioteci românești s-a concretizat în urma semnării unui protocol între Elena Rădulescu, Președinta Societății Culturale Române „Columna” și Sergiu Găbureac, reprezentantul Bibliotecii Metropolitane București.

Pentru început, au fost puse la dispoziția publicului aproximativ 2.000 de cărți, CD-uri și DVD-uri, urmând ca pe viitor să se organizeze o bibliotecă completă, cu 10.000 de materiale. Această primă parte a Bibliotecii Române este dedicată, în mod deosebit, elevilor înscriși la cursul de limba română, precum și celor care manifestă interes pentru cultura românească.

Preotul Ion Resceanu, venit la Padova cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Părinte Mitropolit Irineu, amintește o definiție dată culturii, conform căreia, cultura este ceea ce rămâne după ce ai uitat tot. Acesta speră ca românii să își recapete memoria națională, adăugând că „o bibliotecă păstrează identitatea, iar identitatea îl salvează pe om din ghearele subculturii. Sper ca Biblioteca din Padova să găsească mijloacele de a fi atractivă pentru public”.

(Sursa: <http://www.evz.ro>)

Biblioteca românească inaugurată în Serbia

În localitatea Uzdin din Serbia a fost inaugurată, în luna iulie 2009, o bibliotecă românească căreia i s-a dat numele lui Petru Mezin (1912-1999), dascăl al localității și important apostol al culturii românești din această zonă.

Amplasată în incinta primăriei din localitate la inițiativa Societății Culturale Tibiscus, biblioteca va funcționa zilnic.

Președintele Societății Culturale Tibiscus, Vasile Barbu, inițiatorul acțiunii de achiziționare a cărților intrate în inventarul bibliotecii, a declarat că cei peste 3.500 de români din Uzdin dispun de acum de un fond de carte de circa 5.000 de volume în limba română și alte 1.300 în limbile sârbă, slovacă, maghiară, engleză, germană.

„Cărțile ne-au fost dăruite de diferite societăți culturale din România. Putem afirma că odată cu deschiderea publică a bibliotecii am repus în circulație marile valori ale literaturii românești”, a spus domnul Vasile Barbu.

(Sursa: <http://www.adevarul.it>)

Centru cultural pentru românii din Muntenegru

Centrul cultural român „Diocleia” a fost înființat anul acesta în capitala Muntenegrului, Podgorița, la inițiativa Episcopiei Ortodoxe Române Dacia-Felix din Vârșeț, Serbia.

Potrivit secretarului eparhial, arhimandrit Longhin, timp de două săptămâni, reprezentanții episcopiei și ai diplomației românești în Muntenegru au acționat pentru formarea unui nucleu de persoane de origine română, interesate în promovarea culturii românești în această zonă, unde trăiesc peste 2.000 de români.

„Din toamna acestui an, sub patronajul acestei instituții cultural-bisericești, vor fi organizate expoziții ale portului popular românesc, un club de teatru, o bibliotecă, o capelă în care să se officieze Sfânta Liturghie, și un festival de cântece și dansuri populare românești”, a precizat arhimandrit Longhin.

(Sursa: <http://www.adevarul.es>)

Deschiderea primei biblioteci românești la Vidin în Bulgaria

„AVE”, Uniunea Etnicilor Români din Bulgaria, președinte Ivo Filipov, Gheorghiev, împreună cu: Asociația „Curcubeul peste Dunăre”, Centrul Cultural Român din Vidin și Societatea Culturală a Vlahilor, au inaugurat oficial biblioteca românească, găzduită la sediul AVE, sâmbătă 13 iunie 2009, în preajma zilei de intrare în eternitate a „omului deplin al culturii românești”, Mihai Eminescu.

Inaugurarea Bibliotecii, cu numele „Albotina” (nume venerat de românii din Bulgaria), a prilejuit desfășurarea ad-hoc a unei mese rotunde, cu laude și critici, dar și propuneri înțelepte. Au fost apreciate inițiativele Fundației „Scrișul Românesc” care are un program editorial special pentru românii din jurul României, prin celebra colecție „Români uitați”, dar și prin tipărirea și donarea altor cărți bilingve (româno-bulgare sau româno-sârbe)

pentru românii din sudul Dunării pentru ca aceștia să poată citi și scrie în limba română (aici este un fenomen curios: românii știu să vorbească limba română în grai oltenesc sau bănățean – Timocul sârbesc – dar nu cunosc încă alfabetul latin).

Inaugurarea acestei biblioteci românești la Vidin este, după cum au afirmat vorbitorii, un autentic act de cultură (Marian Barbu), este, de fapt, prima bibliotecă românească din Balcani creată după 1944 (Stoica Lascu). Este un pas mic pentru etnicii români din Bulgaria, dar destul de mare pentru ideea de românitate. Iar îmbogățirea acestei biblioteci cu alte comori spirituale depinde acum numai de românii din Țară, fie oficialități, ONG sau simpli donatori de carte

(Sursa: <http://www.timocpress.info>)

Prima bibliotecă pentru imigranții români inaugurată la Madrid

În cadrul programului cultural București, Capitala tuturor Românilor, Biblioteca Metropolitană din București a deschis la Madrid, prima bibliotecă românească din capitala Spaniei.

Filiala dotată cu câteva mii de volume de literatură clasică și contemporană, istorie, artă, traduceri din literatura spaniolă, a fost inaugurată vineri, 11 aprilie, 2009 la Biblioteca „Jose Hierro” (filială a Bibliotecii Publice Municipale Madrid), în prezența unor oficialități din partea Institutului Cultural Român, reprezentat prin directorul Horia Barna, ale Primăriei Municipiului București și ale Primăriei Madrid. În cartierul Rosas (Calle Maria Sevilla Diago), din zona satelit a Madridului, San Blas, unde a fost deschisă biblioteca, locuiesc peste 50.000 de imigranți români.

Au fost aduse aici în jur de 2.200 de cărți, de la cele mai mari edituri din România, iar peste 30% din fondul de carte trimis este destinat copiilor.

Au fost achiziționate 445 de audiobookuri, CD-uri și DVD-uri cu filme și dramaturgie românească, simfonii de George Enescu, imnuri bizantine, iar de la numeroasele computere mai poate fi accesată și o bibliotecă virtuală (www.dacoromanica.ro).

„Biblioteca are scopul de a asigura comunităților de români legătura cu țara, dar și de a-i integra cultural”, a declarat directorul BMB, Florin Rotaru.

(Sursa: <http://www.icr.ro>)

Biblioteca română din Paris

Biblioteca Română din Paris a fost constituită sub îndrumarea lui Nicolae Iorga dar a dispărut în 1945. Ea a fost reînființată în anul 1988, 26 ianuarie, sub auspiciile Ambasadei României în Franța. În ianuarie 1990, biblioteca a fost integrată în cadrul nou înființatului Centru Cultural Român, devenit ulterior Institutul Cultural Român din Paris. Ea a fost dotată cu un fond de câteva mii de volume, astăzi biblioteca ICR Paris numărând circa 12.000 de volume în limbile română și franceză.

În prezent, cei aproximativ 300 de cititori au la dispoziție un fond de carte variat, aflat în plină reorganizare. Potrivit ICR, în viitorul apropiat, va fi instalat

un program de bibliotecă pentru a permite consultarea informatizată și online a fondului de carte.

Primul director al Bibliotecii Românești din Paris a fost diplomatul Nicolae Mareș, urmat de profesorul universitar din Iași Constantin Pavel.

Periodic, lectoratele de limba română din Franța, dar și diverse biblioteci publice beneficiază de donații de volume și publicații românești din partea ICR Paris.

Accesul la bibliotecă este liber, gratuit și deschis oricărui public, indiferent de nivelul de cunoaștere al limbii române sau de nevoia de informare.

Împrumutul la domiciliu permite consultarea unei mare părți a fondului bibliotecii.

Pentru a beneficia de acest serviciu trebuie să se depună un cec de garanție în valoare de 50 de euro. Se pot împrumuta 3 cărți la fiecare două săptămâni.

(Sursa: <http://commons.wikimedia.org>)

Biblioteca de carte românească „Mihai Eminescu” Salonic

Fondată în 1996 de doamna Manuela Marinescu
20, Spirou Trikoupi str., 106 83 Athens
Telefon: (+30) 210 330.62.39
Fax: (+30) 210 330.62.39
E-mail: libraria.elro@gmail.com
Director: Dna Manuela Marinescu
(Sursa: <http://salonic.mae.ro>)

Deschiderea oficială a Centrului Spiritual Cultural Românesc din Bruxelles

Fundația „Valențe Umane” lansează în perioada 1-6 decembrie 2009 un proiect de mare anvergură prin deschiderea Centrului Cultural Spiritual Românesc în Capela „Sainte Julienne”.

După un efort remarcabil, Fundația „Valențe Umane” pune în slujba promovării culturii și spiritualității românești un spațiu generos, compus din biserică, bibliotecă, sală de concert, centru de conferințe și simeze pentru expoziții permanente. „Suntem pregătiți să susținem acest proiect curajos, suntem hotărâți să punem în valoare arta românească și tradițiile poporului nostru în mijlocul Europei, la Bruxelles. Vom ridica drapelul României pe turla Catedralei «Sainte Julienne», cu mândrie și cu speranța că românii de dincolo de granițele țării vor susține acest demers prin participare și prin implicare afectivă la programele permanente propuse de Centrul Cultural Spiritual Românesc.” - Nela Păvăloiu, Președinte al Fundației „Valențe Umane”.

Deschiderea oficială a Centrului Spiritual Cultural Românesc din Bruxelles va avea loc cu ocazia celebrării Zilei Naționale a României, printr-o serie de manifestări culturale complexe, desfășurate între 1 și 6 Decembrie 2009, reunite sub genericul „Târg Românesc de Crăciun”.

(Sursa: <http://www.rgnpress.ro>)

Librăria „Pagini românești”, Canada (George SAVA)

O librărie românească în Canada. Pentru mine, este ca un vis frumos care se împlinește după multe căutări, negocieri, tergiversări și emoții. Emoții, mai ales. Dacă veți avea curiozitatea să vizitați librăria noastră „fizică” de pe Bulevardul Décarie din Montréal, veți simți poate mai mult din emoțiile investite de noi în acest proiect decât dacă pășiți doar în librăria aceasta, „virtuală”. Peste 15.000 de cărți, CD-uri și DVD-uri vă așteaptă - rânduie frumos, în rafturi.

Într-o lume în care internetul pare de neoprit din calea lui de a devora tot ceea ce înseamnă tipăritură, a investi în lumea cărților nu pare deloc cea mai deșteaptă treabă. Dar o librărie de carte românească la atâtea mii de kilometri depărtare de țara natală ar putea să însemne mai mult decât o simplă librărie: ar putea fi o punte de legătură între noi și ceea ce am lăsat în urma noastră, „acasă”: copilărie, familie, cultură.

Cine dintre noi nu a avut, măcar o dată, nostalgia după-amiezilor petrecute în foșnetul de neconfundat al unor pagini întoarse cu grijă, a parfumului îmbietor de carte proaspăt scoasă de la „cuptor” sau a zornăitului casei de marcat din librăria orașului în care ne-am născut, am trăit sau am învățat? La aceste lucruri și la alte o mie ne-am gândit atunci când am hotărât să deschidem o librărie de carte românească în America de Nord.

Restul vă rămâne dumneavoastră să descoperiți: am început cu 10 edituri și am ajuns repede la mai bine de 100, plecând de la titlurile sugerate de cititorii noștri. Cărți tipărite simplu sau în formate de lux; autori români și autori străini, traduși în limba română; ediții bilingve sau chiar trilingve, albume cu imagini din România, dicționare de limbi străine; cărți tehnice sau de bucate; cărți pentru bucuria copiilor, dar și a bunicilor, care nu mai știu ce povești să inventeze pentru cei mici; literatură polițistă sau de aventuri, dar și clasici ai literaturii române sau universale. Cărți de istorie, o istorie așa cum nu se scria pe vremea în care ați fost nevoiți să vă părăsiți țara; cărți - mărturie despre regimul dictatorial pe care l-ați trăit sau despre care doar ați auzit. CD-uri cu muzică, scheciuri sau povești, DVD-uri cu filme ale celor mai iubiți actori și regizori români.

(Sursa: <http://www.cartiromanesti.ca>)

RESTITUIRI.*Din corespondența inedită a familiei Vasile Lucaciu***De Sfântă Mărie Mare, la Șișești
a fost interzis serviciul religios (1896)**

Scrisoare a Veturiei Lucaciu, fiica marelui tribun, către fratele ei Epaminonda, pusă la dispoziția redacției prin amabilitatea domnului Ovidiu-Emilian MICA, președintele Asociației SAVO - Scrieri ale vechiului oraș Satu Mare (<http://savo-satumare.blogspot.com>).

Șișești, 19/31 August 1896

Iubite frate,

Ieri am primit epistola ta și mă și grăbesc a-ți răspunde.

Mai întâiu de toate, cu chestia privitoare la articolul tău pentru Tribuna. Tata a zis că la nici un caz să nu publici acea corespondență, pentru că toate acuzele nu sunt adevărate și vor ieși odată la iveală toate neadevărurile. Tocmai spunea tata că foarte bine ai făcut că l'ai consultat înainte de a trimite articolul la Sibiu, căci de îl trimiteai, din cea mai bună intențiune a ta, rezulta un mare rău pentru tata.

Deci mai repet, să scrii nimic la ziarele din Sibiu.

Să-ți mai vorbesc acum și despre cele întâmplate în ultimele timpuri în Șișești. Știi că la 15/27 este hramul bisericii din Șișești. Anul acesta s'a făcut o cruce înaintea bisericii, pe care a voit'o sfinți în ziua sus numită.

Nu știi de unde, de unde nu, a auzit episcopul despre afacerea aceasta și el, în loc să trimetă cele ce se cuvineau, la protopop, da le-a trimis la Budapesta, de unde s'a telegrafiat că tata n-are drept să sfințească crucea. S'au lipit niște afișuri pe casele din Baia-Sprie, Baia-Mare, că nu este iertat a veni la Șișești. S'a vestit chiar în biserică. Episcopu' a scris la preoți că acei cari vor veni vor fi suspendați pe timp de un an ș.a.m.d. Știam că este interzisă numirea de la forul bisericesc, însă ei au alergat la puterea polițienească, și astfel foșpanul ne-a trimis pentru ziua de 15/27 August, 120 jandarmi ca să ne păzească. Nu a lăsat nici să se servească în biserică, ba ce e mai mult, a fost un mort în sat, și nu au lăsat să se clopotească. Această leghioană a stat în Șișești de la 14/26 până la 16/28 August.

Ce e mai mult, nu [au] lăsat

nici chiar pe Șișeșteni în biserică și nu i-a lăsat să vie la tata.

Însă sfințirea de cruce nu s'a putut face acum la Sf. Maria, pentru [că] acei cari au făcut crucea au scris tatii că icoanele nu sunt gata. Astfel au rămas păcăliți cei de sus, mai cu seamă Szabo Janos, dacă l'ar lua pe tata la răspundere că de ce a arătat protopopului sf[ințirea] de cruce. Nu-i putea anunța, deoarece crucea nu era gata. Și astfel s'a serbat la noi ziua cea mare, fără missă cel puțin. Civilizație à la stat maghiar, să te oprească a te ruga, parcă suntem pe timpul tătarilor. Însă și aici, ca în toate acțiunile lor, ungerii nu-și neagă originea.

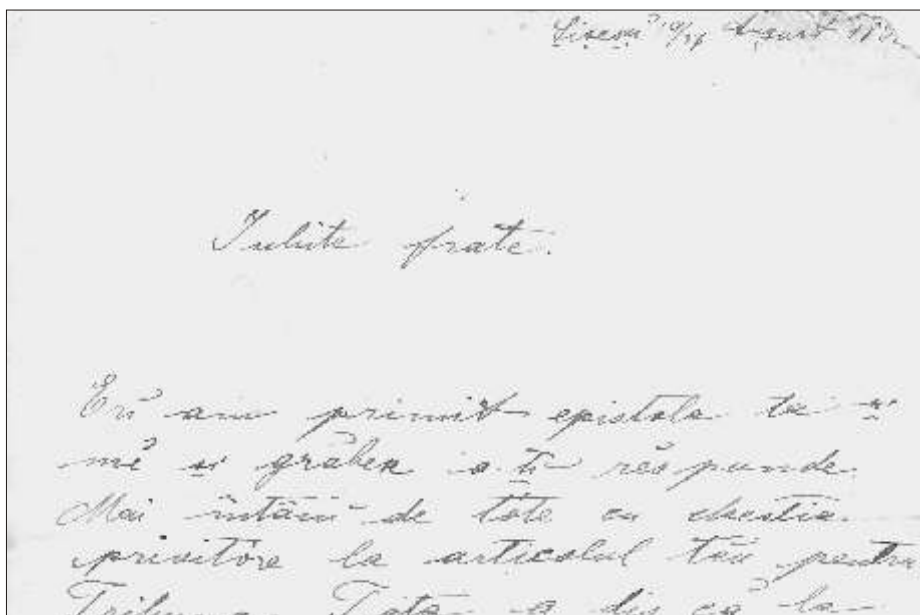
Noi suntem cu toții sănătoși. Peste două săptămâni și noi ne ducem la școală. Văsălicuța a plecat deja. El umblă hăt la Sibiu la școală.

Scrie-ne cum te ai, dacă ți-au folosit băile.

Te sărutăm cu toții.

A ta soră iubitoare, Veturia.

Mama îți mai trimete 5 fl[orini]*

ASTRA sărbătorită în despărțământul Chioar

Lavinu ARDELEAN

Majoritatea istoricilor români recunosc faptul că Asociațiunea ASTRA a constituit pentru neamul nostru una dintre cele mai mari lucrări de suflet, alături de „Școala Ardeleană” sau Academia Română. Desigur că această apreciere vine mai ales din direcția unor performanțe de excepție ale acesteia în domeniul cultivării limbii și culturalizării poporului, cu deosebire în perioada în care transilvănenii, deși majoritari, erau privați de drepturile elementare la limbă, educație, cultură.

Înființată în 1861 la Sibiu de către un grup de intelectuali români de frunte – Andrei Șaguna, Timotei Cipariu, George Barițiu, Gavriil Muntean, ș.a. – ASTRA s-a manifestat ca cel mai bun mijloc de emancipare spirituală pentru români, fiind de fapt factorul principal în pregătirea Marii Uniri cu Regatul Român. Adunările Generale, desfășurate în fiecare an într-un alt oraș, constituiau mari serbări naționale, care jucau atât rol de CONGRESE ALE SPIRITUALITĂȚII ROMÂNEȘTI, cât și TRIBUNE DE LUPTĂ sau FOCARE DE LUMINĂ. Conferințele ținute cu aceste ocazii, dezbaterile, expozițiile, spectacolele urmăreau atât să-i însuflească pe cei prezenți, cât și să-i îmbărbăteze pe reprezentanții de frunte ai românilor ardeleni spre a putea continua BĂTĂLIA PENTRU LIMBĂ, spre a putea rezista cruntelor represiuni maghiare ce urmăreau deznaționalizarea românilor și păstrarea lor în ignoranță și sărăcie.

Începând cu anul 1869 ASTRA a decis ca Asociațiunea să se organizeze pe DESPĂRȚĂMINTE, structuri firești, flexibile și suficient de coerente, care să permită o mai bună conlucrare, organizare, dezvoltare. A fost o hotărâre istorică, ce a produs efecte benefice și majore, apreciate unanim la scara istoriei și durabile până în zilele noastre. Acea adunare istorică s-a desfășurat în capitala Districtului Chioar, Șomcuta Mare, și despre aceasta cronicarii Revistei TRANSILVANIA ne-au lăsat descrieri superbe. Iată ce scrie de la locul sărbătorii reporterul:

„După ce se celebră mai înainte Sfânta Liturghie în biserica locală, cerându-se darul și binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor adunării, conform programului stabilit pentru afacerile acestei adunări generale prin comitetul asociațiunii, membrii asociațiunii veniți la această adunare din toate părțile și un număr frumos de oaspeți privitori se adunară la ora nouă dimineața în sala pretoriului districtual, destinată pentru ținerea ședințelor și ajustată cu grijă și eleganță pentru acest scop. Bucuria și însuflețirea ce străluciau pe fețele celor prezenți, anunțau însemnătatea sărbătorii; era aceasta, sărbătoarea reîntâlniri și a reîntrunirii fraților de un sânge pentru a se consulta în înțelegere și iubire frățescă, despre mijloacele conducătoare spre scopul înalt al asociațiunii, la ridicarea literaturii naționale și a culturii poporului român. Locul întrunirii, însuși, dă nouă creștere, noi aripi bucuriei și însuflețirii generale, căci aceste locuri atât de însemnate în istoria trecutului națiunii și a patriei noastre,

unde dezvoltarea națională, spiritul român, din cauza împrejurărilor vitrege, nu pot lua încă acel zbor ce îl recheamă imperios pentru înflorirea națiunii noastre, pentru prima oară vedeau acum întrunită în sânul lor, o atare adunare literară națională, ceea ce nu va rămâne, desigur, fără influență binefăcătoare asupra deșteptării românismului în părțile acestea.”¹

În zilele de 17 și 18 octombrie 2009, la Șomcuta Mare s-a ținut cea de-a 104-a Adunare Generală a ASTREI, tocmai pentru a marca cea de-a 140-a aniversare a istoricei manifestări din Capitala Țării Chioarului. Organizată de către Despărțământul Șomcuta Mare (președinte – profesor Vasile Albu), cu sprijinul Despărțământului Baia Mare (președinte – profesor universitar doctor Gheorghe Pop), a primarului Vasile Dorinel Alb, Consiliului local și Consiliului Județean Maramureș, ADUNAREA GENERALĂ s-a transformat într-o SĂRBĂTOARE NAȚIONALĂ DE ANVERGURĂ.

Au fost prezenți 120 de delegați din 62 de despărțăminte, din țară, dar și din Banatul sârbesc și Basarabia. S-au adoptat hotărâri importante pentru sărbătorirea, în 2010, a două decenii de la revitalizarea ASTREI și aniversarea, în 2011, a 150 de ani de la înființarea Asociațiunii. S-au prezentat rapoarte, s-a conferențiat, s-au făcut analize, propuneri, inițiative. Formațiile de dansatori ale Clubului elevilor și cele ale Casei de cultură, în prima parte, dar mai ales cele trei coruri orașenești șomcutene (Corul „Glasul Chioarului”, Corul de bărbați din Finteușu Mare, Corul din Buciumi), în partea a doua, au încântat auditoriul dincolo de aplauze, ajungând până la cea mai sensibilă fibră și provocând lacrimile bucuriei depline. Pe scurt, două zile fructuoase, în care dominant a fost voluntarismul, pentru că activiștii și animatorii aștrști sunt cei mai fideli purtători ai ofrandelor de suflet pe altarul de suflet al neamului. Această subliniere e necesară, mai ales pentru acele situații și zone în care instituții plătite cu bani de la buget lăncezesc sau plutesc în inactivitate, iar filialele aștriste (despărțăminte, cercuri) duc și azi greul activităților culturale, așa cum o făceau și în urmă cu multe decenii, când ASTRA juca și rol de Academie, și de Minister al Educației, și de Minister al Culturii pentru românii oproșiți de regimuri străine ostile.

Programul de duminică 18 octombrie s-a desfășurat la Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare. Profesor doctor Teodor Ardelean, directorul instituției, onorat cu o zi înainte cu Premiul Octavian Goga pentru Literatură pentru anul 2008, a prezentat istoricul, starea, dotarea și serviciile bibliotecii, cea mai mare, mai frumoasă, mai dinamică și mai utilizată bibliotecă publică din România. Oaspeții au avut bucuria să verifice aceste calificative printr-o vizită meticuloasă, ducând spre casele lor multe idei noi ce vor putea însoți viitoarele fapte culturale în care ASTRA excelează.

1 Protocolul adunării generale [...]. În *Transilvania*, an. 2, nr. 19, 1 oct. 1869, p. 217.

La Ghimeș-Palanca, pe urmele unui erou, Emil Rebreanu

Constantin C. GOMBOȘ

În această vară am fost invitați împreună cu soția și tânărul cercetător de la Muzeul Banatului, Adrian Deheleanu, în care îmi pun mari speranțe, la cea de a XII-a ediție a „Zilelor Miron Cristea” care s-a desfășurat la Toplița-Harghita, în zilele de 18-20 iulie. Manifestările au fost temeinic organizate de prof. Ilie Șandru cu sprijinul autorităților locale și a arhiepiscopului ortodox de Harghita și Covasna, P.S. Ioan Selejan.

Încărcat sufletește cu ceea ce înseamnă puterea credinței și a tradiției românești din zonă, atât de atacate de nemernici care hulesc neamul românesc, după ce mi-am îndeplinit misiunea științifică și am dăruit cărți și reviste de la editurile „Eurostampa”, „Orizonturi universitare” și Fundația „Alba Iulia 1918, pentru unitatea și integritatea României”, la deschiderea noului sediu al Bibliotecii Municipale „George Sbârcea” din Toplița, am răspuns apoi invitației prietenului și colegului meu de facultate, prof. Balogh Zsigmond de a-i face o vizită la Miercurea Ciuc. Acesta mi-a oferit o surpriză: o excursie cu mașina acestuia, o Dacia Logan roșie, pe itinerarul Miercurea Ciuc - Ghimeș-Palanca (jud. Bacău), cu scopul de a-mi arăta locul de veci al lui Emil Rebreanu, erou din primul război mondial, prototipul lui Apostol Bologa din romanul „Pădurea spânzuraților” de Liviu Rebreanu, fratele acestuia. Mi se împlinea o dorință avută încă din copilărie, la Alba Iulia, unde terminasem liceul și am citit, la recomandarea domnului profesor de Limba și Literatura română, Ștefan Munteanu, ajuns apoi profesor la Universitatea de Vest din Timișoara, romanul amintit. Îmi ziceam atunci că odată și odată, voi vizita și locurile în care s-a petrecut acțiunea acestuia. Deși târziu, visul era pe cale de a deveni realitate.

Așadar, prietenul meu, conducător auto priceput și precaut, cu soția sa Elsa, cu Ileana Astra și subsemnatul pornim la drum, în ziua de 21 iulie a.c. Era o dimineață de vară superbă și ne așternem la drum pe un traseu pe care nu-l voi uita curând. Itinerarul a cuprins: Mănăstirea Șumuleu de la marginea municipiului Miercurea Ciuc, unde ne-am rugat Sfintei Fecioare Maria, aici fiind cea mai mare statuie din lemn dedicată Preacuratei, făcătoare de minuni, cu un istoric anume și unde, de Rusalii, în fiecare an, maghiarimea romano-catolică din România și diasporă se adună pe Muntele Șumuleu-Ciuc, într-o procesiune deosebită. Apoi, pe o șosea bine întreținută, printre munți, străbatem drumul străjuit de păduri de brad care-ți încântă ochii cu verdele crud, dar îți și aerisesc plămâni, supuși la oraș, agresiunii și torturii poluării aberante. Trecem prin Delnița, unde vedem fostele case armenesti și o nouă statuie a regelui Ladislau, ridicată după anul 1990. În așezarea Frumoasa ni se arată școala

*Cu arhiepiscopul onorific al Covasnei și Harghitei
P.S. Ioan Selejan*

care poartă numele episcopului romano-catolic Gustav Majlath, cel care a adunat în Biblioteca Bathyaneum din Alba Iulia comori de artă (incunabule, cărți valoroase, tablouri, obiecte antice din aur și argint). Ajungem, urcând serpentine, la cota 1.159 m, care este și cumpăna apelor, aproape de izvorul râului Trotuș. Admirăm, de la înălțime, panorama dinspre Moldova și Ardeal, facem fotografii ca să immortalizăm momentul. De la un chioșc foarte curat și bine aprovizionat cumpărăm miere de albine de salcâm și flori de fânațe. Coborâm ușor pe valea Trotușului, care ne ține mereu compania, când pe stânga, când pe dreapta șoselei. Străbatem așezarea Lunca de Jos, înșirată pe mai mulți kilometri. Un panou de beton sub forma unui arc de cerc ne avertizează că am intrat pe raza județului Bacău. Trecem pe sub un pod de cale ferată în curbă, unic în țară, ce leagă Moldova de Transilvania.

Bun cunoscător al zonei, prietenul meu îmi arată cazărmile și fortificațiile ridicate de armata ungară după Diktatul de la Viena, când o mare parte a Ardealului a fost ocupată abuziv prin trădare germano-italiană. Aici fusese comandamentul unei Divizii de infanterie și grăniceri care avea aria de responsabilitate de la Ghimeș la Bicz și care, la venirea Armatei Roșii, la sfârșit de august 1944, s-a volatilizat, în afara celor luați prizonieri, de oștile „eliberatoare”. Vizităm și o biserică romano-catolică ridicată cu mari sacrificii pe vremea lui Ceaușescu, în urma intervențiilor nenumărate făcute de un preot care-și are locul de veci în curtea acesteia.

Ajunși la Ghimeș, vizităm vechea gară de vamă dintre Imperiul austro-ungar și Regatul Român, pe vremuri o mândrețe de construcție feroviară cu etaje, unde împărăteasa Sissy avea un apartament când vizita zona, azi în paragină, fiind prea multe încăperi cu prea puține

destinații, calea ferată fiind aproape în colaps. Suntem invitați să vizităm un muzeu etnografic al ceangăilor, peste drum de gară, organizat în locuința unei foste învățătoare, care de-a lungul vieții a adunat tot ce a fost posibil ca să reliefeze tradiția ceangăilor majoritari în zonă și a celor din Moldova. Aceasta suportă cheltuielile de întreținere, care nu sunt mici, și se mândrește cu colecțiile sale de unelte, îmbrăcăminte, țesături, oale și obiecte casnice, toate reflectând viața și preocupările acestei populații care încă nu-și cunoaște precis izvoarele, dar care este intens manipulată de fel de fel de emisari de la Budapesta, cu promisiuni deșarte.

Ne apropiem de punctul final al excursiei. Inima îmi bate cu intensitate mai mare. Nu le spun nimic, dar îmi sporesc atenția distributivă pentru a descoperi singur ținta. Dar, surpriză! Pe dreapta șoselei, lume multă, cu mașini înmatriculate în Ungaria, cu coroziuni de lauri, cu tricoulul roșu-alb-verde în mâini. Îmi întreb prietenul secui unde suntem și ce se întâmplă. Mai văzusem asemenea scene în Catedrala romano-catolică de la Alba Iulia, când vizitatorii străini, veniți din Ungaria, au depus coroziunile cu tricoul la mormântul lui Ioan de Hunedoara și la cel al episcopului Marton Aron, născut la Dănești - jud. Harghita, care în anii 1945-1946 îndemna secuii din zonă să ceară sovieticilor să nu fie retrocedat Ardealul de Nord românilor. Îmi explică: aici este cantonul nr. 30, canton de graniță între Austro-Ungaria și România, fost bunkăr pentru mitraliere în al doilea război mondial, azi transformat în punct muzeistic feroviar (găsești expuse în incinta acestuia sute de exponate din istoria căilor ferate ungare și române, care mai de care mai interesante). Coroziunile sunt așezate de vizitatori pe un suport care reprezintă la o scară mai mare, din beton, coroana regilor Ungariei, cu crucea într-o parte, ca simbol nostalgic. Până în acest punct șosește, în fiecare an,

numai locomotiva trenului „Nostalgia” (garnitura de vagoane rămâne în gara Ghimeș, pasagerii străini trebuind să parcurgă pe jos drumul spre canton - nu le strică puțină mișcare, doar au venit să privească frumusețile naturale ale României) sosită pe teritoriul român, de la Budapesta, cu blazonul Ungariei Mari pe partea din față, fără ca autoritățile române să se sesizeze. Ar fi același lucru dacă o delegație de români, în zilele noastre, ar pune pe Parlamentul de la Budapesta un steag tricolor roșu, galben și albastru și o opincă, amintire a celor petrecute în anul 1919, când oastea română i-a scăpat pe unguri de bolșevicii lui Béla Kun. Dar românii sunt mai europeni și nu vor să umble cu bocancii prin istorie. Din spatele acestui bunkăr urcă 99 de trepte spre așa-zisul „Rakoczi var”, deși niciunul dintre cei doi principii transilvani n-a călcat prin zonă. Urc și eu, cu destulă greutate și teamă, scările cetății, mai bine zis a ruinelor acesteia și, de sus, fac niște poze extraordinare cu priveliștea ce mi se oferă cu atâta dărnicie spre Moldova, în josul râului Trotuș ce curge pe la poalele cetății și spre Transilvania, de unde izvorăște.

Trecem râul Trotuș, cu apele rezezi și cristaline, marcajele celor două granițe de odinioară, pe care românii le-au scos din memorie și ajungem la destinație. Suntem avertizați de un panou metalic cu fond roșu și litere albe că aici există „Monumentul Emil Rebreanu”. Ni se dă și o explicație succintă: „În acest loc este ridicat monumentul sublocotenentului Emil Rebreanu, fratele scriitorului Liviu Rebreanu, care, la vârsta de 26 de ani (14 mai 1917) refuzând să lupte împotriva românilor, a fost executat, prin spânzurare, de autoritățile austro-ungare. În 1922, scriitorul după ce găsește mormântul eroului îndeplinindu-i ultimele dorințe, îl exhumează și îl reînhumează în locul actual. Ulterior Societatea „Cultul Eroilor” a construit monumentul. În romanul „Pădurea spânzuraților” este întruchipat în eroul Apostol Bologa. O citesc încă o dată. Apoi, cu emoție firească intrăm pe o porțiță, suim câteva zeci de trepte și, în stânga noastră, într-o poieniță, apare locul de veci al eroului. Pe un postament de beton este ridicată o cruce. Pe o placă de marmură albă este înscris: „Sublocotenent Emil Rebreanu, spânzurat de unguri la 14 mai 1917, pentru că a vrut să treacă în rândul ARMATEI ROMÂNE, să lupte pentru întregirea neamului. PATRIA RECUNOSCĂTOARE NU L-A UITAT!” Pe placa tombală o altă inscripție: „NU ȘTIU CUM SE VA ÎNTOARCE LUMEA DUPĂ RĂZBOI. DAR DACĂ NU VOI PIERDE NIMIC DIN TOT CE SIMT CĂ ESTE ÎN MINE VOI AJUNGE DEPARTE, EMIL”. (Scrisoare trimisă surorii sale Miți, la 4 februarie 1917).

Ne descoperim, aprind o candelă și o așez pe mormânt. Apoi, cu mâinile împreunate, rostesc în gând o rugăciune de mulțumire către Bunul Dumnezeu că mi-a îndeplinit dorința și de a-l lumina pe cel ce și-a dat viața pentru că a fost român și n-a vrut să tragă în frații săi. Eram într-o stare sufletească deosebită, parcă nu mai aveam inimă, în jurul meu era atâta liniște încât puteam medita la etapele prin care am trecut în cunoașterea operei lui Liviu Rebreanu și mai ales a eroului său, Apostol Bologa, despre care nu o dată am avut discuții intense cu un bun cunoscător al destinului lui Emil Rebreanu, regretatul profesor universitar timișorean, Cezar Apreotesei. La 11 februarie 1973 acesta publica în

O candelă la locul de veci al lui Emil Rebreanu. Ghimeș - Palanca 21 iulie 2009

revista timișoreană „Orizont” interviul luat primei traducătoare de peste hotare a romanului „Pădurea spânzuraților”, în anul 1928, scriitoarea cehă Marie Kojeka-Karaskova, care a reușit să vorbească cu Liviu Rebreanu despre geneza acestei capodopere.¹

Apoi, în documentarea mea pentru volumul „Nicolae Munthiu - ofițer de naționalitate română din armata austro-ungară. Scrisori de pe frontul din Galiția (1914-1917)”, am cunoscut calvarul românilor din armata austro-ungară puși să lupte contra fraților din Regat.²

Mi-am adus aminte că în colecția mea de documente am textul actului de condamnare la moarte a sublocotenentului Emil Rebreanu, tradus din ungurește de Aurel Blaga din Șintereag-Cluj, nepotul lui Lucian Blaga.

Îl transcriu în întregime spre știință:

COMANDAMENTUL SUPREM DE HONVEZI REGALO-MAGHIARI

Executarea sublocotenentului Emil Rebreanu

ORDIN OFIȚERESC

Curtea Marțială a Comandamentului Brigăzii 16
Honvezi pedestri a adus la

14 mai 1917 sub nr. III.189/17/21 următoarea

SENTINȚĂ

Emil Rebreanu născut la Maieru, județul Năsăud, la 17 decembrie 1894, domiciliat tot acolo, de religie greco-catolică, necăsătorit, student în drept, din regimentul 5 artilerie ușoară de honvezi regalo-maghiari, repartizat mai târziu la coloana de tranșee a Brigăzii 16 honvezi pedestri, sublocotenent în rezervă, obligat cu jurământ de serviciu prestat în virtutea articolelor de război, Codul Justiției Militare, e declarat vinovat pentru infracțiunea dezertării cuprins în paragraful 183 și calificată conform paragrafului 191 din Codul Justiției Militare comisă prin aceea că la 10 mai 1917 a părăsit fără permisiune institutul igienic al Brigăzii 16 honvezi pedestri regalo-maghiari ce a fost desemnat pe loc stabil, a intenționat a trece prin tranșeele armatei noastre pe frontul românesc pentru a intra în serviciul de război al inamicului, a început executarea dezertării la inamic, dar înainte de a-și fi realizat acțiunea referitoare la această intenție a fost prins în noaptea de 10 spre 11 mai de o patrulă de ofițeri ai armatei noastre. Pentru infracțiunea spionajului cuprinsă în paragraful 321 din Codul Justiției Militare, pentru tentativă cuprinsă în paragraful 15 C.M.J., comisă prin aceea că tot cu această ocazie a spionat pozițiile aruncătoarelor de mine aparținătoare armatelor aliate cezaro-germane, precum și situația depozitelor de muniții aparținătoare acestora, cu scopul ca despre acestea precum și despre pozițiile secrete militare, date cu privire la dislocarea lor și date tehnice să fie date inamicului precum și despre lupta cu gazele a armatei sale și a mijloacelor apărării.

Pentru acestea, Comandamentul Suprem al

Armatei Cezaro-Regale potrivit ordonanțelor referitoare la satoriu date sub nr. 32183 la 16 martie 1895, pe baza aliniatului II a paragrafului 444 C.M.J., a paragrafului 191 a C.M.J., a paragrafului 322 a C.M.J., prin aplicarea alin. I, paragraf 45 C.M.J., pe lângă că-l degradează de gradul de sublocotenent de rezervă i se iau și decorațiile „Medalia Mare de Argint” cl. a II-a „Medalia Militară de Bronz” și „Crucea Comemorativă de Război Carol”, se exclude din rândurile honvezimei regalo-maghiare și l-a condamnat la moarte prin spânzurare.

Această sentință întărindu-se de către Comandantul respectiv s-a executat la Ghimeș, la 14 mai 1917, ora 10 p.m.

Despre acest caz se anunță prin prezenta Corpul ofițeresc al honvezimii regalo-maghiare. Budapesta, la 23 iulie 1917.

ss. indescifrabil

Mi-am reamintit, de asemenea, că fiind elev la liceul, azi Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan”, din Alba-Iulia, în vacanța petrecută la bunicii mei din comuna Ciceu-Giurgești, azi în județul Bistrița-Năsăud, am vizitat Casa memorială Liviu Rebreanu de la Prislop, unde am primit cartea lui Ion Breazu „Evocarea memoriei lui Liviu Rebreanu la Năsăud și Prislop”. Am răsfoit-o cu mult interes acum și, spre bucuria mea, am găsit restituirea a două din scrisorile lui Emil Rebreanu pe care le reproduc în continuare. La 10 martie 1916 Emil Rebreanu scrie surorii sale Livia:

„Scumpă Livie, Tu aștepti, eu aștept și nici unul nu primim nimic. Mi s-a schimbat adresa, mi s-a schimbat sufletul și așa vrea să nu mai fiu! Sunt și eu o cătană mai mult, dar mai încolo nimic. Vei vedea și veți ști voi toți într-o zi că eu nu mai sunt. Tu-mi ești cea mai dragă din lume, și totuși... Ție nu pot să-ți dau ce-ăș vrea, pentru că soarta altcum voiește... Sunt slab, mizerabil, pentru că nu pot face ceea ce voiesc... Nu întreba motivul, nu întreba de ce-mi vreau sfârșitul, nu întreba de ce mă mănâncă atât de mult dorul după voi, ori după moarte! Zilele grele mi se spălăcesc din minte, dar visurile mi s-au șters... iar eu am rămas fără trecut și fără viitor și fără căpătâi. Atât. M-am săturat de toate și de viață. Cu bine, Emil.”

La 10 mai 1917, într-o altă scrisoare, anunță intenția lui precisă de a dezerta în România, consemnând, printre altele:

„Măine merg mai departe. Poate să nu vă scriu mai multă vreme, dar să nu fiți îngrijorați de soarta mea. O să mi-o fac eu cum voi ști mai bine. Micile neplăceri trecătoare să nu vă ațâțe, căci n-are înțeles...”

A doua zi, Emil va fi arestat, iar după trei zile executat.

În „Mărturisiri” (republicate în vol. „Amalgam”) Liviu Rebreanu povestește cum romanul „Pădurea spânzuraților” n-a putut să înainteze decât din momentul în care acesta a putut descoperi mormântul fratelui său și

1 Constantin C. Gomboș, *50 de ani de istorie: din istoria județului Timiș, 1939-1989*, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2007, p. 187.

2 Constantin C. Gomboș, *Nicolae Munthiu - ofițer de naționalitate română din armata austro-ungară. Scrisori de pe frontul din Galiția (1914-1917)*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007, p. 31. Numărul românilor înrolați în armata austro-ungară în timpul primei conflagrații mondiale s-a ridicat la 449.786 ofițeri, subofițeri și trupă. Pierderile în efective au fost la unele unități de până la 60 % . Foarte mulți au trecut linia frontului la trupele române și ruse, dezertând.

și-a putut îndeplini datoriile elementare față de memoria celui sfârșit în împrejurări așa de tragice.

Încă din 14 mai 1920, Liviu Rebreanu a sosit la Ghimeș unde descoperă mormântul lui Emil, la marginea fostei frontiere, în cimitirul romano-catolic din Ghimeș-Făget. Acesta va consemna: „Locul nu era nici măcar însemnat. De abia cu ajutorul proparului din sat am putut stabili unde a fost executat și îngropat. Am fost în casa primarului de pe vremuri, unde a fost judecat și osândit. Am fost și în odăița în care și-a petrecut ultimele ceasuri și de unde a plecat la supliciu suprem. Am trecut în satul vecin în Făget, unde a avut ultima reședință. Am cunoscut pe preotul român, care-i fusese prieten, dar care n-a fost admis să-l însoțească la moarte. Am vorbit cu o fată de țaran, sprintenă, frumușică la care am găsit câteva răvășele de-ale lui. Primarul mi-a dăruit șapca lui fără cozoroc, pe care a trebuit s-o schimbe cu o pălărie civilă când a pornit pe ultimul drum pământesc... L-am dezgropat apoi și osemintele le-am mutat dincolo de păraul care fusese granița pe pământul vechi românesc, așa cum ceruse el în ultimele momente și cum nu i se admise”.¹ La Ghimeș, Liviu Rebreanu venise și cu o speranță, mai puțin mărturisită. Pe meleagurile natale (Năsăud n.n.) circulase o vreme și zvonul că Emil fusese făcut prizonier; pe de altă parte, în împrejurimi se mai afla un tânăr cu numele Emil Rebreanu. Fratele său avea însă un semn particular: falanga unui deget de la mâna stângă îi fusese retezată. Deshumându-l, Liviu Rebreanu spera să constate că la Ghimeș nu fratele său fusese victima sinistrei condamnări. Dezamăgit de identificarea rămășițelor pământești, se reîntoarce în Capitală unde, o vreme, părăsește proiectul romanului, chinuit de amintiri.²

Nu vom face analiza critică a romanului „Pădurea spânzuraților” dar vom sublinia câteva consemnări ale unor critici literari de valoare și ale unor lucrări de specialitate. Să le amintim, spre știință:

George Călinescu: roman care ar fi putut să fie politic și din instinct creator a rămas un roman de analiză. Cazul lui Apostol Bologa e al tuturor naționalităților care luptă în tabăra austro-ungară. Cehi, români etc. se războiesc fără să știe pentru ce, fără însuflețire patriotică dar și fără speranțe naționale.³

Eugen Lovinescu: „Pădurea spânzuraților” e cel mai bun roman psihologic român, în sensul studierii evolutive a unui singur caz de conștiință, studiu metodic alimentat de fapte precise și de incidente și împins dincolo de țesătura logică în adâncurile inconștientului.⁴

Eugen Todoran: chiar fără să-și păstreze „actualitatea” pe întreaga durată a romanului de analiză, el își menține în istoria literară valoarea de document pentru ceea ce în procesul intern al genului am putea numi „mutația romanului modern de analiză”. Apostol Bologa

este un cetățean al unui stat străin, ce își extinde în mod absolut autoritatea legală asupra indivizilor, indiferent de neamul lor, simte el că este român, împotriva legalității statale, printr-o legătură internă, recesivă, a termenilor, în care sentimentul dobândește întâietate față de rațiune, pentru că ideea de datorie a provocat adevărata putere a sentimentului național.⁵

Liviu Rebreanu trece de la Ion la Pădurea spânzuraților – operă de fină analiză psihologică a unui spirit în contradicție cu sine însuși ... un roman al aspirațiilor românilor de pretutindeni pentru unitate și independență națională ... dar el atinge și valențe universale tocmai pentru că ridică idealul național la proporții transcendente.⁶

Liviu Rebreanu a primit în anul 1922 Marele premiu al Societății Scriitorilor Români pentru romanul Pădurea spânzuraților zguduitor document asupra cruzimii și monstruoșității războiului. Cartea dezbate conflictul dramatic dintre conștiință și existență detașat de presiunea fatalităților istorice. Problema intelectualului ardelean în fața războiului cu frații din Regat fusese tratată și în nuvela Catastrofa, dar aici capătă alte semnificații. Zbuciumul lui Apostol Bologa este reconstituit printr-un sondaj psihologic ce pătrunde în straturile abisale ale sufletului.⁷

Noian de gânduri mi-au trecut, acolo, în poienița înconjurată de brazi, unde își are somnul de veci, un erou român al primului război mondial, care n-a mai putut suporta să lupte împotriva fraților săi de peste Carpați. Am părăsit poienița parcă mai liniștit sufletește, mulțumit că, în sfârșit, după atâția ani, am văzut locul de veci a lui Emil Rebreanu. Se cuvine să-i mulțumesc și prietenului meu, profesorul Balogh Zsigmond, pentru strădania sa de a-mi înlătura din cunoaștere o pată albă, după atâta vreme.

Timișoara, 10-15 august 2009

1 Liviu Rebreanu, *La lumina lămpii - Documente literare*, Editura Minerva, București, 1981, p.44.

2 Idem, p. 45.

3 George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Editura Minerva, București, 1982, p.733.

4 Liviu Rebreanu, *După un veac*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1985, p.195.

5 Idem, p.207.

6 xxx *Scriitori români*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p.399-400.

7 xxx *Dicționar cronologic - Literatura română*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979, p.302-303.

Destinul tragic al militarilor români în Alsacia și Lorena

Dr. Mirel GIURGIU

Membbru al Asociației „Al. I. Cuza” din Heidelberg, Frankenthal, Germania

*Nu-l uitați pe cel căzut în război,
Lăsați-i din când în când un loc liber la masă,
Ca și cum ar fi viu între noi,
Ca și cum s-ar fi întors acasă.*

Nichita Stănescu

Pentru cel care vine dinspre sudul Germaniei îndreptându-se spre Alsacia, privirile nu-i ajung ca să cuprindă nesfârșitele unde verzi ale valurilor de podgorii ce se pierd undeva la linia orizontului. De o parte și de alta a largii autostrăzi, călătorul admiră culmile albastre ale munților ce stau de veghe unii împotriva altora, în Germania se înalță masivul Pădurea Neagră (Schwarzwald) iar vis à vis, în Franța, lanțul lung al Vosgilor semeți adăpostind la poale satele cuminți ale viticultorilor alsacieni...

Văzând atâta splendoare calmă în jur, cu greu îți poți imagina negura timpului prin care care au fost siliți să răzbată în plină desfășurare a primului război mondial, mase de militari români luați prizonieri de către germani cu intenția de a-i interna în lagăre de muncă forțată în imediata apropiere a frontului franco-german. Să menționăm, spre o mai bună înțelegere a acelor evenimente tulburi, că Alsacia și Lorena fuseseră smulse din trupul Franței în urma războiului franco-prusac încheiat la 1871 cu Otto von Bismarck ajuns la Versailles, consfințind victoria zdrobitoare a armatelor prusace. Istoria ne amintește dezastrul suferit de trupele franceze la Sedan în 1870, în cursul aceluiași război.

Documentele timpului scoase la iveală de istoricii francezi arată că, începând cu luna august a anului 1916 și continuând cu primele luni ale anului 1917, mii de români au fost făcuți prizonieri de către armatele germane, austro-ungare, bulgare și turce. Acești captivi vor fi trimiși în țările aparținând armatelor care i-au luat prizonieri. În urma luptelor grele purtate în Carpați, la est de Predeal, considerat la vremea aceea ca fiind „Poarta Munteniei”, o parte din militarii români capturați de Armata a 9-a germană, comandată de generalul von Falkenhayn, între 1 și 18 noiembrie 1916, vor fi trimiși cu trenul, înghesuți în vagoane de animale, înspre lagărele de concentrare din Germania, parte din ei ajungând în Alsacia și Lorena, regiuni aparținând celui de-al doilea Reich german.

Ca să ne imaginăm cât de cât condițiile în care românii luați prizonieri au fost tratați și mai apoi transportați spre cumplitele locuri de destinație, să facem apel la mărturia căpitanului de infanterie Gheorghe Cara-

cas, citat de istoricul francez Jean Nouzille într-una din lucrările sale de referință „Le calvaire des prisonniers roumanis en Alsace Lorraine”. Gheorghe Caracas era comandant al Companiei a 8-a făcând parte din Regimentul 2 Vânători de Munte, ce a luat parte la luptele de la Predeal. „Noi am fost capturați, am fost deposedați de tot ceea ce aveam asupra noastră și trimiși între baionete spre spatele frontului. Mărșăluiam tăcuți, strângeam buzele cu privirile îndreptate spre pământul aspru pe care călcam, printre gropi semănate de obuze, printre cadavre ce se amestecau cu trupurile răniților agonizând. Strigătul de durere al răniților se pierdea în atmosfera rece a acelei seri de toamnă. Împinși de baionete noi mergeam pe drumul lung al captivității. Frigul ne pătrunde și vântul înghețat purtând bulgări de zăpada ne biciuie fețele. Foarte târziu ajungem la Predeal.”

Potrivit aceluiași căpitan Caracas, prizonierii vor fi trimiși cu trenul spre Brașov, apoi către Sibiu, mereu înghesuți în aceleași vagoane de animale, înfometăți și însetați fără a avea nici cea mai mică idee unde și când vor ajunge la o destinație, care nu putea fi alta decât una situată în Germania. Ei păstrau în inimile lor speranța că odată ajunși la capătul călătoriei vor avea parte de o soartă mai bună decât avuseseră pe drum.

Din păcate n-a fost să fie de loc așa. După săptămâni de zile de călătorie cu trenul, în condițiile amintite, românii, odată ajunși pe teritoriul german, sunt conduși spre diferite lagăre risipite pe întinderea Reichului. Existau lagăre de diferite categorii: lagăre de tranzit (Durschgangslager), de triaj (Untersuchungslager) și lagăre pentru subofițeri și soldați (Mannschaftslager). În toate lagărele prizonierii erau tratați inuman, nerespectându-se de către autoritățile germane nici una din stipulațiile cuprinse în convențiile internaționale de la Geneva din 1864, 1906 și de la Haga din anul 1899. Ca să ne edificăm cum stăteau lucrurile să luăm sub lupă articolul 4 al celei de-a doua Convenții de la Geneva emisă pe data de 6 iulie 1906: „Prizonierii de război se vor afla la dispoziția guvernului inamic și nu a bunului plac al indivizilor și corpurilor de armată care i-au capturat. Ei (prizonierii) trebuie să fie tratați cu umanitate. Tot ceea ce le aparține lor personal, cu excepția armelor, cailor și documentelor militare, rămâne în proprietatea lor...” În realitate situația prizonierilor români era disperată, inumană și în afara oricăror legi ale războiului. O parte din militarii români făcuți prizonieri după luptele de la Predeal și din sudul Brașovului, repartizați în Alsacia și Lorena vor fi internați în lagăre de muncă (Arbeitslager) pe care Comitetul Internațional al Crucii

Roșii C.I.C.R va încerca în mai multe rânduri să le viziteze pentru a constata la fața locului condițiile de viață și de muncă existente. Autoritățile germane vor refuza sistematic acordarea unei permisiuni de intrare a reprezentanților Crucii Roșii, fără a simți nici cea mai mică nevoie de a da vreo explicație plauzibilă. Nu este lipsit de interes să spunem că la acea vreme, la nivel diplomatic, Spania era însărcinată să reprezinte interesele franceze și române în Germania. Există o agenție creată de regele Alphonse al XIII-lea, care în paralel cu susnumitul comitet al Crucii Roșii, se ocupa de soarta prizonierilor de război încercând să îmbunătățească pe cât posibil situația celor aflați încă în viață, iar în cazul celor dispăruți, să caute a-i identifica pe aceștia ca să se știe numele, prenumele, vârsta, localitatea și țara de unde proveneau - adesea trimiteau bani familiilor celor dispăruți și se îngrijeau de corespondența cu țările invadate de Reichul german.

Ostașii români vor suferi în Alsacia și Lorena un calvar greu de descris în cuvinte, soarta lor tragică impresiona profund locuitorii din regiunile respective - martori oculari ai atrocităților și abuzurilor la care erau supuși zilnic românilor. Cu prețul vieții și libertății lor, autohtonii încercau să dea hrană pe furis prizonierilor, să-i adăpostească și să-i ferească de abuzurile ocupanților. Există și astăzi urmași ai celor care i-au ajutat și ocrotit pe ai noștri scăpându-i în unele cazuri de la o moarte sigură. Familia istoricului Jean Nouzille a reușit să adăpostească câțiva români care făceau parte din comandoul de munci agricole de la Dorningen departamentul Rhinului de Jos al Alsaciei. După terminarea războiului au fost găsite numeroase fotografii reprezentându-i pe militarii români precum și obiecte de artă populară românească lucrate cu măiestrie de către cei ce au avut norocul să fie găzduiți la diferite familii din regiunile estice ale Franței de astăzi. Cei mai mulți dintre conaționali noștri lucrau în cadrul detașamentelor de muncă (Arbeitskommandos) în apropierea frontului franco-german, fiind supuși la munci grele pe care francezii le-au etichetat fără ezitare ca fiind „des travaux penibles” exercitate în minele de potasiu de la Mulhouse, pe terenurile agricole sau pe căile de acces ale armatei germane în folosul căreia construiau drumuri și poduri.

Istoricii francezi, între care Jean Nouzille, Jean Noel Grandhomme, Jean Paul Bled, Anne Marie Cassoly și alții, au încercat în mai multe rânduri să cerceteze arhivele germane, ca să aducă mai multă lumină în legătură cu modul de viață și de condițiile de lucru de care au avut parte prizonierii români internați în lagărele ce împânzeau acele două regiuni estice, disputate secole de-a rândul de Franța și Germania. Din nefericire pentru posteritate, istoricii nu și-au atins țelul propus niciodată fiindcă arhivele, după ce au fost transportate în Germania, țara care și-a aflat noi frontiere după războiul din 1914-1918, au dispărut în decursul celui de-al doilea război mondial. Aceasta potrivit mărturiei serviciilor de arhivă ale Republicii Federale a Germaniei, dată drept răspuns solicitărilor repetate ale cercetătorilor francezi în domeniul istoriei contemporane. Dacă totuși s-a scris istoria acelor evenimente tragice ce au adăugat încă o verigă lanțului prea lung al martiriului românesc, aceasta s-a întâmplat datorită informațiilor publicate de Comi-

Dr. Mirel Giurgiu la cimitirul militar românesc Haguenau, Alsacia, Franța. 22 noiembrie 2000.

tetului Internațional al Crucii Roșii cu sediul la Geneva, precum și ale celor provenite de la Ambasada Spaniei de la Berlin. Alte izvoare legate de sacrificiul românesc în acele timpuri de tristă amintire le găsim în raportul consulului general al Statelor Unite la Dresda - George Cohen-Salvador, precum și în cartea extrem de documentată a contelui de Saint Aulaire, fost ambasador al Franței în România, intitulată „Confesiunile unui vechi diplomat”, apărută la Paris, în anul 1953. Impresionantă și convingătoare descrierea făcută de istoricul român Constatin Kirițescu în a sa „Istorie a războiului pentru întregirea României”, volumul al doilea. Afirmările lui Kirițescu, citat de profesorul Jean Nouzille, sunt cutremurătoare: „Tratamentul la care erau supuși prizonierii români în lagărele de muncă, era un tratament de epuizare, o moarte lentă. Hrana nu era suficientă pentru nevoile fizice elementare ale organismului uman. Ea consta în general dintr-o supă și o bucată de pâine seacă, însoțită de resturi alimentare respingătoare, indigeste și nocive. Adesea lipseau și acestea. Prizonierii erau transportați în spatele liniilor frontului, în Franța și Italia, unde trebuiau să sape tranșee și fortificații, sub amenințarea biciului și a baionetelor sentinelor germane. Mulți au pierit sub loviturile artileriei inamice ajunse până la ei. Majoritatea au murit extenuați fiind de oboseală, foame, frig și ca urmare a tratamentului inuman”.

Consecința acelor tragice evenimente care i-au condus pe militarii români direct în infern, a fost decesul pe pământul Alsaciei și Lorenei a 2.344 dintre ei, doar 374 de români au reușit să se salveze, evadând din lagăre.

După terminarea războiului, membri ai comitetului Internațional al Crucii Roșii cu sediul la Geneva,

împreună cu funcționari ai Ambasadei României de la Paris s-au văzut confrunțați cu dificila misiune a identificării fiecărui soldat, subofițer și ofițer român căzut pe câmpul de onoare al datoriei față de patrie, aria de cuprindere a sacrificiului românesc întinzându-se dinspre nord, de la frontiera Franței cu Belgia și Luxembourg și până în sudul Alsaciei, la frontiera acesteia cu Elveția și Germania de astăzi. În urma efortului conjugat al oficialilor mai sus menționați, la care s-a adăugat marea bunăvoință și disponibilitate a generalului Berthelot, ajuns guvernator militar al Alsaciei, militarii români au fost regrupați și înmormântați în cimitirele militare de la Soultzmatt, Haguenau, Strasbourg-Cronembourg din Alsacia, precum și în cimitirul militar de la Dieuze din Lorena.

Aflați în vizită oficială în Franța, regele Ferdinand și Regina Maria, însoțiți de ministrul de externe I.G. Duca au fost întâmpinați la Strasbourg de către guvernatorul militar al Alsaciei, care nu era altul decât o veche cunoștință de-a suveranilor și un mare aliat al românilor în luptele purtate în primul război mondial, acel mare general (la propriu și la figurat) care se numea Henry Mathias Berthelot, rămas pentru totdeauna în conștiința românilor ca un mare și devotat prieten la vremi de grea cumpănă.

La data de 9 Aprilie 1924, majestățile lor regale vor inaugura, printr-un serviciu religios, cimitirul militar de la Soultzmatt, unde își află odihna de veci 687 de ostași români.

O cruce înaltă de culoare albă așezată pe un promontoriu de piatră domină întreg arealul plin de morminte străjuite de cruci de piatră vopsite în alb, pe care sunt înscrise prenumele, numele și anul când au trecut la cele veșnice eroii înmormântați la Soultzmatt. La baza crucii monumentale se află o placă de marmură albă pe care citim următorul epitaf scris în limba franceză: SOLDATS ROUMAINS! LOIN DE VOTRE PATRIE POUR LAQUELLE VOUS VOUS ETES SACRIFIES, REPOSER EN PAIX AUREOLES DE GLOIRE DANS CETTE TERRE QUI NE VOUS EST PAS ETRANGERE. MARIE REINE DE ROUMANIE (SOLDAȚI ROMÂNI! DEPARTE DE ȚARA VOASTRĂ PENTRU

CARE V-AȚI SACRIFICAT DORMIȚI ÎN PACE ÎNCUNUNAȚI DE GLORIE ÎN ACEST PĂMÂNT CARE NU VĂ MAI ESTE STRĂIN. MARIA REGINĂ A ROMÂNIEI)

După inaugurarea plină de fast a cimitirului militar așezat într-un loc deosebit de pitoresc și de liniștit, în afara localității Soultzmatt, înconjurat de un inel verde de păduri care ornează ceea ce localnicii denumesc ca fiind VAL DU PATRE - VALEA PĂSTORULUI, așezată la poalele munților Vosgi, românii din Franța au început să omagieze an de an, printr-o slujbă de pomenire a morților, prin depunere de jerbe și coroane de flori și prin rugăciune, pe cei dispăruți.

A luat ființă, treptat, un pelerinaj la care participau tot mai mulți compatrioți de-ai noștri, până când a izbucnit războiul al doilea mondial, care a adus cu el alte răni și alte suferințe, în mare parte cunoscute. Pelerinajul întrerupt pe o perioadă de aproximativ 10 ani, a fost reluat după terminarea războiului, când românii expatriați de teama instaurării în țara noastră a regimului comunist s-au raliat celor emigrați în anii '20-'30 și au constituit diferite asociații, unele cu caracter politic altele socio-culturale și bisericești.

După 1989 am trăit împreună cu românii din diaspora un adevărat reviriment al întâlnirilor în cadrul unor asociații culturale ce se constituiau ca punți de legătură între românii din regiunile învecinate ale Germaniei, Franței și Elveției, pe de o parte, între aceștia și cei aflați în patrie, pe de altă parte. Pe acest fundal al entuziasmului asociativ au fost reluate pelerinajele anuale la cimitirele militare românești, participări la ceremoniile ocazionate de sărbătoarea Unirii Principatelor române la 24 ianuarie, de aniversarea mării Uniri de la 1918 etc. Pentru întâia dată, după 50 de ani, diplomații români acreditați în Germania și Franța luau direct legătura cu românii stabiliți în aceste țări, îi invitau să participe la diferite colocvii cu caracter istoric, la expoziții de artă, recenzii, întâlniri cu oameni de cultură veniți special din România etc.

La Soultzmatt s-a reluat pelerinajul la cimitirul militar de la Val du Patre, fixându-se ca dată anuală de întâlnire a creștinilor ortodocși, prima duminică de după Înălțarea Domnului. Un sobor de preoți aflați sub oblăduirea I.P.S. Serafim, mitropolit la vremea aceea al Bisericii Ortodoxe Române a Occidentului European, țineau o slujbă de pomenire a morților, după care diplomații noștri acreditați la Strasbourg și la Paris evocau în fața asistenței, devenită an de an tot mai numeroasă, evenimentele tragice care au dus la sacrificiul ostașilor români în primul război mondial. După ceremonial urmează, de regulă, până în ziua, de azi, o agapă la care iau parte enoriașii împreună cu clericii și cu oficialitățile române și franceze, prilejuind apropieri și discuții din cele mai interesante, care au darul să crezeze mult dorita convivialitate și reciprocitate între fiii aceleiași patrii,

Slujba de pomenire a eroilor la Soultzmatt, mai 2005

veniți să onoreze amintirea acelorași eroi, fapt pe care francezii îl rezumă foarte scurt ca fiind „le devoir de memoire” - „datoria de memorie” care-i onorează pe cei care o practică. La data de 5 octombrie 1994, pentru prima oară după anul 1924, un șef de stat român a venit la cimitirul militar pentru a participa la o ceremonie oficială și a depune o jerbă de flori, omagiind pe cei 687 de eroi de la Val du Patre; este vorba de președintele Ion Iliescu, care participase mai înainte la o întâlnire cu alți șefi de state și de guverne la sediul Consiliului Europei de la Strasbourg. Peste câțiva ani, un alt președinte român va veni la Soultzmatt, să se reculegă în același cimitir militar, împreună cu oficialii români și francezi care-l însoțeau; este vorba de Emil Constantinescu, care s-a întâlnit după ceremonie cu membri ai comunităților românești din Germania și Franța, în toamna anului 1997.

Din păcate, chiar de la începutul anilor '90, de când am participat la pelerinajul anual ce se ține și la celelalte cimitire militare în care se odihnesc eroi români: la Haguenau, la Dieuze în Lorena și în alte părți, am putut constata existența unei sciziuni grave între emigranții români din Franța, Elveția și Germania. Unii dintre aceștia, reprezentanți ai unor generații mai vechi, având o orientare politică de dreapta, nu vroiau cu nici un chip să participe la liturghia de pomenire a morților laolaltă cu cei mai tineri emigranți, veniți în sânul comunității românești prin anii '80, pe care-i acuzau în masă că sunt bolșevici, comuniști care, chipurile, n-ar avea nici o îndreptățire să vină să se închine omagiind pe cei dispăruți. Acești români care se dovedeau a fi extrem de intoleranți și de combativi în legătură cu conașionalii lor, participau la slujbe în ziua de sâmbătă, pentru a nu se întâlni cu ceilalți care veneau duminica la cimitir. Veteranii, unii dintre ei foști legionari, se rugau împreună cu un sobor de preoți conduși de răposatul Dumitru Popa de la Freiburg, ierarhi care nu se subordonau patriarhiei de la București.

Cu timpul, numărul celor care făceau figura de separatiști intoleranți a început să scadă, fie că au încetat din viață, fie că și-au dat seama că nimeni nu are dreptul să confişte memoria colectivă închinată unor eroi care s-au jertfit pentru cauze nobile, demne de întregul popor român. În mod firesc, francezii nu înțeleg nici până astăzi de ce unii români vin la parastas sâmbăta și alții participă la slujba de duminică, ținută de alți preoți și onorată de alte personalități, care obișnuiesc să țină altfel de cuvântări. Ca buni creștini nu ne rămâne decât să ne rugăm lui Dumnezeu ca să-i îmbuneze pe cei ranchiunoși, aducându-i pe calea plină de lumină a împăcării, topind dezbinările și alungând vrăjmășiile care nu mai au ce căuta între noi, oriunde s-ar găsi români pe lumea asta.

Va rămâne în memoria pelerinajelor de la Soultzmatt ziua de 31 mai a anului 1998, zi în care credincioșii au avut parte de întâlnirea cu poetul basarabean Grigore Vieru. Atunci preacuvioșii mitropoliti I.P.S. Iosif și I.P.S. Serafim au renunțat la cuvântările lor tradiționale pentru ca asistența să-l poată auzi și admira pe marele poet venit de dincolo de Prut să ne cunoască și să ne mărturisească câteva din gândurile ce-l frământau atunci. Și acum mi se umple inima de emoție când re-trăiesc acel logos al maestrului Vieru care-și amintea cu amărăciune opreliștile pe care le-a avut de înfruntat ani de zile până să ajungă să cunoască opera celui mai mare

poet al nostru, conștiința românismului dusă la cele mai înalte cote de Mihail Eminescu. Datorită cenzurii mafelice cultivată dincolo de Prut, după cum povestea Vieru, parcă retrăind vârsta aceea de 14 ani când, în sfârșit, a dat de un volum de poezii de Eminescu pe care un binevoitor i l-a strecurat în mână după ce venise din România, ani de zile intelectualii moldoveni au trebuit să stea departe de literatura română clasică. Ne-a făcut pe toți părtași la emoția lui plină de regrete ale neîmplinirilor datorate vicisitudinilor istoriei care i-au separat pe moldoveni de frații lor de de dincolo de Prut.

Fața lui s-a luminat deodată când începu a ne povesti cum l-a întâmpinat pe Nichita Stănescu care venise cu ani în urmă la Chișinău - foarte inspirat, poetul necuvintelor le-a spus moldovenilor basarabeni: „Am venit de acasă, acasă...”. Ce mult spus în atât de puține vorbe găsite fără a fi fost căutate vreodată. Acum, când poetul moldovean a trecut la cele veșnice, nu putem face mai mult decât să-i trimitem un gând pios, plin de recunoștință și un suspin din preaplinul inimii ce bate și pentru el.

Mulți dintre cei ce l-au cunoscut atunci își aduc aminte de volumul de versuri din care ne-a recitat câteva poezii care se adresau deopotrivă sufletului celor vii și celor dispăruți:

Morții sunt

Ca niște copii.

Trebuie să-i strigi

Seara acasă.

Să-i scalzi

Înainte de somn.

Să le închizi ochii,

Să le săruți fruntea.

Aceste versuri le-a recitat poetul ajutându-ne să atingem profunzimi de simțire în armonie cu momentul înălțător pe care-l trăiam în acea zi de mai lângă mormintele eroilor. Mi-a dăruit un volum de versuri de-al său intitulat profetic „Acum și în Veac”. Acum și-n veac ne vom aminti de cel care a venit până-n Alsacia, în mijlocul românilor, ca să-i bucure cu vorba lui - ce vers dulce mereu se făcea, de cum o rostea.

Aniversare la cimitirul militar de la Soultzmatt, Alsacia.

Un ceremonial fastuos a marcat aniversarea a 90 de ani de la crearea cimitirului militar românesc de la Val du Patre. Conform ritualului consacrat la data de 10 iulie 1924, când la oficiul religios au luat parte regele Ferdinand și Regina Maria, s-a început cu o slujbă de pomenire a morților, ținută de preoți reprezentând parohii românești din Franța și Germania. După săvârșirea liturghiei, festivitățile civile și militare au început cu intonarea imnurilor naționale ale Franței și României precum și a imnului Europei, „Oda Bucuriei”, de către o fanfară militară ce a însoțit plutonul de gardă al Ministerului Apărării Naționale a României. Alocuțiuni omagiale au rostit secretarul de stat din cadrul sus pomenitului minister - doamna Georgeta Ionescu și domnul Mihai Gheorghiu, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe. Oficialilor români li s-au alăturat domnul Jean Marie Bockel - ministru secretar de stat în Ministerul Apărării al Franței și domnul Jean Paul Diringer, primarul comunei

Soultzmat. Atât reprezentanții Franței cât și cei ai României au evocat pe larg acele tragice evenimente ale războiului din 1914-1918 cărora le-au căzut victime ostașii români. Oficialii mai sus menționați împreună cu domnul Stelian Stoian, ambasador, reprezentant permanent al țării noastre pe lângă Consiliul Europei, cu domnul Marcel Alexandru, consul general al României la Strasbourg, însoțiți de directorul în M.A.N Dumitru Preda și de domnul Cristian Scarlat, director al Oficiului pentru Memoria Eroilor, cu sediul la București, au depus jerbe și coroane de flori la monumentul central al cimitirului. Fanfara militară românească a intonat apoi „Imnul Eroilor” compus de Brătianu, acompaniindu-i pe cei prezenți care și-au unit vocile presărând lacrimi și flori pe mormintele soldaților români.

Festivitățile militare s-au încheiat apoteotic cu defilarea plutonului de gardă al Ministerului Apărării Naționale al României, pluton ce face parte din Regimentul 30 de infanterie „Mihai Viteazu”, creat la 1 iulie 1860 de către domnitorul Alexandru Ioan Cuza, ca o primă unitate de gardă a armatei române moderne. Acestui pluton i-a urmat la defilare un altul, purtând drapelele Franței, uniforme și însemnele veteranilor de război francezi, ce ne duc cu gândul la frăția de arme franco-română consacrată și consolidată în luptele grele purtate pe teritoriul românesc în războiul de întregire a neamului.

Aniversarea de la Soultzmat a fost precedată de o ceremonie similară celei descrise mai sus, care a avut loc pe data de 7 iunie 2008, pe celălalt mal al Rinului, în Germania la Haltingen unde pentru prima oară au fost omagiați militari români înmormântați în cimitirul ce este consacrat. Amfitrion și principal organizator al festivităților a fost Excelența Sa domnul Marcel Alexandru, Consul general al României la Strasbourg, la inițiativa căruia, în toamna anului 2007, s-a pus o placă comemorativă ce amintește încă odată martiriul românesc din perioada primei conflagrații mondiale. La ceremonia militară de la Haltingen au participat, în afară de reprezentanți ai României, și oficiali germani, în ciuda unei ploii torențiale.

Oricât aş reveni asupra evenimentelor descrise mai sus, nu cred că aş putea vreodată să înfățișez în toată profunzimea ei, starea sufletească în care trăirea unor sentimente de compasiune și adâncă întristare pentru soarta ingrată a atâtor tineri sacrificați în infernul războiului, se amestecă cu mândria și recunoștința față de cei care, prin tragedia existenței și a dispariției lor, au contribuit și mai contribuie și azi la bunul renume al României, făcând posibilă în continuare viața atâtor generații care azi se bucură de soarele libertății și demnității umane în această Europă Unită din care iată, facem și noi parte.

Annual, cu ocazia aniversărilor acelor evenimente pe care le-am prezentat sumar aici, românii învață să se cunoască mai bine unii pe alții, să se respecte și să-și

cunoască eroii care au făcut istorie cu prețul vieții lor. De ani de zile, celebrând evenimente care amintesc o istorie comună, francezii și românii se întâlnesc la Dieuze, la Strasbourg, la Haguenau și la Soultzmat, dialoghează, se prețuiesc și stabilesc legături de durată între dânșii, materializând proiecte ambițioase, în spirit european, în folosul ambelor țări.

Din cele relatate de mine aici n-aș vrea să lipsească acele cuvinte puține cărora aş vrea să le insuflu multă căldură umană resimțită ori de câte ori merg toamna, împreună cu soția, Mariana Silaghi, în micul orașel Dieuze, așezat în apropierea marelui centru universitar și cultural care este orașul Nancy, capitala Lorenei. La Dieuze se află cel mai mare cimitir militar românesc de pe tot cuprinsul Franței. Acolo stăruie în veșnicie, sub crucile lor albe de piatră, peste 900 de militari români care și-au pierdut viața fie pe front, fie în apropierea lui, fie în lagăre de muncă germane. În apropierea cimitirului românesc se află cel francez și cel polonez, străjuite de monumente impresionante ce amintesc de ostașii căzuți în grele bătălii cum au fost cele de la Marna și Verdun, în care numeroși fii ai Lorenei și-au pierdut viața. În Franța, ziua de 11 noiembrie este declarată zi de sărbătoare națională - le Jour de l'Armistice - Ziua Armistițiului, care a pus capăt ostilităților pe câmpurile de luptă ale armatelor germane contra celor franceze.

Oficialități militare și civile române precum și membri ai comunităților românești din regiunile învecinate sunt invitate an de an să ia parte alături de francezi la sărbătorirea evenimentului.

În fața cimitirului militar românesc de la Dieuze se află un monument sub formă de obelisc. Când se depun jerbe și coroane de flori învelite în tricolorul românesc, la 11 noiembrie, apropiindu-ne pătruși de solemnitatea momentului, citim cu emoție, de fiecare dată, versurile încrustate pe paginile unei cărți făcute să dureze în piatră, epitaful scris de poeta franceză de origine română Elena Vacaresco:

*A la fiere douceur de leurs victoire unie,
dormez au sol de France,
enfants de Roumanie.*

alături de versiunea românească a textului:

*De-al vostru vis eroic știindu-vă stăpâni,
dormiți vegheați de Franța,
dormiți soldați români.*

Lucrări consultate:

1. Anne Marie Cassoly, *Le Roi Ferdinand et la Reine Marie en France.*
2. Kiritzesco Constantin, *La Roumanie dans la guerre mondiale (1916-1919)*, Paris, 1934.
3. Jean Nouzille, *Le Calvaire des prisonniers de guerre roumains en Alsace – Lorraine 1917-1918.*

15 Martie 1939 - Ucraina Carpatică își declară independența - o oportunitate istorică gestionată moral de către statul român

Lector univ. dr. Ilie GHERHEȘ

Vâltoarea diplomatică a anilor 1938-1940 a abătut asupra statelor central europene norii negrii ai revizionismului. Rând pe rând stătele rezultate și consacrate de către sistemul Tratatelor de pace de la Versailles (1919-1920) au suferit amputări sau au dispărut (unele!) de pe harta politică a Europei Centrale. Împachetate după rețeta wilsoniană a „dreptului popoarelor la autodeterminare” și etichetate după exigența paradigmatică impusă de George Clemenceau privind „pacea popoarelor și nu a statelor”, toate aceste produse ale păcii interbelice s-au dovedit a avea o durată determinată, poate destul de viabile în sine, dar insuficient de rezistente și de puternice în fața agresiunii revanșarde și revizioniste germano-ungaro-sovietice.

Parafarea falimentului diplomatic franco-englez, respectiv a așa-numitei politici de „appeasement”, în fapt un conciliatorism criminal, a început la München, în zilele de 29-30 septembrie 1938, prin semnarea, la ora 1 și 15 minute, în cea de-a doua zi, a acordului de tristă faimă prin care statul cehoslovac suporta o dramatică amputare teritorială. Între 1 și 10 septembrie 1938 trupele germane au ocupat regiunea sudetă, făcându-l pe liderul nazist Göring să constate triumfalist: „A fost atât de simplu! Nici Chamberlain, nici Daladier nu erau, în ultimă instanță, interesați să riște ceva pentru salvarea Cehoslovaciei. Soarta Cehoslovaciei a fost pecetluită în trei ore”¹.

Paralel cu evenimentele dramatice petrecute în partea occidentală a Cehoslovaciei, în răsăritul acestui stat, urmare a Tratatelor de pace mai sus invocate, în zona Carpatică și a Bazinului Tisei Superioare și Mijlocii, evenimentele istorice se precipitau. Ca atare, la sfârșitul lunii octombrie 1938, Rusia Subcarpatică obține guvern autonom în frunte cu Andrii Brodii, iar atmosfera politică se coagulează înspre noi forme statale, de esență ucraineană, dar cu ingrediente etnice locale, mult mai mozaicate: în noiembrie 1938 se constituie un guvern condus de abatele Augustin Voloșin, care va deveni, ulterior, chiar președinte al Ucrainei Carpatice. Printre realizările acestei tentative politico-statale se pot enumera: orientarea spre Germania nazistă, sprijinită pe sentimentul naționalist ucrainean și, în principal, antisovietic, stabilirea denumirii de Ucraina Carpatică pentru noul stat și, în sfârșit, mutarea capitalei de la Ujgorod, la Hust. Noile autorități își planifică alegerile pentru Șoim (Parlament)

și încep pregătirile pentru organizarea unei formațiuni militare denumită Karpatsika Sici.

Independent de agitația ucraineană pro statală, la 10 noiembrie 1938, ungurii intră în orașul Muncacevo și încep operațiunile de retrocedare a raioanelor de șes ale Ucrainei Carpatice din sud-vest, cu orașele Ujgorod și Muncacevo.

Acest tablou, aproape halucinant, este completat de puternice manifestații naționaliste ucrainene, desfășurate începând cu luna ianuarie 1939, mai cu seamă la Hust. Pe acest fundal cu orizonturi naționaliste foarte divers colorate, la 12 februarie 1939 au loc alegeri pentru Șoim-ul Ucrainei Subcarpatice. La 15 martie 1939, la Hust, nou alesul forum își deschide lucrările având următoare componență: 29 ucraineni (rusini), 1 ceh, 1 român (preotul greco-catolic Grigore Moiş, din Biserica Albă), 1 german și 4 parlamentari aparținând altor etnii.

În ziua de 15 martie 1939 Ucraina Carpatică își declară independența, după ce, începând cu 12 martie 1939, Ungaria declanșase operațiunile de anexare la Ungaria, iar în două săptămâni unitățile militare germane au atins malul drept al Tisei din zona orașului Sighetu Marmației, respectiv localitatea Slatina (Solotvino din Ucraina de astăzi).

Toate aceste zvârcoliri ucrainene se petreceau în contextul „noii ordini europene” care pentru această zonă a însemnat convocarea la Berlin, pe 13 martie 1939, a monseniorului Josef Tiso - conducătorul Partidului Uniunii Naționale Slovace, cu care s-a stabilit independența Slovaciei, proclamată chiar de a doua zi când Emil Hacla - președintele ceh împreună cu František Khatkoski au semnat, sub presiune hitleristă, documentul prin care Cehia se pune sub protectorat hitlerist și, deci, se desființa fosta Ceho-Slovacie.

În toată această vânzoleală naționalistă, petrecută la numai câțiva kilometri de orașul reședință de județ - Sighet, în Maramureș, locuitorii regiunii la care facem referire se bucurau de o anumită simpatie și de o neutralitate, să-i zicem, binevoitoare, cum „binevoitor” s-a comportat și regele României, Carol al II-lea, la 1 noiembrie 1938, cu delegația din Ucraina Subcarpatică, venită la București după sfaturi și sprijin. În toamna anului 1938 și iarna ce a urmat, atitudinea autorităților românești locale s-a dovedit deosebit de favorabilă, iar zeci de refugiați din dreapta Tisei erau însoțiți de către

1 Zamfir, Zorin, *Istoria universală contemporană*, vol. I, Editura Oscar Print, București, 1999, p. 280-281.

jandarmii sigheteni până la Jimbolia, de unde aceștia treceau în Iugoslavia.

Într-o altă ordine de idei, autoritățile statului român culegeau informații și întocmeau rapoarte către „competențele” superioare, referitor la starea tensionată a teritoriului vecin, așa cum este și nota informativă a jandarmului plutonier Andrei Pârveu din Bocicoiul Mare, care semnală și semna următoarele: „Notă informativă / Nr. 7, din 2 februarie 1939. Agentul informator Deutsch Iacob, din comuna Lunca la Tisa, ne informează că în vederea alegerilor parlamentare ce vor avea loc în Rusia Subcarpatică, la 12.11.1939, se țin dese întruniri unde vorbitorii critică regimul actual din Cehoslovacia și spun că nu admit să mai trăiască în cadrul statului Cehoslovac. La o întrunire ținută zilele trecute în comuna Lunca la Tisa/Cehoslovacia s-a strigat «Trăiască președintele României, căci el ne-a trimis mâncare pe când muream de foame!»».

Un orator a spus că în cazul în care nu se realizează Ucraina Mare, atunci toți rutenii vor arbora tricolorul Românesc și vor cere să fie încorporați statului Român.

Populația din comuna Lunca la Tisa/România, vede cu ochi buni alipirea la România a Maramureșului Ceh, deoarece majoritatea pădurilor ce au fost proprietatea lor au rămas în Cehoslovacia, ei nemaiavăd nici un mijloc de câștig.

Informația verificată de subsemnatul și corespunde cu realitatea¹.

Apelând la artificii intelectuale al extrapolării și trecând de la o informație cu caracter strict local, dar deosebit de elocventă pentru starea de spirit a populației, și pariind pe obiectivitatea absolută a documentelor informative, strict profesionale, vom accede la un document relativ sumativ de informații, chiar dacă anterior cronologic („22 noiembrie 1938”) și prezentat ca „fiind informație sigură” de către comandantul Legiunii de Jandarmi Maramureș, maiorul Ilie Stănișoară, care conclu-

ziona, în „Nota informativă nr. 72”, următoarele: „... Pe lângă toate acestea, populația subcarpatică, este împărțită în două tabere, una care se compune din ruteni maghiarizați, unguri și evrei maghiarofili și alta din ruteni care se țin ucraïneni.

Cei dintâi râvnesc la alipirea către Ungaria, iar ceilalți pentru crearea Ucrainei Subcarpatică, pentru moment, în vederea înființării Marii Ucraine.

Tendențele de alipire la Ungaria și care pretind plebiscit, o reprezintă majoritatea locuitorilor unguri, ruteni și evrei maghiarofili, sub influența propagandei alimentate de Ungaria (s.l.n. - I. G.), iar tendințele înființării Ucrainei, cu ajutorul statului Ucrainean Carpat, este susținut de guvernul din Praga, sub presiunea politicii Germaniei, care nu cruță nici jertfe materiale și nici promisiuni politice pentru atingerea acestui scop. Până când va putea exista actualul guvern subcarpatic, propaganda Ucraineană are puține speranțe de a se menține, în cazul însă când actualii conducători vor abandona guvernul de la Praga se poate spune că ținutul subcarpatic va fi aruncat definitiv în brațele Ungariei².

Impresionați până la înfrigurare de această analiză atât de lucidă și care formulează previziuni atât de plauzibile (dovedite ulterior) nu putem decât să ne exprimăm încă o dată admirația noastră istorică față de obiectivitatea documentelor serviciilor de informații din care reiese clar că statul român și regele său Carol al II-lea au gestionat moral o situație care putea să-i fie de moment favorabilă: „Funcționarii de origine cehă, cu orice ocazie, aduc elogiul M.S. regele Carol al II-lea și României pentru politica loială și prietenească, arătată Cehoslovaciei, în timpul situației critice din toamnă și de acum, - spunând că atitudinea României este scrisă cu litere de aur în cartea istoriei Cehoslovace, - și că poporul cehoslovac nu va uita niciodată ce a făcut România și Marele Său Rege, exclamându-se cu cuvintele în limba română: «Trăiască Regele Carol al II-lea și România Mare!»³

1 Direcția Județeană Maramureș a Arhivelor Naționale, Fond Legiunea de Jandarmi Maramureș, Dos. 3/1939, f. 13.

2 *Ibidem*, f. 472.

3 *Idem*, Dos. 16/1940, f. 3.

Un an fără GRIGORE VIERU

Eternizarea Marelui Poet Grigore Vieru (Iași, România)

Ion ANTON & Neculai POPA
Consiliul Mondial Român - Los Angeles

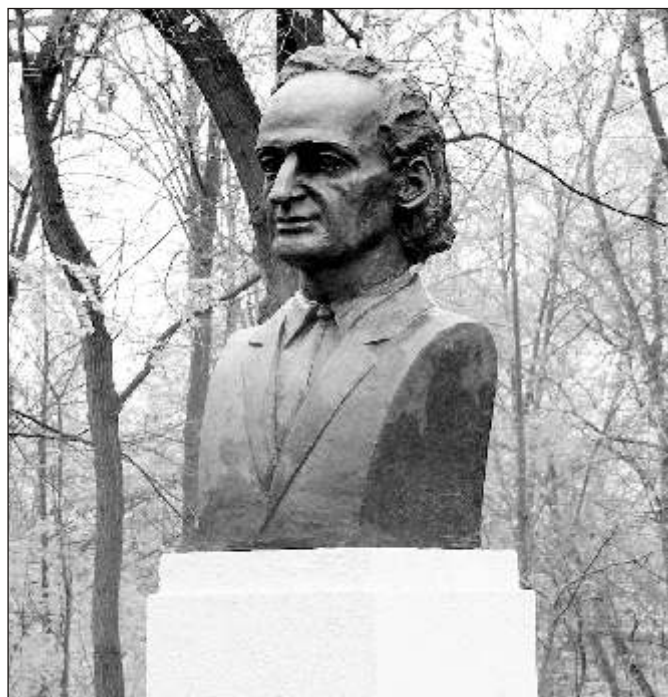
Moto: Dacă visul unora a fost ori este să ajungă în Cosmos, eu viața întregă am visat să trec Prutul.

Figură emblematică a Basarabiei, un simbol al basarabenilor, Grigore Vieru a scris totdeauna pentru aceia care l-au înțeles și l-au ascultat.

S-a adresat unor oameni care aveau nevoie de el, aveau nevoie să vorbească despre trecutul lor, identitatea lor amenințată, despre limba română, omenie, despre pământul străbun, despre revenirea la patria mamă România, și despre multă iubire. Grigore Vieru a fost mistuit de mitul unității neamului său, era un unionist împătimit și a plecat dintre noi cu aceasta neîmplinire.

Figura lui fragilă nu dădea de bănuț ce forță ascunde spiritul său. Am scris cu ceva ani în urmă un articol despre această trăsătură a sa intitulându-l: Grigore Vieru când sfânt pentru unii, când zmeu pentru alții.

Cu oamenii-oameni, comunica evlavios, parcă spunând rugăciuni, cu dușmanii idealurilor Basarabiei, devenea pe dată dârz, un cuget tare, un spirit baricadă în fața imposturii și amenințării. A dispărut năprasnic și

acest lucru ne face să vorbim despre Grigore Vieru cu alte timpuri ale verbului. El nu s-a autointitulat „poet al neamului său” ci a fost asimilat ca atare.

Așa cum singur spunea că el este alcătuit din mai mulți oameni: poet, tribun social, compozitor, prozator etc, el nu a fost niciodată șablonard ci a fost mereu și în toate, el însuși. Românii din America l-au avut ca oaspete în mai multe rânduri, dar cea mai fertilă comuniune cu spiritul său au avut-o în urma vizitei din 2002-2003, când oricât de captivați sunt trăitorii din America de iluzia banului, au găsit timpul să-l întâlnească și să-l cunoască pe marele poet.

Am mai scris-o că în toate comunitățile în care a descins, Grigore Vieru a fost întâmpinat ca un vechi prieten cu care te reîntâlnești după mulți ani.

A fost asimilat ca un mesager al aspirațiilor acelora de pe pământul de origine.

Animat de ecoul acelor trăiri și a multor întâlniri la Chișinău, Iași, București, Putna, Vatra Dornei, românii americani au constituit un comitet de inițiativă pentru a cinsti prin eternizare la Iași (primul oraș în care a pășit poetul la prima vizită în România, în 1973) memoria marelui dispărut. La mulți conaționali s-a apelat pentru susținere financiară, puțini au răspuns faptic însă.

Iașiul a avut sensibilitatea ca, prin Domnul Gheorghe Nichita, primarul orașului, prin directorul economic domnul Victorel Lupu, Consiliul Municipal, să aprobe fără rezerve finanțarea unui bust Grigore Vieru, cu amplasarea în renumitul parc Copou, lângă Alexandri, Creangă, Junimiștii secolului al XIX-lea și al XX-lea și lângă statuia și teiul „Luceafărului poeziei românești” Mihai Eminescu, a cărui lacrimă Grigore Vieru s-a considerat toată viața. În momentul dezastrului, poetul se întorcea de la comemorarea a 159 de ani de la nașterea lui Eminescu, sărbătorită la Cahul, când destinul, poate, cine știe, i-a scos în cale acel hotar prin care a trecut în veșnicie.

Săvârșirea acestei lucrări n-ar fi fost posibilă fără solitudine și omenie din partea unor exponenți ai primăriei municipiului Iași cum ar fi, domnul director ing.

Mihai Chirica, domnul Mihai Pricop, și a reprezentanților Consiliul Mondial Român - inițiatorul lucrării – ing. Mihai Ciobanu și artist plastic Rodica Postolache, care nu și-au precupețit timpul și energia de a cinsti memoria aceluia pe care l-au cunoscut și l-au iubit, Grigore Vieru.

Pentru execuție s-au găsit oameni de suflet, arhitectul Gheorghită Vornicu-Gheorghe, prof. univ. Ioan

Carcea, care, pentru sume modice, au executat o lucrare de o ținută artistică excepțională.

Bustul lui Grigore Vieru te privește blajin, ocrotitor, cu un zâmbet coborât din altă lume, lumea umbrelor. Discutând cu domnul Vornicu, mi-a explicat că în tot timpul executării mulajului a vorbit cu lutul din care l-a plâsmuit încât a simțit că i-a dat suflet. Credem că prin această lucrare împlinim o parte din visul marelui poet al Neamului, de a-l eterniza și acolo unde a visat să ajungă până în 1973, pe malul drept al Prutului.

Nu în ultimul rând, se cuvine a evidenția entuziasmul cu care au îmbrățișat inițiativa noastră domnul senator Titus Corlățean, Președintele Comisiei de Politică Externă a Senatului și domnul Eugen Tomac, Ministru Secretar de Stat al MAE.

Componența comitetului de inițiativă: Ciuca Virgil, pr. Constantin Alecese, pr. Theodor Damian, Rodica Bostan, Mircea Popescu, Dumitru Caranfil, Neculai Popa, Anatol Răzmeriță, Radu Luchian, Ion Anton, Constantin Hagiu, Mihai Stan, Vasile Bechiș.

Eternă și pioasă memorie!

Busturi ale poetului Grigore Vieru au fost dezvelite în decembrie 2009 la **Iași**, în parcul Copou, la **Alba Iulia**, pe Aleea Scriitorilor, cu prilejul manifestărilor dedicate Zilei Naționale a României. În luna ianuarie vor fi dezvelite alte două busturi ale poetului la **Chișinău**, pe Aleea Clasicilor și la **Soroca**. (n. red.)

„Grigore Vieru – o carte pentru fiecare copil”

din comunicatul de presă al Primăriei Municipiului Chișinău

Primarul general Dorin Chirtoacă a lansat o inițiativă prin care în anul 2010, an care va fi declarat „Anul Grigore Vieru”, fiecare copil din municipiul Chișinău să primească gratuit o carte de poezii semnată de marele poet. Dorin Chirtoacă a declarat că cinstirea memoriei poetului înseamnă în primul rând cunoașterea operei sale. Edilul capitalei propune ca din sursele municipiului Chișinău și elevii din cele opt școli cu predare în limba română din regiunea transnistreană să primească câte o carte a poetului.

Primarul general consideră însă că acțiunea trebuie extinsă astfel încât toți copiii de pe teritoriul întregii Republici Moldova, inclusiv copiii plecați împreună cu părinții lor peste hotare, precum și copiii din regiunea transnistreană, indiferent de originea etnică și de limba în care studiază, să primească în aceleași condiții, câte un volum de poezii al poetului Grigore Vieru, pentru ca opera lui Grigore Vieru să unească cetățenii Republicii Moldova de pe cele două maluri ale Nistrului și să ne ajute să fim mai aproape unii de alții.

Cărțile lui Grigore Vieru trebuie să ajungă în casele tuturor familiilor din Republica Moldova, dar și dincolo de hotarele acesteia, inclusiv peste Prut și mai departe în Europa unde se află familiile celor plecați peste hotare în căutarea unei vieți mai bune. Grigore

Vieru este prin excelență un poet european, alături de marii poeți ai omenirii și opera sa merită să ajungă pe toate meridianele lumii.

„Primăria Chișinău își dorește ca fiecare copil să cunoască poezia lui Grigore Vieru, să-i rămână în memorie și să transmită mai departe generațiilor viitoare dragostea de mamă, dragostea de pace, dragostea de neam și țară, valori pentru care a militat poetul Grigore Vieru”, a menționat Dorin Chirtoacă.

Până la ziua de naștere a poetului, 14 februarie 2010, Direcția Cultură și Direcția Educație a municipiului Chișinău urmează să propună concepția acțiunii și modul de distribuire a cărților, precum și titlurile volumelor potrivite pentru fiecare categorie de vârstă, până la 18 ani.

O altă acțiune a Primăriei Chișinău este achiziția de carte în anul 2010 pentru bibliotecile municipale și cele școlare a volumelor de poezie semnate de Grigore Vieru. De asemenea, în anul 2010 unei străzi din capitală i se va da numele “Grigore Vieru”, va fi instalat bustul poetului pe Aleea Clasicilor din Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt”, vor avea loc un șir de manifestări, festivaluri, lansări de carte dedicate poetului.

Istoria Moldovei integrată în istoria Rusiei?

Protestul Asociației Istoricilor din Republica Moldova Chișinău, 23 noiembrie 2009

Pe marginea dezbaterii despre manualele de istorie, lansate de Liga tineretului rus din Republica Moldova duminică, 22 noiembrie 2009, la primăria municipiului Chișinău.

La această întrunire s-a pus în discuție ce fel de istorie trebuie predată în Republica Moldova, istoria Moldovei sau istoria românilor. Asociația Istoricilor a fost prezentă la această masă rotundă prin Sergiu Musteață, președinte, Igor Cașu și Virgil Pâslariuc. Dezbaterile au fost moderate de către Igor Tuleanțev, președintele Ligii tineretului rus din Republica Moldova și vice președinte al Congresului asociațiilor rusești din Republica Moldova. Printre participanți au fost membri ai comunității rusești locale, liderul Mișcării Ravnopravie Valeri Klimenko, dar și oficialități ai Federației Ruse, precum Maxim Mișcenko, deputat al Dumei de Stat a Rusiei, Alexei Liubov, președintele organizației Molo-daia Gvardia a partidului de guvernământ Edinnaia Rossia, precum și reprezentanți ai ambasadei Rusiei la Chișinău.

Masa rotundă a început cu prezentarea a trei rapoarte ale membrilor Ligii tineretului rus. Printre tezele principale s-au evidențiat următoarele: din cele mai vechi timpuri Moldova a fost populată de către triburile slave; teritoriul actual al Republicii Moldova a fost parte componentă a Rusiei Kievene; Rusia ar fi dominat aici până la formarea țării Moldovei la 1359; de la Ștefan cel Mare, domnii Moldovei ar fi dus o politică permanentă de apropiere de Cnezatul Moscovit și tot ce s-a întâmplat în istoria relațiilor moldo-ruse avea un scop final – acela ca Moldova să devină parte componentă a Rusiei; anul 1812 a constituit un act dezinteresat, progresist, de „eliberare” a Basarabiei; rolul eminent civilizator al Imperiului țarist, care ar fi continuat de către cel sovietic. Printre aceste subiecte și interpretări insolite, menționăm evocarea rolului „mesianic” a lui Alexei Kosîghin, în „ridicarea economiei” URSS în general și RSS Moldo-venească în mod special în perioada imediat postbelică (sic!).

Referitor la istoria contemporană, Maxim Mișcenko a menționat în alocuțiunea sa că nu trebuie să se insiste asupra represiunilor staliniste, dar asupra a ceea ce a construit puterea sovietică în Moldova — industrie, drumuri, apartamente etc. Mai mult, domnia sa l-a elogiât pe Stalin ca mare erou, un model de modestie, invocând faptul că la moartea acestuia averea sa se reducea la o tunică și atât. Avem aici o evocare a unei teze extrem de răspândită în Rusia putinistă, conform căreia Stalin ar fi fost „cel mai important manager” al secolului XX-lea. Alți vorbitori au accentuat, de asemenea, numai aspecte pozitive din istoria URSS, neglijând totalmente sau chiar justificând aspectele represive ale regimului sovietic în general, și în fosta RSSM în particular. S-a menționat că defuncta Uniune Sovietică ar fi eliberat Basarabia în 1940 și din nou în 1944 de sub „jugul româno-fascist”. Unii din membrii marcanți ai comunității rusești a declarat că istoria URSS era mai „veridică”, conținea mai multe „adevăruri” decât istoria românilor care se predă în Republica Moldova după 1991.

La rândul lor, reprezentanții Asociației Istoricilor au combătut tezele sus-menționate și au calificat în timpul mesei rotunde luările de cuvânt ale reprezentanților Rusiei drept un gest de depășire a atribuțiilor lor și de implicare nedisimulată în politica educațională a Republicii Moldova.

Asociația Istoricilor consideră aceste luări de poziție inacceptabile și condamnă imixtiunea reprezentanților Rusiei într-un domeniu care ține de dreptul suveran al unui stat independent.

Menționăm, de asemenea, că astfel de atitudini și declarații ar putea contribui la destabilizarea situației politice din Republica Moldova. Ca reprezentanți ai societății civile, atenționăm organele abilitate din Republica Moldova și organizațiile internaționale să ia act de aceste tentative de imixtiune a Federației Ruse în treburile interne ale Republicii Moldova.

Asociația Istoricilor din Republica Moldova
Chișinău, 23 noiembrie 2009

O epocă însemnată în istoria presei românești din Basarabia

În octombrie 2009, revista „Literatura și arta” din Chișinău
a ajuns la 55 de ani de ființare, adică de rezistență prin cultură

Vlad POHILĂ
scriitor, Chișinău

La începutul toamnei lui 1989, am avut o primă ocazie de a merge la rude în Țară... Spre deosebire de Stalin, Hrușciiov sau Brejnev, care vedeau în orice tangență cu străinătatea (poate cu excepția Bulgariei și a Mongoliei) – un pericol pentru edificarea comunismului în URSS, Gorbaciov „ne dădea voie” să mergem, cel puțin în țările din lagărul socialist, într-un stil cu adevărat liberal, cu o reducere substanțială a formalităților și a umilințelor. Și ne mai permitea să schimbăm relativ mulți bani de cheltuielă și să ducem / aducem destul de multe cadouri... Știam de oribila penurie din Țară, doar că nu puteam să duc într-acolo salamuri sau brânzeturi, iar a lua, în calitate de cadou, niște icre negre sau de Manciuera era prea de tot scump, în plus, zău așa, îmi părea că aş recurge la un gest sfidător... Copleșit de dulcele gând la mult așteptata vizită în Țară, mi-am dat seamă că iată se apropie vineria plecării mele și nu am nici umbră de mici atenții pentru rudele și prietenii de la București. O coadă enormă – căci cozi erau și la noi, chiar dacă era ceva mai multă libertate! – mi-a dat sugestia salvatoare. Joi dimineața, la toate chioșcurile din Chișinău, cele mai lungi cozi nu erau la produse alimentare, ci la... un număr nou al săptămânalului „Literatura și arta”! Am cumpărat un braț de exemplare ale acestei reviste; mai aveam o rezervă de exemplare, păstrate „pentru istorie”, ale revistei „Glasul”, ce apăruse clandestin, în acel an, la Riga (Letonia), apoi la Vilnius (Lituania), fiind și subsemnatul implicat, la modul cel mai direct, în tipărirea primei publicații cu litere latine în Basarabia sub ocupație sovietică, după interzicerea alfabetului latin, în 1945... Cu aceste „daruri spirituale” am și purces la drum. În dreapta Prutului, în vama de la Nicolina, grănicerii, apoi și vameșii români, la unison – la un moment dat mă gândeam dacă nu cumva se înțeleseseră înde ei! – m-au întrebat, mai mult în șoaptă: „Nu aveți vreun număr de „Literatură și artă?” Le-am dat

cu plăcere câte o „revistă a lui Nicolae Dabija”, cum îi spuneam noi, încă pe atunci, împreună cu „Glasul”, de care, acei grăniceri și vameși, am impresia, încă nu au ziseră, sau poate se temeau să nu se trădeze că știu, doar tipărirea în ilegalitate a „Glasului” fusese semnalată la Radio Europa Liberă... Mai apoi, la București și pe unde am mai fost – la Sibiu, Sighișoara, Brașov, pe valea Prahovei – am putut să bucur atâția oameni cu câte un exemplar din aceste publicații! Îmi stăruie și acum în memoria ochilor o scenă din Parcul Cișmigiu: un intelectual în etate deja, refugiat de la Chișinău în 1944, ca să scape de urgia sovietică, a luat cu mâinile tremurând exemplarul de „Literatură și artă”, a sărutat hârtia, apoi și-a acoperit cu ea fața, să nu vadă trecătorii cum plânge, neostoit, aidoma unui copil ce-și revede mama după o lungă despărțire...

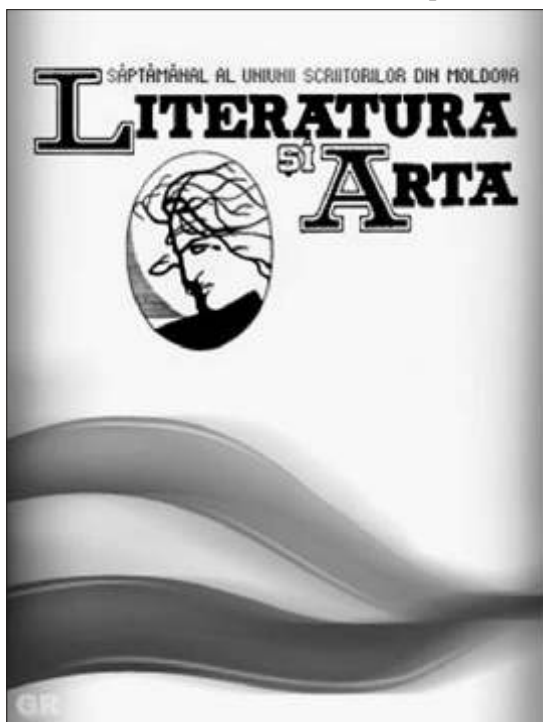
Nu știu câți studenți au scris teze de licență pe o temă intitulată eventual „Rolul revistei „Literatura și arta” în viața noastră”. Nu știu dacă au făcut în genere asemenea cercetări, însă este neîndoios că abordarea unui atare subiect ar merita toată atenția tinerilor noștri studioși. Mai

Nu știu câți studenți au scris teze de licență pe o temă intitulată eventual „Rolul revistei „Literatura și arta” în viața noastră”. Nu știu dacă au făcut în genere asemenea cercetări, însă este neîndoios că abordarea unui atare subiect ar merita toată atenția tinerilor noștri studioși. Mai

mult: ar constitui un subiect onorabil și pentru o teză de doctor, poate chiar pentru câteva disertații, în care s-ar elucida diverse aspecte ale ființării acestei publicații, în condiții greu imaginabile – și sub ocupație sovietică, și în deceniile următoare, când, în linii mari, la nivelul cel mai înalt, mai mult s-a mîmat, totuși! – și reformarea democratică a societății, și ocrotirea idealurilor naționale, și atâtea altele pe care ni le-am dorit în memorabilii ani ai mișcării de eliberare națională, din Basarabia, 1988-1991 și mai înapoi.

Într-un fel sau altul, „Literatura și arta” constituie – indubitabil - o epocă însemnată, cu adevărat remarcabilă, în istoria presei românești din Basarabia cumpitului secol XX și iată, acum, în acest început de turbure secol XXI.

Cronologic, ziarul – în formula sa inițială, din

Ilustrație de George Roca

octombrie 1954, când se numea „Învățătorul Moldovei”, apoi „Cultura Moldovei” – a anticipat câteva evenimente magistrale în existența românilor basarabeni băgați cu forța tancurilor în imperiul sovietic: editarea primelor volume din opera marilor clasici ai literaturii române; reforma ortografică din 1957, prin care scrierea, la noi – chiar dacă mai rămânea sclavă a alfabetului rusesc – , s-a apropiat maximum posibil de cea din Țară; inaugurarea, în 1958, a Aleii Clasicilor, cu busturile a 12 mari scriitori români – loc ce a devenit, împreună cu monumentul lui Ștefan cel Mare, din preajmă, Putna basarabenilor, privați pentru cinci decenii de dreptul natural de a se închina la locurile sfinte ale Neamului nostru românesc.

În cea de-a doua etapă a existenței sale – anii '60-'70 ai sec. XX – , săptămânalul „Cultura” a oferit un model de jurnalism românesc într-un spațiu rupt de la matcă, aflat în condiții de prigoană pe care o știu, o trăiesc numai cei aflați sub o stăpânire nu pur și simplu străină, nedorită, ci chiar demonizată.

A devenit, la noi, în Basarabia, un loc deja comun rolul revistei „Literatura și arta” în anii de renaștere națională, de luptă pentru scuturarea jugului comunist de croială sovietică, șovină, kominternistă. Poate că și din acest motiv unii strâmbă din nas când este evocată această etapă de netrecătoare glorie a publicației în fruntea căreia venise, în 1986, poetul și patriotul din totdeauna Nicolae Dabija, actualmente membru de onoare al Academiei Române. Or, noi trăim niște vremuri prea de tot grăbite, multe fapte meritorii se dau uitării repede, inclusiv pentru că unii doresc să pună în prim-plan trecutul cela neguros pentru noi, dar după care ei au puternice nostalgii, iar alții fac tot posibilul să-și etaleze plenar, continuu, peste tot, niște succese sau niște merite de moment. Tocmai de aceea este cazul, credem noi, să se amintească mereu că „Literatura și arta” din anii 1986-1991 a fost o porta-voce pe cât de sensibilă, pe atât de repercutantă la aspirațiile populației românești dintre Nistru și Prut, fără a uita, însă, și de frații din stânga Nistrului, de cei din Nordul Bucovinei și din Sudul Basarabiei. Mai mult încă – fără a neglija interesele altor etnii conlocuitoare de la noi, căci nu ziarele oficiale de atunci – „Moldova socialistă” ori „Sovietskaia Moldavia” – , ci tocmai „Literatura și arta” a lansat pagini-suplimentare în limba găgăuză și în cea bulgară. Alt merit incontestabil al revistei e că în acea perioadă a putut aduna o echipă de ziariști de aleasă prestație profesională, găzduind în paginile sale opiniile celor mai luminate minți ale Basarabiei. De fapt, aproape toți scriitorii și publiciștii noștri – acum consacrați, unii mai mari, alții ce se consolează că ar fi mari – au trecut „proba de foc” a meseriei și magiei scrisului prin „Literatura și arta”. Totodată, în paginile săptămânalului, s-a găsit întotdeauna spațiu și pentru opiniile, respectiv bucuriile sau durerile, a sute de mii de conaționali: era o perioadă când cam fiecare cititor simțea nevoia de a spune ceva, iar „Literatura și arta” atinsese un număr incredibil de abonați – peste 250 de mii! Dacă e să înmulțim această cifră

la patru (nu la cinci, potrivit standardelor privind lectura presei periodice, vehiculate de sociologii din Vest), obținem un milion de potențiali cititori! Unicitatea acestui fenomen gazetăresc rezida nu numai în tirajul cu adevărat fantastic pentru o palmă de pământ românesc cu vreo patru milioane de băștinași, ci și în extinderea, din punct de vedere geografic, a numărului celor care așteptau, citeau, publicația numărul unu a Basarabiei înrobite, mai și scriind pentru ea: firește, cei mai mulți abonați / cititori erau din perimetrul RSS Moldovenești; urmau nord-bucovinenii din jurul Cernăuților lui Eminescu, apoi românii din sudul Basarabiei, și acesta cedat Ucrainei; apoi moldovenii din Transnistria, până hăt la Bug... Dar nu se oprea aici geografia difuzării gloriosului săptămânal de la Chișinău! Avea mii de abonați și la Moscova, Leningrad (Petersburg), Kiev, în republicile baltice, în Kazahstan, în alte regiuni îndepărtate ale URSS-ului, precum munții Ural, Siberia, Cercul Polar, Kamceatka, insulele Sahalin... Cu alte cuvinte – în toate colțurile imperiului sovietic, pe unde fuseseră mânați, de „artizanii” deportărilor staliniste, de alte vitregii ale sorții, basarabeni și nord-bucovinenii sau unde au fost exilați ostașii și ofițerii români căzuți prizonieri la ruși în cel de-al Doilea Război Mondial.

De atunci, firește, multe s-au schimbat, inclusiv tirajele, inclusiv gusturile și atitudinile. Rămânând mereu fidelă unei apreciable deschideri – în contrast cu adoptarea de către unele publicații de la noi a spiritului de gașcă pseudoelitistă, și totuși minoritară – „Literatura și arta” a putut păstra un segment extrem de important de cititori: „talpa țării”, adică sătenii care, în mulțimea de nevoi ce s-au abătut peste ei, găsesc și câteva ore pentru lectură; apoi „fruntea țării” – intelectualii (considerați de unii) „de modă veche” dar care nu au decât marele avantaj de a nu fi fost nici intoxicați de propaganda rusească, nici vrăjiți de splendorile granturilor globalizante. Reprezentanții acestei categorii de cititori tratează cu indiferență apariția sau dispariția, la Chișinău, a tot felul de publicații „tineresti”, în rusă sau chiar în română, însă pentru ei ar fi o adevărată calamitate, o catastrofă națională, dispariția revistei „Literatura și arta”. Cum trăim într-o epocă tot mai egoistă, din fericire pentru noi, asemenea „calamități spirituale” ar provoca în sufletele multor conaționali din stânga Prutului și lipsa, în chioșcuri, respectiv, în case, a încă vreo câteva publicații românești din capitala basarabeană: ziarele „Timpul”, „Jurnal de Chișinău”, „Capitala”, revista „Limba Română” sau tăcerea postului de radio „Vocea Basarabiei”... – iertată să-mi fie graba din a cărei cauză cu certitudine îmi scapă și alte nume de ziare, reviste, posturi de radio și TV ce ar trebui amintite, aici. Deie Domnul ca aceste instituții mass-media – în fruntea cărora punem „Literatura și arta”, la aniversarea pe care o marchează acum – să-și bucure cititorii, respectiv, ascultătorii, printr-o prezență continuă, palpantă, la cota exigențelor vechi și noi, la nivelul aspirațiilor celor care îi așteaptă joia sau în oricare altă zi a săptămânii.

Octombrie, 2009

**LEGĂTURI TRANSOCEANICE:
Basarabia – Continentul American**

În spiritul frăției românești

Elena BUICĂ

scriitoare, Toronto, Canada

Frații noștri de peste Prut ne trimit mereu semne în spiritul frăției. Într-una din zilele lunii septembrie, colaboratorii revistei „Observatorul”, cenaclul „Nicapetre” și Teatrul „Tudor Mușatescu” au organizat o întâlnire cu remarcabilul om de cultură din Chișinău, Vasile Șoimaru, doctor în economie, maestru al fotografiei artistice. Domnia Sa ne-a adus cadou un splendid album - monografie - „Românii din jurul României în imagini” - care ne vorbește despre „nemurirea neamului românesc”, precum spunea regretatul om de cultură Andrei Vartic.

La întâlnirea aceasta în spiritul frăției au participat și mulți basarabeni stabiliți în Canada. Spațiul larg al frumoasei locuințe pusă la dispoziție de către aproape nonagenarul Ovidiu Creangă, sufletul basarabenilor canadieni, și fiica sa Luminița, a fost un cadru cât se poate de potrivit, strecurându-ne în suflet sentimentul cald că ne aflăm împreună „acasă”. Deschiderea a făcut-o directorul „Observatorului”, Dumitru Puiu Popescu, prezentând cu multă căldură autorul și opera sa.

Luptător activ al Mișcării de eliberare națională și pentru unirea Basarabiei cu țara-mamă, dr. Vasile Șoimaru, alcătuind acest volum, a reușit să-i facă lansarea la Chișinău, în mod simbolic, în ziua de 27 martie 2008, când s-au împlinit 90 de ani de la votarea Actului Unirii Basarabiei cu România. Gestul acesta își găsește explicația în faptul că albumul este o vie mărturie a luptei pentru unitatea spirituală și națională a poporului român. Splendidul volum este prefațat de scriitorul basarabean Vlad Pohlă.

Din dragoste pentru neam și țară, pentru păstrarea și promovarea culturii, limbii și valorilor spirituale ale românilor din afara granițelor a umblat neobosit mii și mii de kilometri, pe cont propriu, timp de cinci ani, pentru a identifica și a scoate la lumină ipostaze din cultura și civilizația românilor, a semenilor noștri, care

și-au păstrat identitatea de români. A surprins locuri de trai sedentar în diferite perioade istorice, imagini ale frumoaselor biserici, fântâni, izvoare, curți, case, crânguri, portul, costume naționale, ziduri vechi, aspecte contemporane ale neamului românesc, așa cum se află la ora actuală, dar și mișcătoare frumuseți arhaice.

A colindat multe sate sau colectivități mai mari sau mici de români aflați în Rusia, Ucraina, Nordul Bucovinei, Croația, Valea Timocului (Bulgaria și Serbia), Albania, Grecia, Macedonia etc. și a făcut ca în albumul său să locuiască împreună românii aflați pretutindeni în lume. E prezent aici un întreg univers românesc, e o carte care trezește conștiința de neam, care se adresează adâncului inimii și sufletului nostru, o carte în care emoțiile te fac să-ți tremure vocea și mâna, atunci când îi răsfoiești paginile.

Mănat de dorința informării pentru a alcătui ediția a doua a acestui volum, în lunile iunie-septembrie curent, dr. Vasile Șoimaru a făcut iarăși un tur internațional - din Caucaz până la mările Ionică și Adriatică, apoi în Maramureșul Mic (istoric), dar a sosit și în Canada pentru lansări și întâlniri cu românii de aici. A poposit la Montreal, a trecut și pe la Winnipeg, apoi a ajuns în localitatea Boian din provincia Alberta, la românii sosiți acolo la sfârșitul secolului al XIX-lea, din Boianul Bucovinei, cântat de Eminescu în Doina sa. La întoarcere, a stat două zile în Toronto, de unde a plecat acasă cu frumoase impresii și ne-a dat și nouă satisfacția întâlnirii ca între frați.

Pe masă, alături de o pâine coaptă de mâna amfizionului, o pâine mare, așa cum se face în Basarabia, stătea albumul-monografie, având pe prima copertă Coloana Infinitului lui Brâncuși, iar pe coperta a patra - harta României Mari, dar și o altă carte a sa - „Poeme în imagini”. Autorul ni s-a adresat în graiul dulce al mol-

dovenilor, cu voce blândă și calmă, cu căldură și dăruire, dar cu vibrație profundă. A început cu un clip cu imagini semnificative din album,acompaniate de corala Liceului „Prometeu” din Chișinău, care a interpretat cântecul „Îndemn la unire” compus de profesorul Aurelian Silvestru. Refrenul, cu îndemnul său răscolitor „Hai să ne ridicăm și să înfăptuim unirea”, a avut darul de a ne emoționa până la lacrimi.

Au fost multe momente impresionante, ca cel trăit când autorul ne-a spus că această carte este un dar al basarabenilor pentru frații din România sau de oriunde s-ar afla ei. Au fost momente de satisfacție, când am aflat că elevii din ținuturile de peste Prut vorbesc o limbă română corectă, cu accent specific limbii române. O discuție ca aceasta i-a atins o coardă deosebit de sensibilă domnului Ovidiu Creangă, care, lăsând lacrimile să îi curgă în voie, ne-a vorbit despre sprijinul pe care îl acordă unor licee de pe țărmurile dragi ale baștinei sale, inclusiv celor din Transnistria.

Am aflat multe amănunte despre felul cum a luat naștere această prețioasă carte, despre viața basarabenilor ținută în chingile comuniștilor, despre eforturile pentru păstrarea identității naționale, dar și despre unirea cu România, așa cum crede dr. Șoimaru că este posibilă, primul pas fiind acela de a intra în Uniunea Europeană. Ne-a cucerit sinceritatea sa și modul deschis de a ni se adresa. Vorbind despre problemele cu care s-au confruntat locuitorii Basarabiei, în special eforturile pentru a-i deznaționaliza, în condițiile în care nu aveau informații despre țara-mamă, autorul ne spune: „M-am

aflat și eu sub influența propagandei sovietice de-a lungul anilor. Dar timpurile s-au schimbat și mi-am dat seama, ca și mulți alți basarabeni, cine suntem și de unde venim. Lucrarea de față este o răzbunare a mea personală împotriva regimurilor comuniste care au încercat să ne deznaționalizeze”.

Discuțiile care au urmat pe această temă au fost vii, interesante și nu de puține ori cu lacrimi izvorâte din adâncul inimii. Toți vorbitorii au subliniat valoarea acestui album - un emoționant omagiu adus tuturor românilor - și efortul titanic al autorului pentru realizarea lui. Întâlnirea noastră ne-a făcut mai uniți în spirit și în simțiri, și am continuat discuțiile în grupuri mai mici, la o gustare în care pâinea de pe masă și-a răspândit aroma și gustul alături de alte bunătăți din bucătăria recunoscută a moldovenilor, de un vinișor de pe acele meleaguri. Împreună cu felicitările și mulțumirile pentru darul de suflet ce ni l-a făcut, i-am urat lui Vasile Șoimaru drum bun și mult succes în strădania sa de a scoate a doua ediție a albumului și rugămintea de a le transmite calde urări de bine fraților basarabeni.

(articol preluat din Timpul, Chișinău, vineri, 23 octombrie 2009)

P.S. Zilele trecute, Departamentul pentru Relații cu Românii de Pretutindeni al României i-a înmănat lui Vasile Șoimaru o Diplomă de merit și Premiul special pentru promovarea valorilor culturale și naționale românești. Dipoma este semnată de Eugen Tomac, Secretar de Stat. Felicitări, dle Șoimaru! Redacția TIMPUL

Chișinăul în sărbătoare

Ion ANTON

scriitor, Consiliul Mondial Român, Los Angeles – via Iași

Miercuri, 14 octombrie 2009, capitala Republicii Moldova, orașul Chișinău, și-a sărbătorit hramul, de Sfânta Cuvioasă Parascheva. După patru zile de dialog cultural între Iași și Chișinău, comemorând trecerea în veșnicie a marelui poet Grigore Vieru, prin organizarea primului festival internațional de poezie – Grigore Vieru, ne-am îndreptat spre Chișinău. Am fost primiți cu o îmbrățișare rece a unei toamne capricioase, care într-o săptămână a evoluat de la 27–29 grade Celsius la temperaturi sub zero grade, încât pe 15 octombrie în județele Bistrița și Maramureș se schia pe o zăpadă de 40-80 cm.

Căldura a venit însă de la inimile fraților basarabeni, care au organizat sărbătoarea ca pe o nuntă la scară națională, mirele fiind orașul Chișinău iar mireasa ospitalitatea proverbială a locuitorilor.

De dimineață, la ora opt, oficialitățile au depus coroane de flori la statuia marelui domn, Ștefan cel Mare și Sfânt, care tronează în fața Parcului Clasicilor, cu fața spre Catedrala Bisericii Ortodoxe Moldave, binecuvântând cu crucea din mâna stângă pământul și oamenii locului, convins că omul intră în viață poposind în bi-

serică și pășește pe treptele spre cer, prin ușa bisericii. Imediat după această cinstire a aceluia ce s-a luptat cu năvălitorii din cele patru vânturi apărând trupul Moldovei, lumea s-a îndreptat să se întâlnească cu Dumnezeu în Marea Catedrală.

Slujba a fost oficiată de Înalt Preasfințitul Mitropolit al Basarabiei, Părintele Vladimir, cu un sobor de preoți, răspunsurile liturgice fiind date de un cor a cărui voci îl apropia pe om mai mult de misterul ceresc. Mulțime de credincioși a umplut biserica și mai mulți au rămas pe afară, biruind frigul cu căldura sufletelor lor. Slujba a fost difuzată la radio și televizată. După sfânta liturghie, soborul preoțesc a ieșit afară, unde în dangăt de clopot și sunet de toacă a înconjurat de patru ori Catedrala, la fiecare înconjur citindu-se câte o pericopă Evanghelică. Apoi s-a oficiat un Te-Deum pentru cei mulți care au plecat la Domnul înaintea noastră, suportând persecuțiile aceluia care au năvălit peste Basarabia, pământul lor nemaiîncăpându-i. I.P.S Vladimir a ținut un scurt cuvânt de învățătură, îndemnând credincioșii la pace, înțelegere, toleranță, unitate de suflet și simțire. În total consens cu Preasfințitul, primarul orașului Chiși-

nău, domnul Dorin Chirtoacă, a rostit un cuvânt îndemnând populația să sprijine instalarea unei democrații reale în Basarabia. După un scurt program artistic – patriotic, în prezența celor două personalități lumea s-a îndreptat spre Bulevardul Ștefan cel Mare, pe care încă de cu noapte s-a pregătit de marea nuntă a orașului. Toate standurile, ospătăriile ad-hoc, corturile familiale, au reflectat belșugul unei toamne bogate. Fiecare a adus cu sine ceva specific ospitalierului neam basarabean, încât trecătorul era atras de bogăția preparatelor culinare, de aspectul și aromele apetisante. Ca să folosesc un cuvânt moștenit de la turci, care semnifică un chef cu lăutari, cu consum de mâncăruri, băuturi și bună dispoziție toate duse peste limite, până târziu în noapte, pe Bulevardul Ștefan cel Mare s-a consumat un zaiafet. Pe acest fond spectacolele au constituit o adevărată revărsare de ritmuri, cântece, dansuri, glume, încât sonor, interferau în eter și nu știai la care să te oprești, toate fiind atrăgătoare prin specificul lor. Două lucruri m-au impresionat în mod special:

- iureșul dansurilor populare cu costumele naționale de o încărcătură stilistică excepțională, care este una din trăsăturile fundamentale ale identității de neam;
- mesajul cântecelor interpretate, fie că erau de muzică populară, ușoară, romanțe etc.

Fiecare vers se constituia într-un îndemn la omenie, frățietate, iubirea aproapelui, iubirea pământului strămoșesc. Din goana interpreților am cules câteva versuri semnificative:

*Lume, dragă lume
Bogăția cea mai mare
E pe lume omenia,
Dar acum în astă lume
Mai presus e banul.*

*Oricâți bani tu ai în pungă,
Ei nici când n-or să-ți ajungă.
Nu căta prin buzunare,
Omenirea preț nu are.*

.....
*Vin aici oameni frumoși
Vouă vă-nchin bucuroși
De nu mă credeți pe mine,
Mândruța știe mai bine.*

.....
*Cântă, cântă lăutare,
Să întindem hora mare.*

*Tot așa pe loc, pe loc
Să iasă din talpă foc.
Tot așa la zile mari
Pentru oameni gospodari.*

sau melodii șăgalnice, cu aluzii spumoase, dar nu vulgare:

*Cât sunt fete frumoșele
Ca ochii ca două stele
Și de-i omul în putere
Ochii văd, inima cere.
Iar când pofta lor nu trece
Îi mai ud cu apă rece.*

Ce diferență între urechile care vibrează la pornografia manelelor noastre și această cultură populară sănătoasă care îți înobilează sufletul când o ascuți, fie că ești copil, adult sau de vârstă înaintată. Adnotările pe marginea acestor manifestări sunt mult mai multe dar doresc să închei cu câteva cuvinte cu care ar fi trebuit să încep.

Cine vorbește sau scrie despre Basarabia îi recomand întâi să o vadă la ea acasă, să o comensureze cu măsuri juste, să privească fără idei preconcepute, să comunice cu mult prea răbdătorii, toleranții și ospitalierii locuitorii ai pământului numit Basarabia, încă de la anul 1340.

În multe ocazii am auzit cuvântul sărăcie chiar din gura unor basarabeni. Sărăcie cu ce termen de referință?? Eu, în trei zile, nu am văzut în tot orașul și pe traseu decât numai mașini (autoturisme, microbuze, autobuze) din cele mai bune mărci occidentale. Am văzut doar o Lada și un Moscvich. Colonii de vile, un urbanism al orașului de nivel european, foarte multe construcții în desfășurare.

Am văzut la festivități, la piață, în autogări, pe stradă, o lume de o eleganță peste nivelul occidental, care pune în valoare frumusețea unui neam dăruit de Dumnezeu cu calități fizice din belșug. Iar acolo unde natura a făcut erori, vestimentația corectează minusurile. Ceea ce trebuie să împlinescă frații de peste Prut, este să spijine și să crească acest copil care abia s-a născut, democrația autentică, prin care va căpăta libertăți pe plan intern și o primire frățească în familia țărilor dezvoltate. Grenada aruncată în mulțime la concertul serii, este o provocare care îndeamnă la unitate și la stărpirea buruienilor otrăvite din glia Basarabiei.

*Vedere din
Chișinău,
Bulevardul
Dacia*

Grigore GHERMAN

un student de la
Codrii Cosminului

Mă numesc Grigore Gherman. Sunt student la Facultatea de Filologie, Catedra de Filologia Romană și Clasică. Sunt autorul volumului de versuri *Epoca nedescifrată*, deținătorul Premiului „Octavian Goga” pentru poezie și Premiul special al revistei Septentrio literar (Concursul Grigore Bostan). Am publicat versuri (poeme cum îmi place mie să spun) în mai multe reviste din România (Țara Fagilor, Poezia, Curierul Ginta Latină, România literară), Moldova (Clipa, BiblioPolis) și Ucraina (Zorile Bucovinei, Libertatea cuvântului, Concordia, Gazeta de Herța, Mesager Bucovinean) ș.a.

Am aflat de revista Dvs. de mai mult timp. Eram participant la o tablă de vară. Și am răsfoit paginile revistei... este o revista necesară, mai ales, nouă românilor din afara țării, adică ruși de la pieptul mamei.

Referitor la poeziile mele... aș fi foarte fericit să apară și un număr al revistei să ajungă aici, pentru că poezia, cântecul, jurnalistica, sunt părțile din mine. Lupt acum pentru o revistă a studenților români din Cernăuți, suntem mulți, avem și o catedră aici... dar, cu regret, nu pot găsi un sponsor, ar trebui puțini bani... câteva sute de dolari... oricum, trăiesc cu speranța că până la finele anului scot eu un număr, poate chiar pe bursa mea, dacă voi putea s-o adun... e o bursă mizerabilă.

atunci când

*atunci când tu mă vei iubi
voi fi sau pasăre sau piatră
voi fi cel care veșnic iartă
dar tu aceasta nu vei ști*

*atunci când mă vei căuta
voi fi doar alături de tine
tu nu vei ști iubind prin mine
cine-ți săruta lacrima*

*atunci când tu atunci când tu
strigându-mă cerul vei sparge
eternități între catarge
vor spune clipei da și nu*

*atunci când tu mă vei iubi
voi sparge iar monotonii*

se scurg poemele

*se scurg poemele nescrise
oarbe și mute infiltrate
sub umbrele de pietre roșii
în sculpturi de timp și de moarte*

*se scurg poeme din ființă
prin degete prin păr prin gene
pe monologurile albe
în care doar un câine geme*

*eu le hrănesc cu ochi și piele
și-mi curge sufletul sub piatră
lângă poeme nevăzute
nare cer timp fizic și soartă*

*se scurg poemele nescrise
din zgură comete nevisse*

aș fi fost

*de ce și el și El m-au blestemat
să zidesc pereți de cuvinte
aș fi însămânțat doar busuioc
pe drumuri de fier pe morminte*

*în lume aș fi fost semănător
când floarea ar crește ca în mit
dar eu zidesc pereți de cuvinte
pentru surd pentru orb pentru mut*

*aș fi plantat și-n mine busuioc
să zboare morțile în șine
fervent aș fi udat frunzele verzi
gonind malefic manechine*

*curat aș fi fost și verde pe mâini
n-aș ascunde în palmi răstigniri*

cresc păduri în trupul meu

*de un deceniu orb cresc păduri
în trupul meu ca o statuie
și iederile și copacii suri
prin verde la cetății mă suie*

*pădurea într-un crez m-a legănat
cu păsări ce îmi cântau soarta
cu coajă de stejar de plop de fag
dar astăzi pădurea e alta*

*mă leagănă dar într-un mitic dor
deși mai cresc păduri în al meu trup
mă urcă la cetății dar prin izvor
și-mi macină pasul de colb și lut*

*nu înțeleg pădurea astrală:
de ce m-a legănat numai un timp!*

*de mă legăna secole în rând
pe coajă frunză pe crengi de argint
cine ar fi strâns degete din vânt
și o dată-n veac ar fi iubit sfânt?*

*de mă legăna secole în rând
cine-ar fi pășit piatra bucurând
cine-ar fi trăit din zile zidind
cetății de timp și cetății de netimp*

*secole în rând de mă legăna
cine-ar fi ascuns docil lacrima?
cine-ar fi dorit verde pădurea?*

*cine ar urî drumurile seci?
cine-ar aștepta dimineți pribegi?
și ar prețui prezenturi prea reci?*

aștept de mii de ani

*aștept de patru mii de ani în rând
o statuie masca să îmi scoată
să o calce-n picioare bocind
să îmi dea una concordată*

*aștept de patru mii de ani în rând
o mască mult-mult mai subțire
croită din frunză iarbă și lut
stropită cu rouă de zile*

*aștept de patru mii de ani în rând
o mască cu un rol mai pregnant
care ar umbla numai cântând*

*aștept de patru mii de ani în rând
o mască cu un crez mai înalt
în lacrimă mai înalt în gând*

Din ciclul „Sonetele trupului”
de Grigore Gherman

e prea târziu

*e prea târziu masca să îmi scot
și să o schimb e prea târziu
aș vinde-o dar să o vând nu pot
aș rupe-o-n patru sângeriu*

*apoi aș întinde-o pe drumuri
aș îneca-o în fântâni –
masca care a iubit fumuri
și a îmbătrânit bătrâni*

*însă ea știe să iubească
și mai plânge impozantă
are și dreptul să greșescă –
iritabil câteodată*

*e prea târziu masca să îmi scot
aș scoate-o dar să o scot nu pot*

epoca măștilor

*cu epoca măștilor în urechi
pășim spre culmile de fier uscat
în stații – măștile ca la priveghi
cu mâna își plâng trupul blestemat*

*o mască vinde artere de joi
alta își scoate ochi din buzunar
o mască cumpără bucăți de ploii
alta taie frunze (de gând) bizar*

*pe stradă trei măști duc câte un nimb
pe degete cu fluturi încă vii
iar umbrele în umbra lor murind
caută pietrele (de cuib) pustii*

*cu epoca măștilor în urechi
sorbim lumina zilei de priveghi*

Din ciclul „Sonetele trupului” de **Grigore Gherman**

Mesaje din Bucovina

fragmente din comunicatele Secretariatului executiv al Uniunii Interregionale
„Comunitatea românească din Ucraina”

din corespondența trimisă de
Centrul Bucovinean Independent de Cercetări Actuale, Cernăuți

Reprezentantul Partidului regiunilor din Ucraina, dr. Ion Popescu, cere de la Consiliul Europei studierea situației armânilor din Bosnia și Herzegovina

În cadrul ultimei ședințe a Comisiei de monitorizare a AP a Consiliului Europei pe parcursul discuțiilor privind îndeplinirea angajamentelor față de Consiliul Europei de către Bosnia și Herzegovina, reprezentantul Partidului regiunilor din Ucraina, deputatul român Ion Popescu, a cerut studierea situației nu numai a celor trei etnii de bază

a Republicii, dar și situația minorităților rutene (rusine), și mai ales a celei armâne din acest stat balcanic.

Ion Popescu a amintit în acest context și despre raportul actualului Președinte al APCE, Luis Maria de Puig, privind situația armânilor, dar a cerut examinarea situației lor din Balcanii de Est azi, în special în zona localității Kalajdzija (satul Bijela, Municipality Brcko, noul District din Republica Bosnia și Herzegovina), unde alături de croați și sârbi locuiesc și armâni/ macedoromâni (numiți și Tsintsar sau Cincar).

Un nou membru-colectiv al Uniunii Interregionale „Comunitatea Românească din Ucraina”

Ca urmare a deciziei din 18 octombrie 2009 a conducerii Clubului de fotbal „Ardan” din satul Iordănești din nordul Bucovinei, președinte-fondator Ion Iliuc, de a adera, în calitate de membru-colectiv, la Uniunea Interregională „Comunitatea Românească din Ucraina”, la ședința în deplasare a Senatului UI CRU din 12 decembrie 2009, ținută la Așa-de-Jos / Slatina (Transcarpatia / Maramureșul istoric din dreapta Tisei), a fost luată decizia de a accepta aderarea FC „Ardan” din satul Iordănești, raionul Hliboca/Adâncata la Uniunea Interregională „Comunitatea Românească din Ucraina”, în calitate de membru-colectiv, repartizându-i-se și un loc în Consiliul Național al UI CRU.

După examinarea actelor depuse la Secretariatul executiv în Registrul Uniunii Interregionale „Comunitatea Românească din Ucraina” a fost introdus cel de-al 24-lea membru-colectiv – FC „Ardan” (Iordănești), iar în

calitate de membru al Consiliul Național – dl Ion Iliuc, reprezentant cu drepturi depline.

Felicitările noastre și Doamne-Ajută în activitate!

Minoritarii autohtoni din Ucraina își unesc eforturile contra măsurilor de ucrainizare forțată a minorităților de către guvernul portocaliu de la Kiev

În urma tratatelor intense purtate în ultimul timp cu liderii comunităților ruse și maghiare din Ucraina (parteneri ai Partidului Regiunilor) în vederea apărării învățământului în limba maternă, conducerea Uniunii Interregionale „Comunitatea românească din Ucraina” a semnat în ziua de 23 octombrie a.c. la Kiev un Acord de colaborare cu Organizația panucraineană „Mișcarea populară de apărare a drepturilor vorbitorilor de limba rusă din Ucraina” și cu Uniunea Democratică a Maghiarilor din Ucraina. Din partea comunității românești la semnarea documentelor finale, pregătite de Secretariatul executiv al Uniunii, au participat Președintele Comunității, domnul Ion Popescu, deputat în Rada Supremă a Ucrainei, Vasile Târâțeanu, președintele Senatului Uniunii și doamna Aurica Bojescu, secretar responsabil. Din partea comunității ruse Acordul a fost semnat de Vadim Kolesnicenko, deputat în Rada Supremă a Ucrainei, iar din partea comunității maghiare de domnul Istvan Gaidoș, președintele Uniunii Democrate a Maghiarilor din Ucraina, primar al orașului Beregovo, asistat fiind și de domnia Tibor Vass, președintele Partidului Democrat Maghiar din Ucraina și de Mihail Tovt, președinte de onoare al Uniunii Democrate a Maghiarilor din Ucraina, fost deputat în Parlamentul Ucrainei în legislatura 1998-2002.

Acordul de colaborare a fost semnat în urma deciziei luate în timpul ședinței în deplasare la Ismail,

regiunea Odesa a Senatului Uniunii Interregionale „Comunitatea românească din Ucraina” la care au fost abordate problemele cu care se confruntă comunitatea românească din Ucraina în urma politicii de deznaționalizare a minorităților naționale promovate de unele forțe politice ucrainene aflate la putere. Astfel, printre principalele scopuri prevăzute în Acordul de colaborare și sprijin reciproc semnat se numără: păstrarea identității naționale a tuturor minorităților naționale din Ucraina, adoptarea unor măsuri comune în direcția apărării și promovării limbilor materne ale comunităților ruse, române și maghiare din Ucraina, păstrarea și dezvoltarea rețelei de învățământ în limba maternă – română, rusă și maghiară, întreprinderea unor acțiuni comune în vederea anulării actelor și hotărârilor discriminatorii ale Ministerului Învățământului din Ucraina, care ținesc la lichidarea treptată a învățământului primar, mediu și superior în limba maternă a comunităților românești, maghiare și ruse din Ucraina.

Următoarea ședință a Senatului Uniunii Interregionale „Comunitatea Românească din Ucraina” va avea loc în regiunea Transcarpatică pe 7 noiembrie, în cadrul căreia va fi discutată situația învățământului în limba română din Ucraina, formele și metodele de opunere contra măsurilor de ucrainizare forțată a minorităților de către guvernul portocaliu de la Kiev.

Românii din Ucraina pentru prima dată în istorie semnează un acord cu un candidat real la postul de președinte al Ucrainei, prin care încearcă să-și garanteze drepturile legitime după alegeri

Fiind ignorați de către guvernul portocaliu de la Kiev, care în permanență încearcă asimilarea minorităților, scoțând treptat limba maternă din sistemul de învățământ, administrație, justiție etc., cele mai numeroase comunități lingvistice din Ucraina, ce locuiesc compact și tradițional în această țară, au semnat un acord cu candidatul real la președenția Ucrainei, Viktor Yanukovici, prin care încearcă să-și garanteze drepturile lingvistice.

La insistența Președintelui Comunității Românești din Ucraina, dr. Ion Popescu, în Acord a fost prevăzută acordarea limbii române, în locurile de viațuire compactă a românilor din Ucraina, a statutului de limbă regională oficială, anularea prevederilor discriminatorii ale Ministerului învățământului, garantarea locurilor în lista Partidului regiunilor pentru candidații independenți din partea comunității românești pentru alegerile locale din 30 mai 2010 și cele parlamentare, atragerea reprezentanților comunității în organele executive locale și regionale etc.

Acordul a fost semnat de candidatul la funcția de

Președinte al Ucrainei Viktor Yanukovici, care acționează în nume propriu, pe de o parte, și Organizația publică ucraineană Mișcarea publică de apărare a drepturilor „Ucraina rusofonă”, în persoana lui Ruslan Bortnik, Uniunea Democrată a Maghiarilor din Ucraina, în persoana lui Gaidosz Istvan, Uniunea Interregională „Comunitatea Românească din Ucraina”, în persoana dnei Aurica Bojescu.

Românii din Transcarpatia: POROSCOVO (POROSZTA)

MICROMONOGRAFIE

Ion M. BOTOȘ

președintele URRT „Dacia”, Apșa de Jos, Ucraina

POROSCOVO – comună așezată pe malul stâng al râului Turii, la 23 km de centrul raional PERECIN.

Prin comună trece autostrada UJGOROD – SVALIAVA. Sub jurisdicția primăriei POROSCOVO se află satele – MAIURKI și MOCRA.

Azi în comuna Poroscovo locuiesc ucraineni, români și țigani; pe românii ucraineni îi numesc volohi, în documente autoritățile îi numesc țigani, ei se declară români.

De la Apșa de Jos, pe traseul – Apșa de Jos – TEACIU – MUST – MUCACEVO – (autostrada UJGOROD – LIVOV) – spre SVALIAVA, de pe autostrada stângă POLIANA – POROSCOVO sunt 196 km.

Prima atestare documentară apare la 1552.

La sfârșitul sec. al XVI-lea toți locuitorii satului aparțineau familiei lui OROS GABOR

În 1691 în sat existau 20 de gospodării dintre care aveau în folosință:

1 – 3/4 (NADEL)

5 câte – 1/2

12 câte - 1/4

2 câte – 1/8

NADEL = bucată de pământ (lat.) dată pentru folosire țăranilor, pe teritoriul TRANSCARPATIEI, mărimea NADELULUI era diferită. În comitatul UJANSK era format din 20-28 holde pământ arabil sau 8-12 holde pământ - pășune. 1 holdă = aprox. 0,576 ha sau 0,432 ha.

24 gospodării erau pustii, stăpânii erau fugiți din sat sau au murit. În afară de iobagi în sat locuiau:

6 – SOLTĂSĂ (oameni de încredere a feudalului)

17 – jeleri

1 – preot, cu biserică construită din lemn

În 1940 la Poroscovo erau 550 case, 2.813 locuitori.

Azi în Poroscovo locuiesc în jur de 1.600 de români-volohi, 330 copii de școală.

Comunitatea românească este organizată într-o asociație culturală cu statut local, președinte – Vasile Gh. GORVAT. Asociația se numește „ROMANI VOARBA”.

Nume de familii: VOLOȘIN, GORVAT, CANALOȘ, SIMOCICO, STANCHEVICI s.a.

Conform primului recensământ din UCRAINA - 5-14 decembrie 2001 - POROSCOVO

Denumirea sovietelor locale a satelor și orașelor din raion	Populația existentă		Creșterea (+) Descreșterea (-)	Populația permanentă		Creșterea (+) Descreșterea (-)
	2001	1989		2001	1989	
Sovietul sătesc Poroscovo	4305	3962	+343	4355	3977	+378
Satul Poroscovo	3786	3410	+376	3821	3422	+399
Satul Maiurki	169	198	-29	181	198	-17
Satul Mocra	350	354	-4	353	357	-4

Divizarea populației existente și permanente după gen în localități - POROSCOVO

Denumirea sovietelor locale a satelor și orașelor din raion	Populația existentă			Populația permanentă		
	De ambele genuri	Bărbați	Femei	De ambele genuri	Bărbați	Femei
Sovietul sătesc Poroscovo	4305	2078	2227	4355	2106	2249
Satul Poroscovo	3786	1833	1953	3821	1854	1967
Satul Maiurki	169	85	84	181	91	90
Satul Mocra	350	160	190	353	161	192

De unde au apărut românii la Poroscovo și în alte zone?

Dacă azi am pune întrebare istoricilor din România să ne spună câteva cuvinte în privința românilor-volohi din TRANSCARPATIA cred că s-ar găsi câțiva care cunosc puțin „povestea”. În TRANSCARPATIA cred că tot la fel.

Reprezentanții statului român nici vorbă, cu atât mai mult consulatele, ambasada.

Reprezentanții statului ucrainean, la fel, nu doresc să recunoască minoritatea română (volohă) că apar pe urmă probleme – nici școală, nici... nici...

Atunci minoritatea strigă... noi suntem români...

Ne întrebăm, în dreapta Tisei sunt români, au fost și vor fi, aceasta nu neagă nimeni, atunci de unde s-au luat românii la 200 km de România (azi), care practic nici nu știu nimic de România, n-au fost niciodată în țară, n-au văzut programele românești, n-au școli în limba română – Cred că aceasta a salvat minoritatea română-volohă că nu au avut școli și practic copiii nu au frecventat școlile ucrainene – erau de acum ucrainizați dar bunul Dumnezeu i-a salvat, dar nu au fost „bătuți” de timpuri – alături practic peste tot este sărăcia, dar cu mândrețe se salută – Bună ziua!

Din diferite surse putem să afirmăm că acei români-volohi din TRANSCARPATIA apăruiți departe de frontiera României de azi provin din unitățile militare românești aflate în slujba imperiului austriac.

Din diploma reginei Elisabeta la 1364 pentru prima dată aflăm despre existența a 10 posesiuni românești – militare la sud de orașul Mucacevo pe teritoriul domeniului regal Mucacevo.

Posesiunile:

DOROBRA TOVO-DRAGUTFALVA
MIDANIȚIA-MEDENCZE
ARDANOVO-ARDANHASZTI
ZAGATA-HATHMEGI
ZAVIDOVO-ZAVIDFALVA
KOROPETI-KEREPECZ
LALOVO-LADALVA
KOLODNE (ȘANDOROVO)-SANDORFALVA
STANOVO-SZTANFALVA
KONOPLIVCI-KENDERESFALVA

Toate posesiunile românești aveau funcția de a apăra cetatea Mucacevo, pentru obligațiunile militare conform diplomei din anul 1364 și completările din anul 1370 și 1378 românilor acelei „KRAINĂ” – REGIUNE au primit aceleași privilegii și drepturi care le-au avut românii din Maramureș, ei își alegeau voievodul care era și șeful militar – pentru ei a fost administratorul superior, aveau autonomie dar cu mai puține drepturi ca în alte regiuni românești.

În comitatul UGOCEA conform diplomei de la 1351 aparțin cetății KOROLEVO-KIRALIGAZA KOM

-LUȘ, SEPGEDI, TURCI, BATORICI, GERT SARAZPOTOK și TARNA.

Diplomele din anul 1337 și 1414 confirmă existența a șapte posesiuni românești în comitatul UNG (POROSCOVO a făcut parte din comitat).

Sunt amintite ca posesiuni românești localitățile GORNI VIJNIȚI; GRIBOVET; OBAVA în domeniul MUCACEVO-CINADIEVO, în aceste localități și azi locuiesc români.

Despre existența celor 10 posesiuni românești din zona numită „KRAINĂ” – REGIUNE, MUCACEVO aflăm din diploma de la 1562, aprilie 23, Leles conventul din Leles copiază diplomele privilegiale emise de regele Ungariei Ioan al II-lea¹, regina MARIA², regina ANA³, regina ELISABETA⁴, ELIZABETA⁵, mama regelui MATEI CORVIN, și de Ioan Corvin de Hunedoara⁶, referitoare la 10 posesiuni românești din zona numită „KRAINĂ”.

Bibliografie:

1. ALEXANDER MIȚIUC „NARISA Z SOȚIALNO – GOSPODARSICDI ISTORII PLOKARPATSIKOI RUSI UJGOROD”, 1936, p. 80-81, 83.
2. EPISCOPIA GRECO-CATOLICĂ DE MUNKACEVO. Documente, Editura Muzeului Sătmărean, noiembrie 2007, p.32-33.
3. Publicația „STARĂI ZAMOC” nr. 42 (853), 1-7 XI 2007.

Românii – volohi în presa UCRAINEANĂ

Despre românii-volohi în presa ucraineană găsim foarte puține informații, de ce? Nu se poate da un răspuns exact. Dar...

În TRANSCARPATIA românii-volohi locuiesc în 11 localități, raioanele PERECIN, SVALIANA, UJGOROD și MUCACEVO, numărul lor este în jur de 5.000, așa ne informează publicația „STARĂI ZAMOC” Nr. 42 (853) din 1-7 XI 2007.

Românii din localitatea Poroscovo locuiesc compact în „tabar” – așa este numit de ucraineni, șeful este numit bdirău, sunt numiți „țigani albi”. Sunt numiți „criminali” pentru că deseori fură. Sunt numiți „corupți” pentru că deseori se descurcă, cumpără procurorii și judecătorii din raion. Structurile de stat cer ca să fie deschisă secția de miliție în localitate ca să se „lupte” cu volohii-români.

Școala din Poroscovo are 883 de elevi, dintre care 330 sunt români și țigani.

Pentru prima dată în școală a fost deschisă clasă de copii, volohi - 27 și trei țigani.

Dintre 100 de noi născuți numai 30 sunt ucraineni. Lângă Poroscovo în localitatea SVALIAVCHI practic locuiesc numai români volohi-ucraineni care vând casele și părăsesc localitatea, dar vând la românii-volohi.

1 Ioan II (1559-1571), principe al TRANSILVANIEI și rege al UNGARIEI

2 MARIA (1382-1395), regină a UNGARIEI

3 ANNA (1503-1547), regină a UNGARIEI

4 ELISABETA, soția lui Ludovic I de Anjou

5 ELIZABETA (?-1484), mama regelui Matei Corvin

6 Ioan Corvin de Hunedoara (1473-1504) fiul nelegitim a lui Matei Corvin

Moldavanskoe, un sat de români din Caucazul de Nord, Federația Rusă

Tamara GORINCIOI
jurnalistă, Chișinău

„Românii nu sunt nicăieri coloniști, viitori, oamenii nimăruți, ci, pretutindenea unde locuiesc, sunt autohtoni, populație nepomenit de veche, mai veche decât toți conlocuitorii lor”, afirma Mihai Eminescu referindu-se la miracolul românilor rămași în afara granițelor României de azi. Pe moldovenii (românii) din Moldavanskoe, ținutul Crasnodar din Caucazul de Nord, i-a redescoperit cercetătorul Vasile Șoimaru, autorul unui amplu și inedit studiu fotografic despre românii din jurul României.

Cum au ajuns românii în Caucaz, la sudul Rusiei (că dacă ar fi vorba de Siberia ar fi lesne clar) unde până astăzi există 8-9 sate mari locuite preponderent de români (moldoveni), din ținutul Krasnodar – sudul Rusiei? Am rara ocazie să aflu despre acest miracol și fapt ciudat chiar din gura unor românce din Moldavanskoe (invitate la Chișinău de Vasile Șoimaru), venite la Hramul orașului și totodată fiind în căutare de costume naționale, alte accesorii naționale pentru muzeul și centrul național al moldovenilor din inima Caucazului de Nord. Deși părinții și bunicii lor s-au stabilit cu traiul în Caucaz încă la sfârșitul secolului 19, rădăcinile, dorul de pământul strămoșesc e viu și arde ca o lumină în dorința de a se identifica. Fiecare își are istoria sa, unindu-le ideea de a obține sprijinul actualei puteri democratice de

Frumoasele din Caucaz într-un pelerinaj religios prin Basarabia

la Chișinău, Ministerului culturii (guvernării comuniste i-au tot dus cu zăhărelul) ca să deschidă la Moldavanskoe măcar o clasă cu predare în română (ca și copiii lor să-și însușească limba lui Eminescu) și să formeze ansamblul popular „Bucuria”. Adică bucuria de a-și regăsi rădăcinile și patria istorică, de a-și cânta cântecele și doinele vechi românești, răscolitoare și frumoase ca niște diamante. Pentru că pe grecii din Caucaz îi ajută Grecia, pe turci – Turcia etc. Decamdată nu au cărți în limba maternă, ziare, instrumente și costume naționale.

Le ascult mărturisirile dureroase, deși vorbesc greu în română – pe alocuri trecând la rusă - și aud un accent neaoș, rar întâlnit pe la noi, pronunția unor cuvinte și expresii insolite, conservate din secole trecute.

Cum au ajuns moldovenii în Cubani?

Natalia BELCENCO (din părțile Orheiului, numele de fată Hangan), învățătoare emerită a Federației Ruse, câștigătoare a unui proiect în domeniul educației, de 1 milion rubele rusești, grație căruia a procurat un sediu pentru viitorul centru național al românilor (moldovenilor) din Moldavanskoe și Caucazul de Nord:

— „În timpul războiului ruso-turc din sec. 19, pe teritoriul Basarabiei se afla regimentul (polcul) cazacilor din Crimeea. Bineînțeles, că în acest polc au fost înscrși, contra soldă, și mulți basarabeni. Ulterior, acestora li se spunea și cazaci. Ca să vă convingeți, puteți verifica lista membrilor acestui regiment – într-o carte dedicată războiului ruso-turc - unde veți întâlni foarte multe nume românești. Când acest „polc” a fost mutat în Caucaz, în valea râului Cubani dintre Marea Neagră și Marea Azov, evident e că acolo au ajuns și mulți moldoveni. Potrivit datelor istorice, la acest teritoriu avea pretenții teritoriale Turcia, iar regimentul căzăcesc era adus în calitate de pază a acestei granițe de sud a Rusiei.

Mai mult, pe teritoriul unde se află acum localitatea Moldavanskoe, înainte vreme trăiau cercheși. După sfârșitul războiului, cercheșii au fost deportați în Turcia. Sunt niște locuri cu un relief asemănător celui din Basarabia: cu văi și dealuri. După acel război, însă, rușii nu au prins rădăcină și nici nu le place să lucreze pământul. Atunci, conducerea locală a invitat să colonizeze aceste pământuri oameni truditari, cu aplecare spre muncile agricole. Cu o singură condiție – să fie de credință ortodoxă. Dat fiind faptul că în regimentul cu pricina erau și mulți moldoveni, aceștia au decis să rămână aici și să-și cheme și rudele, apropiații. Așadar, multe familii de moldoveni, încărcându-și averea în care trase de boi, cu copii în brațe, au luat calea bejeniei spre Caucaz. S-a format localitatea Moldavanskoe, la 1873. La început se numea Novo Ivanovskaia, dar rușii la fugă au *fujit*. Și așa

au rămas moldovenii. Ei au adus de acasă *ciubuși* (butași), *ponhi* (pomi) și astfel au apărut acolo în Caucaz livezile și industria vinurilor. Când au venit românii în 1942-1943, a fost dat un ordin ca basarabienii să se întoarcă acasă. Mulți au venit, dar mulți au rămas acolo. Deja aveau familii, gospodării, grădini și vii...”

„Pentru-un păhăruț de vin, m-a dat mama prin străini”

Tatiana DUNAEVA (străbunii din părțile Cahului - după tată Țurcan, iar după mamă – Răilean), redactor la TV „Zvezda Cubani” („Steaua Cubaniului”) din Crasnodar:

— „În calitate de jurnalist de televiziune, fac emisiuni despre credință, viețile sfinților, biserici și monumente de artă. În cadrul emisiunii „Cubanskii vestnic” (Curierul Cubanilor) am realizat un film despre moldovenii din Caucaz, despre biserica din sat și hramul care îl poartă. De asemenea, am și o emisiune, închinată sfinților din Cubani. Ce-i interesant, în emisiunile mele, băbuțele și moșii – bunicii noștri – vorbesc în română (până acum nu vorbesc fluent limba rusă), iar translatorul le traduce. Maică-mea, de asemenea, nu știe bine rusește. Are 72 de ani, e bine și cântă ghini. Papa la ghitară, iar ea din gură. Iaca, țin minte doar primele rânduri: *Hai măi frate să trăim bine că de mâini moartea vini.. . sau Pentru-un păhăruț de jin, m-a dat mama prin străini / Pentru-un struguraș de poamă / m-a dat mama de po-mană. Maică-mea s-a născut, la Moldavanskoe, dar cântecele le-a auzit deamă de la părinții ei”*.

Mărica DULGHIER: „Maică-mea se numea Denia Burlacu. Din spusele ei, *tatu* ei pe atunci era încă copil. Alde bunelul, cu boii înhămați la car, a adus o parte din familie încoace. La început, l-a luat numai pe *tăca* (bunelul). După ce și-a găsit loc de trai, s-a întors acasă să-și ia și copiii și femeia. Dar tocmai atunci granița s-a închis și el a rămas în Basarabia, iar fiul-său – tatăl meu – în Caucaz. Mama are nemurele aici în Cimișlia. Până în 1939 la Moldavanskoe exista o școală cu predare în limba română pentru românii (moldovenii) din Basarabia. Mătușa Vasilina Ghimpu a învățat în acea școală. Acum are 80 de ani. Știe multe cântece românești. Vrem și noi să formăm un ansamblu popular, în care să cânte și mătușa Vasilina, care a evoluat în fața publicului chișinăuian în 2008, la Congresul diasporei moldovenești. A venit la Chișinău, dar nu avea costum național. Nu-i ajungeau

bunii să-și cumpere și a ajutat-o domnul Vasile Șoimaru, cel care a fost la noi la Moldavanskoe și ne-a pus într-un album de fotografii”.

De ce ne este frică să ne căutăm frații de sânge, răsfirați prin lume?

Vasile ȘOIMARU, autorul albumului „Românii din jurul României în imagini”, premiat de Departamentul românilor de pretutindeni de la București:

— „Am descoperit satele românești din Caucaz din opera lui Anton Golopenția, care în perioada războiului, în anii 1941-43 a fost cu un grup de 18 persoane dincolo de Bug, în satele populate de moldoveni. Are o carte de 1.500 pagini despre moldovenii de dincolo de Bug. Acolo, spune el, a întâlnit în Crimeea ostași ruși de origine română, din Caucazul de Nord. Erau luați în plen. A stat de vorbă cu ei, astfel scriind câteva pagini despre Moldavanskoe și satele învecinate. Citind, mi-am pus întrebarea: oare mai sunt ei pe acolo. Am luat legătura cu folcloriștii de la Academia noastră de Științe, care au fost pe acele locuri într-o expediție folclorică. Astfel, am găsit adresele lor și am pornit la drum. Prima deplasare a fost în 2007. Ce-i drept, la vama cu Ucraina și Rusia mi-au luat banii, suvenirele și vroiau chiar să-mi confiscie aparatul de fotografiat... În toamna anului trecut am fost a doua oară, unde am cunoscut-o pe mătușa Vasilina, care mi-a cântat în secret „Hora Unirii”. Sunt niște oameni formidabili, cu un suflet mare. Sper că cererea acestor doamne de a-și deschide la Moldavanskoe un muzeu al satului, în stil tradițional românesc, un centru de cultură, de a fi susținute în fondarea unui ansamblu etnografic, vor ajunge la sufletul noului ministru al culturii, al prim-ministrului.

Localitățile românești de la est de Bug nu au mai fost studiate de nici un specialist de la București, după superba cercetare efectuată de echipa lui Anton Golopenția în anii celui de al Doilea Război Mondial. Dar nici la vest de acest fluviu, localitățile dintre Nistru și Bug, nu au fost răsfățate de atenția specialiștilor bucureșteni. Nici în Pocuția, pământ pentru care au vărsat sânge ostașii lui Ștefan cel Mare, nu au catadicsit să meargă în expediții persoane investite cu această misiune profesională. Știm cu toții că au existat cauze obiective, dictate de interdicțiile „frățești” din timpul existenței „lagărului comunist-kominternist”. Ne întrebăm totuși, de ce și după 1990 se prelungește aceeași atitudine? Ce să fie la mijloc: indiferență, defetismul sau poate totuși frica de a nu supăra străinii prin simplul efort de a-ți căuta frații de sânge, ramurile răsfirate ale Neamului nostru?”

Înainte de a ne lua rămas bun, doamnele de la Moldavanskoe mi-au cântat o piesă din viitorul repertoriu al ansamblului „Bucuria”. Un cântec vechi ca o doină, pe care nu l-am auzit vreodată:

Scrie, mamă, scrie, scrie, / Scrie vreo hârtie, / Scrie, mamă, scrie, scrie / Scrie rândurile / să le citesc cu jale. / Scrie mai mășcate, să le văz de departe / Că m-oi duce, duce, peste-o apă dulce, / În țară străină, doru să nu-mi vină / În țară rusească / să nu mă găscăsc... / Țara Românească, țara mea de-acasă / Este în robie / la cea moscălie...

(articol reprodus după *Capitala*, Chișinău, 16 octombrie 2009)

La dansatorii din Ansamblul „Hora”

Românii din vecinătatea imediată – o inițiativă remarcabilă a Institutului „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate

I. Maramureșul din dreapta Tisei

Prima invitație: Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate vă invită pe data de 2 noiembrie 2009 ora 18:00 la Clubul Țăranului din cadrul Muzeului Țăranului Român pentru a participa la vernisajul expoziției de fotografii a domnului GHEORGHE MARINA : Maramureșul din dreapta Tisei.

Cuvântul organizatorilor: Mihai NICOLAE, director Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate, București:

Expoziția este prima dintr-un ciclu mai amplu căruia noi îi spunem **Românii din vecinătatea imediată**. Mai precis, încercăm o prezentare fotografică a românilor megieși: Maramureșul acum, urmat de Bucovina, Ținutul Herței, Basarabia, Sudul Bugeacului, Valea Timocului și sperăm, Valea Vidinului, Voievodina și ceva mai la răsărit, Transnistria. Avem în vedere apoi românii din Podolia, Estul Bugului, Caucazul de Nord, Banatul unguresc și zona Debrețin, dar, toate la vremea lor...

Să începem cu **Maramureșul din dreapta Tisei** sau Maramureșul istoric, cum i se mai spune; în general vorbind, nu a aparținut de România, dar până în primele două decenii ale secolului XX a fost un trup cu Maramureșul de astăzi, conținând ființa Maramureșului voievodal. Prin cesiunea care a urmat imploziei U.R.S.S. a ajuns în componența Ucrainei, regiunea Transcarpatia, după ce mai înainte trecuse prin Ungaria, defuncta Cehoslovacie și Imperiul Austro-Ungar. Țara Maramureșului

este atestată documentar pentru prima dată în 1199 când voievozii ținutului respectau cutumele vechiului drept românesc (Jus valachicum).

În total sunt nouă orașele și sate, peste 32.500 de români, care și acum spun, mândri: „Am fo' si-om hi”. De aici au plecat Dragoș din Bedeu, descălecătorul Moldovei și Bogdan Voievodul, moșul dinastiei Mușatinilor.

Aici, mănăstirea „Sf. Arhanghel Mihail” din Peri, zidită de Sas, fiul lui Dragoș a reprezentat mult timp centrul spiritual și cultural al creștinismului românesc. În 1391, feciorii lui Sas Vodă, voievodul Balița (Balc) și fratele său Drag merg personal la Constantinopol și închină mănăstirea (stavropighie) patriarhului Antonie care îl numește pe cuviosul Pahomie, egumenul mănăstirii, exarh al Sanctității sale. Azi, știm că Balc și Drag înțeleseseră bine încurcatele ițe ale geopoliticii...

La **1 decembrie 1918** la Alba Iulia, Maramureșul din dreapta Tisei a avut doi reprezentanți. Au votat Unirea. Când episcopul de Caransebeș Miron Cristea – viitorul patriarh – a dat glas îndemnelui „...Până la Tisa!”, Dan Mihai din Apșa de Mijloc și Filip Ilie din Apșa de Jos i-au strigat: „Vai domnu' episcop, da' pă noi cei de peste Tisa, pă noi, cui ne lăsați?” Relatarea pomenește că vlădica ar fi răspuns : „Vom avea grijă și de voi”. N-am avut...

Nu trecem sub tăcere faptul că maramureșenii din dreapta Tisei fac pălincă bună (după vernisaj, vă invităm să o degustați) și știu de ce: „Decât leacuri din potică / Mai bine om'ptic de pălincă / Leacuri bei când ești beteag / Pălincuță când ți-i drag...”

Gheorghe Marina, autorul fotografiilor s-a născut în Slatina. A absolvit Academia de Studii Economice din București, și lucrează ca programator. Prietenii îl știu de *Deorde a lu' Țocașu*. „Nu m-am gândit niciodată că aceste fotografii vor fi prezentate la o expoziție fotografică, dar știu că sunt o comoară...”

II. Basarabia subiectivă

A doua invitație: Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate vă invită pe data de 30 noiembrie 2009 ora 18:00 la Clubul Țăranului din cadrul Muzeului Țăranului Român pentru a participa la vernisajul

Foto Gheorghe Marina

expoziției de fotografii a domnului DAN BARCEA: *Basarabia subiectivă*.

Cuvântul organizatorilor: Mihai NICOLAE, director Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate, București:

Basarabia, Republica Moldova este aproape orice pentru aproape oricine: este „*cuvânt cu patru a/ ca o biserică cu patru turle albe*” (Tudor Plop-Ulmanu, citat de Călinescu în *Istorie...*) și este *Bessarabia Moia*; este vatra *Moldovei Mari*, a comunistului Voronin Vladimir și este *mireasa* din cântecul vechi („*Basarabie frumoasă / Bine te-ai gătit mireasă/ Că-ți trimitem peștor/ Mândrul nostru tricolor*”).

Foto Dan Barcea

Ironia face că încă o numim cu numele dat de răpitori. Căci, la început, Basarabia (Bugeacul) a fost „țara Basarabilor”, adică a domnilor Munteniei, tot astfel cum Moldova fusese o vreme Bogdania, „țara lui Bogdan”. După ce Rusia Imperială ia sudul de la turci „rebotează” întreaga Moldovă răsăriteană (pentru care nu se tocmiseră însă cu mahomeții) căutând să acrediteze ideea unei țări basarabene, istoricește despărțită de Moldova propriu-zisă. Poate ar fi mai bine să o chemăm cu numele ei de față: România de est.

Orientată către Europa, Basarabia reprezintă azi macheta la scară a noii ordini mondiale: multiculturală, multietnică, multilingvă. A dat Europei pe Dimitrie Bogos cu viziunea sa teză „Statele Unite ale Europei” (1914) și României pe Vasile Stroescu. A dat Rusiei țariste pe Leon Casso (numit în 1910 ministrul instrucției publice) și României pe Halippa. Ni l-a dat pe Hasdeu și literaturii ruse pe Olga Nacco, lui Stalin pe Aurel Marinescu și Serbiei, o regină. A dat profeți mincinoși (călugărul Inochentie din Balta găsise chiar raiul: era în Basarabia) și martiriuri înfricoșătoare (preotul Gheorghe Munteanu este tuns, după care sovieticii îi zdrobesc capul de treptele catedralei din Ismail). Cu toate acestea, Basarabia rămâne ostatică în Eurasia, prinsă între Uniunea Europeană și Federația Rusă.

A pierdut toată zestrea lăsată de voievozii Moldovei: Hotinul nu-i mai aparține, nici sudul dunărean, Transnistria (Balta) ține de Ucraina, iar Transnistria (Tiraspol) este – Da, tovarăși – republică sovietică. Chiniută, siluită, tranșată fără politețuri diplomatice și fără

anestezie, într-o vivisecție fără sfârșit, Basarabia nu s-a dezis și nici nu s-a lepădat de românitatea ei.

Iată și o povestioară: pentru ajutorul dat în 1877, Rusia ne-a mulțumit în felul ei; a cerut și a primit la Berlin sudul Basarabiei. Însărcinat să preia noua achiziție la 9 octombrie 1878, generalul Sebeco îi trimite, din Ismail, țarului Alexandru această telegramă, evident secretă: „Sire, Basarabia românească nu mai există”. Parafrazându-l pe scriitorul Igor Mocanu (veniți luni 30 noiembrie 2009, ora 18:00 la vernisaj, e invitatul nostru) adăugăm: *Ei bine, doamnelor și domnilor, fete și coconi, Basarabia românească există*.

Dan Barcea, autorul fotografiilor locuiește în Viena, unde lucrează ca cineast independent, colaborând cu televiziuni din Germania și Austria. După „*Biserici rupestre din Basarabia*”, manifestarea de față reprezintă cea de-a doua expoziție a sa, dedicată românilor dintre Prut și Nistru. „*Basarabeni, așa cum i-am cunoscut eu: neam destins care pășește cu răbdare și curiozitate prin istorie, poate tocmai din convingerea că istoria este mult prea complicată pentru o viață de om*”.

Invitații vernisajului: **Daniela Soros**, director Romanian Global News și **Igor Mocanu**, scriitor.

III. De la Nistru la Bug: Transnistria

A treia invitație: Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate vă invită pe data de 18 ianuarie 2010 ora 18:00 la Clubul Țăranului din cadrul Muzeului Țăranului Român pentru a participa la vernisajul expoziției de fotografii a domnului VASILE ȘOIMARU: *Transnistria*.

Cuvântul organizatorilor: Mihai NICOLAE, director Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate, București:

După Maramureșul din dreapta Tisei și Basarabia, drumul nostru către *Români din vecinătatea imediată* duce spre răsărit, de la Nistru până la Bug.

Transnistria înseamnă mai mult decât teritoriul secesionist, autoproclamat în 1990 sub numele de Republica Moldovenească Nistreană; este de fapt, laboratorul unde imperii succedante, albe, roșii și federate au lucrat neostoit la „identitatea și limba moldovenească”. Sanda Golopenția a sintetizat apriat miezul „proiectului transnistrean”: moldovenii sunt slavi. Români sunt doar cei din Valahia și vorbesc o limba „salonică”, deformată de împrumuturi din limba franceză. Români vor „înrobirea” moldovenilor, atât cei din Moldova și cei din Basarabia, cât și pe cei din „republică”... Moldovenii, la rândul lor au misiunea de a-i „dezrobi” pe toți moldovenii de sub dominația românilor imperialiști (Editura Enciclopedică, 2006, p. LXX.)

Până spre secolul 15 pusta de dincolo de Nistru se împărțea între Podolia litvană, apoi poloneză și tătarii Olatului Oceacovului (Ucraina Hanului, spre deosebire de Ucraina cazacilor zaporozjeni întinsă dincolo de Bug, pâna la Nipru și Don). Atunci, drumul comercial către Caffa genovezilor (Feodosia) trecea prin Olatul tătăresc, drum care până spre 1600 se numi „szlak valahicus”,

adică șleahul românesc. La 1455, sub Petru Aron, cetatea Lerici era moldovenească. Prin 1703 târgușoarele Rascov și Camionca făceau parte din zestrea Ruxandrei, fata lui Vasile Vodă. Românii moldoveni pătrunseseră în toată Transnistria și chiar dincolo, spre est, în Transbugia. În 1679 domnul Moldovei devine hatmanul Ucrainei, căci, zice cronica anonimă a Țării Moldovei: „vezirul dădu Ucraina cea mica Ducăi Vodă”. Vodă își ia în serios hatmania și-și stabilește curți (reședințe) la Țigănauca pe Nistru și Pecera pe Buh. Lucrurile se schimbă în 1792 când Rusia obține Ucraina Hanului, iar Nistrul devine hotarul dintre Moldova și Rusia. După ocuparea în 1812 a Basarabiei, Soroca mai ține o vreme Rascovul și Movilaul, iar moldovenii colonizează, pentru țar, stepa transnistreană, întemeind satele Catargi, Cantacuzinești, Cantacuzinovca. Administrativ, regiunea e alocată însă guberniilor Podoliei, Ekaterinoslavului și noii oblasti a Oceacovului. Ținuți în pumnul strâns al panslavismului rus, românii au presimțirea istoriei și cer unirea în cadrul unui stat național unitar (Kiev, 1916). La Congresul învățătorilor moldoveni, Justin Fratiman revendică dreptul la folosirea limbii române în școală și biserică (Odesa, mai 1917). Congresul soldaților moldoveni, solicită, din nou, prin Toma Jalba, unirea și recunoașterea limbii române (Chișinău, octombrie 1917). La Congresul românilor transnistreni (Tiraspol, decembrie 1917) revendicările sunt explicite: unire și limbă română în administrație, spital, școală și biserică. (Motivarea lor este înduioșătoare: „*Rugăciunea... să fie pi limba norodului moldovenesc ca fiștecare bătrân sau tânăr să-nțaleagă cu ci fel di rugăciunie măрге preutul pântru dâșii în-naintea lu' Dumnădzău.*”). Neajutorați, românii din Transnistria rămân în afara Unirii din 27 martie 1918.

Credeți că asta-i tot? Ei bine nu: abia acum se așterne întunicul. Printr-o simetrie perversă, granița problematică de la Prut își găsește perechea la hotarul însângerat de la Nistru. Actuala „republica moldovenească nistreană” acoperă doar o parte a Transnistriei lui Duca Vodă, restul rămâne un drept de suprafață al Ucrainei. Cum s-a ajuns aici?

Puterea sovietelor nu se împacă cu actul Unirii din

1918 și, după o diversiune eșuată („răscoala” de la Tatar Bunar) Moscova creează pe data de 12 octombrie 1924 Republica Sovietică Socialistă Autonomă Moldovenească, cu capitala la Balta (mutată în 1929 la Tiraspol), unitate subordonată pe linie de partid și de stat Republicii - surori, nu frățești - Sovietice Socialiste Ucrainiene. Stalin recunoaște astfel, indirect, că între Nistru și Bug, trăiesc peste 300.000 de români (peste 60% din populația regiunii). În 1933 funcționează aici și o „Uniune de luptă pentru eliberarea Basarabiei de sub jugul ocupanților români”. Partidul Comunist Român aderă și până la podul de flori de la Prut din 1990 nu a încetat să susțină „ideea”, cu neclintită consecvență revoluționară...

Pe data de 9 noiembrie 1924 are loc la Birzula prima ședință a Comitetului Central al noii republici. Tovarășul Soncev încheie ședința cu entuziasta lozincă: „*Trăiască și înflorească Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească, leagănul României sovietice.*” Acum, înțelegeți?

Reinstalați în Basarabia, după Ultimatumul din iunie, sovieticii adoptă pe 2 august 1940, la a 7-a sesiune a Sovietului Suprem „Legea cu privire la formarea Republicii Sovietice Socialiste Unionale Moldovenească”, venind, bineînțeles, „în întâmpinarea doleanțelor oamenilor muncii... după principiul dezvoltării libere a naționalităților”. Frontiera o stabilește Sovietul Suprem al R.S.S. Ucrainiene. Menționăm momentul 1990 al înființării Republicii Moldovenești Nistrene și avem astfel toate etapele unui proiect, înghețat între extremitățile Asiei și periferia Europei, pe linia de centură a unei anume Federații...

Dacă aveți cumva impresia că primul dicționar moldo-român l-a făcut tov. Stati în Chișinău „moldoveanului” Mark Tkaciuk, ei bine sunteți în eroare. În 1929 a apărut la Tiraspol „Gramatica moldovenească” de Leonid Madan. Nici română, nici rusă, „moldovenească” curată: *haracternise* pentru caracteristici, *sîngurcîrmui* pentru autodeterminare, *amuvremnic* pentru contemporan, *zalnicrebi* pentru obicei, *unofelnic* pentru monoton, *galustuh* pentru cravată... O „Zoologie” tipărită în 1938, tot la Tiraspol, clasifica moluștele în *panticochisioarnise* și *capochisioarnise*, oferind și un *împotrijitor*

Foto
Vasile Șoimaru

la molipsirea cu tatoi. Nici astăzi nu e ușor să-ți vorbești limba maternă în „republică”. Cereți, în română un bilet la meciul echipei Serif Tiraspol? Răspunsul vânzătoarei vine imediat, ca o muștrare: *Govorite po celoveceski!* „Vorbește ca omul”, căci românii sunt... Nu credeți? Ascultați muzica „rap” a tinerilor din Transnistria.

Vasile Șoimaru, doctor în economie, predă la Facultatea de Economie a Universității de Stat din Chișinău. Deputat în Parlamentul Republicii Moldova în anii 1990-1994 și 1998-2001. Scriitor și publicist, a publicat mai multe volume, amintim aici monografia „Neamul Șoimăreștilor” (coautor, dr. Al. Furtună), „Căderea premierilor” (1999), „Cornova” (2000). Din 1994 se manifestă în domeniul artei fotografice, organizând o primă expoziție „De la Columna lui Traian la Valul lui Traian” (Chișinău, decembrie 2002). Preocuparea constantă pentru românii răspândiți în lume l-a făcut să străbată peste 100.000 de kilometri, eforturile sale concretizându-se în două, inegalabile, albume: „Poeme în imagini” (2004) și „Românii din jurul României” (2008).

„Vizitarea zonelor sus amintite mi-au întărit impresia, ideea că există într-adevăr un miracol românesc, pentru că în ciuda trecerii anilor, în ciuda cruzimii metodelor la care au recurs ocupanții străini pentru a-i deștrădăcina, în ciuda asimilării, foarte mulți conaționali și-au păstrat totuși demnitatea și hărnicia de gospodar-pur românești, și-au păstrat religia și obiceiurile de nuntă, cumetrie, hramul bisericii satului, portul, folclorul și, într-o oarecare măsură - chiar și graiul, cel mai expus pericolelor”.

Invitatul vernisajului : **Eugen Popescu**, director, Romanian Global News.

Institutul Frații Golescu este organizație neguvernamentală, dedicată relațiilor cu românii din străinătate („una din cele mai neguvernamentale ever” am fost alintați: *Viața românească* nr. 1-2/2009, p.106) Funcționăm *legal* din 2000 și *a-legal* de când ne știm. Ce facem ? Concursul „Ars adolescentina”, în colaborare cu Radio Moldova, Chișinău (9 ediții); premianții primesc o „călătorie în țară”, adică aici, în țara noastră și a lor. Spectacolul de colinde „Noi umblăm și colindăm” în Slatina, în dreapta Tisei, în colaborare cu Clubul Maramureșenilor din dreapta Tisei (8 ediții). Dăm o mână de ajutor la înălțarea bisericii „Sf. Apostoli Petru și Pavel” din Hagi Curda, Sudul Bugeacului. Și alte multe și mărunte.

Despre **Muzeul Țăranului Român** nu e nevoie să spunem nimic; e zi de zi prezent în viața noastră bucu-reșteană și nu numai. Știați că s-a născut în anul 1907 dintr-o idee pe care Alexandru Tzigara Samurcaș a dus-o cu devotament până la capăt?

Mulțumiri: Clubului Maramureșenilor din Dreapta Tisei, dlui Adrian Darabană, dnei Zina Cerchez, dlui Nicolae Misail, dlui Gheorghe Marina.

Proiectul “Romanii din vecinătatea imediată” este susținut de **Fundatia Națională pentru românii de pretutindeni, Organizația Studenților Basarabeni și Liga Studenților Basarabeni, Asociația Onoare și Patrie, Clubul Maramureșenilor din Dreapta Tisei.**

Parteneri media : Romanian Global News, basarabeni.ro, Familia română.

De la românii din Serbia (2)

conf. univ. dr. Constantin MĂLINAȘ

— Gata. Merge! Deci... Domnu Bălan, care sunt preocupările Dv. Ca român din Serbia, cu manifestări culturale? Cântați, dansați?

— Bun, bun! Nuuu! Buuun!

— Vă place lectura?

— Buun, buun!

— Deci, sunteți... cam emoționat!

— Mă numesc Pavel BĂLAN din Uzdin. Sunt membru al Societății literare „Tibiscus”, care este o asociație, care încearcă să păstreze valorile Românești, obiceiurile și tot ce-i legat de literatură. An de an! În fiecare an avem câteva manifestări și așa menționa careva din ele: Festivalul de poezie în grai bănățean „Drumul de spice”, la care ne-au vizitat și oficialități din România, au venit scriitori români de pretutindeni, pot să-i amintesc pe Grigore Vieru, pe Adrian Păunescu, Leonida Lari.

— Vă ajută prezența lor, când vin la adunările Dv., e important să ia parte?

— Da, da, este foarte important. Ne dau idei noi și încercăm să menținem o legătură! Nu suntem singuri!

— Domnule Bălan, cum se finanțează aceste manifestări? Aveți bani să le faceți?

— Bineînțeles că pentru aceste manifestații este foarte greu să obținem surse financiare. Prin diferite proiecte, deci foarte puține...

— Concret, de unde știți că ați primit bani până acum? Deci, la acțiunile, care au fost?

— De la ...nu știu, nu știu!

— De pe plan local, sau de la Belgrad? De la București?

— Nu cunosc! Nu cunosc!

— Nu cunoașteți! Da!

— În tot cazul, avem nevoie de sprijin, probabil și din România, ca să desfășurăm activitatea! Avem nevoie!

— Acum ce așa vrea eu să vă întreb a propos de această discuție mare, cu românii din Voivodina și cei din Valea Timocului. Cum îi vedeți pe cei din Valea Timocului?

— Păi să vă spun drept, îi vedem ca pe cineva, care caută să-și afle identitatea, unii acceptă și vor să fie români, alții vor să fie vlahi, deci sunt în căutarea ei!

— Cum îi socotiți Dv.?
 — Eu îi socotesc ca fiind români!
 — Și limba lor cum o socotiți?
 — Limba lor este limba română! Limba vlahă cred că nu există, dar unii din ei, care probabil sunt atrași de..., dar pe parcurs o să-și dea seamă că sunt români!
 — Putem să spunem că partea sârbească îi ajută mai mult pe cei, care spun că-s vlahi?
 — Da!
 — Este așa o preferință practică a lor, ca să-i ajute mai tare?
 — Este da! Da!
 — În ce fel îi ajutorul acesta?
 — Nu știu cu ce poate să-i ajute, probabil că financiar.
 — În ceea ce privește limba, în care învață acești vlahi români, sau limba din biserica lor, din valea Timocului, ce părere aveți, ce limbă trebuie să fie acolo?
 — Desigur, trebuie să fie limba română!
 — Și ă propos de necazul părintelui Boian de la Mălăinița? Că el a băgat limba română în biserică, dar are necazuri?
 — Da, necazuri sunt și probabil și în viitor vor fi. Dar tot mai mult, probabil și cu ajutorul Guvernului român, capătă dreptul de a sluji în limba română.
 — Ar fi normal așa?
 — Desigur că ar fi normal așa!
 — Dar care-i atitudinea autorităților locale față de... Ei cum văd, că după Constituția sârbă ar fi destul de clar!
 — Da, da. Problema e în românii de acolo, vlahii, ei dacă vor, mai întâi ei să vrea și atunci totul va merge normal.
 — Acuma, așa vrea să vă întreb o chestiune mai delicată! La alegerile care au fost în anul acesta. Care-i explicația faptului că toate, sau mai toate organizațiile românești au mers cu guvernul Tadic, cu partidul lui Tadic, deci nu au format o listă proprie? Iar altele, adică zece organizații din Valea Timocului au format o listă proprie. Și aceștia au reușit să introducă 12 consilieri locali. Deci, de ce, nu era mai bine să meargă toți împreună? Poate putea să bage încă un deputat!
 — Desigur!
 — Ei, asta-i! De ce credeți că nu s-a ajuns?
 — De ce nu s-a ajuns la aceasta, nu știu, nu știu, dar trebuie să ne gândim în viitor, cine-i competent acolo, trebuie cineva să-i unească! Să-și dea seama de acest lucru!
 — Cine, cine credeți că poate să-i unească. Aveți un lider? De exemplu, care sunt liderii în care credeți cel mai tare în acest moment? Liderii sunt mulți... că sunt multe organizații... Eu știu de 18 organizații!
 — Daaa! Într-adevăr, eu nu văd la ora actuală pe cineva, care ar putea uni ambele, deși sunt oameni capabili de ambele părți.
 — Dar care sunt? Nu vreți să faceți așa...
 — Nuuu!
 — Așa, patru-cinci, care sunt cei mai capabili?
 — Nuuu! Serios!
 — Pentru că a scoate la iveală un lider nu este lucru simplu... După aceea, liderul trebuie ascultat. Și urmat... Multe înseamnă unitatea, dar unitatea înseamnă și un

Constantin Mălinaș, Pavel Bălan și Ion Cismaș, Alba Iulia, 1 decembrie 2008

lider, acceptarea de către toți a unei idei și a unui lider. Asta e, eu aș fi foarte curios cum vedeți, în acest moment, care sunt oamenii cei mai ascultați, ca să nu zicem lider, cei mai ascultați dintre lideri, care sunt?

— Nu, nu știu cine sunt!
 — De pildă, eu m-am uitat în datele de pe Internet, organizația cu cei mai mulți membri, peste 10.000 de membri, este a domnului Dimitrie Crăciunovici. Dacă socotim după numărul de membri, pe care-i are înscrisi și care-l ascultă, înseamnă că este liderul cel mai puternic!?
 — Nu întotdeauna!
 — Vedeți, că este foarte greu! Ce criteriu să folosim? Dacă folosim criteriul statistic, atunci Mișcarea Democratică a Românilor din Serbia, care l-a reales recent președinte pe Dimitrie Crăciunovici, înseamnă că este cea mai puternică?
 — Probabil, nu știu!
 — Cel puțin așa apare pe Internet!
 — Probabil, nu știu, nu cred să... nu recunosc!
 — Dar Dv. personal cu cine țineți...?
 — Nu m-am gândit la asta!
 — Dar lucrați cu cineva?
 — Nu!
 — Deci, nu aveți așa, o preocupare, să ne adunăm, să facem ceva!
 — Nu! Sunt, probabil sunt, dar nu știu!
 — Dar acțiunile culturale, de care ați pomenit la început, ele cum se fac?
 — Se prezintă concret în incinta Societății noastre culturale, avem un program bine stabilit, la Tibiscus!
 — Unde-i președinte poetul Vasile Barbu, prietenul meu. Îmi pare foarte rău că nu a venit acuma la Alba Iulia! Că nu l-am văzut demult, eu am fost foarte bolnav, nu ne-am întâlnit de patru ani! M-aș fi bucurat mult să-l văd, Vă rog spuneți-i, dacă mergeți acasă la Uzdin că Mălinaș îi trimite toată dragostea, că trăiesc și-mi pare tare rău că nu a fost așa, să ne putem întâlni aici la Alba Iulia... Deci, el este practic liderul Dv., la Tibiscus!
 — Da, este!
 — Dar acum am să vă spun și opinia mea. Eu am cunoscut în drumurile mele la românii din jurul României, de-a lungul anilor, mai mulți lideri, am vorbit cu ei. Câțiva și din Serbia, cel mai mult de domnul Ion Cismaș îmi place, pentru că are viziune corectă, are

orizont politic european, de Vasile Barbu îmi place, este un stilist al cuvântului, fin, dar ferm, și de Traian Trifu Căta, care editează revista „Familia” de la Petrovăsâla, dar aceasta este așa, doar o opțiune personală!

— Da! Acțiunile pe care la face Vasile Barbu, măsurile pe care la ia, vorbesc de la sine!

— Da! Face revista „**Floare de latinitate**”, face gazeta „**Tibiscus**”, da ce nu face, festivalurile de poezie!

— De poezie, de proză, de folclor, este un om foarte practic! Secția de recitatori, de cântăreți, totul este legat de „**Tibiscus**”...

— Domnule Pavel Bălan, Vă mulțumesc frumos pentru discuție.

(interviu luat la 1 decembrie 2008,
la Alba Iulia)

Școala românească din Jula – 60 de ani

prof. univ. dr. Cornel MUNTEAN

Oameni și fapte – Argument. O instituție complexă prin structura ei și unică prin importanța și menirea sa, precum e școala românească din Jula, nu e doar un ansamblu de clădiri în arhitectura orașului, ci o ființă care-și măsoară existența printr-o istorie încărcată de evenimente și rostuită cu multă râvnă și muncă de oamenii care i-au dat viață și dăinuire. Menirea școlii de aici pentru comunitatea românilor din Ungaria nu stă doar în longevitatea anilor care s-au adunat pe umerii ei ci, mai ales, în rostul cu care a știut să umple cu sens și asupra de măsură zestrea identitară și să construiască modelul uman și cultural pentru fiecare din cei care i-au trecut pragul, dascăli, elevi, absolvenți, părinți. Astfel, școala din Jula a căpătat în cei 60 de ani de istorie și dăinuire chipul celor care i-au dat viață și lumină, în icoana de sărbătoare a unei familii de tradiție românească. Căci, dincolo de vremuri și de vremi, de urcușuri și căderi, familia școlii rămâne singura ființă care a dăinuit cu rost slujind idealul comunitar pentru care a fost hărăzită și de care nu se dezmente nici în anul 60 al existenței sale. Nobila povară cu care a strâns această zestre de sărbătoare, în acest an jubiliar, 2009, e răsplata înaltă și prețuirea, deopotrivă, pentru întemeietorii ei, ca și pentru continuatorii ei, ce duc făclia limbii în casele românilor însuflându-i pereții și ferestrele cu zâmbetele și poveștile copiilor, din bunici în părinți și până la a treia generație existentă azi în băncile școlii.

Proiectul nostru jurnalistic, rezervat în acest an aniversării școlii românești din Jula la cei 60 de ani, se vrea unul de memorie umană și culturală a oamenilor care i-au dat zbor spre înalt și bogăție spirituală, un omagiu pentru primii ei făptuitori azi prea repede uitați, dar și o ofrandă de aducere aminte pentru istoria ce-o vor scrie elevii care-i urmează pe părinți în aceeași școală. De aceea, arhiva noastră sub această rubrică, Oameni și fapte, se vrea o primă teaurizare a dascălilor, elevilor, absolvenților, într-un posibil dicționar al făptuitorilor de limbă și cultură din interiorul școlii, cu insistență mai mult asupra biografiei umane și intelectuale pe care toți aceștia au pus-o în slujba școlii din Jula. Materialul adunat aici, ca o carte de vizită a școlii, alături de Monografia amplă a ei, care o să apară în acest an, ne îndeamnă la respect și prețuire pentru cinstirea valorilor și îmbogățirea patrimoniului de amintiri de școală, o invitație la nemurirea tinereții ei active și creatoare. Pa-

leta largă a informațiilor și documentelor la care facem referire acoperă de la date biografice, unele inedite de arhivă pentru publicul cititor, la implicarea în activitățile școlii, la succesele și rezultatele în diferite întreceri școlare, până la întâmplări și situații anecdotice și încărcate de emoția contactului cu școala. De aceea, o istorie internă în desfășurare se va așeza în datele umane ale școlii, din care un viitor istoric – de ce nu, un absolvent al școlii de aici – va putea aduna material pentru o lucrare mai amplă, de sinteză asupra întregului școlilor românești din Ungaria. Criteriul care stă la baza acestei istorii inventariate prin oameni și faptele lor este cel al sporului de contribuție nominală a fiecăruia la înflorirea celor 60 de ani, în diferitele etape, iar criteriul cronologic al momentelor se va contura de la sine, prin oglinzile personalităților care i-au dat strălucirea de azi. Datele, evenimentele, situațiile prezentate aici pot oferi și materialul documentar necesar pentru tinerii liceeni interesați în a cunoaște ce a însemnat tradiția acestor 60 de ani în devenirea lor, dându-le un sentiment de siguranță și mândrie că ei înșiși sunt parte a acestei istorii bogate. În mod simbolic, intenționăm să atingem numărul 60, cu aceste fișe de portrete ale oamenilor școlii, înscriindu-ne astfel, prin acest proiect de presă, în linia momentelor ce vor însoți, credem, aniversarea școlii din anul 2009.

Cele trei momente constitutive care alcătuiesc ansamblul edificiului școlar de la începuturi și până azi, 1946 – inaugurarea școlii generale, 1948 – inaugurarea căminului de elevi și 1949 – inaugurarea liceului, au marcat toate 60 de ani de existență într-o unitate de viziune și acțiune. Între ele și printre ele s-au mișcat oameni care i-au pus temelii, fapte care i-au înobilat rostuirea și existența jubiliară, chipuri calde și mereu împrăpătate de nostalgia întoarcerii la anii de școală, păstrate în memoria noastră a tuturor celor care am constituit această ființă cu nume de ȘCOALĂ, ȘCOALA NOASTRĂ DIN JULA.

Frideric VILD (1910–1990). De numele lui Frideric Vild/ Wild Frigyes se leagă începuturile școlii românești la Jula, la nivelul școlii generale, în 1946, apoi tot de el legăm și momentul pornirii claselor de liceu în anul 1949. Născut în anul 1910, în satul Csángófold (Pământul Ceangăilor, Moldova – România), profesorul Vild venea din România cu un bagaj bogat de cunoștințe,

dublat de o cultură aleasă. Clasele primare le urmează la Ghimeș apoi între 1942–1943 îl găsim la Școala pedagogică superioară din Cluj, unde studiază limbile latină, germană și franceză. În 28 ianuarie 1943 obține diploma de profesor la Cluj cu nr. 17–35. Activitatea în câmpul pedagogic o începe în 16 octombrie 1940 ca pedagog supraveghetor. Din anul 1946 se stabilește cu familia în Ungaria, unde urmează examene de diferență, care îi dă și titlul de doctor (doctoratul mic) la Școala superioară din Szombathely, iar diploma care confirmă aceste examene încheiate e eliberată cu nr. 901/1947.

Este căsătorit cu Vermecsi Katalin (n. 1917) și are două fiice, Katalin (n. 1942) și Anamaria (n. 1948). Locuiește la Jula, la reședința pusă la dispoziție în campingul Marc. În anul 1948, la doi ani de existență în paralel a școlii confesionale, cu cea de stat, el face parte din delegația care semnează procesul verbal de predare-primire între fosta școală confesională și noua școală înființată atunci. Semnătura lui figurează alături de cea a lui Petru Mândruțau și Dumitru Sabău. În anul școlar 1947–1948, el preia ca diriginte clasa a VI-a, fiind prima clasă de a V-a intrată în 1946, și care l-a avut la început ca diriginte pe profesorul Tarpai Ottó. În condica de clasă și de predare a profesorilor se remarcă scrisul deosebit de îngrijit și caligrafic, cu toc și peniță, a profesorului Vild Frideric, ca și semnătura sa elegantă, frumos arcuită la literele de început cu bucle și linii mai îngroșate pe verticală. La aceeași clasă el predă ca discipline franceza, științele naturii, maghiara. A fost un bun coleg, condica profesorilor arată că intra deseori înlocuind profesorii care nu erau prezenți la program. A fost în acest interval 1947–1948 coleg de muncă la școală cu Gheorghe Negru, Dumitru Sabău, Arus Albert – primul director împuternicit, Teodor Oltean – proaspăt ajuns după studiile de școală normală de la Oradea, Kukla Rozalia – învățătoare de la școala confesională.

Datorită calităților sale, de bun coleg și exigent profesor, comunicativ și convingător, responsabil și disciplinat în munca sa la catedră, în anul școlar 1948–1949 preia ca împuternicit direcțiunea școlii generale, dar continuând să țină orele de franceză ori de maghiară. În anul 1949 avea în componența profesorilor angajați, conform tabelului semnat și ștampilat de dir. împ. Vild Frigyes următoarele cadre didactice: Negru Gheorghe, Oltean Teodor, Kukla Rozalia, dr. Molnár Gézáne și Havasi Erzsébet. În vara anului 1949, când au loc examinări pentru echivalarea a două clase de generală în vederea deschiderii toamna a primei clase de liceu, profesorul Vild semnează ca director tabelele cu rezultatele acestor examene, astfel că în toamna lui 1949, el trece la direcțiunea Liceului general, înființat atunci, deși ștampila

pe aceste procese verbale era cea de la școala generală. Prima semnătură a lui Frideric Vild cu noua ștampilă a liceului datează din noiembrie 1949. În 1953 el primește din partea ministrului de atunci ordinul de atribuire a numelui liceului în Liceul general cu limba de predare română „Nicolae Bălcescu”. El este directorul liceului între 1949 și 1955. În acest interval profesorul Vild a fost implicat și în activitatea de organizare culturală a românilor din Ungaria (UCRU), ca și în cea de sprijinire și redactare a primului ziar românesc *Libertatea noastră*, în anul de început 1950–1951 fiind scris chiar în incinta liceului.

În anul 1955 este ales președinte al Uniunii Germanilor din Ungaria, funcție pe care o deține până în anul 1973. Se mută la Veszprém și paralel activează atât ca profesor la Universitatea din localitate, cât și ca secretar general al Uniunii Germanilor din țară. Până la moartea sa din anul 1990, a susținut conferințe și a purtat dialoguri despre cultura germanilor din Ungaria, intrând, încă din 1956, pe lista celor suspectți de implicare politică în evenimentele de atunci.

Meritul său a fost ca întemeietor al liceului, ca bun pedagog și profesor, reușind să sudeze un colectiv activ și harnic pentru începuturile școlii românești. În plus, stăpâna o cultură vastă și o limbă

română elegantă, un intelectual nobil care și-a respectat profesia de dascăl. A scos primele trei generații și promoții de liceeni, poate, printre cele mai valoroase ca devenire profesională, de la Teodor Petruța, Lucreția Purdi, Vioara Németh, Rotar Svetozar, până la Lucian Magdu, Mihai Ianc, Alexandru Hoțopan, Gheorghe Marc, Mihai Cozma și alții. În multe din amintirile acestora, profesorul Vild stăruie într-o lumină aparte, în gânduri și sentimente curate. La primele examene de bacalaureat l-a avut ca oaspete, în calitate de președinte de comisie, pe profesorul Pálffy Endre de la Universitatea ELTE din Budapesta.

Aș remarca și ordinea în munca de arhivare a directorului. Profesorul Vild a fost primul care a inventariat, scriind el însuși pe fiecare document, numărul și anul documentului, în dosare îngrijite și numerotate. Procesele verbale din arhiva școlii, răspunsurile la corespondența cu diferite instituții și chiar cu persoane private, în special elevi, ședințe de analiză și control a activității la clase, aprecierile și intervențiile sale demonstrează un partener de dialog susținut și argumentat, chiar cu unele accente de critică acolo unde era cazul. A fost un director exemplar care impunea prin personalitatea și prestanța calitativă a muncii sale ca dascăl.

Frideric VILD (1910–1990)

Cu „Familia română” prin două capitale europene

Anca GOJA

Foto Ștefan Selek

Într-o rece și ploioasă lună noiembrie a anului trecut, o parte a echipei de redacție a revistei „Familia română” și câțiva apropiați ai acesteia, în frunte cu redactorul șef, dr. Teodor Ardelean, și-au oferit trei zile de instructivă relaxare în două capitale europene încărcate de istorie: Budapesta și Viena.

Pornim din Baia Mare marți, 10 noiembrie, la ora 7 dimineța. După un drum lung, dar lipsit de peripeții, prima oprire o facem la sediul Institutului Cultural Român din Budapesta, unde suntem întâmpinați de întreg personalul instituției, în frunte cu directoarea dr. Brândușa Armanca și directorul adjunct Bartha Csaba. Adăpostit într-o clădire superbă, stil Secession, veche de peste o sută de ani, ICR funcționează într-un sediu cu o istorie frământată, unde, pe vremea Războiului Rece, se găsea sediul Ambasadei Republicii Federale Germane. Dacă la parter sunt amenajate săli de expoziții, cele două etaje superioare slujesc drept bibliotecă și sală de conferințe (aceasta din urmă botezată „Sala vânătoarească”). Biblioteca, la a cărei bogăție a contribuit și Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare cu o substanțială donație de carte, numără acum circa 14.000 de titluri, accesate de peste 300 de cititori înscriși. Evenimentele organizate de ICR sunt numeroase (în general, nu trece o săptămână fără a avea loc o acțiune culturală, fie la sediu, fie în alte locații ale capitalei maghiare). Când am trecut noi pe acolo, mica echipă a instituției tocmai pregătea o expoziție a cărei temă o constituiau evenimentele petrecute la Brașov în 1987, care urma să cuprindă inclusiv rapoarte ale Securității, fotografii și alte documente deținute de CNSAS. Un alt moment important în fiecare an îl constituie acordarea, de către ICR, a unui premiu de excelență culturală unei personalități culturale ungare. Dar proiectele derulate de ICR sunt foarte variate: de la „Locomotiva Jazz”, prin care se dorește să se creeze punți de comunicare între muzicienii de jazz din România, Ungaria și alte țări, la „Film Club”, prin care se încearcă familiarizarea publicului maghiar cu cinematografia ro-

mânească, proiect care completează, începând de anul trecut, „Săptămâna filmului românesc”, ce are loc o dată pe an și care a ajuns în această toamnă la a patra ediție.

În continuare, Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” din Baia Mare prezintă, pe scurt, aspecte din activitatea instituției pe care o conduce și a revistei „Familia română”, înmânând câteva exemplare gazdelor. După o fotografie de grup în curtea Institutului, lângă efigia lui Mihai Eminescu, ne îndreptăm spre microbuzul cu care am venit, având marea surpriză să constatăm că niște hoți l-au „vizitat” în acest interval. Au luat cu ei GPS-ul, o geantă cu haine și, cel mai grav, actele, banii, carduri și telefonul mobil ale colegului nostru Ioan Micle. Șederea noastră la Budapesta este, astfel, prelungită de necesitatea de a lăsa poliția locală să-și facă treaba, dar și de a face o vizită la Ambasada României pentru eliberarea, pe numele colegului nostru, a unui nou act de identitate. În timp ce toate aceste formalități sunt puse la punct, cea mai mare parte a grupului de români profităm de nefericita ocazie pentru a „da o raită” prin centrul Budapestei.

Prima oprire o facem în Piața Eroilor, unde se află impresionantul Monument Millennium, care îi înfățișează pe principalii regi maghiari. Așa cum are să procedeze pe parcursul întregii excursii, Teodor Ardelean nu pierde ocazia de a face documentate incursiuni în istorie, descriindu-ne principalele fapte de arme și contextul domniei fiecăruia dintre conducătorii reprezentați în acest grup statuar. După ce admirăm Palatul de Artă și Muzeul de Belle Arte, așezate față în față de o parte și de alta a Pieței Eroilor, pornim înainte pe strada Andrassy, care traversează centrul orașului și este mărginită de superbe clădiri, multe dintre ele adăpostind diverse ambasade. Pe o vreme dușmănoasă, cu vânt rece și ploaie, ce are să ne însoțească până în ultima zi a scurtei noastre ieșiri, mergem la pas prin buricul urbei, ajungând, după o vreme, la Curțile Gojdu, superbă succesiune de clădiri care i-au aparținut patriotului ardelean și care, printr-o politică

Foto: O parte a redacției revistei „Familia română” în vizită la Institutul Cultural Român din Budapesta, alături de primitoarele gazde.

absurdă, nu au fost înapoiate, după căderea comunismului, statului român. Într-un mic spațiu aparținând uneia dintre aceste clădiri funcționează Parohia Ortodoxă Română, al cărei jalnic aspect exterior nu te invită să-i treci pragul.

La Bazilica Sfântul Ștefan ajungem la lăsarea serii. Cu o cupolă înaltă de 96 de metri, aceasta este cea mai înaltă biserică din Budapesta, a cărei construcție a fost încheiată în 1905.

După câteva ore de activă așteptare, iată că domnul Micle are din nou identitate... și o putem porni spre Viena, unde, îndrumați de prietenul nostru Mihai Nae, vienez prin adopție, ne cazăm la hotel în jurul orei 22.

Cu ceasurile setate în continuare pe ora României, ne trezim miercuri dis-de-diminează (dar mult mai târziu decât i-ar fi plăcut conducătorului nostru de grup, Teodor Ardelean...). După un mic dejun copios în sala de mese a hotelului, pornim curioși prin capitala austriacă, primul popas făcându-l la Palatul Belvedere. Considerat cea mai încântătoare reședință barocă a Vienei, palatul de vară al prințului Eugen de Savoya impresionează prin numeroasele sculpturi și prin grădinile sale riguros aranjate. Dar și prin felul în care occidentalii știu să „își vândă marfa”, o expoziție cu lucrări de Gustav Klimt de la etaj fiind dublată, în micul magazin de su-

veniruri de la parter, de tricouri, umbrele, eșarfe, mănuși, brelocuri, câni și fel de fel de alte mărunțșuri pe care sunt reproduse cele mai celebre lucrări ale pictorului și decoratorului austriac, lider al avangardei vieneze și unul dintre fondatorii Secesiunii. Nu în ultimul rând, atenția vizitatorului român la Belvedere este reținută de camera în care s-a semnat, la 30 august 1940, Diktatul de la Viena, prin care România a fost silită să cedeze aproape jumătate din teritoriul Transilvaniei Ungariei horthyste. O dată ajunși în Viena, nu putem să ratăm Palatul Schönbrunn, construit de împăratul Leopold I ca palat de vânatoare și transformat de Maria Tereza, o jumătate de secol mai târziu, în reședință de vară. „Turul Imperial”, pentru care grupul nostru optează, oferă ocazia vizitării a nu mai puțin de 26 de încăperi, cu mobilă luxoasă în stil rococo, tapete de mătase și lambriuri prețioase, cu pereți decorați cu picturi imense înfățișându-i pe membrii familiei imperiale și aspecte din viața de la curte.

Ne reluăm periplul prin capitala austriacă după lăsarea întunericului, admirând superb luminatele clădiri ale Parlamentului, Primăriei, Bibliotecii Naționale, Teatrului, precum și renumitul Târg de Crăciun, la ora aceasta în curs de amenajare. Tot acum ajungem și la impresionantul Palat Hofburg, locuință a conducătorilor austrieci din secolul al XIII-lea, în fața căruia ne așteaptă,

precum în timpuri de mult apuse, o trăsură cu cai. Aici, în această imensă clădire, este amenajat și Muzeul Sissi, înfățișând aspecte din viața iubitei soții a lui Franz Josef începând din copilăria petrecută în Bavaria, până la asasinarea ei de către un anarhist, în Geneva. Deși în curs de renovare, Catedrala Sfântului Ștefan (Stephansdom), care reunește trei stiluri - romanesc, gotic și baroc - ne surprinde nu doar prin arhitectură, prin dimensiuni și prin frescele sale superbe, ci și prin slujba religioasă la care avem șansa să fim părtași, desăvârșită prin inimitabilul sunet al orgii și prin frumoasa voce de tenor a preotului romano-catolic. Strada pietonală care traversează centrul Vienei, pe care au fost montate de curând beculețele și ornamentele de Crăciun, sporesc farmecul de poveste al acestei serii de neuitat.

Joi, 12 noiembrie, plecăm la drum odată cu ivirea zorilor. După mai bine de trei ore, ajungem din nou în

capitala Ungariei, unde facem un popas, spre a ne desăvârși demersul de cunoaștere la pas a Budapestei. Înfruntând un vânt tăios, urcăm Dealul Gellert, ajungând la Citadela ce impresionează prin Monumentul Libertății, dar mai ales prin panorama pe care o oferă asupra orașului. De aici, ne mutăm atenția spre Palatul regal, început în secolul al XIII-lea și reconstruit în mare parte în anii '50, care impresionează prin dimen-

Pe Dealul Gellert din Budapesta (Foto: Ștefan Selek)

siuni și frumusețe, prin panorama pe care o oferă asupra orașului, dar și prin sistemul de fortificații pe care îl traversezi până să ajungi în vârful dealului. Nu departe, regăsim romanticul Bastion al Pescarilor, o superbă înșiruire de turnuri, terase și arcade, loc foarte potrivit pentru fotografii. Cu această ocazie vizităm și Biserica Matyas, locașul unde Matei Corvin, sfidând legile bisericii, s-a căsătorit de două ori. Traversând Orașul Vechi, privirile ne sunt încântate de clădirile viu colorate, la parterul cărora funcționează restaurante, baruri sau magazine de artizanat. Nu lipsește Monumentul victimelor ciumei, mai puțin impresionant, însă, decât cel din centrul Vienei. Un astfel de monument se regăsește și la Timișoara.

După câteva ceasuri petrecute pe străzile Budapestei într-un mod atât de îmbucurător, ne așteaptă un drum de circa 450 km până la Baia Mare, oraș ce pare acum mult mai îndepărtat decât în urmă cu trei zile. Avem să constatăm, la graniță, că nimic nu s-a schimbat în țară cât timp am fost plecați: birocrăția e aceeași (pe lângă actul de la Ambasadă, colegul nostru păgubit de hoți trebuind să depună și o declarație pe proprie răspundere), iar campania electorală e în toi, de pe clădirile întunecate zâmbindu-ne fals aceiași vechi candidați la președinție...

In Memoriam:

Prea Cuviosul Părinte Arhim. Teofil Părăian

duhovnicul mănăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu” Sâmbăta de Sus - Brașov
Frânturi de gânduri și sentimente la momentul mării sale treceri

drd. Stelian GOMBOȘ

Iată că de două milenii încoace, adică de la întemeierea credinței creștine, ne străduim să ne cinștim și să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinței precum și personalitățile marcante, universale și naționale, care au amprentat istoria, veacurile și locurile cu activitatea, cu viața și cu învățăturile ori scrierile lor mult folositoare!...

Drept urmare, mi-am adus aminte pentru câteva momente, cuprins fiind de emoție, respect și venerație, de Părintele Arhimandrit Teofil Părăian – duhovnicul mănăstirii „Sf. Constantin Brâncoveanu” – Sâmbăta de Sus, județul Brașov, acum, la momentul nașterii sale în viața cea cerească, eveniment ce s-a săvârșit în ziua de joi – 29 octombrie, la Spitalul Militar din Cluj-Napoca. După o suferință de câteva luni, timp în care a fost internat la mai multe spitale din București, Deva, Brașov și Cluj-Napoca, Părintele Teofil Părăian s-a mutat din această viață la venerabila vârstă de 80 de ani, pe care i-a împlinit anul acesta la data de 3 martie. Totodată și în timpul slujbei prohodirii și înmormântării sale, care s-a desfășurat în ziua de sâmbătă – 31 octombrie 2009, la mănăstirea sa de metanie, mai sus menționată, unde se nevoia și ostenea în cele duhovnicești din anul 1953, sfântă slujbă la care am reușit să particip și eu alături de foarte mulți slujitori ai altarului bisericesc străbun și ai cinului călugăresc, precum și de mulți fii duhovnicești și ucenici, cunoscuți ori apropiați!

Pentru a fi sincer, doresc să recunosc că, în iureșul acestor zile dintre moartea și înmormântarea sa, am constatat cu oarecare strângere de inimă, că nu este ușor să vorbești ori să scrii despre Părintele Teofil, mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de relativ puțină vreme, adică de numai 17 ani!... De ce? Pentru că Părintele Arhimandrit Teofil s-a conturat și s-a identificat în mintea și în inima mea, prin câteva trăsături și calități distincte: - în primul rând caracterul, onoarea și demnitatea părintelui; după aceea cultura teologic-duhovnicească și nu numai, cu care a fost înzestrat datorită muncii și tenacității prea cuvioșiei sale; luciditatea și spiritul său critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă spiritul de disciplină, în primul rând cu el însuși, de rigoare academică, doctrinară, liturgică și canonică revelată cu fiecare slujire a sa ori cu

fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte coerent și elevat în diferite împrejurări și cu diferite ocazii; comportamentul, felul său de a fi și de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit și unic, fiind foarte respectuos, accesibil și deschis, chiar natural, spiritual și, de ce nu, și cu acut simț al umorului, sănătos și autentic, toate acestea ducând la descoperirea în persoana sa a eticii bunului simț, pe care a cultivat-o de-a lungul întregii sale vieți și care astăzi o întâlnești tot mai rar! Părintele Teofil Părăian a mai avut și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufletesc și dragoste față de valorile perene ale spiritualității și culturii noastre autentice! Totodată, sfinția sa a fost unul dintre cei mai luminoși și mai învățați călugări ai noștri, duhovnic aspru cu păcatul, dar mereu blând cu păcătosul, plin de harul păcii și al bucuriei. Chiar dacă avea și unele păreri pe care nu i le puteam împărtăși, l-am apreciat mereu pentru felul în care știa să-și argumenteze opiniile și să și le spună simplu și învăluindu-le în bunătate, spre a nu răni.

Citindu-i datele sale biografice mă uit, cu multă admirație, la faptul că Părintele Teofil s-a născut la 3 martie anul 1929, într-o familie de plugari din satul Topârcea, din apropierea Sibiului, primind la botez numele de Ioan și fiind primul dintre cei patru frați. S-a născut fără vedere, motiv pentru care urmează cursurile unei școli primare pentru nevăzători la Cluj-Napoca, între anii 1935-1940. Își continuă cursurile la o școală de nevăzători la Timișoara, între anii 1942-1943, iar până în anul 1948 urmează tot la Timișoara cursurile liceale într-un liceu teoretic pentru văzători. În această perioadă îl cunoaște pe părintele Arsenie Boca de la care deprinde rugăciunea minții: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul”, rugăciune pe care continuă să o exerseze încă înainte de intra în monahism. Preocuparea pentru viața religioasă și pentru aprofundarea cunoștințelor teologice îl determină să urmeze cursurile Facultății de Teologie din Sibiu, între anii 1948-1952, iar la 1 aprilie anul 1953 ia hotărârea de a intra în obștea Mănăstirii

Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, județul Brașov. După patru luni este călugărit în ziua praznicului Adormirii Maicii Domnului și primește numele de Teofil, cuvânt provenit din limba greacă ce se traduce cu „iubitor de Dumnezeu”. La șapte ani de la călugărie, tot de praznicul Adormirii Maicii Domnului, părintele Teofil este hirotonit diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar la 13 mai anul 1983, după 23 de ani de diaconie este hirotonit preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală. Tot atunci primește și hiotesirea întru duhovnic. În anul 1986 Părintele Teofil este hiotesit protesinghel, iar în anul 1988 arhimandrit. Din anul 1992 părintele a început să răspundă invitațiilor din țară și participă în aproape toate orașele importante din România la conferințe duhovnicești, de obicei în perioada Postului Mare sau în perioada Postului Crăciunului.

Preacuviosul Părintele Arhimandrit Teofil Părăian a fost un om al bucuriei, un om care și-a propus să înmulțească bucuria și credem că a reușit cu prisosință. Darul deosebit al părintelui Teofil de a vorbi și mai ales de a aprofunda cuvintele Scripturii și în special ale Noului Testament, preocuparea pentru cărțile fundamentale ale spiritualității ortodoxe, cum ar fi Patericul și Filocalia, dar și pentru textele liturgice cuprinse în cărțile de slujbă, l-au făcut să fie iubit și în același timp să fie un părinte duhovnicesc cu autoritate și discernământ.

Știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu Părintele Teofil a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăceilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă (mai) gândesc că avem tendința, capcana ori ispita de a-i uita foarte repede pe acești oameni, sporiți duhovnicește și îmbunătățiți din punct de vedere moral, pe aceste personalități ale culturii și spiritualității noastre, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, cu toate că ar trebui să ne aducem aminte „de marii noștri”!

Alături de mentorii săi duhovnicești: Arsenie Boca, Serafim Popescu, Veniamin Tohăneanu ori mitropolitii: Nicolae Bălan, Nicolae Colan, Nicolae Mladin și Antonie Plămădeală, Avva Teofil a fost darul lui Dumnezeu, om al bucuriei, bătrân frumos, duhovnic odihnitor de oameni, echilibrat, realist, cu zâmbetul mereu pe chip, Părintele Teofil Părăian a fost un om împlinit, un om fericit. Nevăzător, dar luminat, om al rugăciunii, Părintele Teofil și-a întemeiat viața pe credință și cultură. Părintele Teofil a fost și rămâne un reper luminos și sigur, o persoană care a întrupat concret bucuria și certitudinea credinței, un propovăduitor al credinței lucrătoare prin

iubire. A fost un ziditor de suflete și a renăscut pe mulți la viața duhovnicească în Hristos și în Biserică prin predicile, conferințele sau îndrumările sfinției sale. A plecat din această viață cu nădejdea că Domnul Hristos îl va primi în Împărăția Sa alături de Maica Domnului și de toți sfinții, pentru că toată viața și-a închinat-o slujirii lui Dumnezeu și a oamenilor. Prin mutarea la cele veșnice, Părintele Teofil ne lasă aici o moștenire impresionantă întrupată în viața sa, în cuvintele sfinției sale, în cărțile, în înregistrările cu predicile, conferințele sau interviurile realizate în ultimii 20 de ani în toată țara.

Am vorbit, acum și aici, de acești părinți mari ai Ortodoxiei noastre, pe care noi nu-i numim sfinți, căci ne temem de asta. Dar pentru noi au fost ca niște sfinți. Așa i-am simțit, așa i-am perceput. Fiindcă i-am văzut împlinind sub ochii noștri Evanghelia, pentru că ne-au învățat creștinismul practic prin exemplul personal: au flămânzit ei ca să sature pe cei flămânzi, au privegheat ei ca să se odihnească cei osteniți, au pățimit ei ca să ia mângâiere cei întristați, s-au sacrificat ei ca să trăiască ceilalți. Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe Părintele Teofil Părăian - cel care a ajuns acum alături de marii săi îndrumători, slujitori și înaintași, iar pentru rugăciunile lui să ne miluiască și să ne mântuiască și pe noi toți. Amin

Eu personal, mă simt foarte împlinit și onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și de a-l cunoaște pe Părintele Teofil Părăian – mare personalitate a culturii și spiritualității noastre monahale românești, autentice și mărturisitoare din aceste răzvrătite vremuri, având convingerea și nădejdea că vom ști cu toții pe mai departe, să ne cinstim înaintașii, potrivit meritelor și vrednicilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, prețuim mai mult pe alții de oriunde și de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoși, mai senzaționali! Inșă, rămânem convinși de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!

Așadar, cei alungați din turnurile babilonice pot bate la porțile cetății noului Ierusalim – cel bisericesc și ceresc ce „nu are trebuință de soare, nici de lună, ca să o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o, făclia ei fiind Mielul” (Apoc. 21, 23). Această personalitate duhovnicească și binecuvântată, cu alte cuvinte, este una de referință în cadrul Bisericii și spiritualității noastre autentice, care ar trebui să fie cunoscută, recunoscută și apreciată pentru totdeauna, de către toți cei ce cred că „Biserica este cetatea pe care nici porțile iadului nu o vor birui”!

**Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească!
Veșnică să-i fie pomenirea! Amin!**

Comunitatea ortodoxă română din Marea Britanie - scurtă incursiune Activitatea cultural-religioasă în Scoția

Nelu VASILICA

teolog și jurnalist, Edinburgh

Prezența tot mai mare a românilor ortodocși pe teritoriul Marii Britanii și necesitățile spirituale ale acestora au condus la întărirea comunității ortodoxe românești în această țară. Cu toate că majoritatea parohiilor românești existente actual în Marea Britanie au luat ființă după instalarea Înalț Preasfințitului Iosif în scaunul Mitropoliei Occidentale și Meridionale, legăturile dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Anglicană, cea care a pus la dispoziție majoritatea locașurilor în care se săvârșesc slujbe în limba română, au rădăcini mult mai profunde.

Astfel, încă din anul ridicării Bisericii Ortodoxe Române la rang de patriarhie, 1925, Sfântul Sinod de atunci s-a arătat deschis în favoarea dialogului pe tema recunoașterii validității hirotoniilor din Biserica Anglicană. Perioada interbelică a consemnat recunoașterea acestora de către Ortodoxia Română, în 1935, urmată, la numai un an, de prima vizita a unui patriarh român în Anglia, în persoana vrednicului de pomenire patriarhul Miron Cristea.

Anii ce au urmat nu au fost însă la fel de favorabili relației nou formate, cauza principală fiind izbucnirea celui de-al doilea război mondial. Spre sfârșitul anilor '50, dorința Bisericii Anglicane de a limita influența comunismului în Europa de Est, coroborată cu dorința reprezentanților comunismului de a prezenta regimul sovietic într-o lumină favorabilă, au făcut ca relațiile dintre Biserica Anglicană și Biserica Română să renască.

Ca urmare, anii 1956-1959 au fost marcați de vizite reciproce ale reprezentanților celor două biserici. Totul a culminat cu vizita episcopului de Canterbury la București în anul 1965 încununată, un an mai târziu, de

vizita regretatului patriarh Justinian la palatul Lambeth, unde a fost primit de arhiepiscopul anglican de atunci, Michael Ramsey. Pe fondul acestor legături s-a luat și decizia înființării primei parohii românești în Marea Britanie cu sediul în Londra, în anul 1965. Locația aleasă pentru oficierea slujbelor a fost catedrala Sf. Dunstan-in-the-West, împlinind astfel dorința predecesorului lui Ramsey în scaunul de Canterbury, Goffrey Fisher, care vedea în acea catedrală locul perfect pentru stabilirea unor legături de prietenie între bisericile apusene și răsăritene.

La numai un an de la inaugurarea ei, biserica cea nouă cu hramul Sf. Gheorghe a fost împodobită cu veșmânt nou, prin aducerea de la Mănăstirea Antim din București a unei catapetesme deosebit de valoroase prin vechimea, unicitatea și frumusețea ei, fapt remarcat și de arhiepiscopul grec al Londrei, Athenagoras.

Din anul 1980, singura parohie românească din Marea Britanie a fost încredințată preotului Silviu Petre Pufulete. Efectele abnegației cu care părintele a slujit și slujește Biserica lui Hristos nu s-au lăsat așteptate. Astfel, în 2006, numărul credincioșilor participanți la Sf. Liturghie era estimat la 400-500, în timp ce la slujba de Înviere din anul 2008 ar fi participat mii de persoane, biserica dovedindu-se a fi neîncăpătoare.

La aproape 40 de ani de la înființarea parohiei românești din Londra s-a luat decizia întemeierii unei noi parohii în Mirfield. Ideea a apărut odată cu hotărârea din 2004 a Înalț Preasfințitului Iosif, Mitropolit al Europei Occidentale și Meridionale, de a acorda drept de slujire ieromonahului Macarie Drăgoi aflat la studii în Mirfield. La sfârșitul aceluiași an a avut loc inaugurarea parohiei propriu-zise cu hramul Sf. Macarie cel Mare, eveniment la care au participat printre alții reprezentanți ai Bisericii, ai Ambasadei, precum și Princesesa Elena, fiica regelui Mihai.

La fel ca în cazul bisericii ortodoxe din Londra, locașul de cult a fost asigurat prin bunăvoința Bisericii Anglicane. De remarcat faptul că locașul respectiv a servit ortodoxia și în trecut, prima slujbă ortodoxă fiind săvârșită, probabil, în 1917 de către Biserica Ortodoxă Sărbă. Mai mult decât atât, comunitatea anglicană din Mirfield, prin studenții Institutului Teologic Anglican, s-a aflat în legătură strânsă cu Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, atât în perioada interbelică cât și după căderea comunismului din 1989. În anul 2005, locul ieromonahului Macarie, întors în țară după finalizarea studiilor și ulterior devenit Episcop al Europei de Nord, a fost luat de

Inaugurarea parohiei din Glasgow

părintele Constantin Popescu aflat și în prezent la conducerea parohiei.

Activitatea neconținută a Înalt Preasfințitului Iosif și aderarea României la Uniunea Europeană în anul 2007 au avut consecințe benefice și asupra comunităților ortodoxe românești din Marea Britanie, din acel an și până în prezent înființându-se un număr impresionant de parohii românești. Astfel, în prima parte a anului 2007, a fost înființată în Boston parohia cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, iar conducerea ei a fost încredințată preotului Dumitru Catarig, fost preot la parohia Sf. Gheorghe din Londra. Totodată, biserica Sf. Osmund din Poole, cumpărată în anul 2005 de către organizația Sf. Ștefan cel Mare, a fost sfințită în august 2007. Din sobor au făcut parte printre alții, pr. Silviu Petre Pufulete și pr. Marcel Oprișan, hirortonic cu o zi înainte pentru parohia Sf. Gheorghe din Londra, în frunte cu Înalt Preasfințitul Iosif, Mitropolit al Europei Occidentale și Meridionale. Biserica poartă hramul „Sfântului Voievod Ștefan cel Mare” și este păstorită de preotul Ioan Fodor.

Anul 2008 va fi consemnat ca un an de referință în istoria comunităților ortodoxe române din Marea Britanie prin înființarea a patru noi parohii: Northampton (Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, preot Florin Simionica), Nottingham (Sf. Apostoli Petru și Pavel, preot Dan Petru Ghindea), o nouă parohie în Londra (Pogorârea Sf Duh, preot Ioan Șarpe) și, nu în ultimul rând, parohia din Birmingham (Sf Apostol Andrei, preot Mihai-Răzvan Novacovski).

Împlinirea a 150 de ani de la Unirea Principatelor Române a fost un bun prilej pentru părintele Marcel Oprișan de a forma prima parohie ortodoxă română pe teritoriul Scoției. Vizita misionară întreprinsă la sfârșitul anului 2008 și întrevederile pe care le-a avut cu reprezentanți ai comunităților românești din principalele orașe ale Scoției, l-au determinat pe părintele Oprișan să înființeze o parohie în Glasgow și, totodată, să pună bazele alteia în Aberdeen. Inaugurarea parohiei „Întâmpinarea Domnului” din Glasgow a avut loc în data de 18 ianuarie 2009, reprezentând rodul muncii părintelui Oprișan și a comunității ortodoxe române din Glasgow, la care se adaugă suportul Mitropoliei Occidentale și Meridionale, precum și cel al Ambasadei Române la Londra. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat Înalt Preasfințitul Iosif, Mitropolit al Europei Occidentale și Meridionale, Preasfințitul Macarie, Episcop al Europei de Nord, o parte din preoții parohiilor românești din Marea Britanie și, nu în ultimul rând, doi preoți din România. Au fost prezenți, de asemenea, și preoți ai comunității ortodoxe grecești din Edinburgh și reprezentanți ai Bisericii Scoției, cea care a pus la dispoziție locul de închinare. La eveniment au mai luat parte Ambasadorul României la Londra, dr. Ion Jinga, Consulul Onorific al României la Aberdeen, Liliana Hiriș, Directorul Institutului Cultural Român de la Londra, Gabriela Musaci și Directorul Centrului Cultural Român, Ramona Mitrică. Nu au lipsit nici reprezentanți ai autorităților britanice și scoțiene printre ei numărându-se primarul orașului Glasgow și Ministrul Culturii din Scoția. Cei aproximativ 500 de participanți la eveniment s-au

bucurat de o sărbătoare românească unică, evenimentul fiind încununat de prezența a două coruri din România, Corul bizantin Nectarie Protopsaltu din București și Corul de copii Theotokos din Alba Iulia, și de dansuri populare românești. Totul a culminat cu o horă românească care a strâns laolaltă, cel puțin pentru o zi, românii aflați departe de țară. Părintele Marcel a răspuns încă de la început nevoilor spirituale ale românilor aflați în Scoția și, astfel, pe lângă parohia din Glasgow și cea în formare din Aberdeen, slujbele bisericești sunt oficiate și în alte orașe precum: Edinburgh, Inverness, Dundee și Perth.

Repetând colinde românești la Glasgow sub îndrumarea Pr. Marcel Oprișan

Întemeierea parohiei din Glasgow constituie doar începutul misiunii părintelui Marcel în Scoția, următorul proiect major fiind înființarea unei biblioteci românești prin sprijinul acordat de dl Teodor Ardelean, director al Bibliotecii Județene din Maramureș și totodată redactor-șef al revistei „Familia Română” și de dl Victor Crăciun, președintele Ligii pentru Unitatea Culturală a Românilor de Pretutindeni. Biblioteca va purta numele poetului Ioan Alexandru și va servi atât tinerilor aflați la studii în Scoția, cât și românilor interesați de valorile culturale românești.

Tot în 2009 au mai fost înființate alte două parohii românești, una în Cardiff (Biserica Tuturor Sfinților, preot Sorin Chirilă), unde se estimează că ar exista o comunitate românească de aproximativ 1.000 de persoane și, cea mai recentă, o filie în Liverpool (Sf. Ioan Nemțeanul, preot Dan Petru Ghindea).

Meritul principal în existența acestor parohii românești în Marea Britanie îi aparține, fără îndoială, Înalt Prea Sfințitului Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale care, deși consemnat ca cel mai tânăr episcop la acea vreme, prin iscusința și harul primit de la Dumnezeu a reușit să însuflească un duh nou bisericii române aflate peste hotare. Ca mărturie stă numărul mare de parohii înființate în Europa Occidentală și Meridională de la întronizarea sa pe scaunul arhieresc, în 1998, și ulterior mitropolitan, în 2001, cu sediul la Paris. Dacă înainte de 1998 exista o singură parohie în Marea Britanie și alte câteva zeci în celelalte țări aflate în jurisdicția Mitropoliei, în prezent se pot număra aproximativ 15 parohii și filii în Regatul Unit dintr-un număr total de aproximativ 250 de parohii, incluzând parohiile în formare și filiile.

Așadar, a fost nevoie de prezența anumitor persoane providențiale, prin intermediul cărora năzuințele comunităților românești aflate peste hotare au prins glas și s-au conturat într-o lucrare menită să răspundă nevoilor spirituale ale românilor din străinătate și, implicit, să promoveze cultura și tradițiile românești.

Bibliografie:

- Barbu, L., Din viața parohiei Sf. Gheorghe de la Londra, Foaia Sf. Ioan Casian, Publicație lunară a M.O.R.E.O.M. nr.263/mai 2006 <http://www.mitropolia-paris.ro/content/fsjc/263.ro.pdf>
- Foaia Sf. Ioan Casian, Buletin săptămânal de informații, nr.165, 23-29.05.2004, <http://www.mitropolia-paris.ro/content/fsjc/165.ro.pdf>
- Dr. Gheorghe, M., Parohia Sf. Macarie cel Mare, Foaia Sf.

Ioan Casian, Buletin săptămânal de informații, nr.165, 19-25.12.2004, <http://www.mitropolia-paris.ro/content/fsjc/195.ro.pdf>

- Leuștean, L.N., 2008, Religious Diplomacy and Socialism: The Romanian Orthodox Church and the Church of England, 1956-1959, East European Politics and Societies 2008;22;7, <http://eep.sagepub.com/cgi/content/abstract/22/1/7>
- <http://www.radur.homechoice.co.uk/> ;
- <http://anglicanhistory.org/orthodoxy/> ;
- <http://londra.mae.ro/> ;
- <http://www.mitropolia-paris.ro;>
- [http://romanianchurchpoole.co.uk/;](http://romanianchurchpoole.co.uk/)
- <http://www.sfmacarie.org/>
- <http://www.patriarhia.ro/>
- [http://www.bisericaortodoxaromanascotia.org.uk.](http://www.bisericaortodoxaromanascotia.org.uk)

De la comunitatea română din Aberdeen, Scoția

Marius POPA
Aberdeen, Scoția

Mă gândesc că mulți români din țară și din străinătate vă citesc și astfel prin dumneavoastră am putea deveni mai cunoscuți celor care sunt în Scoția. În plus, poate mulți dintre ei ar avea mai multă încredere în ceilalți români care locuiesc în zona lor și ar putea hotărî să participe la viața comunității române locale.

Încep prin a vă face cunoscută marea realizare a Bisericii Ortodoxe Române prin preotul Marcel Oprișan de a avea o prezență permanentă în Scoția. Biserica Ortodoxă Română în Scoția are o foarte bună prezentare pe internet <http://www.bisericaortodoxaromanascotia.org.uk/#/aberdeenro/4533404594>, unde pot fi găsite informații, fapte și poze.

Biserica Ortodoxă Română și comunitatea românească din Aberdeen vor avea, în ianuarie 2010, marea bucurie de a inaugura o parohie locală. Informații despre acest eveniment puteți găsi atât pe site-ul Biserica Ortodoxă Română în Scoția cât și în site-ul Patriarhiei Române: http://www.basilica.ro/ro/stiri/o_noua_parohie_ortodoxa_romana_in_scotia.html

Preotul Gabriel Hlade va fi preotul paroh în Aberdeen.

Multe acțiuni ale comunității române din Aberdeen sunt organizate cu sprijinul și sub oblăduirea Bisericii Ortodoxe.

Se încearcă organizarea unei biblioteci creștine și a unei școli românești de duminică, dar cea mai de succes activitate este corul. Organizatoarea, dirijoarea, inima și sufletul acestui cor este doamna Lucia Stoica care a reușit deja, de-a lungul a patru ani, cu o admirabilă stăruință, pasiune, răbdare și înțelegere să ofere comunității locale și invitaților admirabile concerte de Crăciun.

Ultimul concert (2009) poate fi vizionat pe Youtube prin link-urile:

<http://www.youtube.com/watch?v=B4PyZyXBUhc>
<http://www.youtube.com/watch?v=TZYffp2xZD0>
<http://www.youtube.com/watch?v=9F-w2NPWj2c>
<http://www.youtube.com/watch?v=vzoEbbn0D78>
<http://www.youtube.com/watch?v=CvlrwQNpxZQ>
<http://www.youtube.com/watch?v=7vuQfCzY9bU>

Veți remarca în ultima parte a acestui concert organizat în Aberdeen și corul din Glasgow condus de preotul paroh Marcel Oprișan.

Românii din Scoția au înființat, de asemenea, și o organizație non-profit (de tip caritabil în conformitate cu legislația din Marea Britanie) sub numele de Scottish Romanian Society, sau pe scurt ScotRo. Organizația are un site cu multe informații utile și cu un forum activ:

<http://www.scotro.org.uk/mainsite/>

Inițiativa ScotRo, precum și coordonarea înființării, organizării și a activității curente aparțin domnișoarei doctor Liliana Hiris, care este și Consul Onorific al României în Nordul Scoției.

ScotRo organizează întâlniri periodice ale românilor și ale simpatizanților României ca Seara Românească (în preajma zilei naționale) sau Ziua Mărtișorului. De asemenea susține participarea comunității locale la evenimentele locale interetnice atât culturale cât și sociale.

Forumul de pe site-ul ScotRo încearcă să faciliteze comunicarea și schimbul de informații și experiență în comunitatea locală.

Sper că prin cele de mai sus am reușit să vă trezesc interesul pentru comunitatea română din Aberdeen și din Scoția. Încerc să sper ca veți fi interesați să aflați mai multe despre noi și poate să scrieți despre noi în periodicul dumneavoastră care este atât de cunoscut comunităților românești.

„Părinte, pentru trei ore m-am simțit ca acasă”

Dana LEPĂDATU
Olbia, Italia

E unul din multe mesaje transmise preotului paroh Constantin Ciobanu, duminică 27 septembrie 2009, când membrii comunității române din toată Sardegnă, s-au adunat la Olbia pentru celebrarea Hramului „Sf. Antim Ivireanul.”

Spiritualitate

Alături de preotul Constantin Ciobanu, Sf. Liturghie, care s-a desfășurat în Biserica din Poltu Quadu, a fost oficiată de Preasfinția Sa, Preasfințitul Părinte Episcop Siluan, aflat în prima sa vizită pastorală în Sardegnă.

Biserica de la Poltu Quadu, loc de întâlnire săptămânală a românilor de la Olbia, s-a dovedit neîncăpătoare pentru cei mai bine de 250 de români care au participat la acest eveniment.

Slujba a fost urmată, cum era firesc, în spiritul tradițiilor românești, de o masă festivă,

care a prilejuit și un moment de apropiere între enoriași și prelați. Pentru cei mai mulți dintre românii veniți la muncă în Italia depărtarea de casă și de cei dragi e cel mai de greu de suportat. În lipsa unor inițiative constructive din partea autorităților române, biserica rămâne singurul punct de reper viabil pentru aceștia. Căldura sufletească a Episcopului Siluan, modul în care a știut să îi trateze pe cei prezenți de la egal la egal, să glumească și să dea sfaturi în egală măsură, i-a impresionat mult pe români, care de altfel au și reînnoit invitația Preasfințitului de a reveni în Sardegnă.

„Poate cu ocazia următorului Praznic”, a spus Preasfințitul Părinte, subliniind că „suntem legați înaintea să ne cunoaștem, și eu am datoria față de dumneavoastră să vă pun la rugăciune. Și astfel ne-am cunoscut înaintea să ne cunoaștem”.

„Dar până atunci vă aștept la Roma la Episcopie”. „Mi-aș dori să vad un meci de fotbal pe terenul Episcopiei, să joace Sardegnă cu Sicilia, cu Milano, cu Roma. Părintele Constantin o să fie arbitru de tușă iar eu de centru”, a glumit, Preasfințitul cu cei prezenți.

Amintind de dificultățile cu care se confruntă zilnic românii din străinătate, Episcopul Siluan i-a îndemnat pe români ca din când în când să lase la o parte grijile și să aprecieze momentele de bucurie: „Nu ne trebuie mult să fim fericiți, dar trebuie să știm să ținem de fericire”, subliniind importanța și bucuria faptului de a fi împreună. „Dacă nu suntem împreună nu e nici o bucurie.”

Sunt de apreciat eforturile organizatorice ale comunității românești de la Olbia, gazdele evenimentului, care au contribuit la buna organizare și desfășurare a festivităților și au dovedit încă o dată că „unde-s mulți puterea crește”.

La festivități au participat de asemenea, membri ai comunității italiene, printre care Don Andreea, vicar al episcopului de Olbia Tempio.

Biserica împodobită de sărbătoare, costume populare românești, români veniți din toate colțurile Sardiniei, aceasta a fost atmosfera care s-a respirat duminică la Olbia. Și pentru câteva ore s-au simțit din nou acasă.

Foto:
27 septembrie 2009,
români din toată Sardegnă
s-au adunat la Olbia pentru
celebrarea Hramului
„Sf. Antim Ivireanul”

Hramul parohiei „Nașterea Maicii Domnului”, Montreal

Gheorghe Avram ȘUTA
preot paroh, Montreal, Canada

Duminică dinaintea Sfintei Cruci, 13 septembrie 2009, comunitatea greco-catolică din Montreal, Canada și-a sărbătorit hramul parohiei „Nașterea Maicii Domnului”.

Sărbătoarea hramului a fost încărcată de semnificație prin prezența Preasfințitului Vasile BIZĂU, Episcopul Curiei Arhiepiscopiei Majore cu sediul la Blaj, invitatul de seamă al acestui eveniment. Preasfinția Sa a fost întâmpinat la intrarea în biserică de preotul paroh Gheorghe Șuta și domnul Ioan Banea, membru fondator al parohiei, care i-a adresat mulțumiri și urări de bun venit din partea parohiei. La Liturghia Arhierescă celebrată în duminica dinaintea Înălțării Sfintei Cruci, au mai participat părintele Paul Michalak, călugăr din ordinul Oblașii Mariei, pr. Roman Lahola, preot greco-catolic ucrainean, lectorul Aurelian Nagy din Toronto și preotul paroh Gheorghe Avram Șuta.

În cuvântul de învățătură rostit de Arhiepiscop, credincioșii au fost îndemnați să rămână fideli bisericii căreia îi aparțin și să conserve rădăcinile culturale și lingvistice care dau sens apartenenței lor la Biserica Greco-

Catolică și la originile lor românești. Tot cu această ocazie, Preasfințitul Vasile a transmis credincioșilor din Montreal salutul Întâuluiistătător al bisericii noastre, Preafericitul Lucian MUREȘAN Arhiepiscop Major al Bisericii Române Unite.

După celebrarea Liturghiei, Preasfințitul a împărțit iconițe credincioșilor și s-a întreținut cu ei la o agapă frățească pregătită de doamnele din parohie în sala socială a bisericii. Evenimentul a avut o semnificație deosebit de profundă pentru credincioșii parohiei noastre, prezența Preasfinției Sale dând plenitudine sărbătorii hramului parohiei.

Mulțumim Bunului Dumnezeu că ne-a învrednicit să trăim aceste clipe de har, să putem aduce laudă în cânt și rugăciune Preacuratei Fecioare Maria, ocrotitoarea și mijlocitoarea noastră la Fiul ei, Domnul Nostru Isus Cristos.

Nu în ultimul rând mulțumim Preasfințitului că s-a ostenit și a făcut acest drum lung pentru a fi alături de noi românii, care trăim departe de țară.

Canada – Montreal 13 septembrie 2009

Dan Puric, câteva cuvinte pentru Familia română

În primul rând mă bucur că mai există, că este longevivă, nefiind bătrână. Își păstrează o tinerețe. Doi: ce frumos sună **familia** în context că familia este compromisă din punct de vedere social, într-o societate care crede în individ și parteneriat, nu mai crede în cămin, în familie. Sună cald, sună armonios, sună creștin. Îi urez o veșnicie cristică, îi urez niște colaboratori care s-o iubească și propuneam că ar fi bine ca revista Familia Română să se pomenească. În familie pomenim: moșii și strămoșii noștri. Iar eu am zis că odată cu noi mai trăiesc morții noștri. Neamul înseamnă și mormintele în care oamenii nu vor să moară și-atunci familia trebuie să aibă grijă de neam și ar fi bine ca în această bibliotecă să fie o secție specială despre memorialistică și de martirologie pentru că familia înseamnă și tinere de minte, înseamnă mit. Să se comunice istoricilor noștri conjuncturali și jupuiți europeni că nu se demitizează, că nu ajungem la C.N.P.-uri, la buletin, ci că familia are o poveste. Familia poate să aibă o legendă, un popor are o poveste. Fără o poveste un popor este un nimic. Familia ține continuă această poveste. Una dintre poveștile cutremurătoare este că un om numit Iosif Vulcan a luat o lacrimă din poporul român numit Mihai Eminescu și a pus-o pe obrazul țării.

— Cum vedeți relația dintre românism și creștinism?

— E perfectă pentru că e o sfântă trinitate. Zicea Simion Mehedinți: „Odată cu poporul român s-a făcut limba și credința”. N-ai cum să le separi. E fiziologic. Sunt concrecute. E grupă sanguină. Tai, iese sângele lui Cristos, nu este sânge de parlamentar de astăzi. Asta este sânge zootehnic.

Spiritualitate

Primul român care a votat: o profesoară de chimie din Auckland, Noua Zeelandă

Lavinia ARDELEAN

Potrivit MAE, pentru alegerile prezidențiale din 2009 s-au înființat în străinătate 294 de secții de votare, în 92 de țări și 2 teatre de operațiuni, Kosovo și Afghanistan. Printre țările cu cele mai multe secții înființate se numără Italia cu 55, Spania cu 38, SUA cu 28, Republica Moldova cu 13, Franța cu 9 sau Marea Britanie cu 8 secții. Totalul general al buletinelor de vot trimise spre secțiile de votare din diaspora a fost de 600.000. Dintre acestea, 167.600 de buletine au fost expediate spre Italia, 155.200 de buletine spre Spania, 52.000 în Republica Moldova, 44.076 în SUA, 25.600 în Grecia, 20.200 în Franța sau 20.000 în Cipru, iar la polul opus, putem arăta că s-au trimis 20 de buletine de vot în Etiopia și Sri Lanka, 30 de buletine în Uzbekistan, 40 în Zimbabwe sau 50 de buletine în țări precum Albania, Angola, Azerbaidjan, Belarus, Cuba, Filipine, Kazahstan, Muntenegru, RPD Coreeană și Uruguay.

Primul român care a votat în cadrul scrutinului organizat duminică, 22 noiembrie 2009, este Adina Giurgiu (40 de ani), profesoară de chimie din Auckland, Noua Zeelandă, președintele Asociației românilor „Doina”. Ea a votat atât pentru alegerile prezidențiale, cât și pentru referendumul privind Parlamentul unicameral și reducerea numărului de parlamentari. Potrivit MAE, Adina Giurgiu a votat la secția 289, la ora 20.10, ora României (ora 7.10 - ora locală).

Am avut surpriza să constatăm că Adina Giurgiu este originară din... Baia Mare. Ea a plecat în Noua Zeelandă împreună cu soțul și fetița ei, în 1998, după ce a fost, timp de patru ani, profesoară de chimie în România. În țara de adopție a început să lucreze în calitate de cadru tehnic al Universității Tehnice din Auckland AUT, după care, începând din anul 2001 s-a mutat la Facultatea de Medicină din cadrul aceleiași Universități, unde în prezent conduce laboratorul studentesc de Farmacologie.

Este membru fondator al Asociației „Doina”, care

a avut inițiativa deschiderii secției de votare în Auckland, asociație înființată în iulie 2000, înregistrată la Oficiul Companiilor din Noua Zeelandă sub numele oficial de: „Doina - Community of Romanian Aucklanders Incorporated” și încorporată în data de 7 septembrie 2000 (www.doina.co.nz.).

Asociația „Doina” este o organizație democratică, apolitică și non-profit.

Printre obiectivele ei se numără:

Susținerea spiritului, a limbii române cât și a tradițiilor culturale și spirituale românești. Pentru promovarea acestora Asociația „Doina” a înființat, în aprilie 2001, o emisiune de radio în limba română: „România Plai de Dor”, emisiune care se difuzează în fiecare vineri de la 20.30 la 21.30 pe frecvența de 104.6 FM a Planet FM. În același scop Asociația „Doina” a înființat Școala Românească din Auckland, în septembrie 2008. La Școala Românească copiii învață în limba română despre cultura, istoria și geografia românilor și mai ales învață obiceiuri și tradiții românești cum ar fi: vopsirea sau încondeierea ouălor de Paști, crearea de Mărțișoare și altele;

Protejarea membrilor comunității românești din Auckland împotriva discriminării de orice natură;

Organizarea de expoziții și întruniri publice care să promoveze cultura și limba română. Asociația „Doina” a organizat în august 2009 un concert de pian al unui mare pianist de origine română din Auckland - Eugen Albulescu. Asociația „Doina” a sprijinit, prin publicitate, Trupa „Zi de Mai” - o trupă de teatru înființată de doi actori români din Auckland, care a avut câteva reprezentații de teatru, poezie și muzică în limba română;

Menținerea unui contact strâns între membrii comunității românești prin organizarea de întâlniri periodice, serate distractive etc.

În Noua Zeelandă trăiesc aproximativ 3.500 de români, dintre care 1.000 la Auckland.

George Roca evadează din spațiul virtual pentru a-și întâlni prietenii la ei acasă

Adelina ULICI

Pentru oricine este interesat de fenomenul cultural românesc contemporan, numele lui George Roca nu mai are nevoie de nicio prezentare. Jurnalist, fondator de reviste culturale, colaborator la numeroase publicații internaționale - redactor la „Romanian Vip” în momentul de față -, poet, scriitor, artist al imaginii, este foarte prezent în mediul virtual, atât prin ceea ce publică, ceea ce promovează și prin legăturile pe care le întreține cu

peste 200 de personalități culturale, pentru că cel care mărturisește: „Pentru mine, / lumea începe din România / și se termină în Australia. / Punct!” are o adevărată vocație a prieteniei, darul și harul de a crea punți și legături, cu o vervă și un altruism greu de imaginat. Finețe, delicatețe, eleganța spiritului și simțul măsurii, alături de pasiune și căldură sufletească ce iradiază din cuvintele lui, fie că vorbește, cu nesfârșită dragoste, de

familia din Australia, despre prietenii pe care activitatea culturală i le scoate în cale sau despre profesia lui, sunt ingredientele care completează o personalitate plurivalentă încântătoare.

Cu o activitate atât de intensă, nu este de mirare că spațiul virtual îl acaparează și îi invadează spațiul personal, ocupând o mare parte a fiecărei zile și nopți. Însă uneori simte nevoia și găsește forța să i se sustragă, să găsească liniștea și armonia pe care i le oferă poezia. Rodul acestor intervale de fugă este-un volum de poezie de o cuceritoare sinceritate: „Evadare din spațiul virtual” (Prefață de Maria Diana Popescu, Postfață Constantin Mălinaș. București, Editura Anamarol, 2009. 116 p.) pe care l-a adus în dar prietenilor săi, cu ocazia vizitei anuale pe care o face în Europa. Și s-ar putea să ne aflăm în fața unui record în ceea ce privește arealul de lansare, beneficiind de o suită de lansări, după cum urmează: **București - 17 septembrie, Madrid - 26 septembrie; Timișoara - 7 octombrie, Oradea - 14 octombrie și Baia Mare - 15 octombrie.** Un veritabil tur de forță pentru a aduce în fața prietenilor săi, cunoscuți în persoană, sau doar prin internet, darul său poetic.

Evenimentele s-au bucurat de o mediatizare pe măsură.

București. Evenimentul a avut loc la Biblioteca Metropolitană și a fost organizat de Liga Scriitorilor din România, prin Elisabeta Iosif, Editura ANAMAROL, prin Rodica Elena Lupu și Biblioteca Metropolitană București, prin Mihaela Sfârlea. Au participat peste 60 de persoane, majoritatea oameni de litere, prieteni și colaboratori ai revistelor virtuale și pe hârtie unde George Roca este redactor.

Au luat cuvântul dr. Marius Enăchescu, vicepreședinte a Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică din cadrul Ministerului Educației, Cercetării și Inovării, vicepreședinte al Academiei Româno-Americane, Alexandru Lăzărescu, membru al Comitetului Olimpic Român, fost șef de misiune la Olimpiada de la Sydney, criticul literar Cristian Neagu, secretar al Ligii Scriitorilor din România, și organizatoarele evenimentului, scriitoarele Rodica Elena Lupu, Elisabeta Iosif și Elena Armenescu.¹

În aceeași seară, a avut loc un alt eveniment, la „Clubul pensionarilor fără vârstă” de la Mihai Bravu, despre care protagonistul nostru mărturisește:

„Local select, lume bună, mâncăruri și băuturi alese, orchestra live. Acolo îmi organizase Lucky împreună cu editoarea mea a doua lansare a cărții „Evadare din spațiul virtual”. O lansare artistică, cu muzică, poezie și cu peste 200 de spectatori. A fost o seară de neuitat! La microfon s-a cântat, s-au recitat versuri, s-au spus glume! Am cunoscut lume nouă. Lucky a fost la înălțime! A cântat ca pe vremuri la „Western”! Lumea a aplaudat-o cu frenezie... A fost din nou acea Lucky pe care o cunoscusem pe litoral, la Eforie Nord. O doamnă minunată, o voce de aur!”

Madrid. Lansarea a avut loc în celebrul Espacio Niram. Iată câteva date din comunicatul de presă care a precedat evenimentul: „Vor interveni Horia Barna, directorul Institutului Cultural Român din Madrid și scriitorul

Lucky Marinescu și George Roca

spaniol Martin Cid, directorul revistei de artă și literatură „Yareah”. Evenimentul va fi prezentat de jurnalistul Fabianni Belemuski, directorul revistei „Niram Art”. Directorul ICR Madrid, Horia Barna, va interveni cu o prezentare a autorului și a poeziei române contemporane. Horia Barna este hispanist, traducător, jurnalist și editor. Licențiat în Filologie (Universitatea din București), a tradus în limba română o serie de autori spanioli precum Carlos Fuentes și Eduardo Mendoza. Colaborează cu importante reviste de cultură din România și Spania.

Martin Cid va vorbi despre jurnalismul cultural astăzi, de la Sydney la București și Madrid. Este autorul a trei romane, a numeroase nuvele, articole de caracter literar, publicate în diverse reviste literare din Spania și fondatorul revistei „Yareah Magazine”. Evenimentul este organizat de Revista Niram Art și Espacio Niram în colaborare cu Defeses Fine Arts.

Oradea. Lansarea a fost organizată de Cenaclul „Barbu Ștefănescu Delavrancea” și Teatrul „Arcadia”. A fost poate cea mai emoționantă dintre lansări, fiind făcută acasă, pentru că și acum, după trei decenii de la plecare, pentru George Roca, Oradea înseamnă „acasă”. Moderator a fost scriitorul Pașcu Balaci. Volumul a fost prezentat de directorul fondator al revistei „Familia română”, conf. univ. dr. Constantin Mălinaș. Atmosfera a fost emoționantă, de zile mari, așa cum este atunci când prietenii de peste mări și țări, revin acasă. Timpul petrecut în compania lor este prețios, în fiecare secundă a lui.

Timișoara. Aici, în orașul de pe Bega, în data de 7 octombrie, evenimentul a fost găzduit de Librăria „Cartea de nisip”, un spațiu îmbietor și ingenios organizat de tânăra echipă formată din Sorin Răzvan Gîscă – managerul librăriei și Marian Victor, librar.

Personalitatea multiplă a omului de cultură George Roca a stârnit interes în urbea bănațeană, evenimentul debutând cu câteva interviuri oferite posturilor locale de televiziune precum Analog TV și Televiziunea Studențească. Cu binecunoscuta-i dexteritate analitică asupra esenței lucru-

1 Carmen Cătunescu. Eveniment cultural în viața bucureșteană – lansarea volumului „Evadare din spațiul virtual” de George Roca.

rilor acestei lumi, cu harul pătrunderii și deslușirii mesajului, a sensului cuvintelor scrise, poetul Eugen Dorcescu, membru al Uniunii Scriitorilor și moderatorul întâlnirii, a prezentat volumul în fața unui auditoriu format din iubitori ai cărții aflați în spațiul librăriei, scriitori și oameni de litere, membri ai Uniunii Scriitorilor – filiala Timișoara, reprezentanți ai mass-mediei locale, studenți și a grupului celor 16 poete, foste colaboratoare în arta scrisului, autoare care au lansat în urmă cu un an antologia de versuri „Daruri de Crăciun” sub îndrumarea redactorului George Roca. Au fost prezenți distinși membri ai Uniunii Scriitorilor din Timișoara: prozatorii Ion Arieșanu, Ion Marin Almăjan, Ion Jurca Rovina, poeta Tatiana Arieșanu, Aurel Gheorghe Ardelean, prozator, dramaturg și sculptor și poetul Ticu Leontescu.

Au avut intervenții Olimpia Berca, istoric și critic literar, membră a Uniunii Scriitorilor; Aurel Turcuș, poet, istoric, scriitor, de asemenea membru al Uniunii Scriitorilor; subsemnata, Cornelia Turlea Chifu, scriitor de literatură pentru copii; istoricul Tiberiu Ciobanu, directorul revistei „Columna 2000” care a și prelungit lansarea de carte în studioul postului local de televiziune „Europa Nova”, invitându-l pe autor, împreună cu cartea sa, la o întâlnire cu telespectatorii în cadrul emisiunii „Convergențe”, al cărei realizator este.

Evenimentul s-a încheiat cu un recital de poezie oferit de autor invitaților săi și discuții amicale în jurul unei cafele fierbinți pregătită de gazde în spațiul dedicat agapei.¹

Baia Mare. Publicul numeros, însuflețit și plin de căldură a participat cu interes la o triplă lansare-întâlnire fericită: revista „Familia română”, nr. 2-3/2009, volumul de proză scurtă, „Proza de transport”, de Constantin Mălinaș și volumul de versuri, „Evadare din spațiul virtual” de George Roca. Gazda evenimentului a fost dr. Teodor Ardelean, directorul Bibliotecii Județene „Petre Dulfu” și redactorul șef al revistei „Familia română”.

„Proza de transport” oferă cititorului o față a lumii plină de prospețime. Se remarcă finețea observatorului firii omenești, talentul de a surprinde detaliul semnificativ. Avem în fața ochilor o lume în mișcare, cu problemele și preocupările ei, privită cu simpatie și înțelegere. Până la urmă, mijlocul de transport în care dialogul se desfășoară firesc, este un pretext, un unghi din care se aruncă un fascicul de lumină asupra lumii și firii omenești, viața însăși fiind o călătorie în care oamenii interacționează și comunică. O carte plină de tris-

Lansarea de la Timișoara

tețe și umor în același timp, scrisă într-un limbaj savuros și având un pronunțat caracter autobiografic.

„Evadare în spațiul virtual” poate fi privită ca un autoportret liric. Sentimentul atotprezent pare a fi nostalgia după un tărâm pierdut, al copilăriei, al locurilor natale, al unei lumi mai pașnice... Structurată în secțiunile tematice: **Antipozi**, cu poezii ale căror titluri vorbesc de la sine: Transilvania, Ardeal („Sufletul meu să se-ntoarcă / Tot acolo în Ardeal”), Omul cu două inimi; **Cromatică australiană** de o plasticitate și muzicalitate remarcabile, **Amintiri**, cu bogate referiri la cultura română, la elementul românesc, **Dedicații** care demonstrează preocuparea pentru problemele contemporane ale omenirii și lansează un strigăt poetic împotriva însingurării umane, **De iubire**, cu o abundență de flori și culori, vădind sensibilitate, gingășie, puritate și, în final, **Fabule și parodii**, plină de umor. Nostalgia se împletește cu optimismul și citindu-i în paralel pe cei doi autori, îți dai seama că au o abordare asemănătoare a lumii, fiecare în registrul său, și înțelegi de ce sunt prieteni atât de buni.

În final George Roca a oferit publicului un adevărat recital de poezie. Întâmplarea fericită a făcut ca în sală să se afle și să-i dea replica poetică, pictorul și poetul Ioan Nicoară din Statele Unite, care a subliniat nostalgia versurilor și a spus că numai cei care sunt în situație pot înțelege ce înseamnă gândul de a fi îngropat în pământ străin. Menționăm, de asemenea, prezența președintelui UrdT Dacia din Ucraina, Ion M. Botoș, astfel încât se poate spune că Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” a fost gazda unei lumi întregi.

15 oct. 2009 Baia Mare, la sediul revistei **Familia română**, la o triplă sărbătoare: **C-tin Mălinaș**, directorul fondator al revistei, **Ioana Dragotă**, redactor șef adj., **Teodor Ardelean**, redactor șef, **George Roca** și **Ion M. Botoș**, membri în colegiul de redacție

1 Cornelia Turlea-Chifu. Lansare de carte la Timișoara.

Doris Plantus-Runey și uluitoarea ei moștenire părintească: limba română

Adelina ULICI

Doris Plantus-Runey s-a născut în Statele Unite ale Americii, din părinți bucovineni. În casa și în dragostea părintească a crescut legănată de dulcele grai bucovinean. Pentru Doris Runey, trăitoare pe meleaguri americane, limba română a devenit, astfel, cea mai prețioasă moștenire, legătura cu rădăcinile, cu părinții iubiți. Limba română înseamnă pentru ea mult mai mult decât un mod de exprimare, este imaginea copilăriei, este întruchiparea dragostei și pare a fi îndeplinirea unei datorii filiale. Nu numai că o cultivă, și trebuie să remarcă că limbajul pe care îl folosește are o savoare aparte, presărat cu diminutive și uneori ne ia prin surprindere cu câte un cuvânt sau expresie cu parfum arhaic, dar are dorința de a o modela într-o exprimare artistică, de a plăsmui opere literare.

În literatura română există numeroase exemple de autori care, plecând pe alte meleaguri, au îmbrățișat limba patriei de adopție și au creat opere valoroase. Există și dintre aceia care, plecați pe meleaguri străine, au continuat să scrie în limba română, publicându-și operele ca atare. Dar un caz așa cum este cel al lui Doris Plantus-Runey nu am mai întâlnit până acum. Crescută pe pământ american, ea scrie literatură și în limba primitivă ca zestre culturală de la părinți, limba română și dorește să publice în România - superbă și simbolică întoarcere „acasă”, făcută în numele lor. Mă întreb cu înfiorare cu câta dragoste au investit părinții ei poveștile, cântecele și cuvintele despre Bucovina și cât de mare a fost dorul de casă care le-a ars în inimi ca să-i poată transmite sentimentele care îi animă intențiile.

Am făcut cunoștință cu Doris Plantus-Runey în spațiul virtual. Am corespondat prin e-mail, i-am vizitat pagina web numită, cum altfel?, „Bucovina mică”, unde am putut vedea desfășurându-se, în toată frumusețea și splendoarea lui, un veritabil cult pentru Bucovina. Am descoperit, cu mare plăcere, o personalitate plurivalentă deosebită, cu variate preocupări artistice. Am citit cu interes poemul „Povestea pruncului sihastru”, operă la a cărei transpunere într-o proză de dimensiuni mai mari lucrează în momentul de față. Reproducem pentru cititorii noștri câteva fragmente din acest poem fantastic în proză, în care Doris Plantus-Runey creează o mitologie originală, împletind fantezia, cu amintirile poveștilor din copilărie

Doris Runey este o dovadă vie a faptului că sentimentul apartenenței la o cultură transcende spațiul și ambianța socială și se poate dobândi prin sânge, dragoste și simțire autentică.

Povestea pruncului sihastru (fragmente)

Cartea Întâi

Muncesc pe ascuns în peștera bătrână, umezit de lacrimi sălbatice, care de mult picurau în spice de piatră prismatică.

Prea des între oameni nu pot să ies decât în nopțile

desprinse cu loviturile târnăcopului ca din mină, sclipind cu iuțea stelelor.

Cioplesc din umbrele integrate în piatră reliefurile vieții mele din straturile compuse de gânduri grele de când sunt sihastru.

„Până... nu de... scrii... po... vestea vieții... tale,
...parcă n-ai... tră...it-o tu;
par...că e doar visul... altuia,
le...pădat și... fără... s ens...” [...]

Cartea a Doua

După ce Adam și Eva au mâncat din rodul interzis, mărul din mâna lor s-a scăpat, neobservat, și s-a rostogolit un pic până s-a oprit la mică distanță de locul cel blestemat. Întâmplător, un fluturaș, nou născut din cocon, ieșise tocmai în momentul acela, ciocnindu-și fruntea cu cea a mărului mușcat. Pac! Fluturașul s-a șocat, firește, fiind gingaș, cu căiță încă-n cap, dar, după câteva veacuri, și-a revenit, inconștient de vremea pierdută și de ciudatul eveniment.

Când s-a trezit, crezându-se proaspăt născut, a zburat cu mândrie. Cum îl părăsise amețeala, se lăsă drept rouă pe lună, alb, ca de lapte. Încet, a reușit să se suie liber în aer, ușurel, de parcă, parcă numai ieri se născuse în peșteruță de mătase. Pe parcurs, și-a găsit perechea, care, la rândul ei, s-a fermecat de parfumul mărului și a prins a se înălța pe bătaia aripilor fluturașului deochiat.

La timpul potrivit, hai să nu-i zicem întâmplător, din datină cerească, puilul fluturașului a ieșit și el din cocon, dar cu aripioare din frunza mărului, însă nu din cele de soiul diafan al strămoșilor lui. Săracul fluturaș s-a încântat când, la primul lui zbor, se auzise o melodie armonioasă, produsă de bătaia aripilor mititelului. În curând s-a aflat vestea și s-a interesat și marele Dumnezeu, care l-a luat la vorbă pe fluturașul cel magic:

Măi copile, de unde știi tu să cânti așa?

Adică? răspunse el, doinind din aripi, rar, cum-pănindu-se pe o crenguță, ca să nu-și ia vreun zbor neprevăzut.

Aripioarele astea, de unde le ai? întrebă Domnul.

Din cocon, Măria ta.

Dumnezeu își mângâie barba, albă ca zăpada cea nouă, uimit, după măsura sa atotputernică, și zice pe șoptit:

Da' una ca asta n-am mai văzut.

Te superi Dumneata pe mine? se miră fluturașul.

Dimpotrivă, zâmbește Dumnezeu, chiar îmi place. Zii mai departe, taică!

Fluturașul, pătimos cânta, iar Domnul:

Da' cum se numește cântecul ăsta?

Răspunse micul lăutar:

Gugulan cu car cu mere.

La auzul acestora, a oftat Domnul cu o melancolie dumnezeiască, care, cu suflul ei l-a spulberat pe fluturaș până în fundul grădinii.

Vai de mine! se căinează Dumnezeu, când l-a găsit pe mititelul erou ascuns în tufe, cu aripioarele frânte.

Iartă-mă, puilul tatii! Uitasem ce fel de forță are nostalgia.

Nu-i bai, răspunde ceterașul.

În marea Sa milă, cu degetul Lui sfânt, aripioarele zdrelite le-a atins Dumnezeu și le-a făcut precum au fost, iar pe fluturaș l-a îndemnat să se înalțe.

Și Dumnezeu a văzut că este bine.

Se spune că, de multe ori de-atunci, Domnul îl căuta pe mititelul artist și, cu un dor imens, și fără stricăciune, îi zicea așa:

Ia mai zii, taică, doina aia care-mi place mie.

Fluturcelul, cumincior, dădea din aripi, măsurat, concentrându-se cu simț tainic, în timp ce Domnul îl însoțea cu glas alintător: *hăăi, gugulaan cu car cu mere...*

FIȘĂ DE AUTOR

așa cum ni se relevă Doris Runey din pagina ei web „Bucovina mică”

<http://bucovinamica.net/>

Autocaracterizare:

Acest site este dedicat tatălui meu, Diaconul Aurel Plantus (1923-2002), care mereu m-a încurajat în cercetarea semnificațiilor și creativității vieții, și Diaconiței Maria Plantus, care întotdeauna mi-a înțeles pasiunea. Imaginile, precum și meditațiile acestui locaș, reflectă preocupările mele interdisciplinare, alături de pasiunile mele artistice, culturale, și științifice în cadrul unei vieți scumpe, dar pusă de numeroase ori la încercare. Unii m-au considerat renaștivistă din cauza entuziasmului meu pentru știință și iluminism, alții m-au catalogat drept descălecată, judecându-mă după obstacolele învinse. Mulți mă știu campioana tuturor lucrurilor simple și bune, dar și cu scop adevărat. Unii, însă, mă cred... lunatecă. Poate și sunt...

Proiectele diverse și modeste pe care le-am reușit în viața mea provin din confruntări cu culori, formă și substanță atât în artă, cât și literatură. Cea mai statornică influență în tot ce fac este datorită părinților mei care m-au învățat a iubi viața și a nu mă teme de necunoscut, deoarece tocmai această filozofie este cea care conferă libertatea adevărată inimii și spiritului, și cultivă imaginația astfel încât să ilumineze călătoriile cele mai profunde și întunecate ale minții și sufletului.

Câteva date profesionale:

- Doris Runey este profesor de engleză, scriitor bilingv, artist.
- Aria disciplinelor de interes cuprinde: literatură engleză modernă, literatură engleză și universală, traduceri literare, studiul traducerii și adaptării de film, scrierea scenariilor de film, raționament abstract, rezolvarea de probleme, știință; activități artistice, limbi străine, didactică, sculptură.
- 2002-2005 Doctorat la Wayne State University, specializarea: Literatura engleză modernă. Cu privire la

traducerea și adaptarea literaturii străine, teatru și film în limba engleză.

- din 2005 este Visiting Assistant Professor of English - Oakland University - Modern literature, World Literature, Fiction, Translation Studies

Preocupări artistice:

Pagina web este organizată în nenumărate secțiuni, cu o bogată ilustrație, care relevă multiple preocupări artistice. Putem vedea: lucrări de sculptură, o poartă tradițională românească pe care și-a construit-o acasă, o absolut superbă troiță, icoane pe lemn și pânză, fotografii de artă. Pot fi citite poezie și proză în limbile engleză și română, traduceri în limba engleză, din operele scriitorilor români, un scenariu – Lorelei -, după opera omonimă a lui Ionel Teodoreanu, dar și studii dedicate artei traducerii.

Și mai aflăm, nu fără surprindere, că Doris Plantus-Runey se ocupă de ansamblul folcloric „Țărăncuța”, care performează dansuri populare din toate zonele României, în repertoriul lor figurând Călușul, Brăul fetelor, Someșul, Bărbuncul și altele.

Ansamblul „Țărăncuța” a fost înființat în 1985, de un grup de tineri dansatori și muzicieni. Sub conducerea artistică a lui Doris Plantus-Runey, grupul a fost primul ansamblu de muzică și dansuri populare românești non-profit din Michigan. Fapt fără precedent, ea și-a deschis porțile membrilor ei și a performat fără discriminare în grupurile de români, construind punți, fapt semnificativ în cultura românească locală din Detroit și Windsor, cunoscut fiind faptul că episcopia ortodoxă românească din America a fost divizată în urmă cu mai bine de 50 de ani. Ansamblul a participat la numeroase spectacole în America și Canada, a câștigat premii și, ca semn de recunoaștere, a fost invitat să susțină spectacole pentru ambasadorul României, în 1998, pentru președintele acesteia, în 1999, și la câteva festivaluri în România.

Mari prieteni ai românilor: Generalul Henri Mathias Berthelot

Dr. Mirel GIURGIU

membru al Asociației „Al.I. Cuza” din Heidelberg, Frankenthal, Germania

În seara zilei de 9 Martie 1918, pe peronul micii gări de la Socola, din apropierea Iașului, un grup de militari în uniforme albastre își lua rămas bun de la camarazii români la încheierea misiunii lor de pe fronturile din Moldova și Muntenia. Între ei se putea zări cu ușurință un munte de om în uniformă de general al armatei franceze, îmbrățișând cu o privire încețoșată de lacrimi, pe cei de care va trebui poate să se despartă pentru totdeauna: frații de arme români, având în frunte pe majestățile lor - Regele Ferdinand și regina Maria ai României, înconjurați de copiii lor.

Omul acesta, care-și ascunde cu greu emoțiile, nu este altul decât șeful misiunii militare franceze (MMF) în România, generalul Henri Mathias Berthelot - el ține cu amândouă mâinile un exemplar din 1688 al Bibliei lui Șerban Cantacuzino, dăruit lui de către membri ai Parlamentului român, în semn de aleasă prețuire. Acordurile Marseillezei și ale Inului Regal amplifică starea de profundă emoție a celor prezenți între care se află și generalul Iancovescu, însoțindu-l pe contele de Saint-Aulaire, reprezentantul Franței la București.

Cu fermitate în glas, generalul rosti, înainte de plecare, acele cuvinte ce avură darul să meargă drept la inima românilor, cu mare efect de îmbărbătare: „Franța nu va permite îngenunchierea României.” După cum se va vedea, acestea nu au fost vorbe de circumstanță, dat fiind faptul că francezii, avându-l în frunte pe generalul Berthelot, vor reveni în luna noiembrie a aceluiași an 1918, vor trece Dunărea pe la Giurgiu și vor reuși să organizeze și să impulsioneze contraofensiva victorioasă care va duce la recucerirea Transilvaniei în dauna armatelor germane, austro-ungare, bulgare și turcești.

Calități militare excepționale îi vor deschide porțile unei cariere pe măsură, cucerind, rând pe rând, galioanele de ofițer superior al armatei franceze, general adjutant și comandant de corp de armată la Verdun, în 1916. Este bine de amintit că proaspătul general își va însuși, la momentul oportun, o strategie ofensivă a războiului, pe care o va susține cu ardoare șeful său, generalul Joffre, strategie pe care o va aplica cu succes pe frontul românesc, între anii 1916-1918.

„Din prima zi - nota comandantul misiunii franceze aliate - m-am convins că trebuie să acționăm repede.

Trebuie să oprim peste tot ideea de retragere, să apărăm cu înverșunare, chiar pe frontieră, pământul național. „În calitate de consilier al Înaltului Comandament Român acreditat pe lângă regele Ferdinand, generalul își va apropia și alte victorii decât cele de pe câmpul de luptă, va reuși anume să încline de multe ori balanța simpatiilor militarilor români în favoarea sa, fie că aceștia făceau parte din eşaloanele superioare, fie că erau simpli soldați. Aceștia din urma îl numeau Tata Bertelau - un pseudonim ce vorbește de la sine despre omenia pe care generalul o arăta de fiecare dată când avea ocazia să se întrețină cu tinerii soldați români pe câmpurile de luptă.

Reactualizând evenimentele petrecute în toamna anului 1916, istoricii români: Vasile Vesa, Dumitru Cipianu, Gheorghe Iancu (profesori ai Universității din Cluj - Facultatea de Istorie-Filosofie), precum și cei francezi: Jean Nouzille, Jean Noel Grand-

homme, Anne Marie Cassoly (profesori de istorie ai Universității „Max Bloch” din Strasbourg), constată, fiecare în felul său, cât de mult lăsa de dorit dotarea cu echipament și armament a trupelor române, nevoite să se retragă la poalele Carpaților după ce încercaseră fără succes să pătrundă în inima Transilvaniei, pentru a o reda de justețe românimii. În același an de tristă aducere aminte - 1916 - militarii noștri au suferit înfrângeri dureroase pentru sufletul românesc, la Turtucaia și la Siliștriu, puncte forte aparținând Cadrilaterului care înceta să mai fie parte a României, așternându-se lințoliul negru peste trecutele victorii cucerite cu mari sacrificii în războaiele balcanice din anii 1912-1913, de către ostașii noștri. Despre toate acestea și despre multe altele, ținând de istoria mai veche și mai nouă a românilor, avea să se informeze acest om providențial pentru destinul României moderne, care a fost generalul Berthelot. Multe amănunte avea să le afle de la cei care și-au îndeplinit cel mai puțin rolul de aliați ai românilor în primul război mondial și anume de la ruși. În timp ce se afla la Petrograd, unde ajunsese traversând spațiul aerian al Scandinaviei, adjunctul generalului Joseph Joffre, întreținându-se cu comandamentul rus în materie de strategie militară, își dă seama că aliații noștri de la răsărit doresc nici mai mult nici mai puțin decât o re-

tragere a forțelor militare românești pe linia Siretului, ceea ce era totuna cu abandonarea unei jumătăți din teritoriul național. Asta numai de dragul de a reduce cât mai mult frontul de răsărit și cu aceasta și implicarea rușilor în războiul mondial. La toate aceste rele se adaugă, în acel an faticos pentru români, și altele: în afară de cucerirea Cadrilaterului, trupele germano-bulgare de conducere a mareșalului Mackensen, aliate fiind și cu turcii, vor reuși să obțină mari și zdrobitoare victorii și de partea cealaltă a Dunării, invadând Bucureștiul, Dobrogea și portul Constanța. Din câte se vede, francezii membri ai M.M.F. (Misiunea Militară Franceză) din care făceau parte câțiva ofițeri superiori conduși de generalul Berthelot, puneau piciorul într-o Românie având teritoriul național mutilat de inamic, sarcina lor de a apăra interesele franceze în răsăritul Europei și pe cele ale României, la cererea guvernului Ionel Brătianu, se dovedeau a fi neașteptat de dificile. De altfel, trebuie spus că francezii au venit la noi cu intenția clară de a asigura refacerea armatei române, prin instrucție militară și facilitarea dotărilor militare cu armament și avioane de luptă, după capacitățile demonstrate pe câmpurile de luptă din Indochina, Algeria și, în cele din urmă, în sângeroasa bătălie de la Verdun din 1916.

Șeful MMF, generalul Berthelot în persoană, devenea consilier militar al regelui Ferdinand, care avea dreptul să asiste la Consiliile de Coroană și făcea propuneri Statului Major al armatei române, fără să aibă calitatea de a da ordine acestuia. Această funcție cerea mult tact, multă diplomatie, o foarte buna cunoaștere a mentalității românilor și a istoriei acestora de-a lungul veacurilor. Din fericire, adjunctul generalului Joffre și trimisul guvernului francez la București avea să depășească toate așteptările, reușind, în condiții din cele mai grele, să-și îndeplinească cu brio misiunea și să intre în cartea de aur a faptelor de glorie militară petrecute vreodată pe pământ românesc.

Între atâtea compartimente ale războiului pe care și le-a asumat „Misiunea Militară Franceză în România”, sub conducerea generalului H.M. Berthelot, vom menționa aici două dintre cele mai importante și mai puțin cunoscute și comentate în literatura istorică și în mass-media: este vorba de misiunea aeronautică și de misiunea medicală.

Cu un efectiv de 303 oameni, între care ofițeri, adjutanți, piloți, observatori, mecanici, transmisioniști etc., punând la dispoziția armatei române 322 de aparate de zbor ce vor participa la misiuni de recunoaștere și de luptă alături de aviația română, francezii și-au adus din plin contribuția la victoriile de răsunet de la Mărăști, Mărășești și Oituz, în iulie-august 1917. Elogiul și recunoașterea oficială nu au lipsit a se face cunoscute și auzite la vremea potrivită. Generalul Eremia Grigorescu, comandantul Armatei I Române, precum și Statul Major al Armatei, au menționat în mai multe rânduri, în declarații oficiale, efortul militar francez pe cerul României.

În ceea ce privește misiunea medicală a MMF, ne-au rămas multe mărturii ale competenței, dăruirii și spiritului de sacrificiu al oamenilor în alb, între ele să amintim pe cea a doctorului Couland făcută la 20 de ani după încheierea războiului: „Membrii corpului medical

francez al Misiunii generalului Berthelot au împărțit pericolele cu camarazii lor români. Ei au dat la rândul lor o bătălie înverșunată împotriva bolilor și morții. Sacrificiul lor se confundă cu cel al fraților români cu care au împărțit gloria.”

Să menționăm că din 104 medici francezi, dintre care 64 erau chirurghi, 5 și-au găsit moartea pe teritoriul țării noastre, în timp ce-și împlineau o datorie nobilă față de bolnavi și de răniți. Între acești eroi, istoria amintește, la loc de cinste, numele profesorului Jean Clunet de la Universitatea din Nancy - specialist în boli infecțioase, medic maior clasa a II-a, răpus de tifos exantematic, la vârsta de numai 38 de ani.

Generalul Berthelot decorează ofițeri români

Om al datoriei și onoarei militare, Berthelot avea să reorganizeze din temelii, în cadrul MMF, într-o perioadă cuprinsă între octombrie 1916 și mai 1917, nu mai puțin de 10 divizii ale armatei române, dintre care 6 erau deja pe front și alte 4 erau gata să participe la ofensivă. Detalii în acest sens aflăm din raportul pe care generalul francez l-a înaintat Cartierului General al Armatei Române. Conținutul acestuia menționează, între altele, faptul că aviația cuprinzând 9 escadrile, alături de forțele terestre de infanterie, cavalerie și artilerie grea, sunt gata să înceapă operațiuni militare contra „Puterilor Centrale”. La 24 iulie a început ofensiva în Moldova, armata română aflându-se sub comanda generalului Alexandru Averescu, va declanșa atacul în zona localității Mărăști. În același timp, ca urmare a evenimentelor din Rusia, Alexandru Kerenski, președinte nou ales, va ordona armatelor rusești din Galiția să înceteze ofensiva. Drept reacție la această decizie, Puterile Centrale vor declanșa atacuri după atacuri în zona Văii Oituzului, acolo unde au fost blocați în cele din urmă de armata română condusă de generalul Eremia Grigorescu, care a reușit să împiedice înaintarea inamicului, silindu-l să bată în retragere. Atunci și acolo, românii s-au acoperit de glorie. Iată ce scria, la scurt timp după aceea, generalul Berthelot, surorii sale aflată în Franța: „Nos braves roumains continuent a se battre avec beaucoup de coeur”. „Vitejii noștri români continuă să se bată cu multă ardoare.”

După cum se cunosc faptele, dar adesea se uită a se menționa, primul ministru al Franței, la acea epocă, domnul Georges Clemenceau, l-a trimis pe generalul Berthelot, proaspăt întors dintr-o misiune în Statele Unite ale Americii, să preia conducerea armatei Dunării la

Salonic, cu scopul de a cuceri Bulgaria (aliată cu Puterile Centrale) și apoi să pună umărul la refacerea României. Drept urmare, la scurt timp, francezii vor trece Dunărea între Ruse și Giurgiu, în noaptea de 9 spre 10 noiembrie a anului 1918, fiind primiți cu aclamații de către populația română. Vor urma zile glorioase pentru români; la 1 decembrie Berthelot intră în București alături de regele Ferdinand. În același timp, Adunarea Românilor reunită la Alba Iulia proclamă Unirea Transilvaniei cu Regatul României, Basarabia aderase și ea la această Unire, iar Națiunea Română reușește să-i unească pe fiii săi într-un singur stat. Anul de grație 1918 consfințește astfel înfăptuirea României Mari, vis de secole al celor mai mulți și mai buni dintre români, fruct dulce, cules după amare îndurări și sacrificii nenumărate.

Misiunea Militară Franceză își încheiease, aureolată de nimbul victoriei, menirea și rolul ei de aliat frățesc al României.

Niciodată în istoria lor românii nu au fost mai uniți, niciodată, poate, mai fericiți, niciodată nu vom vorbi și nu vom scrie destul despre acest eveniment crucial din istoria frământată a poporului nostru, a noastră și a identității noastre. De atunci știm că avem o țară în Europa și în lume.

Omul Berthelot. Henri Mathias Berthelot s-a născut la 7 decembrie 1861 la Feur, capitală a departamentului Loirei din regiunea Burgundiei, ca fiu al lui Claude, căpitan de jandarmi și Francoise Berthelot, casnică.

Pentru acel care se apleacă asupra biografiei spirituale a generalului, va fi o plăcere să descopere la dânsul imense resurse sufletești de bonomie și de generozitate, un om ce avea o statură impresionantă, la propriu, era înalt de 1,80 m, și la figurat fiindcă avea cu adevărat o inimă mare în care încăpea mult altruism, răbdare și bunăvoință față de semenii săi, indiferent de scara socială sau locul în ierarhia militară pe care aceștia îl ocupau vremelnic. Cea mai bună dovadă în acest sens este că soldații noștri s-au atașat de el în așa măsură încât îl considerau ca pe unul de-al lor, îi spuneau „Tata Bertelau”, după ce stătuseră de multe ori de vorbă și se cunoscuseră pe front. În momente de acalmie, generalul își făcea timp să vorbească cu militarii de toate gradele, să afle detalii din viața lor pe câmpul de luptă și dincolo de acesta, în satele și gospodăriile pe care le-au lăsat în grija familiei și a rudelor.

Eroul nostru aprecia gastronomia, era un gurmand rafinat, avea un apetit comparabil cu marea lui stăpânire de sine, drept pentru care, contele Charles de Saint Aulaire, ministrul Franței la București spunea despre Berthelot: „il etablit en Roumanie une véritable dictature de la gastronomie” – „el pune la București bazele unei adevărate dictaturi a gastronomiei”, o dictatură care, să recunoaștem, a reunit, la epoca respectivă, foarte mulți aderenți în rândul românilor, în majoritate ofițeri și oameni politici de prim rang, care au avut onoarea și plăcerea să se confrunte cu ea. Pe lângă bonomie, până să cucerească galoanele de general de divizie (și după aceea, desigur), comandantul MMF în România a trebuit să dea dovadă de multe ori de bărbăție și foarte multă competență în arta militară pe care și-a însușit-o la celebra școală militară de la Saint Cyr și, mai apoi, la școala

superioară de Război, absolvite cu brio de către tânărul devenit un ofițer apreciat al armatei franceze pe care a servit-o în Algeria, ca locotenent de infanterie, pentru ca, la scurt timp după aceea, să devină aghiotantul generalului Brugere, vicepreședinte al Consiliului de Război și secretar al Comitetului de Stat Major din Lorena, în decembrie 1906, având sediul în apropiere de capitala Nancy, în localitatea Baccara, celebră în toată lumea pentru cristalele imaginate și produse acolo. De mare folos i-a fost cunoașterea detaliată a terenului pe care va conduce ulterior, în calitate de general, corpul de armată francez, în marea și sângeroasă înclăștare franco-germană de la Verdun, în anul 1916.

Marele general s-a dovedit în nenumărate rânduri a fi un prieten de nădejde al românilor, atrăgându-și din partea generalului Gurko al Marii Rusii aprecierea că „este mai român decât românii”. Într-atât se implicase în apărarea intereselor țării noastre la masa tratatelor purtate cu Statul Major Rus la Petrograd, încât aceștia au rămas grozav de impresionați și au acceptat, în cele din urmă, strategia și planurile generalului în ceea ce privea situația armatei noastre pe frontul de răsărit la acea epocă.

Francezul va continua până la sfârșitul vieții sale să vină în țara noastră unde posedea un frumos domeniu oferit în semn de înaltă prețuire de către guvernul român, în comuna Farcadinul de Jos, județul Hunedoara.

S-a stins din viață la 28 ianuarie 1931, la o zi după dispariția șefului său, generalul Joffre.

Cu arta lui inconfundabilă de scriitor portretist, Nicolae Iorga descrie succint dar extrem de sugestiv personalitatea celui care a fost un mare și atașat prieten al românilor: „Generalul Berthelot a fost numai un general. Fără idei politice și fără ambiție, fără dorința de a ieși în vitrină. Ostaș din alte timpuri, făcându-și serviciul unde era ordinul, fără tristețe în dizgrație, fără trufie în biruință. Un suflet care părea că vine din vremurile când războiul era o viață pentru oamenii voinici, cu hotărârile neclintite. [...]”

Își iubea soldații și era prietenul sigur al celor ce iubeau steagul lui. Un francez, un bun francez din timpurile fără teorii. A fi inutil era pentru dânsul a muri.

i a murit nemaifiind în serviciu.” (Nicolae Iorga - Oameni cari au fost - Generalul Berthelot – fragment)

Epilog. Memoria ajută sufletul omului, dându-i substanța și relief, hrănind cu harul său speranțele oamenilor.

Memoria dospită pe fapte ale trecutului istoric capătă o aură morală prin cultivarea sentimentului de datorie față de înaintași, oameni de seamă ale căror oboșeli, duse uneori până la sacrificiul suprem, se conjugă în inima noastră cu sentimentul de recunoștință și de identitate națională.

Francezii denumesc asta „devoir de memoire”, - datorie de memorie - o zicere care însoțește întotdeauna ceremoniile cu caracter militar ce au loc cu ocazia unor mari evenimente. Unul dintre acestea este și Ziua Națională a României, sărbătorită an de an, la 1 decembrie, de către comunitatea românească din Strasbourg.

Membrii acestei comunități conduse de

domnul Gabriel Penciu, președintele A.C.A.R. (Asociația Culturală a Romanilor Alsacieni), au înălțat la Strasbourg, cu sprijinul primăriei orașului, bustul generalului H.M. Berthelot, plasându-l într-un areal ce-i poartă numele – „Square Berthelot” - situat în vecinătatea vechii citadele a orașului.

În fiecare an la 1 decembrie, românii din Alsacia și din Lorena, împreună cu cei veniți din zonele frontaliere ale Germaniei învecinate, aduc florile recunoștinței pentru a le depune ca ofrandă sub privirile generalului.

Cu această ocazie sărbătorească, membrii corpului diplomatic românesc reprezentând Consulatul General al României (Consul General domnul Marcel Alexandru) precum și Reprezentanța României pe lângă Consiliul Europei (Ambasador domnul Stelian Stoian), alături de oficialii francezi, adaugă o dimensiune nouă vechilor relații de prietenie franco-română începute pe vremea lui Napoleon al III-lea, consolidate o dată cu alegerea lui A.I.I. Cuza ca domn al Principatelor Române și continuate până astăzi.

La inițiativa domnului Consul General al României la Strasbourg, domnul Marcel Alexandru, susținută de către primarul orașului Metz din Lorena, domnul Dominique Gros, miercuri 2 decembrie 2009, la Metz, în Lorena, a avut loc vernisajul expoziției „Français et Roumains dans la grande guerre: La Mission Berthelot - 1916-1918” - Francezi și Români în Marele Război: Misiunea Berthelot - 1916-1918.

Această manifestare culturală de excepție a avut loc la sediul Primăriei din Metz, expoziția fiind deschisă publicului până la 13 decembrie 2009.

Demn de menționat este și faptul că o expoziție purtând același titlu, închinată aceluiași eveniment, a fost deschisă tot la inițiativa domnului Consul General Marcel Alexandru, între 10-21 noiembrie, la Luneville, în Lorena.

Spiritul de convivialitate domină aceste regăsiri sărbătorești în care dincolo de cadrul oficial, în care se întonează imnurile Franței și României, se arborează drapelele naționale, se țin discursuri evocatoare de istorie comună, românii și francezii învață să se cunoască mai bine într-o notă personală de prețuire reciprocă. Este și acesta un rod al Misiunii Militare Franceze în România, condusă de acela căruia poetul medic Gabriel Adain, membru al misiunii medicale, i-a dedicat aceste versuri care sunt un adevărat credo-mărturisire a lui Berthelot:

*Je n'en connaissais qu'une
et j'avais deux patries
La France, mon pays,
et puis la Roumanie*

*Nu-mi știam decât una
dar aveam două patrii
Țara mea, Franța
și apoi, România.*

Expoziția s-a bucurat de mult interes din partea publicului și a presei franceze.

Bibliografie:

Dumitru Preda, Neculai Moghior, Tiberiu Velter. *Berthelot și România*, bilingv, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997.

Nicolae Iorga. *Oameni cari au fost*, Editura pentru Literatură, 1967.

Jean Nouzille. *Le general Berthelot et la Mission Militaire Francaise en Roumanie, 1916-1918*, Editura Presa universitară clujeană, Cluj Napoca, 1997.

Vasile Vesa. *Les Rapports entre les generaux H.M. Berthelot et Louis Franchet D'Esperey durant l'hiver 1918-1919*. Editura Presa universitară clujeană, Cluj Napoca, 1997.

Generalul Berthelot în România

Sursa: <http://www.forez-info.com/encyclopedia/histoire/174-le-general-berthelot-un-forezien-heros-national-en-roumanie.html>

ANIVERSĂRI 2010

Ana GRIGOR

IANUARIE

- 1 ian. – 110 ani de la apariția, la București, a publicației „**Noua revistă română**”, sub conducerea lui Constantin Rădulescu-Motru (01.01.1900);
- 1 ian. – 180 ani de la nașterea lui **Vasile Boerescu**, jurist, editor, publicist și traducător (01.01.1830 – 1883);
- 1 ian. – 150 ani de la apariția, la București, a publicației „**Revista Carpaților**”, sub conducerea lui Gheorghe Sion (01.01.1860);
- 2 ian. – 100 ani de la nașterea lui **Mircea Streinul**, scriitor (02.01.1910 – 1945);
- 2 ian. – 90 ani de la nașterea lui **Francisc Păcurariu**, scriitor și diplomat (02.01.1920 - 1998);
- 3 ian. – 80 ani de la nașterea lui **Petre Alexandrescu**, istoric și arheolog (03.01.1930 – 2009);
- 4 ian. – 90 ani de la nașterea lui **Constantin D. Cazacu**, grafician și caricaturist (04.01.1920 – 2003);
- 5 ian. – 60 ani de la nașterea lui **Ioan Petru Culianu**, filosof, istoric al religiilor și scriitor (05.01.1950 – 1991);
- 6 ian. – 250 ani de la nașterea lui **Ion Budai-Deleanu**, cărturar iluminist, reprezentant al Școlii Ardelene (06.01.1760 – 1820);
- 6 ian. – 100 ani de la moartea lui **Constantin Brătianu**, general, geograf (1844 – 06.01.1910);
- 7 ian. – 70 ani de la nașterea **Florentinei Mosora**, biofiziciană și actriță de cinema (07.01.1940 – 1994);
- 7 ian. – 20 ani de la moartea lui **Ovidiu Bârlea**, folclorist (1917 – 07.01.1990);
- 9 ian. – 110 ani de la nașterea **Henriettei Yvonne Stahl**, scriitoare (09.01.1900 – 1984);
- 10 ian. – 30 ani de la moartea lui **Petru Caraman**, folclorist, filolog și eseist (1898 - 10.01.1980);
- 11 ian. – 100 ani de la moartea lui **Teohari Antonescu**, arheolog, istoric al antichității (1866 – 11.01.1910);
- 15 ian. – 160 ani de la nașterea lui **Mihai Eminescu**, Luceafărul poeziei românești, (15.01.1850 – 1889);
- 17 ian. – 10 ani de la moartea lui **Vasile Cristea**, episcop pentru românii greco-catolici din diaspora (1906 – 17.01.2000);
- 19 ian. – 25 ani de la moartea lui **Ovid-Aron Densusianu**, scriitor (1904 – 19.01.1985);
- 19 ian. – 120 ani de la nașterea lui **Ștefan Procopiu**, fizician și inventator (19.01.1890 – 1972);
- 20 ian. – 130 ani de la apariția, la București, a revistei simboliste „**Literatorul**”, sub conducerea lui Alexandru Macedonski (20.01.1880);
- 21 ian. – 110 ani de la nașterea lui **Victor Papacostea**, istoric (21.01.1900 – 20.03.1962);
- 22 ian. – 125 ani de la nașterea lui **George Vâlsan**, geograf (22.01.1885 – 1935);
- 22 ian. – 125 ani de la nașterea lui **Gheorghe Demetrescu**, matematician, astronom și seismolog (22.01.1885 – 1969);
- 25 ian. – 75 ani de la moartea lui **Vasile Suciu**, mitropolit greco-catolic (1873 – 25.01.1935);
- 26 ian. – 130 ani de la nașterea lui **Camil Ressu**, pictor (26.01.1880 – 1962);
- 27 ian. – 125 ani de la nașterea lui **Vasile Cerghizan**, cărturar și publicist (27.01.1885 – 1968);
- 28 ian. – 60 ani de la moartea lui **Constantin Lacea**, filolog și lingvist (1875 – 28.01.1950);

FEBRUARIE

- 1 feb. – 90 ani de la înființarea **Institutului de Istorie** din Cluj (01.02.1920);
- 3 feb. – 120 ani de la **premiera**, la București, a piesei „**Năpasta**” de I. L. Caragiale (03.02.1890);
- 3 feb. – 10 ani de la moartea **Florenței Albu**, poetă (1934 – 03.02.2000);
- 3 feb. – 140 ani de la moartea lui **Emanoil Gojdu**, jurist și om politic, militant pentru drepturile românilor ardeleni (1802 – 03.02.1870);
- 5 feb. – 75 ani de la moartea lui **Constantin C. Bacalbașa**, scriitor, publicist și editor (1856 – 05.02.1935);
- 6 feb. – 90 ani de la moartea lui **Dimitrie Sturdza-Scheianu**, istoriograf (1839 – 06.02.1920);
- 9 feb. – 170 ani de la nașterea lui **Vasile Burlă**, filolog (09.02.1840 – 1905);
- 10 feb. – 100 ani de la moartea lui **Eugeniu Carada**, dramaturg și publicist, fondator al Băncii Naționale Române (1836 – 10.02.1910);

- 10 feb. – 100 ani de la nașterea **Marii Cebotari**, soprana (10.02.1910 – 1949);
- 11 feb. – 130 ani de la nașterea lui **Ioan Bălan**, episcop greco-catolic, martir al bisericii (11.02.1880 – 1959);
- 12 feb. – 95 ani de la apariția, la București, a revistei **Cronica**, condusă de Tudor Arghezi și Gala Galaction (12.02.1915);
- 13 feb. – 130 ani de la nașterea lui **Dimitrie Gusti**, sociolog, etnograf, întemeietor al Muzeului Satului din București (13.02.1880 – 1955);
- 13 feb. – 75 ani de la moartea lui **Ion Bianu**, filolog și bibliograf (1856 – 13.02.1935);
- 14 feb. – 100 ani de la nașterea lui **Vasile Coroban**, istoric și critic literar (14.02.1910 – 1984);
- 14 feb. – 75 ani de la nașterea lui **Grigore Vieru**, poet (14.02.1935 – 2009);
- 15 feb. – 170 ani de la nașterea lui **Titu Maiorescu**, critic și istoric literar, fondator al grupării literar-politice „Junimea” (15.02.1840 – 1917);
- 15 feb. – 40 ani de la moartea lui **Grigore Vasiliu-Birlic**, actor (1905 – 15.02.1970);
- 15 feb. – 160 ani de la nașterea lui **Ion Andreescu**, pictor (15.02.1850 – 1882);
- 16 feb. – 100 ani de la nașterea **Luciei Demetrius**, scriitoare (16.02.1910 – 1992);
- 18 feb. – 125 ani de la nașterea lui **Emil Panaitescu**, istoric și arheolog (18.02.1885 – 1958);
- 20 feb. – 120 ani de la nașterea lui **Constantin Tomescu**, teolog, secretar general al B.O.R. în Basarabia (20.02.1890 – 1983);
- 21 feb. – 110 ani de la nașterea lui **Gheorghe Cantacuzino**, arheolog (21.02.1900 – 1977);
- 21 feb. – 120 ani de la nașterea lui **Nicolae Scarlat Stoenescu**, general și om politic (21.02.1890 – 1959);
- 25 feb. – 110 ani de la nașterea lui **Costache Antoniu**, actor (25.02.1900 – 1979);
- 26 feb. – 70 ani de la moartea lui **Nicolae Tonitza**, pictor (1886 - 26.02.1940);
- 27 feb. – 90 ani de la moartea lui **Alexandru D. Xenopol**, istoric și economist (1847 – 27.02.1920);
- 27 feb. – 20 ani de la moartea lui **Alexandru Rosetti**, lingvist și filolog (1895 – 27.02.1990);
- 28 feb. – 225 ani de la tragerea pe roată a lui **Horea și Cloșca**, doi dintre fruntașii răscoalei de la 1784 - 1785 din Transilvania (28.02.1785);
- 28 feb. – 60 ani de la moartea lui **Ștefan C. Ciobanu**, istoric (1883 – 28.02.1950);

MARTIE

- 1 mar. – 420 ani de la nașterea lui **Grigore Ureche**, primul cronicar moldovean (01.03.1590 – 1647);
- 1 mar. – 110 ani de la apariția, la Iași, a ziarului **Liberalul** (01.03.1900);
- 1 mar. – 50 ani de la moartea **Floricăi Cristoforeanu**, soprana (1887 – 01.03.1960);
- 2 mar. – 140 ani de la apariția, la București, a revistei „**Columna lui Traian**”, condusă de Bogdan Petriceicu Hasdeu (02.03.1870);
- 5 mar. – 100 ani de la nașterea lui **Iustin Moisescu**, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (05.03.1910 – 1986);
- 5 mar. – 90 ani de la nașterea lui **Radu Stanca**, scriitor, actor și regizor (05.03.1920 – 1962);
- 6 mar. – 90 ani de la nașterea lui **Ernest Maftei**, actor și epigramist (06.03.1920 – 2006);
- 8 mar. – 100 ani de la nașterea lui **Radu Tudoran**, scriitor, publicist și traducător (08.03.1910 - 1992);
- 9 mar. – 90 ani de la moartea lui **Haralamb G. Lecca**, scriitor și publicist (1873 - 09.03.1920);
- 11 mar. – 90 ani de la nașterea lui **Radu Bogdan**, istoric și critic de artă (11.03.1920);
- 13 mar. – 110 ani de la nașterea lui **Petre P. Panaitescu**, istoric (13.03.1900 – 1967);
- 13 mar. – 100 ani de la apariția, la București, a revistei social-politice și literare „**Facla**” (13.03.1910);
- 14 mar. – 125 ani de la nașterea lui **Constantin Gane**, scriitor (14.03.1885 – 1962);
- 14 mar. – 90 ani de la nașterea lui **Pavel Bellu**, scriitor (14.03.1920 – 1988);
- 15 mar. – 70 ani de la moartea lui **Nae Ionescu**, filosof și publicist (1890 – 15.03.1940);
- 17 mar. – 70 ani de la moartea lui **Iancu Brezeanu**, actor (1868 – 17.03.1940);
- 18 mar. - 100 ani de la nașterea **Ioanei Postelnicu**, scriitoare (18.03.1910 - 2004);
- 19 mar. - 170 ani de la apariția, la Iași, a publicației periodice „**Dacia literară**”, sub conducerea lui Mihail Kogălniceanu (19.03.1840);
- 19 mar. – 60 ani de la moartea lui **Alexandru Vaida-Voievod**, om politic, luptător pentru propășirea națională a românilor ardeleni (1872 – 19.03.1950);
- 20 mar. – 190 ani de la nașterea lui **Alexandru Ioan Cuza**, primul domnitor al Principatelor Unite și al statului național România (20.03.1820 – 1873);
- 21 mar. – 100 ani de la nașterea lui **Ștefan Ciobotărașu**, actor (21.03.1910 – 1970);
- 23 mar. – 130 ani de la moartea lui **Gheorghe Magheru**, general și om politic, unul dintre conducătorii Revoluției de la 1848 din Țara Românească (1802 – 23.03.1880);
- 24 mar. – 10 ani de la moartea lui **Paul Călinescu**, regizor de film (1902 – 24.03.2000);
- 24 mar. – 125 ani de la nașterea lui **Dimitrie Cuclin**,

- filosof, compozitor, scriitor și traducător (24.03.1885 – 1978);
- 25 mar. – 125 ani de la nașterea lui **Mateiu Caragiale**, scriitor (25.03.1885 – 1936);
- 25 mar. – 70 ani de la moartea lui **Ion Nonna Otescu**, compozitor (1888 – 25.03.1940);

- 30 mar. – 260 ani de la apariția, la Blaj, a lucrării „**Floarea adevărului**” (30.03.1750);
- 30 mar. – 130 ani de la nașterea lui **Laurențiu Gh. Tomoioagă**, animator cultural, publicist (30.03.1880 – 1952);

APRILIE

- 1 apr. – 110 ani de la nașterea lui **George Baiculescu**, bibliograf și istoric literar (01.04.1900 – 1972);
- 1 apr. – 110 ani de la nașterea lui **Alexandru A. Philippide**, poet, prozator, eseist și traducător (01.04.1900 – 1979);
- 2 apr. – 80 ani de la înființarea, la Veneția, de către Nicolae Iorga, a **Institutului Român de Cultură și Cercetare Umanistă** (02.04.1930);
- 4 apr. – 90 ani de la primul film de desene animate românesc, „**Păcală în lună**”, creat de desenatorul Aurel Petrescu (04.04.1920);
- 5 apr. – 125 ani de la nașterea lui **Alexandru Lascarov-Moldovanu**, scriitor și traducător (05.04.1885 – 1972);
- 8 apr. – 125 ani de la moartea lui **Constantin A. Rosetti**, poet, publicist și om politic (1816 - 08.04.1885);
- 8 apr. – 125 ani de la **premierea**, la Teatrul Național din București, a piesei „**D’ale carnavalului**” de I.L. Caragiale (08.04.1885);
- 9 apr. – 160 ani de la **premierea**, la Iași, a piesei „**Chirița în Iași**” sau „**Două fete și-o neneacă**” de Vasile Alecsandri (09.04.1850);
- 13 apr. – 90 ani de la nașterea lui **Gheorghe Bulgăr**, lingvist (13.04.1920 - 2002);
- 14 apr. – 100 ani de la nașterea lui **Gheorghe Bezviconi**, istoric și genealogist, membru fondator al Societății Scriitorilor din Basarabia (14.04.1910 – 1966);
- 14 apr. – 125 ani de la nașterea lui **Iuliu Hațieganu**, medic (14.04.1885 - 1959);
- 16 apr. – 75 ani de la moartea lui **Panait Istrati**, scriitor (1884 - 16.04.1935);
- 17 apr. – 100 ani de la nașterea **Rodicăi Pavelescu**, pictoriță (17.04.1910 – 1991);
- 18 apr. – 130 ani de la moartea lui **Costache Aristia**, actor și traducător (1800 - 18.04.1880);
- 19 apr. – 120 ani de la nașterea lui **Vintilă Mihăilescu**, geograf (19.04.1890 – 1978);
- 22 apr. – 160 ani de la nașterea **Veronicăi Micle**, poetă (22.04.1850 – 1889);
- 23 apr. – 100 ani de la nașterea lui **Milan-Pavel Șesan**, teolog, istoric al bisericii (23.04.1910 – 1981);
- 25 apr. – 125 ani de la aprobarea actului *Tomos* prin care **Biserica Ortodoxă Română** era recunoscută **autocefală** de către Patriarhia din Constantinopol (25.04.1885);
- 26 apr. – 90 ani de la înființarea, pe lângă Universitatea din Cluj, din inițiativa lui Emil Racoviță, a **Institutului de Speologie**, primul din lume (26.04.1920);
- 26 apr. – 90 ani de la nașterea lui **Alexandru Husar**, scriitor (26.04.1920 - 2009);
- 29 apr. – 170 ani de la apariția, la Iași, a revistei „**Arhiva românească**”, prima publicație de istorie în limba română (29.04.1840);
- 29 apr. – 50 ani de la moartea lui **Ion Alex. Vasilescu-Valjan**, dramaturg și maestru al baroului (1881 – 29.04.1960);

Un mod al iubirii de patrie

Vlad SEBASTIAN

Pe continentul nord american (deci, SUA și Canada) publicația românească de cea mai largă circulație și apreciere este săptămânalul independent de știri, analize și opinii *Curentul internațional*, cu sediul la Detroit, actualmente condus de Ștefan Străjeri, originar din Pojorâta, județul Suceava (comună situată la șapte kilometri în drum spre Câmpulung Moldovenesc).

În zilele acestea publicația de peste mări și țări – *Curierul internațional* – a împlinit 10 ani de existență, călăuzită de o spunere a celebrului fost președinte al SUA, J. F. Kennedy: „Presa trebuie să apere puterea de ispita aroganței.” Printre gazetarii români care colaborează la acest ziar este și conjuțeșeanul nostru, scriitorul Cornel Cotuțiu.

Ei bine, domnul Ștefan Străjeri a avut frumosul, admirabilul gând de a organiza aniversarea acestei vârste a publicației de la Detroit în România, chiar în localitatea sa natală; aceasta, cu încurajarea doamnei Gabriela Mihalache, fondatoarea ziarului, și sprijinul financiar și... sentimental al primarului comunei Pojorâta, ing. Bogdan Codreanu. La eveniment au participat invitați din țară și de peste hotare („de peste” cu înțeles de „din jurul” hotarelor săvârșite conjunctural în secolul XX): București, Suceava, Cernăuți - neobositul ferment cultural Vasile Tărășeanu -, Constanța, Câmpulung Moldovenesc, Chișinău - dl. acad. Nicolae Dabija și d-na Nina Negru -, Rădăuți, Iași, Deva,

Tg. Jiu. De la Bistrița și Beclean au participat Virgil Rațiu, Eliza Cotuțiu, Viorel Rus și Cornel Cotuțiu.

Prezența conjudețenilor noștri n-a fost doar protocolar decorativă. La expoziția de presă românească editată în diaspora au fost etalate și publicații din județul Bistrița-Năsăud, iar la întâlnirea jurnalistică „Împreună pentru România noastră” au avut intervenții persuasive Virgil Rațiu, Viorel Rus și Cornel Cotuțiu. Deopotrivă, în cadrul lansărilor de carte, Virgil Rațiu a prezentat cartea „La noi” de Cornel Cotuțiu, un vo-

lum despre contactele acestuia cu colectivități românești de peste ocean sau din Basarabia, Ungaria, Banatul Sârbesc, Viena, Maramureșul istoric.

Desigur, o asemenea întâlnire nu putea să nu fie aureolată cu un spectacol de cânt și joc românesc, susținut de personalități și formații din Alba, Maramureș, Suceava, Pojorâta, Chișinău.

După o manifestare de genul acesta nu poți să nu constăți că diaspora poate însemna nu numai risipire ci și adunare. Sub cerul patriei. Sau în numele ei. și datorită unor români puternici cum, iată, este acum Ștefan Străjeri.

Biobibliografia Livia Bacâru (1921-1999)

conf. univ. dr. Constantin MĂLINAȘ

Am avut ocazia, fericită pentru mine, să o cunosc pe doamna Livia BACĂRU prin 1980, la Sibiu și de mai multe ori după aceea, am fost împreună la sesiuni de comunicări, fiind mereu impresionat de eleganța prestației sale bibliologice, de cea mai ridicată calitate profesională, cu rol de modelare pentru patrimoniștii mai tineri. Acum pot spune că a fost un formator, că a făcut parte din generația, care a construit școala românească de bibliologie aplicată, având ca suport vertebral Legea P.C.N. din anul 1974. De aceea am primit cu interes biobibliografia Livia Bacâru, redactată de către Doamna Maria GÂRBE, bibliotecar de la Baia Mare, care a adunat cu osteneală pilduitoare referințele bibliografice și biografice și le-a organizat în pagină, cu specială pricepere, dar deopotrivă cu devotament și cu dragoste, cu respectul tot mai rar pentru moștenirea bibliografică, lăsată de doamna Livia BACĂRU, doamna elegantă și erudită, care a fost bibliotecară la B.A.R. (1955-1970), la Biblioteca Centrală de Stat și la Revista bibliotecilor (1970-1976).

Apărut la Editura „Europrint” din Baia Mare, de 88 de pagini, Caietul biobibliografic „Livia Bacâru” face parte din modul firesc și necesar, în care ar trebui să arătăm mai des, că ne respectăm profesia, că folosim, cunoaștem și continuăm munca înaintașilor, că lumea nu începe cu noi, ci doar eventual se continuă cu cei dinaintea noastră. De aceea efortul colegei Maria GÂRBE se

cuvine să fie apreciat la maximum, ca un efort nobil, prin care preluăm opera unui bibliotecar benedictin și-i cinstim mâna, mult mai importantă și mai luminoasă într-o lume normală, către care sper că ne îndreptăm.

Structurată în cinci capitole, lucrarea Doamnei Maria GÂRBE prezintă armonios personalitatea Liviei BACĂRU, care se vedește a fi fost armonioasă, deoarece s-a ocupat de carte în chip monografic, ca produs istoric, ca obiect frumos, conținut, ilustrație, legătură, filigrane; totodată a fost membră a Uniunii Scriitorilor din România, creatoare de literatură; peste toate a avut cunoașterea istoriei ca ramă și suport, în tot ce a făcut, lărgind obiectul de studiu al bibliologiei cu teme noi, cu însuflețire, cu orizont larg și conștiință neabătută. După apariția acestui caiet biobibliografic credem că se motivează un volum antologic, în care sperăm ca Doamna Maria GÂRBE să pună împreună și să facă mai larg accesibile principalele arti-

cole și studii, cu care Livia BACĂRU a adus contribuții, și acum admirabile, la progresul cunoașterii bibliologice în România, ca știință ajutătoare a istoriei literare și a istoriei propriu-zise. În felul acesta, procesul normal de rezolvare biobibliografică a moștenirii culturale, lăstate de Livia Bacâru, și-ar găsi cea mai de folos rezolvare, complementar la formarea unui fond arhivistic personalizat, care să-i conserve memoria în bibliotecile și printre bibliotecarii din România.

Oradea, 20 iulie 2009

Revista presei: mass-media despre români

august – noiembrie 2009

Selecție realizată de: **Lavinia ARDELEAN și Simona DUMUȚA**

Sâmbra oilor – Detroit / Meda Muntean

eMaramureș – ziar electronic, 2 august 2009,
www.emaramures.ro

O petrecere total inedită a avut loc în Detroit, unde patru maramureșeni – trei din Bogdan Vodă și unul din Ieud, precum și cinci prieteni ai lor proveniți din alte zone ale țării – toți membri ai Societății Culturale „Avram Iancu” din Statele Unite ale Americii (SUA) - au organizat o sâmbra a oilor pentru românii stabiliți peste ocean. Peste 700 de persoane au participat la petrecerea câmpenească, unii veniți în Detroit chiar din Florida, dar și de peste graniță, adică din Canada. Vasile Șimon, unul dintre cei care s-au implicat în organizare, a spus că a fost un adevărat succes, iar satisfacția a fost mare datorită numărului mare de tineri prezenți. Responsabili de eveniment au fost membrii Societății Culturale Româno-Americane „Avram Iancu” din Detroit, care s-au gândit să organizeze un eveniment care să îi adune pe românii din SUA, dar și să le aducă aminte de tradițiile și obiceiurile populare de acasă. O mulțime de familii de români stabiliți în SUA au venit în „comuna Detroit” pe post de sâmbrași, mulți dintre ei îmbrăcați în costume populare din zona folclorică în care s-au născut sau cel puțin cu câte un obiect de vestimentație care să le identifice originea. Sâmbra Oilor s-a desfășurat în Parcul Macedonean, iar „ciobanii” – adică organizatorii - au avut o misiune dificilă, ținând cont de numărul mare de participanți.

Viața în cea mai mare bibliotecă din lume: O româncă lucrează pentru Congresul SUA/Vlad Ursulean

Romania liberă, 4 august 2009, www.romanalibera.ro

Mari-Jana Oboroceanu a plecat din România acum 16 ani, cu soțul și copilul de 11 ani, să învețe politica în deșertul Texasului. Acum, băiatul ei este soldat american în Coreea de Sud, iar ea lucrează în Washington D.C. la cea mai mare bibliotecă din lume, dând parlamentului american informații care să-l ajute să voteze legi mai bune.[...] Biblioteca Congresului are peste 128 de milioane de cărți și documente, de 64 de ori mai multe decât Biblioteca Centrală Universitară din București. Majoritatea pot fi consultate de oricine într-o clădire impresionantă de lângă Capitoliu (sediul Congresului), construită în 1897 în stilul Renașterii Italiene sau pe Internet, pe site-ul www.loc.gov, care găzduiește strădania americanilor de a digitaliza cunoștințele omenirii.

Peste 3 mii de tineri basarabeni au aplicat pentru burse de studii în România

Romanian Global News, 5 august 2009,
www.rgnpress.ro

Timp de zece zile (17-27 iulie) 2.800 de studenți și 610 de elevi din Basarabia au depus dosarele la Consulatul României de la Chișinău, pentru a beneficia de posibilitatea de a continua studiile în una din instituțiile de învățământ din România, a declarat pentru JURNAL, Lavinia Enii, secretar II la Ambasada României la Chișinău. Pentru anul de studii 2009-

2010, Ministerul Educației de la București a oferit tinerilor din Basarabia 2.590 de burse, dintre care 950 sunt burse pentru studii preuniversitare și 1.100 pentru studii cu licență. De menționat că în acest an, se atestă un număr mai mic de elevi basarabeni care au optat pentru o bursă de studii preuniversitare. Astfel, mai multe locuri au rămas neocupate. Deocamdată, Ministerul de resort de la București nu a precizat dacă locurile vacante vor fi ocupate în cadrul unei noi etape de admitere. Fiecare licean admis va beneficia de o bursă în valoare de 65 de euro, la care se adaugă facilități de transport și cazare.

„Cuvântul românesc” va ajunge la românii din Timoc / Noemi Varga

www.adevarul.it, 9 august 2009

Publicația „Cuvântul românesc”, editată de Comunitatea Românilor din Serbia cu sediul la Vârșeț, își va extinde aria de difuzare și în regiunea Timocului istoric, a declarat duminică vicepreședintele organizației, Marin Gașpar. Această decizie a fost luată în cadrul primului Congres internațional al jurnaliștilor români, care s-a desfășurat la Drobeta Turnu Severin și Kladovo în perioada 6-9 august. „Cuvântul românesc” răspunde solicitării minoritarilor români care trăiesc în peste 200 de localități din Serbia de nord-est de a dispune de o armă de apărare a drepturilor lor identitare. Comunitate românească din Serbia are peste 300.000 de persoane, potrivit declarațiilor lui Marin Gașpar.

Români, veniți în Canada! / Sorin Iordache

Evenimentul zilei, 9 august 2009, www.evz.ro

Radu Popovici, un inginer român aflat de 16 ani peste Ocean, spune că imigranții sunt așteptați la muncă pentru că recesiunea a trecut. După 16 ani petrecuți în Canada, Radu Popovici, inginer metalurg de profesie, pare a fi ghidul perfect pentru cei care vor să ajungă în „țara frunzei de arțar”. De peste Ocean vine un semnal optimist: Canada a anunțat oficial ieșirea din criză. „Încetarea recesiunii în această țară se remarcă și după cât de mult sunt căutați directorii, medicii, inginerii, profesorii, ziariștii, tehnicienii și agricultorii, dar și alți specialiști în peste 200 de profesii neacoperite de personal”.

Sat ucrainian cunoscut pentru românii bogați stabiliți acolo / Noemi Varga

www.adevarul.it, 12 august 2009

Deși puțin mediatizat, satul Biserica Albă (Bila Tserkva) din Ucraina este o localitate aparte, a cărei populație este preponderent formată din români. Ba mai mult, comunitatea românească din Biserica Albă se bucură de o viață prosperă, fiecare al doilea din cei câteva mii de români fiind un om bogat, cu locuința cât un palat, cu 15 camere, și cu mașini scumpe în curte în loc de căruța tradițională din curtea sătească. Situația românilor din satul din Ucraina a fost prezentată în reportajul transmis miercuri de postul de televiziune

ucrainian STB, care relatează astfel: „În jur, zonă de graniță. În apropiere - centrul geografic al Europei: Șoseaua Ivano-Frankivsk-Ujgorod. După ce treci de Rohiv pătrunzi într-o poveste... în satul Bila Tserkva (n.r. - Biserica Albă). Râul Tisa - la stânga Ucraina, la dreapta România. Bila Tserkva nu există pe hartă, dar în realitate ea există. Fiecare al doilea locuitor al satului este român și om bogat. Aici este o localitate de oameni bogați. Și sunt câteva mii. Nu poartă cămașa brodată ucraineană, nu cântă cântece ucrainene și nici nu se uită la canalele de televiziune ucrainene. Și vorbesc o limbă ciudată. În urmă cu o sută de ani satul se numea Biserica Albă și era atunci al României, acum se numește Bila Tserkva și este al Ucrainei.”

O bătrână din Buciumi a fost distinsă de statul Israel cu distincția „Drept între popoare”

Infomm – ziar electronic, 13 august 2009, www.infomm.ro

Înaltă distincție acordată unei femei de 86 de ani din localitatea maramureșeană Buciumi. Distincția „Drept între popoare” („Righteous Among the Nations”) a venit tocmai din Israel, prin ambasadorul statului în România, David Oren, aflat în Maramureș pentru câteva zile. Cu acest prilej, ambasadorul s-a întâlnit cu reprezentanții administrațiilor locale și ai comunităților evreiești. Pentru vizita la Șomcuta Mare, David Oren a ales ziua de joi, 13 august, zi în care la sediul Primăriei a fost organizat un moment festiv pentru înmânarea distincției. Maria Amelica Dale nu a crezut vreodată că va primi răsplata pentru ajutorul acordat în tinerețe. Femeia și-a riscat viața, ajutând o familie de evrei care în perioada 1923-1924 s-a ascuns în localitatea Buciumi pentru a scăpa de masacrul pornit împotriva acestei etnii. Le-a asigurat hrana și i-a ascuns de cei care doreau exterminarea evreilor. Nu a pretins nimic în schimb, ci a făcut totul din omenie, iar mulțumirea a venit după mai bine de 50 de ani. Din mărturia supraviețuitorului reiese că ajutorul acordat de către Amelica Dale nu s-a făcut contra cost, ci din omenie.

Jurnaliștii români din jurul României își strâng rândurile

Foaia românească, 14 august 2009, www.foaia.hu

Prima ediție a Congresului Internațional al Jurnaliștilor Români s-a desfășurat la sfârșitul săptămânii trecute sub genericul „Limbaj-Mesaj-Libertate”. Deschiderea lucrărilor a avut loc vineri, 7 august, la Drobeta Turnu Severin, unde participanții au dezbătut situația presei românești din afara granițelor țării, în prezența președintelui Traian Băsescu. La evenimentul organizat de Forumul Internațional al Jurnaliștilor Români, cu sprijinul Departamentului pentru Relațiile cu Românii de Pretutindeni (DRRP) din cadrul Ministerului Afacerilor Externe au participat circa 100 de reprezentanți ai organismelor de presă românească din țară și din vecinătate (Republica Moldova, Ucraina, Ungaria, Serbia, Bulgaria, Albania, Grecia), reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului, oameni politici, experți și reprezentanți ai societății civile din România. Discuțiile au avut în centru identificarea unor soluții pentru a face mai vizibilă presa românească din jurul României în presa din România.

PS Daniil Stoenescu – „Romanii din Serbia poartă pe aripile sufletului lor tricolorul românesc”

Formula As, nr. 882 (15.08.2009 - 21.08.2009), www.formula-as.ro

Prea adesea confundăm poporul român cu actuala hartă geografică a românilor. Ca și cum familia noastră s-ar reduce numai la cei cu care locuim sub același acoperiș. Așa încât inima noastră nu rezonază la bucuriile, dramele și dorurile

românilor de dincolo de granițe, decât cu totul întâmplător. Dacă am suspina și am zâmbi odată cu ei, dacă le-am asculta ofurile și le-am întinde brațele pentru îmbrățișări și dacă ne-am purta așa cum s-ar cuveni, ca niște frați, atunci am fi cu adevărat un popor mare. Câți dintre dvs. știți că în Banatul Sârbesc și pe Valea Timocului, la sud de Dunăre, se află sute de localități românești? Câți dintre dvs. știți că românii de acolo rezistă de sute de ani, sub stăpâniri străine, doar prin cultul limbii și dragostea de Dumnezeu? V-ați gândit vreodată că România pe care o știm, cu frontierele desenând un imens buchet de flori, este înconjurată de o altă Românie, pe care nu o cunoaștem? Vorbim, uneori, de Basarabia răpită, dar ne amintim mai greu de românii din Transcarpatia (Maramureșul istoric), Ținutul Herței, Bugeac, Macedonia, Valea Timocului, Banatul Sârbesc - zone locuite dintotdeauna de ei. Dar dacă statul nu ne poate uni în aceleași granițe, Biserica Ortodoxă Română încearcă să țină uniți românii de pretutindeni, măcar în duh. În urmă cu opt ani, ea a înființat o episcopie la Vârșeț, pentru românii ortodocși din spațiul sârbesc. Episcop a fost ales arhimandritul (pe atunci) Daniil Stoenescu, călugăr luminos, teolog subtil și fost ucenic al părintelui Arsenie Boca – „Sfântul Ardealului”. [...] „ - În catedrala din Vârșeț există un fragment de pictură deosebit de interesant, în care doi îngeri, care țin pe brațe catedrala în miniatură, au aripile vopsite cu tricolorul românesc. Această imagine cred că simbolizează că românii din Serbia poartă pe aripile sufletului lor tricolorul românesc, simbolul apartenenței la același neam. Românii din Timoc și Voivodina se numesc granița vie a poporului român. Localitățile românilor de acolo sunt localități istorice, românii de acolo nu au emigrat, ci acolo s-au născut, sunt acolo de pe vremea dacilor și a romanilor. Au supraviețuit tuturor stăpânilor străine, păstrându-și limba, tradiția și credința ortodoxă.” (fragment de interviu)

Românul care scormonește în Anzi / Sorin Iordache

Evenimentul zilei, 16 august 2009, www.evz.ro

Raul Tarnovschi conduce operațiunile unei companii din Chile, cea mai mare țară minieră din lume, despre care spune că „e Paradisul pe Pământ”. La cei 39 de ani ai săi, din care doar 16 petrecuți în România, inginerul geolog Raul Tarnovschi este acum unul dintre cei mai bine plasați români în mineritul din Chile. Geolog-șef al Companiei Anglo-American - a treia ca mărime din lume - conduce cel mai important proiect pe care îl are concernul multinațional în țara sud-americană. Despre țara care l-a adoptat în 1990, Raul arată că este una dintre cele mai dezvoltate de pe continent. Și pe acolo a trecut criza, dar fără să lovească dezastruos.

La Tiraspol a fost deschis un muzeu împotriva limbii române

Romanian Global News, 17 august 2009, www.rgnpress.ro

La Tiraspol a fost inaugurat în Casa Sovietelor din Tiraspol, în biroul care cu 20 de ani în urmă era cazat stabul OSTK, organizația care a început protestele împotriva proclamării limbii române în Basarabia, un muzeu al OSTK, Sovietul Unit al Colectivelor de Muncă create în 1989, transmise Romanian Global News, care citează ziarul de Gardă. Inaugurarea a avut loc cu participarea lui Igor Smirnov, liderul autoproclamat al Transnistriei, care cu 20 de ani în urmă era directorul unei uzine din Tiraspol și membru activ al OSTK. La muzeu Smirnov s-a pronunțat asupra «importanței luptei cu naționalismul moldovenesc». Participanții la ceremonie și-au exprimat speranța ca în următorii 10 ani Transnistria ar putea fi recunoscută la nivel internațional.

Amintim că la 11 august 1989 în întreprinderile de subordonare unională de pe partea dreaptă a Nistrului au fost

create sovietice muncitorești care au fost lansate să lupte «împotriva introducerii limbii române, a alfabetului latin». Pentru că la 31 august a fost proclamată limba moldovenească (română), în grafie latină drept limba oficială pe teritoriul Basarabiei, OSTK-urile au organizat în următoarele luni greve și mitinguri de protest împotriva limbii române și a alfabetului latin. Cu ajutorul aceluiași sovietici au fost organizate referenduri la Tiraspol și Rabnița pentru obținerea statutului de «teritoriu autonom» al Transnistriei, în cadrul Basarabiei.

Un demers binevenit al jurnaliștilor români din Ungaria: un sit de informații utile
/ Daniela Soros

Romanian Global News, 20 august 2009,
www.rgnpress.ro

Jurnaliștii români din Ungaria, sătui să se mai plângă autorităților din ambele țări că munca lor nu este îndeajuns sprijinită, pentru păstrarea identității etnicilor români din Ungaria, vezi cazul publicației Foaia Românească care, după 60 de ani de apariție, riscă să fie suprimată pe motive etnice, au pus la cale un sit de știri adresat tuturor cititorilor de limbă română din lumea întreagă: <http://stiridinungaria.blogspot.com/>. Blogul jurnaliștilor români din Ungaria se vrea un portal de informații utile atât pentru românii trăitori în Ungaria cât și pentru publicațiile care doresc să preia știri și să îi citeze, recunoscând astfel efortul colegilor din presa de expresie română de pretutindeni de a păstra limba și identitatea etnică și spirituală a comunităților pe care le deservește. Jurnaliști de televiziune, de radio, din presa scrisă își vor da concursul ca pe blogul <http://stiridinungaria.blogspot.com/> să găsiți permanent știri proaspete de la comunitățile de români din Ungaria. Romanian Global News îi felicită pentru demers și îi va sprijini în demersul lor.

O româncă face avere în Angola
/ Sorin Iordache

Evenimentul zilei, 23 august 2009, www.evz.ro

Plecată din Drobeta-Turnu Severin acum 27 de ani, Masinca Oancea demonstrează cum poți face bani oriunde, chiar și pe pământ african. Departamentul tehnic al unei fabrici din România te poate propulsa în cele mai înalte sfere financiare din Africa, după cum ne demonstrează Masinca Oancea. Ajunsă în Angola în 1982, ea a parcurs multe etape până să ajungă ca, în prezent, să dețină școli particulare în această țară, dar și în Africa de Sud, precum și propria sa firmă de servicii financiare. Ea îi vede pe angolezi drept conaționali, iar țara a devenit pentru ea și pentru cei trei copii ai ei o a doua patrie, apreciindu-i frumusețea și pitorescul.

Steagul României ars la Seleuș de către extremiști sârbi

Romanian Global News, 24 august 2009,
www.rgnpress.ro

Tricolorului românesc i s-a dat foc în noaptea de 21 spre 22 august la Seleuș, sat românesc din Voivodina, de către extremiști sârbi aduși din afara Serbiei și așezați în zonă cu scopul de a schimba echilibrul etnic, transmite Romanian Global News. Steagul era arborat cu ocazia Festivalului de folclor și muzică românească a românilor din Voivodina. Seara câteva mașini cu drapele sârbești au trecut în viteză prin Seleuș, iar sârbi aflați în mașini au strigat „ovo je srbija i rumuni smrde“ (aici e Serbia și românii put). Coloniștii sârbi au fost aduși în zonă după 1991 de către regimul Miloșevici, însă această politică a continuat prin așezarea lângă localități românești a țiganilor sârbi din Kosovo, care pe termen mediu, reușesc să devină majoritari și să schimbe componența etnică a zonei.

Al XXX-lea Congres al Asociației Învățătorilor din România a votat susținerea instituirii Zilei Naționale a Limbii Române

Carte și arte, 28 august 2009, www.cartesiarte.ro

Deschis în București, cel de al XXX-lea Congres al Asociației Generale a Învățătorilor din România - Congres al Cadrelor Didactice din România și al Cadrelor Didactice Române de peste Hotare a votat propunerea de a se include în documentele sale finale angajamentul privind „sprijinirea acțiunilor de sărbătorire a ZILEI NAȚIONALE A LIMBII ROMÂNE în toate comunele și comunitățile românești”. Participanții s-au angajat să inițieze în localitățile unde își duc activitatea „manifestări demne de dragostea limbii pe care o vorbim”. Inițiată acum doi ani și desfășurându-și primele manifestări în perioada 29 - 31 august 2008, SĂRBĂTOAREA NAȚIONALĂ A LIMBII ROMÂNE a fost instituită a se desfășura anual între aceste date și a fost susținută de o serie de publicații românești. Întrucât caracterul acestei sărbători, așa cum este ea propusă, își dorește adâncit cât mai mult conținutul de identitate culturală prin limba națională și opera carturărească izvorâtă din ea, propunerea presupune o perioadă mai largă în jurul zilei fixate prin diverse hotărâri, pentru ca să se poată organiza dezbateri, simpozioane, concursuri culturale, serbări propriu-zise, spectacole cu opere românești, lansări de noi studii și volume în și despre limba română. Un demers legislativ se află în curs de definitivare parlamentară, Adunarea Generală Extraordinară a Asociației Comunelor din România a votat angajamentul tuturor primarilor care sunt membrii ei, de a iniția și susține manifestările respective; acum și Congresul Învățătorilor din România și-a asumat prin participanții săi acest angajament. Organizațiile inițiatoare fac apel la toți cei care vor să li se alăture, să fie activi în manifestările din comunele și comunitățile lor; la parlamentarii României să ducă spre definitivare demersul legislativ; la primarii localităților și Consiliile locale să stimuleze și să sprijine toate inițiativele legate de aceasta; iar la românii de peste hotare și la toți vorbitorii limbii române să cinstească Sărbătoarea noastră, a tuturor, sub zodia respectului pentru multiculturalitatea omenirii.

Slatina din dreapta Tisei. Pe un bulgăre de sare, tot orașul, la serbare / Florentin Nasui

2 septembrie, www.sighet-online.ro

În ultima duminică a lunii august, în fiecare an, slătinenii sărbătoresc Ziua Minerilor. În dreapta Tisei, în orașelul de pe bulgărele ascuns și cu ulițe la vedere, fiecare familie a avut sau mai are tangențe cu mineritul. Până nu demult, ziua truditărilor subterani era sărbătorită cu fast. De când meseria asta este și aici pe cale de dispariție, nici banii nu mai zornăie prin visterii. Așa că, Primăria din Slatina (Solotvino) a pus serbarea aceasta laolaltă cu ziua orașului atestat în documentele găsite până acum, de 650 de ani. Dacă la noi, Sfânta Varvara este ocrotitoarea minerilor, în dreapta Tisei n-am prea auzit de nici un sfânt. De aceea probabil, și manifestările de duminică au început la ora 11, când lumea este la biserică.

Lansarea primului dicționar al limbii române la Budapesta

Romanian Global News, 2 septembrie 2009,
www.rgnpress.ro

Institutul Cultural Român din Budapesta deschide sezonul de toamnă a anului 2009 cu prezentarea volumului Dictionarium Valachico Latinum, Primul dicționar al limbii române, redactat de Prof. Dr. Gheorghe Chivu, membru al Academiei Române - Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan - Al. Rosetti”, profesor la Universitatea București. Volumul, realizat

după manuscrisele originale, aflate în Biblioteca Universității ELTE din Budapesta, este rezultatul colaborării Academiei Române cu Academia Ungară de Științe.

O româncă primește premiul CAREER pentru continuarea cercetării în domeniul cancerului / Magda Bărașcu

HotNews.ro, 10 septembrie 2009,

Diana-Andra Borca-Tasciuc a primit premiul CAREER acordat de National Science Foundation (NSF), premiu care se acordă tinerilor cercetători, viitori lideri în domeniul în care activează. Diana va folosi acest premiu de 425.000 de dolari pentru a-și continua cercetarea privind nanoparticulele încălzite de un câmp magnetic alternativ, cercetare care va ajuta în lupta împotriva cancerului. „Suntem foarte mândri și o felicităm pentru această realizare” a spus David Rosowsky, decanul Rensselaer's School of Engineering. „Premiile CAREER se acordă celor mai buni și promițători cercetători. Sunt încredzător că cercetarea ei va fi un succes și de-abia aștept să văd impactul pe care îl va avea în terapiile împotriva cancerului”, a spus decanul Rosowsky. Diana-Andra Borca-Tasciuc este absolventă a Facultății de Fizică din București, promoția 1996. Are un master și un doctorat în Inginerie Mecanică la University of California din Los Angeles. În prezent este profesor-asistent la Institutul Politehnic Rensselaer. Domeniile ei de cercetare: conversia energiei, transferul de căldură, inginerie biomedicală, micro-electro-mecanico sisteme, transferul de căldură la sisteme nano și bio-sisteme, sisteme micro și nano-electro-mecanice pentru aplicații în domeniul medical și pentru conversia energiei termo-electrice. Premiul CAREER se acordă membrilor facultății, cercetători aflați la începutul carierei, și este unul din cele mai râvnite premii ale National Science Foundation. Acest premiu încurajează cercetarea de înaltă clasă și inițiativele educaționale inovatoare.

La Bari se construiește prima biserică ortodoxă românească

22 septembrie 2009 www.italiaromania.co

Luni, 20 septembrie, au fost inaugurate lucrările de construcție a primei biserici românești ortodoxe din Italia. Aceasta va fi primul lăcaș de cult românesc ortodox construit în Peninsula în condițiile în care în toate cele 116 parohii ale Episcopiei Ortodoxe Române din Italia se slujește în spații puse la dispoziție de către Biserica Catholică. Terenul pe care urmează să fie construită biserica are o suprafață de 900 mp și a fost obținut prin concesionare din partea Primăriei orașului Bari. Conform proiectului, biserica va avea o suprafață de 200 mp, un demisol de 500 mp și un subsol de 300 mp. La demisol va funcționa o sală de conferințe, un birou parohial, biblioteca și spații pentru școală, iar la subsol capela.

Chirtoacă propune o cale ferată europeană „Grigore Vieru” care să lege Iașul de Chișinău

Romanian Global News, 12 octombrie 2009, www.rgnpress.ro

Prezent duminică (11 oct. n.r.) la Iași, Primarul Chișinăului, Dorin Chirtoacă, a propus înființarea unei linii ferate cu ecartament european care să unească Iașul de Chișinău și care să poarte numele poetului basarabean Grigore Vieru, transmite Agerpres, preluat de Romanian Global News. Aflat la Iași pentru a lua parte la deschiderea Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Chirtoacă a reamintit celor prezenți în Sala Primăriei că ideea a fost lansată pentru prima oară pe 24 ianuarie 2009, în timpul alocuțiunii susținute în cadrul mani-

festărilor dedicate Unirii Moldovei cu Țara Românească. „Este o idee care a devenit actuală din 1990, însă a fost blocată de guvernele nomenclaturisto-comuniste pe care le-am avut până în prezent. Această idee trebuie să devină realitate, mai ales pentru că poetul Grigore Vieru și-a dorit să treacă Prutul. A trecut Prutul, dar noi dorim să continuăm prin intermediul unui tren „Grigore Vieru”, a declarat primarul Chișinăului. Cea mai mare parte a căilor ferate din România au ecartamentul normal, european, de 1,43 m, în timp ce URSS a lăsat moștenire țărilor care au alcătuit-o ecartamentul lat, de 1,52 m.

Casa Mia TV: Prima televiziune pentru comunitatea română din Italia

Romanian Global News, 16 octombrie 2009

Comunitatea română din Italia se va bucura din această toamnă de o televiziune dedicată exclusiv ei, Casa Mia TV, care va combina transmisiile de programe ale posturilor de televiziune de acasă, cu producții proprii, transmite Romanian Global News, care citează Italia-România. Printre acestea din urmă se numără și TeleObiectiv, prima ediție de știri în limba română difuzată de televiziunea italiană, care aduce în fiecare seară de vineri informații din regiunea în care trăiesc români. Pentru a putea recepționa programele televiziunii Casa Mia TV, românii trebuie să își achiziționeze un decodor digital terestru Mhp și cartele răzuiești și vezi. Inițiatorii acestui proiect așteaptă pe adresa de e-mail info@casamiatv.eu sugestii despre ceea ce vrea publicul să vadă, semnalari de evenimente importante pentru comunitatea românească din zona în care se află români și tot ceea ce cred aceștia că poate fi important pentru românii din Italia.

Întâlnirea preoților români greco-catolici din diaspora

Catolica, 18 octombrie 2009, www.catholica.ro

În perioada 12-14 octombrie 2009, a avut loc la Bologna întâlnirea preoților români uniți din diasporă, cu tema „Misiunea Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică, în Europa”. La această întâlnire au participat 27 de preoți care păstoresc comunitățile greco-catolice din Italia, Austria, Germania, Franța, Belgia și Grecia, împreună cu PS Virgil Bercea, Episcop de Oradea, responsabil cu preoții din diaspora, din partea Sinodului Episcopilor greco-catolici. La această întâlnire au fost abordate oportunități și provocări ale misiunii Bisericii Române Unite cu Roma în contextul diasporei europene, ce au fost tratate în cadrul a 5 conferințe: 1. Observații și perspective asupra parohiilor greco-catolice române în Europa - conferință a PS Virgil Bercea; 2. Preotul greco-catolic în diaspora europeană - conferință a pr. Claudiu Pop, rectorul Colegiului Pio Romeno din Roma, Italia; 3. Raporturile parohiilor greco-catolice cu Biserica Catholică și cu Biserica Ortodoxă Română - conferință a pr. Marinela Mureșan, protopop de Emilia-Romana și paroh la Bologna, Italia; 4. Diaspora greco-catolică în raport cu statul - conferință a pr. Gabriel Bubo, rectorul Misiunii greco-catolice din Paris, Franța; 5. Organizarea internă a comunităților greco-catolice - conferință a pr. Irineu Fărcaș, rectorul Misiunii greco-catolice din München, Germania. [...] Prezența românilor în diaspora europeană este considerabilă, iar o asemenea prezență nu este percepută doar ca o problemă din partea comunităților locale, ci și ca o șansă de îmbogățire reciprocă - după cuvintele directorului național Migrantes - și nu în ultimul rând pentru însuși specificul catolic: unitatea în diversitate. Preoții au considerat întâlnirea ca fiind benefică pentru consolidarea și stimularea relațiilor dintre ei, și se dorește ca acest fel de întâlnire să devină un eveniment cu frecvență anuală. S-a stabilit astfel ca anul următor întâlnirea să aibă loc la Paris, tot în luna octombrie.

Comunitatea românilor din Belgia a lansat prin propriul efort „Ghidul românului în Belgia”, o premieră care a stârnit aprecierile autorităților locale

www.infomm.ro, 23 Octombrie 2009

De acum, românii care ajung în Belgia au la dispoziție „Ghidul românului în Belgia”, care conține informații privind aspectele vieții sociale, economice și culturale din Belgia și care a fost editat ca un ajutor pentru românii ce doresc să studieze, să lucreze sau să facă turism în acea țară. Inițiativa aparține exclusiv comunității române din Belgia și a fost extrem de apreciată de autoritățile locale, fiind o premieră, despre care belgienii au afirmat că demonstrează „maturitatea unei comunități care a reușit să se integreze cu succes în sistemul social, economic și cultural belgian”.

Biserica pe roți. Pelerini români în sutane / Bogdan Lupescu

Formula As, nr. 891 (31.10.2009 - 06.11.2009),
www.formula-as.ro

Mai întâi am scris un reportaj numit „Casa Maicii Domnului din Efes”. În luna mai, anul acesta. Apoi, mii de cititori au dorit să plece acolo unde am fost și eu. M-a emoționat să aud asta. Au pornit spre Efes mulțimi de oameni, care până atunci nu știuseră aproape nimic despre Turcia creștină, la fel de bogată în reperi biblice ca Ierusalimul. Au plecat pe urmele Maicii Domnului, ale Apostolilor Ioan, Pavel, Filip, Luca, s-au rugat la mormintele lor și în primele biserici creștine din lume, înșirate ca niște redute pe țărmurile egeene ale Asiei Mici. Oameni cu dor de Hristos, pe care numai două file de ziar i-au făcut să-și ia inima în piept și să pornească spre necunoscut. O primă urmărire concretă: după doar câteva săptămâni de la începerea acestui mare pelerinaj, la Casa Sfintei Fecioare au fost statorniciți trei călugari catolici români. Pentru prima dată în istorie. Trei monahi aduși de la Roman, din România, păstoresc azi casa-biserică unde a „adormit” Maica Domnului, una din cele mai importante destinații creștine ale lumii. Vestea apariției pelerinilor români, în număr atât de mare, a ajuns chiar la urechile Vaticanului. Și organizatorii acestor călătorii au fost uluiți. În primul rând, de calitatea spirituală a „turiștilor” creștini.

Românii, cel mai mare grup de imigranți din Italia

Gândul, 29 octombrie 2009, www.gandul.info

Peste 800.000 de cetățeni români locuiesc în prezent în Italia și formează cel mai mare grup din totalul de 4,5 de milioane de imigranți din această țară, potrivit unui studiu realizat de o asociație catolică și citat de Adnkronos Internațional în pagina online. După români, urmează albanezii cu 440.000, marocani (400.000 de persoane), chinezi (170.000 de persoane) și ucraineni (150.000 de persoane). Aproape 38 la sută dintre aceștia locuiesc în zona centrală și de sud a țării, în vreme ce restul de 62 la sută în regiunile prospere din nord.

Român, erou în Ottawa / Oana Dan

Evenimentul zilei, 2 Noiembrie 2009, www.evz.ro

O femeie de 47 de ani, din provincia canadiană Ottawa, nu ar fi supraviețuit unui atac dacă nu ar fi intervenit un român de 21 de ani, al cărui nume nu a fost dezvăluit, pentru a-l proteja, relatează site-ul ottawacitizen.com. Femeia, care lucrează pentru Poșta Canadiană, aducea corespondența în magazinul unde lucrează tânărul, când a fost atacată de un bărbat și înjunghiată de mai multe ori. „Era acoperită de sânge”, a povestit românul de 21 de ani. „Peste tot era sânge și am crezut că nu o să supraviețuiască” „Am auzit-o țipând și am alergat în magazin unde ea era întinsă pe jos iar bărbatul peste ea. Am reacționat și l-am prins pe bărbat, îndepărtându-l”.

Agresorul femeii l-a înjunghiat în piept. Unul dintre colegii românului a sunat la 911 și, la scurt timp, au sosit echipele de intervenție. Femeia a fost dusă la spital în stare gravă, dar acum este în afara oricărui pericol.

Consulate românești la Cahul și Bălți

Evenimentul zilei, 3 noiembrie 2009, www.evz.ro

Președintele Traian Băsescu a semnat, ieri, (2 nov., n.r.), decretul privind înființarea consulatelor generale ale României de la Cahul și Bălți, din Republica Moldova, informează președinția. Ministerul de Externe anunțase, pe 20 octombrie, că autoritățile din Republica Moldova au acceptat deschiderea consulatelor la Cahul și Bălți, dar și că acordul privind micul trafic la frontiera dintre România și Republica Moldova a fost parafat, la Chișinău. Deschiderea de consulate românești la Cahul și Bălți s-a aflat pe agenda tuturor miniștrilor de externe români în ultimii ani, dar eforturile au avut rezultate abia după alegerile din vara acestui an din Republica Moldova, care au determinat înlăturarea de la putere a regimului Vladimir Voronin.

Un român, martor la ororile din Congo / Mariana Apostol

Evenimentul zilei, 8 noiembrie 2009, www.evz.ro

Un clujean trăiește de un an într-o țară africană unde războiul a făcut mai multe victime decât în Iran și Irak la un loc. Ștefan Roman stă de un an în inima continentului negru, în Congo, o țară care încă plătește tributul bogățiilor sale cu un război între armata națională și diferite grupuri de rebeli. Geograf de meserie, românul a ajuns în satul Baraka printr-un proiect care are ca scop, printre altele, asigurarea securității alimentare în teritoriul Fizi din provincia congoleză Sud Kivu. Programul este, de fapt, un fel de punte între ajutor de urgență și dezvoltare durabilă.

Congresul tinerilor români din Europa Occidentală și Meridională

Catolica, 10 noiembrie 2009, www.catholica.ro

Sâmbătă, 7 noiembrie 2009, s-a desfășurat la Paris al X-lea Congres Nepsis, informează Ziarul Lumina. Întrunirea a avut loc în Catedrala mitropolitană „Sfinții Arhangheli Mihail, Gavriil și Rafail”, cu participarea IPS Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, PS Siluan al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei, PS Timotei al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei, PS Marc Nemțeanul, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Europei Occidentale, părintele Symeon Cossec, starețul Mănăstirii „Sfântul Siluan” din Franța, mai mulți preoți slujitori ai acestei mitropolii și un număr semnificativ de tineri, membri ai Asociației Nepsis și nu numai. Cel de-al X-lea congres Nepsis s-a ținut pe tema „Adame, unde ești?”, sesiunea de dimineață fiind animată de pr. Cossec, care a fost îndrumător și susținător al tinerilor din Nepsis încă de la început. În sesiunea de după-amiază, Sinodul Mitropolitan, în frunte cu IPS Iosif, a propus Adunării generale a Asociației ca Congresul Nepsis să se țină, pe viitor, în fiecare an, în toate capitalele europene ale Mitropoliei, după Paris urmând să fie gazdă Roma, apoi Madrid ș.a.m.d. De asemenea, o altă propunere a fost ca Sfântul Voievod Neagoe Basarab, canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române în ședința din 8-9 iulie 2008, să fie ocrotitor al Asociației Nepsis, căci din opera sa „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie” care este un adevărat testament duhovnicesc, pedagogic, filosofic și moral-spiritual, tinerii din Nepsis pot primi un adevărat ajutor spiritual. Ziarul Lumina amintește că încă de la înființare, Asociația Nepsis și-a propus ca obiective și activități principale

întâlniri, congrese, conferințe, colocvii în cadrul schimburilor culturale și duhovnicești dintre tineri, crearea de legături între membri, discuții despre exigențele vieții duhovnicești și despre angajamentul în Biserică, organizări de pelerinaje, de călătorii cu scop cultural în diferite țări ale Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, dar și în România, ajutorarea orfanilor, a adolescenților fără domiciliu, a familiilor numeroase etc. Există și Nepsis Junior, înființat pe 13 iunie 2004, la Limours, sediul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale, care are ca scop împărtășirea credinței ortodoxe copiilor proveniți din familiile ortodoxe din Franța, în special cele românești, copiii care nu beneficiază de o educație religioasă în școlile occidentale. Un alt proiect pornit de Nepsis este Axios, o asociație care se ocupă de două orfelinate din România: cel de la mănăstirea Dumbrava (județul Alba) și cel de la Valea Plopului (județul Prahova).

Voluntar de dragul aventurii sau din dorința de a ajuta oamenii?

Adevărul, 17 noiembrie 2009, www.adevarul.ro

„Într-o zi totul a fost dat peste cap. La început am crezut că sunt doar demonstrații de stradă. Curând au luat turnura unei lovituri de stat. A fost o perioadă foarte ciudată în care nu se știa exact ce se întâmplă, în care nu puteai să ieși afară după ora 8 seara, pentru că armata avea ordin să tragă. În cele trei săptămâni cât au durat violențele au murit circa 100 de oameni”, își amintește românul Laurențiu Țircă de zilele de voluntar în Madagascar. Laurențiu a părăsit insula la 20 de zile după începerea violențelor. Experiența sa ca voluntar al Organizației Națiunilor Unite (ONU) s-a încheiat cu o sperietură pe cinste. Printre românii care aleg să plece la mii de kilometri de țară pentru a participa la programe de voluntariat în țările Lumii a Treia sunt mulți ca Laurențiu: oameni care fac acest lucru din convingere și pentru că au în sânge implicarea în proiecte sociale.

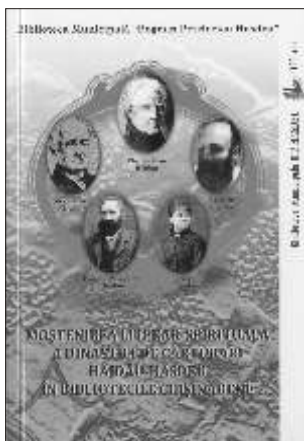
Am primit la redacție

În biblioteca „Familia română” au intrat noi titluri de cărți și reviste dăruite de prietenii și colaboratorii revistei noastre. Astfel, din vizita făcută în luna octombrie la Chișinău unde am participat la un complex de activități organizate de **Biblioteca „B.P. Hasdeu”** ne-am întors cu câteva daruri de la colegii de acolo. Este vorba în principal de cărți editate de această prestigioasă bibliotecă la aniversarea a 130 de ani de la înființare: **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu: Dezvoltare. Progres. Colaborare. Parteneriate**, Editura Epigraf, Chișinău, 2007, **Cărți cu dedicații (în colecția Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”)**, Chișinău, 2007, un volum ce cuprinde peste 1.500 de titluri de cărți cu autograf; **Moștenirea literar-spirituală a dinastiei de cărturari Hâjdău-Hasdeu în bibliotecile chișinăuene**, Chișinău, 2007, un catalog biobibliografic referitor la Thadeu Hâjdău, Alexandru și Boleslav Hâjdău, Bogdan Petriceicu Hasdeu și Iulia Hasdeu; **Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu în presă (2002-2006)**, Chișinău, 2007; **Duiliu Zamfirescu – diptic**, Chișinău, 2007; **Iulia Hasdeu / Camille Armand (1869-1888) biobibliografie**, autor

Crina Decusară-Bocșan, Chișinău, 2008; **Eminescu. Opera poetică**, Editura Gunivas, Chișinău, 2008, o ediție îngrijită de Horia Zava în colaborare cu B.M. „B.P. Hasdeu” - apariția volumului coincide cu aniversarea a 125 de ani de la publicarea *Lucefărului* -; **Bibliotecomania**, autor Alex Dimitrov, Editura Epigraf, Chișinău, 2007 - o foarte atractivă și savuroasă colecție de caricaturi dedicate cărții și bibliotecii.

Pretorul sectorului Centru din Chișinău, domnul **Vlad Șerban**, prezent și domnia sa la manifestările bibliotecii chișinăuene, ne-a oferit nr. 3, sep.-oct. 2008, al revistei **Moldova turistică**, o publicație cu o grafică deosebită, cu text editat în trei limbi: engleză, rusă și română, însoțită de un CD cu melodii interpretate la țambal de artistul Alexandru Șura; **Ghidul turistic Soroca** și **Ghidul turistic Plaiul Orheian** tipărite în română și în engleză, realizate în aceleași condiții grafice speciale.

De la domnul **Dimitrie Poptămaș** din Târgu Mureș am primit al 18-lea volum al almanahului **Țara Fagilor**, almanah cultural-literar al românilor nord-bu-

covineni alcătuit de Dumitru Covalciuc. Expresie a românismului și a culturii bucovinene, almanahul este un volum generos și consistent în conținut cu rubrici deja consacrate: *File de istorie*, *Cernăuți, oraș cântat de poeți*, *Sociolingvistică*, *Golgota neamului românesc*, *Poesis*, *Personalități bucovinene*, *Din creația cititorilor noștri*, *Orizonturi spirituale* și *Din comoara creației populare*.

Ion M. Botoș președintele Uniunii Regionale a Românilor din Transcarpatia „Dacia” ne-a adus la redacție numerele 2 (57)/ august și 3 (58)/ octombrie a periodicului *Apșa*, gazetă regională social-politică din Transcarpatia din care spicuim: *Maramureșenii din dreapta Tisei la Constanța*, *Correspondență din Transcarpatia*, *Atitudinea față de publicații*, *Povestiri din dreapta Tisei*, *Poeții din dreapta Tisei în perioada Ucrainei independente* ș.a. Am primit, de asemenea, numerele 38 (714) și 39 (715) ale săptămânalului *Concordia*, ziar al minorității naționale românești din Ucraina din care semnalăm câteva articole: *Din Suceava la Hotin*, *De hram, la Cernăuți*, *Citiți o carte pentru nemurire*, *Prețul familiei*.

Prin bunăvoința doamnei **Areta Moșu**, vicepreședinte al ASTREI și președinte al Despărțământului „Mihail Kogălniceanu” din Iași, am intrat în posesia numărului 3 (57) septembrie 2009 al publicației editate de despărțământul Iași *Revista română*, revistă a românilor de pretutindeni, un spațiu al promovării românismului și a valorilor acestuia, ce beneficiază de colaborarea unor personalități locale și naționale precum și de cea a unor scriitori și publiciști recunoscuți din țară și străinătate. Semnalăm câteva dintre materialele tipărite aici: *Eminescu și identitatea națională* de Alexandru Zub, *Viața bucovineană în Râmnicu-Vâlcea postbelic* de Constantin Poenaru, *Probleme ale limbii presei românești din Ungaria* de Viorel Hodiș, *Repere ale spiritualității românești la Cernăuți* de Doru Scărlătescu, *Tabăra de cultură și civilizație „Acasă la noi” – simbol al unității românilor* de Areta Moșu și Iulian Pruteanu-Ișăcescu. Articolele sunt cuprinse în rubrici ca: *Profiluri*, *In Memoriam*, *Interviu*, *Amfiteatru*, *Poesis*, *Scrisori întredeschise*, *Arhiva*, *Geografie spirituală*, *Curcubeul artelor*, *Din grădina editorială*, *Astra în expansiune*. Mai amintim că revista apare cu sprijinul Departamentului pentru relațiile cu românii de pretutindeni și se distribuie gratuit.

Am primit la redacție numărul 7-8 (92-93) oct.-dec. 2009 al revistei *Familia* din Petrovasâla (Banat, Serbia), din partea domnului **Traian Trifu-Căta**, redactorul șef și sufletul acestei publicații. În cele 16 pagini cu o estetică deosebită ale revistei editate de Biserica Ortodoxă Română din Vladimirovaț-Petrovasâla sunt inserate articole de interes pentru petroviceni de acasă dar și pentru cei plecați în diferite colțuri ale lumii, revista difuzându-se în 20 de țări. Aflăm aici despre întâlnirea ziariștilor din presa rurală din Banatul istoric, de la Giarmata Vii de lângă Timișoara din octombrie 2009. Ample articole sunt dedicate activităților importante derulate de-a lungul vremii la Școala elementară „1 Mai” din Vladimirovaț, în 2009 s-au împlinit 200 de ani de la

înființarea ei, sau întâlnirii de 50 de ani de la terminarea școlii de opt ani din Vladimirovaț a generației născute în 1944. La rubrica *Emigranții petroviceni* sunt redade crâmpie din destinul unor petroviceni care au ales drumul străinătății, dar care nu și-au uitat nicio clipă rădăcinile.

De la prietenul și colaboratorul revistei noastre, domnul **Vasile Șoimaru**, am primit volumul *Dor de muntele Bobeica* (Studii, publicistică, memorialistică, tangențe) de Constantin Bobeică,, Editura Prometeu, Chișinău, 2009. În lucrarea structurată în șase secțiuni distincte, sugestiv intitulate: *Maica sufletului nostru – Istoria*, *Publicistică*, *Evocări*, *efigii recenzii*, *Sumbrul spectru al Siberiei*, *Addenda și Post-scriptum*, autorul basarabean exprimă, după cum el însuși mărturisește, „niște păreri, gânduri, născute în sufletul de român, născut din părinți români, în zilele regelui Ferdinand I, făuritorul României Mari, care idei, convingeri au constituit, continuă să rămână temelia forului interior, eului celui mai intim al autorului (...)”. Un volum de articole, eseuri, studii și memorialistică prin care autorul aduce în atenție diverse teme de interes de la istorie, învățământ, cultură, până la evenimentele și oamenii din gulagul siberian.

Tot din Chișinău, **Vlad Pohilă**, scriitor, publicist și redactor șef al revistei *BiblioPolis* ne-a trimis la redacție în completarea colecției noastre, vol. 30 (2009) nr. 2 și vol. 31 (2009) nr. 3, ale acestei publicații de biblioteconomie și științe ale informării editate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. Seriozitatea, profesionalismul, dăruirea pentru munca de bibliotecar și dragostea pentru bibliotecă răzbat din materialele ce încheagă număr de număr revista BiblioPolis. O pledoarie pentru bibliotecă este și editorialul vol. 30, semnat Vlad Pohilă și intitulat *O șansă sigură pentru formarea intelctului: biblioteca*. Aflăm apoi că revista BiblioPolis a fost subiectul unei teze de licență, într-un material semnat Lidia Kulikovski, o dovadă în plus a valorii și interesului stărnit printre profesioniști, și nu numai, de această revistă. Mai spicuim din cuprins: *Bibliotecarul – balansatorul culturii instituționale și model al imaginii structurilor infodocumentare* (Tatiana Coșeriu), *Bibliotecarii – promotori ai accesului la informație* (Mariana Harjevski), *Biblioteca Publică „Ovidius” – izvor de valori culturale perene* (Viorica Moraru) la rubrica *Viața filialelor*, *Imaginea bibliotecarului BM: responsabilitate personală și instituțională* (Lidia Kulikovski); *Imaginea bibliotecii se consolidează prin relațiile de parteneriat* (Elena Cebotari) la rubrica *Anul imaginii* ș.a. Am enumerat doar câteva din multitudinea de articole ce se regăsesc în rubrici ca: 2009 – *Anul European al creativității și inovației*, *Eminesciana 2009*, *Patronul nostru spiritual*, *La colegii noștri*, *Cartea de specialitate*, *Recenzii și consemnări*, *Revista revistelor*, *Omagieri*, *Oameni și cărți*, *Tinere speranțe*, *Remember*, *In memoriam* și *Pentru agenda dumneavoastră*. În vol. 31, regăsim materialul semnat R. Andrei: *Casă nouă pentru Biblioteca „Maramureș”* în care sunt relatate aspecte de la evenimentul deosebit la care cu bucurie și onoare a participat și o delegație a redacției *Familia română*.

Cuprins

BIBLIOTECI ROMÂNEȘTI ÎN LUME

Bibliotecile românești din străinătate sau vindicarea dorului de casă și de limba română / dr. Teodor ARDELEAN	3
Bibliotecile românești în afara granițelor, înființate de biblioteci publice din România / Ana GRIGOR	7
Filiarele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău	13
De Ziua Bibliotecarului: Aș asculta la nesfârșit poveștile mamei / Irina NECHIT	22
O mică oază într-un deșert foarte ostil / Diana IONESCU	22
Biblioteca „Gheorghe Asachi” din Herța / Silvia CABA-GHIVIREAC	23
Carte răpită, spațiu răpit / Grigore GHERMAN	24
Bibliotecile din Vladimirovaț – Petrovasâla / Traian Trifu CĂTA	25
Corneliu LEU: portalul internet „Carte și Arte”, bibliotecă românească virtuală la dispoziția tuturor	27
Poveste din cartierul indiferenței / Alexandru PETRESCU	28
Pagini din jurnalul constituirii Bibliotecii „Ion Minulescu” din Germania / Liliana MOLDOVAN	29
Din America, pentru bibliotecile din România: Hermina Anghelescu / Ștefan SELEK	31
Elita biblioteconomică românească: Florica Victoria Câmpeanu, Italia / Ioana DRAGOTĂ	33
Biblioteca „Asociației Culturale Române” din Hamilton, Ontario, Canada / Alexandru TOMESCU	36
O bibliotecă mică de mare valoare / Angarta FRÎNCU	37
Biblioteca „Mihai Eminescu” - Australia / Ioan MICLĂU	38
România din biblioteca lui Andrei Codrescu / Claudia ȘERBĂNUȚĂ	39
Gânduri despre românii de pretutindeni / Antoaneta TURDA	41
Caleidoscop internautic: Biblioteci românești în lume / Casilda CIOLTEA	43

FILE DE ISTORIE

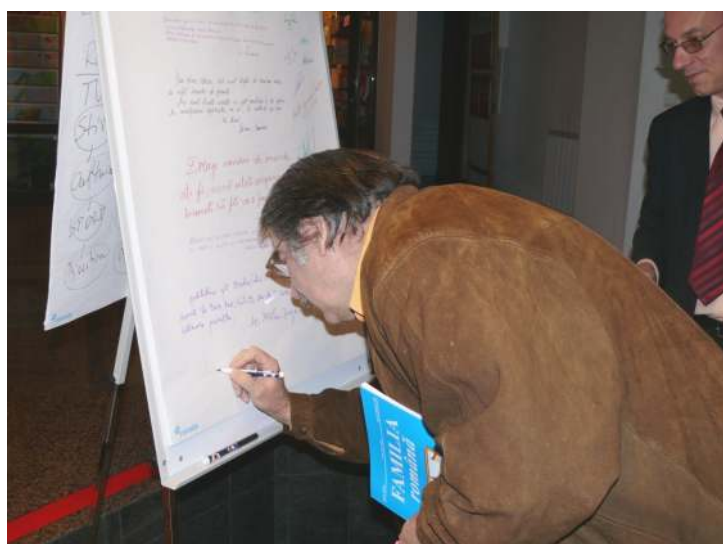
Restituri - De Sfântă Mărie Mare, la Șișești a fost interzis serviciul religios (1896)	46
ASTRA sărbătorită în despărțământul Chioar / Laviniu ARDELEAN	47
La Ghimeș-Palanca, pe urmele unui erou, Emil Rebreanu / Constantin C. GOMBOȘ	48
Destinul tragic al militarilor români în Alsacia și Lorena / Dr. Mirel GIURGIU	52
15 Martie 1939 - Ucraina Carpatică își declară independența - o oportunitate istorică gestionată moral de către statul român / Lector univ. dr. Ilie GHERHEȘ	57

CUNUNA DE AUR A ROMÂNIEI

Un an fără GRIGORE VIERU / Ion ANTON & Neculai POPA	59
Istoria Moldovei integrată în istoria Rusiei?	61
O epocă însemnată în istoria presei românești din Basarabia / Vlad POHILĂ	62
În spiritul frăției românești / Elena BUICĂ	64
Chișinăul în sărbătoare / Ion ANTON	65
Grigore GHERMAN un student de la Codrii Cosminului	67
Mesaje din Bucovina / din corespondența trimisă de Centrul Bucovinean Independent de Cercetări Actuale, Cernăuți	68
Românii din Transcarpatia: POROSCOVO (POROSZTA) / Ion M. BOTOȘ	70
Moldavanskoe, un sat de români din Caucazul de Nord, Federația Rusă / Tamara GORINCIOI	72
Românii din vecinătatea imediată - o inițiativă remarcabilă a Institutul „Frații Golescu” pentru relații cu românii din străinătate	74
De la românii din Serbia (2) / conf. univ. dr. Constantin MĂLINAȘ	77
Școala românească din Jula – 60 de ani / prof. univ. dr. Cornel MUNTEAN	79
Cu „Familia română” prin două capitale europene / Anca GOJA	81

ROMÂNI ÎN LUME

Prea Cuviosul Părinte Arhim. Teofil Părăian / drd. Stelian GOMBOȘ	83
Comunitatea ortodoxă română din Marea Britanie - scurtă incursiune / Nelu VASILICA	85
De la comunitatea română din Aberdeen, Scoția / Marius POPA	87
„Părinte, pentru trei ore m-am simțit ca acasă” / Dana LEPĂDATU	88
Hramul parohiei „Nașterea Maicii Domnului”, Montreal / Gheorghe Avram ȘUTA	89
Dan Puric, câteva cuvinte pentru Familia română	89
Primul român care a votat: o profesoară de chimie din Auckland, Noua Zeelandă / Laviniu ARDELEAN	90
George Roca evadează din spațiul virtual pentru a-și întâlni prietenii la ei acasă / Adelina ULICI	90
Doris Plantus-Runey și uluitoarea ei moștenire părintească: limba română / Adelina ULICI	93
Mari prieteni ai românilor: Generalul Henri Mathias Berthelot / Dr. Mirel GIURGIU	95
ANIVERSĂRI 2010 / Ana GRIGOR	99
Un mod al iubirii de patrie / Vlad SEBASTIAN	101
Biobibliografia Livia Bacâru (1921-1999) / conf. univ. dr. Constantin MĂLINAȘ	102
Revista presei: mass-media despre români / Selecție realizată de: Laviniu ARDELEAN și Simona DUMUȚA	103
Am primit la redacție	108

Oaspeți dragi la sediul redacției „Familia română”: 1. scriitorul George Roca (Australia), Ion M. BOTOȘ, președintele URRdT „Dacia”, Apșa de Jos, Ucraina, Constantin Mălinaș, directorul fondator al revistei; 2. Corala „Armonia”; 3. Sașa Nicolici, coordonatorul Coralei Armonia.

